

**JOURNAL OF
HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES
MAHASARAKHAM UNIVERSITY**

**วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**

Volume 39 Number 6 November-December 2020

ปีที่ 39 ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม 2563

The Relationship between Celebrity Endorsement in Marketing Communication and Customer Purchase Intention from Northeastern Thailand's Automobile Market <i>Nithiwat Phookongka, Prathanporn Jhundra-indra, Cattaleeya Charpavang ....</i>	7
The status organization structure system and operation of the University Council according to Burapha University Act 2007, which affects the good governance <i>Booncherd Nu-im .....</i>	21
The Importance of Intercultural Communication Competence in Improving Labor Potential in Phuket Province <i>Pramesini Khamtab, Thoranit Lilasetthakul .....</i>	35
Being Chinese in novels and short stories by Praphatson Sawikul <i>Penprapa Laotanon, Jaruwam Thammawatra .....</i>	47
Plot Strategies in Kahonmahoratuk Novel by Prab <i>Onanong Sirisom, Mingmanuschon Changharn .....</i>	59
New Corona Virus (CoVid-19) Disease Prevention Behaviors Awareness: Comparison Between Ages <i>Rungson Chomeya, Gunniga Phansri .....</i>	71
The Analysis of Enrollment information and Enrollment Behavior of Undergraduate Students of Mahasarakham University <i>Warunchaporn Khansawai .....</i>	83
Revenue News Headlines Analysis: Metafunction Dimension <i>Witchatkarn Maythawiriyakul, Phennapha Klaisingto, Siravast Kavilanan .....</i>	99
The Roles and Upakkilesa in the Lower Northern Folk Tales <i>Sukunyasopee Chaiklam .....</i>	115
Factors influencing the decision making to join Thai Community Product Standards of One Tambon One Product (OTOP) entrepreneurs in Krabi <i>Yuwadee Leeben, Chittawan chailap, Kanokwan Choopet, Wimonmas promso .....</i>	128
The Development of learning competencies during COVID-19's period <i>Pundita Intharaksa .....</i>	138

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้าและความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเหนือประเทศไทย <i>นิติวัฒน์ ภูคองคา, ประทานพร จันทรอินทร์, แคทลียา ชาปะวงษ์ .....</i>	7
สถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล <i>บุญเชิด หนูอิม .....</i>	21
ความสำคัญของ “ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม” กับการเพิ่มศักยภาพแรงงานในจังหวัดภูเก็ต <i>เปรมสินี คำทับณ์, ธรณิศ ลีลาเศรษฐกุล .....</i>	35
ความเป็นจีนในนวนิยายและเรื่องสั้นของประภัสสร เสวิกุล* <i>เพ็ญประภา เหล่าทะนนท์, จารุวรรณ ธรรมวัตร .....</i>	47
กลวิธีการสร้างโครงเรื่องในนวนิยายกาหลมหรทึก ของ ปราบต์ <i>อรอนงค์ ศิริโสม, มิ่งมนัสชน จังหาร .....</i>	59
ความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมกำบังกำการติดต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (โควิด-19): การเปรียบเทียบระหว่างวัย <i>รังสรรค์ ไฉมยา, กรรณิกา พันธุ์ศรี .....</i>	71
การวิเคราะห์ข้อมูลและพฤติกรรมกำลงทะเลเปียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม <i>วลัญชพร ฆารไสว .....</i>	83
การวิเคราะห์หัวข้อข่าวสรรพากร: มิติอภิหน้าที่ <i>วิชชกานต์ เมธาวิริยะกุล, เพ็ญประภา คล้ายสิงห์โต, ศิระวัษฐุ์ กาวีละนันท์ .....</i>	99
บทบาทหน้าที่และอุปกิเลสในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง <i>สุกัญญาโสภี ใจกล้า .....</i>	115
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จังหวัดกระบี่ <i>ยุวดี ลีเบิน, ชิตตะวัน ไชยลาภ, กนกวรรณ ชูเพชร, วิมณมาส พรหมไส .....</i>	128
การพัฒนาสมรรถนะด้านการเรียนรู้ในช่วงระยะโควิด-19 <i>ปณิติตา อินทรักษา .....</i>	138

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 39 ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม 2563

เจ้าของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมส่งเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยากรด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาศิลปกรรม ดนตรีสถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม-กุมภาพันธ์/เล่ม 2 มีนาคม-เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม-มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม-สิงหาคม/เล่ม 5 กันยายน-ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

บทความวิชาการและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมีผู้พิจารณา 2 คน (Double Blind) หรือ ผู้พิจารณา 3 คน ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม	
บรรณาธิการ ศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยบรรณาธิการ รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ น้อยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัฐพล อินตะเสนา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.พิมพ์ยุพา ประพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ภูมิฐาน รั้งกุลณวัฒน์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ศาสตราจารย์ ดร.อรุณจักร์ สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิภูสรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกวัชต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรารัตน์ เมตตาริกานนท์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.มนวิภา ผดุงสิทธิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์บุญชัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินดา เข้มศรีพงษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันติระจนาวงศ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.วนิช นิรันทรานนท์	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุตรธานี
รองศาสตราจารย์ ยงยุทธ ชูแว่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ สิทธิพร ภิรมย์รื่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.กมลพร สอนศรี	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังข์พันธานนท์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์จันทร์ศิริสิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ภัทรธนานันท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเบศร์ สมุทรจักร	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ คำคง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร.เกษมศานต์โชติชาครพันธ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมินทร เบ้าธรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Mr.Paul Dulfer	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เลขานุการ นางฉวีวรรณ อรรถะเศรษฐ์

ผู้ช่วยเลขานุการ จิรรัตน์ ภูสุฤทธิ์ พัทศรีวิไล รุ่งวิสัย

สำนักงานกองบรรณาธิการ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โทรศัพท์ 0-4375-4321 ต่อ 1754 หรือ 0-4375-4416
กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ
ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์   ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน   ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน
ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม   ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม   ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามฉบับนี้ เป็นฉบับที่ 6 ปีที่ 39 ประจำเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2563 ซึ่งถือเป็นฉบับสุดท้ายของปี 2563 วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นี้ได้รับความสนใจจากผู้อ่านและผู้เขียนทั้งที่เป็นนิสิต นักศึกษา นักวิจัย และนักวิชาการจากหลากหลายสถาบันได้ร่วมกันส่งผลงานเข้ามาให้กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารนี้ ทางกองบรรณาธิการก็ต้องขอขอบพระคุณผู้สนใจทุกท่านไว้ด้วย ถึงแม้ว่าในปัจจุบันซึ่งสถานการณ์โควิด-19 ทั่วโลกก็ยังคงเป็นภัยคุกคามด้านสุขภาพและความปลอดภัยในชีวิตทำให้ผู้คนต้องดำเนินชีวิตตามวิถีใหม่ (New Normal) อันเป็นแนวทางที่หลาย ๆ คนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตในช่วงไวรัสตัวนี้ยังระบาดอยู่อย่างเข้มข้น แต่ทว่าเรื่องราวทางวิชาการอันเป็นอาหารสมองที่ทุกคนต้องการ ก็ยังคงเป็นสิ่งที่จะต้องต่อไปโดยเฉพาะในแวดวงวิชาการ ฉะนั้นวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามจึงได้ทำหน้าที่นำเสนอบทความที่ผ่านการกลั่นกรองคุณภาพเป็นอย่างดี เพื่อสร้างคุณค่าทางความรู้ให้เกิดแก่วงวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในช่วงวิกฤตการณ์โควิด-19 ในปัจจุบัน

วารสารฉบับนี้ประกอบไปด้วยบทความจำนวน 11 เรื่อง ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างการค้าเสรีและการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้าและความตั้งใจของผู้บริโภคตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย 2) สถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล 3) ความสำคัญของความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมกับการเพิ่มศักยภาพแรงงานในจังหวัดภูเก็ต 4) ความเป็นจีนในนวนิยายและเรื่องสั้นของประภัสสร เสวิกุล 5) กลวิธีการสร้างโครงเรื่องในนวนิยายกาหลมหรทึก ของปราบต์ 6) ความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการติดต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (โควิด-19) การเปรียบเทียบระหว่างวัย 7) การวิเคราะห์ข้อมูลและพฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 8) การวิเคราะห์หัวข้อข่าวสรรพากร: มิติอภิหน้าที่ 9) บทบาทหน้าที่และอุปกิเลสในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง 10) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จังหวัดกระบี่ และ 11) การพัฒนาสมรรถนะด้านการเรียนรู้ในช่วงระยะโควิด-19

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความเหล่านี้ที่ผ่านการคัดสรรและพิจารณากลั่นกรองคุณภาพอย่างเข้มข้นจากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ดังปรากฏในเนื้อหาวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและผู้สนใจในวงวิชาการที่จะสามารถนำเอาองค์ความรู้ทั้งแนวคิดทฤษฎีมุมมอง ตลอดจนเนื้อหาต่างๆ เพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดและใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป

สารบัญ

ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า และความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเชิงเหนือประเทศไทย นิธิวัฒน์ ภูคงคา, ประทานพร จันทร์อินทร์, แคทลียา ซาปะวัง	7
สถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล บุญเชิด หนูอิม	21
ความสำคัญของ “ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม” กับการเพิ่มศักยภาพ แรงงานในจังหวัดภูเก็ต เปรมสินี คำทับณ์, ธรณิศ ลีลาเศรษฐกุล	35
ความเป็นเงินในนวนิยายและเรื่องสั้นของประภัสสร เสวิกุล* เพ็ญประภา เหล่าทะนันทน์, จารุวรรณ ธรรมวัตร	47
กลวิธีการสร้างโครงเรื่องในนวนิยายกาหลมหรทึก ของ ปราบด์ อรอนงค์ ศิริโสม, มิ่งมนัสชน จังหาร	59
ความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมกำบังกำกันการติดต่โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (โควิด-19): การเปรียบเทียบระหว่างวัย รังสรรค์ โฉมยา, กรรณิกา พันธุ์ศรี	71
การวิเคราะห์ข้อมูลและพฤติกรรมกำลงทะเลเปียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วลัญชพร ฆารไสว	83
การวิเคราะห์ห้วข้อข่าวสรรพากร: มิติอภิหน้าที่ วิชชกานต์ เมธาวิริยะกุล, เพ็ญภา คล้ายสิงห์โต, ศิระวิษฐ์ กาวิละนันท์	99
บทบาทหน้าที่และอุปกิเลสในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง สุกัญญาโสภี ใจกล้า	115
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของผู้ประกอบการ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จังหวัดกระบี่ ยุวดี สิบเบิน, ชิตตะวัน ไชยลาภ, กนกวรรณ ชูเพชร, วิมนมาส พรมโส	128
การพัฒนาสมรรถนะด้านการเรียนรู้ในช่วงระยะโควิด-19 ปณิตดา อินทร์รักษา	138

Contents

The Relationship between Celebrity Endorsement in Marketing Communication and Customer Purchase Intention from Northeastern Thailand's Automobile Market <i>Nithiwat Phookongka, Prathanporn Jhundra-indra, Cattaleeya Charpavang</i>	7
The status organization structure system and operation of the University Council according to Burapha University Act 2007, which affects the good governance <i>Booncherd Nu-im</i>	21
The Importance of Intercultural Communication Competence in Improving Labor Potential in Phuket Province <i>Pramesini Khamtab, Thoranit Lilasetthakul</i>	35
Being Chinese in novels and short stories by Praphatson Sawikul <i>Penprapa Laotanon, Jaruwam Thammawatra</i>	47
Plot Strategies in Kahonmahoratuk Novel by Prab <i>Onanong Sirisom, Mingmanuschon Changharn</i>	59
New Corona Virus (CoVid-19) Disease Prevention Behaviors Awareness: Comparison Between Ages <i>Rungson Chomeya, Gunniga Phansri</i>	71
The Analysis of Enrollment information and Enrollment Behavior of Undergraduate Students of Mahasarakham University <i>Warunchaporn Khansawai</i>	83
Revenue News Headlines Analysis: Metafunction Dimension <i>Witchatkarn Maythawiriyakul, Phennapha Klaisingto, Siravast Kavilanan</i>	99
The Roles and Upakkilesa in the Lower Northern Folk Tales <i>Sukunyasopee Chaiklam</i>	115
Factors influencing the decision making to join Thai Community Product Standards of One Tambon One Product (OTOP) entrepreneurs in Krabi <i>Yuwadee Leeben, Chittawan chailap, Kanokwan Choopet, Wimonmas promso</i>	128
The Development of learning competencies during COVID-19's period <i>Pundita Intharaksa</i>	138

ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้าและความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย

The Relationship between Celebrity Endorsement in Marketing Communication and Customer Purchase Intention from Northeastern Thailand's Automobile Market

นิติวัดน์ ภูคองคา¹, ประทานพร จันทรอินทร์², แคทลียา ชาปะวัง³

Nithiwat Phookongka¹, Prathanporn Jhundra-indra², Cattaleeya Charpavang³

Received: 25 May 2020

Revised: 16 July 2020

Accepted: 17 August 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้าและความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย จำนวน 400 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ t-test, F-test (ANOVA) และ MANOVA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความตั้งใจซื้อโดยรวม อยู่ในระดับ น้อย การสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า ด้านความดึงดูดใจ และด้านความเหมือน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความตั้งใจซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น นักการตลาดควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า โดยเฉพาะ ด้านความดึงดูดใจ และด้านความเหมือน เพื่อดึงความสนใจจากผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจ อยากจะรู้จักกับสินค้า หรือทำให้ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีต่อตราสินค้าซึ่งจะนำไปสู่ความตั้งใจซื้อ

คำสำคัญ: การสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า, ความตั้งใจซื้อ

¹ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการตลาดมหาบัณฑิต คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Student, Master of Marketing, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

^{2,3} อาจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

^{2,3} Lecturer, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

Abstract

The objectives of this research were to examine the relationship between celebrity endorsement in marketing communication and customer purchase intention from northeastern Thailand's automobile market. A questionnaire was used to collect the data from 400 consumers in northeastern Thailand. The statistics used for data analysis were t-test, F-test (ANAVA and MANOVA) Multiple Correlation Analysis and Multiple Regression Analysis. The results showed that, while the overall and each dimension of celebrity endorsement are high, the overall purchase intention is low. According to the analysis of the relationship and impact, celebrity endorsement in the dimension of attractive and similarity was positively affected and related to purchase intention. Therefore, marketing executives should focus on the importance of celebrity endorsement. More precisely, in the aspects of attractiveness and similarity, which can attract consumers and generate interest or a positive attitude towards the brand, leading to purchase intention.

Keywords: Celebrity Endorsement, Purchase Intention

บทนำ

ในปัจจุบันการสื่อสารทางการตลาดมีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมการตลาด เนื่องจากการแข่งขันที่สูงขึ้น รูปแบบในการสื่อสารทางการตลาดจึงต้องมีความแตกต่างจากคู่แข่ง เพื่อดึงดูดผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด นอกจากการสื่อสารที่แตกต่างและสร้างสรรค์แล้ว การสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า (Celebrity Endorsement) นับเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริโภคสนใจและจดจำได้เป็นอย่างดี นักแสดงหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงกับการขายสินค้า เป็นของคู่กันมานาน คนกลุ่มนี้ทำให้สินค้าหรือบริการเข้าถึงลูกค้าได้ง่ายขึ้น เพราะนักแสดงหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงเหล่านี้ได้มอบความน่าเชื่อถือของตนเองให้แก่สินค้าหรือบริการ การสื่อสารทางการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า (Celebrity Endorsement) เป็นเทคนิคการตลาดที่น่าคนมีชื่อเสียงในสังคมมาส่งเสริมผลิตภัณฑ์ บุคคลที่มีชื่อเสียงที่จะนำมาสื่อสาร

ทางการตลาดนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีคนรู้จัก รัก ชื่นชอบหรือนับถือ ซึ่งได้แก่ นักแสดง นักดนตรี นักกีฬา อดีตนักการเมืองหรือแม้แต่นักเขียนการ์ตูน บุคคลที่มีชื่อเสียงที่เลือกมาไม่จำเป็นต้องเป็นคนดังระดับโลกแต่ต้องมีฐานแฟนคลับชัดเจน และตรงกับกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย (ปณิชา มนตระกูลสม, 2562: 10-19)

อุตสาหกรรมรถยนต์เป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มียอดขายใช้จายด้านโฆษณาค่อนข้างสูง อันเนื่องมาจากการแข่งขันที่สูง ยอดขายรถยนต์ปี พ.ศ. 2561 มียอดขายทั้งสิ้น 1,039,158 คัน สูงที่สุดในรอบ 5 ปี ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2560 มียอดขายเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 19.2 (Thairath, 2562: เว็บไซต์)

โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมียอดขายเติบโตมากที่สุด ซึ่งสะท้อนจากยอดรถยนต์นั่ง รถปิคอัพและรถบรรทุกจดทะเบียนใหม่ในปี พ.ศ. 2561 ขยายตัวร้อยละ 9.2 10.1 และ 11.5 ต่อปี ตามลำดับ (Voicetv, 2561: เว็บไซต์) นอกจากนี้

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังเป็นภูมิภาคที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในประเทศ จึงทำให้เป็นภูมิภาคที่สำคัญทางเศรษฐกิจและควรรศึกษา

การสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า (Celebrity Endorsement) หมายถึง การนำเอาคุณสมบัติของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ หรือเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย เช่น ความสามารถ และทักษะพิเศษ (Talents) รูปลักษณ์ภายนอก (Looks) สถานะทางการเงินและสถานะทางสังคม (Status) และภาพพจน์ส่วนบุคคล (Personal Image) เพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายสนใจในสารที่องค์กรต้องการจะสื่อสาร บุคคลที่มีชื่อเสียง ได้แก่ นักร้อง นักแสดง หรือนักกีฬา กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารการตลาด นักการตลาด มักจะเลือกใช้บุคคลที่มีชื่อเสียง (Celebrity) ที่มีภาพลักษณ์เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์ เพื่อสะท้อนกลับไปสู่ตัวตนของผู้บริโภค (ศรีภิญญา มงคลศิริ, 2547: 3) โดยจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะ 5 องค์ประกอบที่สำคัญในการใช้บุคคลที่มีชื่อเสียง ซึ่งประกอบด้วย ความไว้วางใจ (Trustworthiness) ความชำนาญ เชี่ยวชาญ (Expertise) ความดึงดูดใจ (Attractive) ความเคารพ (Respect) และความเหมือน (Similarity) (สิริลักษณ์ ประเสริฐศรี, 2548: 18-20) การเลือกใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงนั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อมโยงของสินค้ากับบุคคลที่มีชื่อเสียง บุคคลที่มีชื่อเสียงจะต้องเป็นกลุ่มอ้างอิงของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ผู้บริโภคสนใจและส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคได้

ความตั้งใจซื้อ (Purchase Intention) หมายถึง หมายถึง การแสดงถึงการเลือกใช้บริการนั้นๆ เป็นตัวเลือกแรก ความตั้งใจซื้อเป็นมิติหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นถึงความจงรักภักดีของลูกค้า (Zeithaml, Berry and Parasuraman, 1990:

122) ความตั้งใจซื้อเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ และเป็นการวางแผนของผู้บริโภคที่จะซื้อสินค้าจากตราสินค้าใดๆ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และความตั้งใจซื้อนั้นเกิดขึ้นมาจากทัศนคติที่มีต่อตราสินค้า และความมั่นใจที่มีต่อตราสินค้า (Howard, 1994: 111) ดังนั้นความตั้งใจซื้อจึงเปรียบเสมือนแนวทางในการทำนายหรือคาดการณ์พฤติกรรมซื้อของผู้บริโภคในอนาคต โดยส่วนมากความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคนั้นจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์การใช้สินค้าและเจตคติที่มีต่อตราสินค้า แต่ก็ยังมีปัจจัยแทรกต่างๆ เข้ามาให้ผู้บริโภคนั้นไขว้เขว เช่น โปรโมชัน สภาพเศรษฐกิจ หรือกลุ่มอ้างอิง เป็นต้น

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่าง การสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้าและความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่าการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคหรือไม่อย่างไร ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถช่วยให้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการสื่อสารทางการตลาดสำหรับธุรกิจรถยนต์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้าของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย

3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้าและความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) คือ ผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีจำนวน 18,959,468 คน (กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, 2560: เว็บไซต์) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทยจำนวน 400 คน โดยใช้สูตร Yamane (1973: 727-728) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามกลุ่มจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามประกาศของราชกิจจานุเบกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2560: 15) เรื่องการจัดตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด จะทำให้ได้ข้อมูลจากผู้บริโภคครอบคลุมทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งแต่ละกลุ่มจังหวัดนั้นจะมีจังหวัดศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและความเจริญที่ทำให้ประชาชนในจังหวัดรอบๆ เดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมาก มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่อย่างศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่าหรือโรบินสัน ดังนั้นจึงเหมาะแก่การใช้เป็นสถานที่ในการเก็บข้อมูลภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย 5 กลุ่มจังหวัด ได้แก่

- กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ประกอบด้วย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี โดยให้จังหวัดอุดรธานีเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

- กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประกอบด้วย จังหวัดนครพนม

จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร โดยให้จังหวัดสกลนครเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

- กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด โดยให้จังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

- กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วย จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ โดยให้จังหวัดนครราชสีมาเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

- กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ประกอบด้วย จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี โดยให้จังหวัดอุบลราชธานีเป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด และเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้เกิดการกระจายข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้ข้อมูลจากผู้ที่มีประสบการณ์ซื้อจริง โดยทำการสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามก่อนว่าเคยมีประสบการณ์ซื้อหรือร่วมตัดสินใจในการซื้อรถยนต์หรือไม่

ผู้วิจัยใช้ศูนย์การค้าของแต่ละกลุ่มจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นสถานที่เก็บข้อมูล โดยแบ่งตามความเหมาะสมของขนาดประชากรแต่ละกลุ่มจังหวัด ได้แก่ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่าอุดรธานีเป็นสถานที่เก็บแบบสอบถามของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 จำนวน 44 คน ศูนย์การค้าโรบินสันไลฟ์สไตล์สกลนครเป็นสถานที่เก็บแบบสอบถามของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จำนวน 24 คน ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่าขอนแก่นเป็นสถานที่เก็บแบบสอบถามของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จำนวน

108 คน ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่านครราชสีมา เป็นสถานที่เก็บแบบสอบถามของภาคตะวันออก เชียงเหนือตอนล่าง 1 จำนวน 144 คน และ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่าอุบลราชธานีเป็น สถานที่เก็บแบบสอบถามของภาคตะวันออก เชียงเหนือตอนล่าง 2 จำนวน 80 คน

2. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้สร้างตาม วัตถุประสงค์และใช้กรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคที่ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และ รายรับเฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ สื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรอง สินค้า ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ โดย ครอบคลุมข้อมูลด้านการสื่อสารการตลาดโดยใช้ บุคคลที่มีชื่อเสียง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความไว้วางใจ เชื่อใจ จำนวน 4 ข้อ ด้านความชำนาญ เชื่อวชาญ จำนวน 4 ข้อ ด้านความดึงดูดใจ จำนวน 4 ข้อ ด้าน ความนับถือ จำนวน 4 ข้อ และด้านความเหมือน จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความ ตั้งใจซื้อของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออก เชียงเหนือประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 4 ข้อ

ผู้วิจัยมีการทดสอบความเที่ยงตรง โดยผ่านการพิจารณาเนื้อหาข้อคำถามจาก ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และหาค่าอำนาจจำแนกเป็น รายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค

Item total Correlation การสื่อสารการตลาด โดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้ามีค่าอำนาจ จำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.309-0.876 และความ ตั้งใจซื้อสินค้ามีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.718- 0.923 ซึ่งสอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 104) ได้เสนอว่า การทดสอบค่าอำนาจจำแนก รายข้อเกินกว่า 0.20 เป็นค่าอำนาจจำแนกของ แบบสอบถามที่ยอมรับได้ และการหาค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability test) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ซึ่งการ สื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรอง สินค้ามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.756- 0.922 และความตั้งใจซื้อสินค้ามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.941 ซึ่งสอดคล้องกับ Nunnally and Bernstein (1994: 264-265) ได้เสนอว่าค่าความ เชื่อมั่นของเครื่องมือต้องมีค่า 0.70 ขึ้นไปจึงจะ ถือว่ายอมรับได้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถาม ตามข้อกำหนดข้างต้น ในระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม-5 มิถุนายน พ.ศ. 2562 โดย กำหนดการให้คะแนนตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2553: 99-100)

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ให้ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก ให้ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง ให้ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย ให้ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้เกณฑ์ใน การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 99-100)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติการวิเคราะห์การสหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาด

โดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้าและความตั้งใจของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย ซึ่งเขียนสมการได้ดังนี้

$$PCI = \beta_0 + \beta_1 TWN + \beta_2 EPT + \beta_3 ATT + \beta_4 RPT + \beta_5 SML + e$$

เมื่อ

PCI แทน ความตั้งใจซื้อ โดยรวม

TWN แทน ด้านความไว้น้อยเชื่อใจ

EPT แทน ด้านความชำนาญ เชี่ยวชาญ

ATT แทน ด้านความดึงดูดใจ

RPT แทน ด้านความเคารพ

SML แทน ด้านความเหมือน

ผลการศึกษา

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย

ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	181	45.25
1.2 หญิง	219	54.75
รวม	400	100.00
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 30 ปี	155	38.75
2.2 30-40 ปี	135	33.75
2.3 41-50 ปี	75	18.75
2.4 มากกว่า 50 ปี	35	8.75
รวม	400	100.00
3. ระดับการศึกษา		

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3.1 ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	21	5.25
3.2 มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.	69	7.25
3.3 ปริญญาตรี	220	55.00
3.4 สูงกว่าปริญญาตรี	90	22.50
รวม	400	100.00
4. สถานภาพสมรส		
4.1 โสด	182	45.50
4.2 สมรส	188	47.00
4.3 หม้าย/หย่าร้าง	30	7.50
รวม	400	100.00
5. อาชีพ		
5.1 นักเรียน/นักศึกษา	3	0.75
5.2 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	115	28.75
5.3 พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	179	44.75
5.4 แม่บ้าน/พ่อบ้าน	17	4.25
5.5 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	84	21.00
5.6 อื่นๆ	2	0.50
รวม	400	100.00
6. รายรับเฉลี่ยต่อเดือน		
6.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท	10	2.50
6.2 10,000-20,000 บาท	144	36.00
6.3 20,001-30,000 บาท	135	33.75
6.4 มากกว่า 30,000 บาท	111	27.75
รวม	400	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 54.75) อายุต่ำกว่า 30 ปี (ร้อยละ 38.75) ระดับการศึกษา

ปริญญาตรี (ร้อยละ 55) สถานภาพ สมรส (ร้อยละ 47) อาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง (ร้อยละ 44.75) รายรับเฉลี่ยต่อเดือน 10,000-20,000 บาท (ร้อยละ 36)

ตาราง 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า โดยรวมและรายด้านของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย

การสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความไว้วางใจ	4.02	0.59	มาก
2. ด้านความชำนาญ เชี่ยวชาญ	4.24	0.63	มาก
3. ด้านความดึงดูดใจ	3.97	0.70	มาก
4. ด้านความน่าเชื่อถือ	4.09	0.64	มาก
5. ด้านความเหมือน	3.69	0.84	มาก
โดยรวม	4.00	0.56	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย ใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้าโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดโดย

ตาราง 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย

ความตั้งใจซื้อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านมีความตั้งใจที่จะซื้อรถยนต์ ที่บุคคลที่มีชื่อเสียงที่ท่านชื่นชอบเป็นผู้รับรองสินค้า	3.01	1.06	ปานกลาง
2. ท่านชื่นชอบรถยนต์ยี่ห้อ A แต่เมื่อบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ท่านชื่นชอบทำหน้าที่รับรองรถยนต์ยี่ห้อ B ท่านอาจจะเปลี่ยนใจมาซื้อรถยนต์ยี่ห้อ B	2.17	0.96	น้อย
3. ท่านมีความตั้งใจซื้อรถยนต์ที่บุคคลที่มีชื่อเสียงที่ท่านชื่นชอบเป็นผู้รับรองสินค้าโดยไม่คำนึงถึงราคา	1.71	0.80	น้อย
4. ถ้าท่านต้องซื้อรถยนต์ ท่านจะเลือกซื้อรถยนต์ที่บุคคลที่มีชื่อเสียงที่ท่านชื่นชอบเป็นผู้รับรองสินค้า	2.20	0.97	น้อย
โดยรวม	2.27	0.79	น้อย

จากตาราง 3 พบว่า ผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย มีความคิดเห็น เกี่ยวกับความตั้งใจซื้อโดยรวม อยู่ในระดับ น้อย

ตาราง 4 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้ากับความตั้งใจซื้อ โดยรวมของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย

ตัวแปร	CLE	TWN	EPT	ATT	RPT	SML	VIFS
	2.27	4.02	4.24	3.97	4.09	3.69	
S.D.	0.79	0.59	0.63	0.70	0.64	0.84	
CLE	-	0.185*	0.077*	0.266*	0.188*	0.270*	
TWN		-	0.627*	0.663*	0.623*	0.530*	2.226
EPT			-	0.539*	0.666*	0.443*	2.080
ATT				-	0.735*	0.644*	2.782
RPT					-	0.636*	3.043
SML						-	1.919

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันอาจทำให้เกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า ค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ การสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้ามีค่าตั้งแต่ 1.919-3.043 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, 2006: 585)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ระหว่างตัวแปรอิสระ การสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้าในแต่ละด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามความตั้งใจซื้อโดยรวม (PCI) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.077-0.270 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ความตั้งใจซื้อโดยรวม (PCI) ได้ดังนี้ $PCI = 1.265 + 0.065TWN - 0.163EPT + 0.226ATT - 0.027RPT + 0.175SM$

ตาราง 5 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้ากับความตั้งใจซื้อโดยรวม ของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย

การสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า	ความตั้งใจซื้อ		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.265	0.292	4.332*	<0.000
ด้านความไว้วางใจ (TWN)	0.065	0.096	0.683	0.495

ตาราง 5 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้ากับความตั้งใจซื้อโดยรวม ของผู้บริโภคในตลาดรถยนต์ภาคตะวันออก เชียงเหนือประเทศไทย (ต่อ)

การสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียง รับรองสินค้า	ความตั้งใจซื้อ		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน		
ด้านความชำนาญ เชี่ยวชาญ (EPT)	-0.163	0.086	-1.882	0.061
ด้านความดึงดูดใจ (ATT)	0.226	0.090	2.507*	0.013
ด้านความเคารพ (RPT)	-0.027	0.103	-0.260	0.795
ด้านความเหมือน (SML)	0.175	0.062	2.810*	0.005

F-8.603 p < 0.0000 R=0.314 Adj R²-0.087

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 5 พบว่า การสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า ด้านความดึงดูดใจ (ATT) และด้านความเหมือน (SML) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความตั้งใจซื้อโดยรวม (PCI) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ 0.05 สำหรับการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า ด้านความไว้วางใจ (TWN) ด้านความชำนาญ เชี่ยวชาญ (EPT) และด้านความนับถือ (RPT) ไม่มีผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อโดยรวม (PCI)

ตาราง 6 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้าที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อ

การสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคล ที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า	ความตั้งใจซื้อ		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	0.981	0.222	4.425*	<0.000
ด้านความไว้วางใจ	0.179	0.071	2.527*	0.012
ด้านความเหมือน	0.157	0.059	2.671*	0.008

F-18.990 p < 0.0000 R=0.295 Adj R²-0.083

สมการพยากรณ์ของการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า ด้านความดึงดูดใจ (ATT) และด้านความเหมือน (SML) และ

ความตั้งใจซื้อโดยรวม (PCI) สามารถแสดงในรูปแบบคะแนนดิบได้ ดังนี้ $PCI = 0.981 + 0.179ATT + 0.157SM$

อภิปรายผล

การสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า ด้านความดึงดูดใจ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความตั้งใจซื้อ เนื่องจากรูปร่างหน้าตาหรือบุคลิกของบุคคลที่มีชื่อเสียงสามารถเรียกความสนใจจากผู้บริโภคได้ ทำให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจ อยากจะรู้จักกับสินค้า ทำให้ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีต่อตราสินค้า ซึ่งจะนำไปสู่ความตั้งใจซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับ มนตรี พิริยะกุล และอริญชัย ณะ ระนอง (2560: 31-53) พบว่า ความดึงดูดใจของบุคคลที่มีชื่อเสียงมีอิทธิพลทางอ้อมต่อทัศนคติที่มีต่อโฆษณาสู่ความตั้งใจซื้อ บุคคลที่มีชื่อเสียงที่มีความดึงดูดใจเป็นผู้แนะนำสินค้า ลูกค้าน่าจะใช้เวลาเพื่อการก่อตัวของทัศนคติและสอดคล้องกับ อริญชัย ณะ ระนอง และคณะ (2559: 145-168) พบว่า การรับรองผลิตภัณฑ์โดยบุคคลที่มีชื่อเสียง ส่งผลดีต่อทัศนคติที่มีต่อโฆษณาและทัศนคติต่อตราสินค้า เนื่องจากทำให้เกิดการชื่นชอบ จดจำโฆษณาและตราสินค้าได้มากยิ่งขึ้น รวมถึงทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์และตราสินค้าโดยตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งกระตุ้นให้เกิดความ ต้องการซื้อและส่งผลให้เกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ในที่สุด และสอดคล้องกับ ภัสราพร รัตนชาติ (2557: 385-407) พบว่า ภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือของบุคคลที่มีชื่อเสียง (Source Credibility) ด้านความดึงดูดใจ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางบนห้างสรรพสินค้าของผู้หญิงวัยทำงานในเขต กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การที่ผู้รับรองสินค้ามีบุคลิกภาพ รูปร่าง หน้าตาสวยงาม สามารถดึงดูดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความสนใจตราสินค้า ช่วยให้ผู้กลุ่มตัวอย่างรู้จัก และมีข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าน่ามากขึ้นจากเดิม และสอดคล้องกับ

Saldanha, Mulye and Rahman (2018: 242-250) พบว่า ความดึงดูดใจของผู้รับรองสินค้า ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับ Muda and others (2014: 11-20) พบว่า ความน่าเชื่อถือของโฆษณาและความน่าเชื่อถือของบุคคลที่มีชื่อเสียง ด้านความดึงดูดใจส่งผลกระทบต่อทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อโฆษณาและตราสินค้า นอกจากนี้ยังส่งผลต่อความตั้งใจซื้ออีกด้วย และสอดคล้องกับ สิทธิธีระสรณ์ (2014: 35-48) พบว่า ความสัมพันธ์ของบุคคลที่ใช้ในชิ้นงานโฆษณามีผลต่อความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ด้านความดึงดูดใจอย่างมีนัยสำคัญ

การสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า ด้านความเหมือน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความตั้งใจซื้อ เนื่องจากความเหมือนของบุคคลที่มีชื่อเสียงที่สะท้อนตัวสินค้าไปสู่ผู้บริโภคที่มีสิ่งต่างๆ คล้ายๆ กัน เช่น เพศ ช่วงอายุ ลักษณะการดำเนินชีวิต (Lifestyle) ทำให้ผู้บริโภคนั้นรู้สึกใกล้ชิดกับผลิตภัณฑ์และเปิดรับได้ง่ายขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อตราสินค้าซึ่งจะนำไปสู่ความตั้งใจซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับ ภัสราพร รัตนชาติ (2557: 385-407) พบว่า ภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือของบุคคลที่มีชื่อเสียง (Source Credibility) ด้านความคล้ายคลึงกับกลุ่มเป้าหมาย มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางบนห้างสรรพสินค้าของผู้หญิงวัยทำงานในเขต กรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญ ความคล้ายคลึงกับกลุ่มเป้าหมายสามารถมีอิทธิพลที่จะโน้มน้าวใจให้ผู้รับข่าวสารยอมรับ และการปฏิบัติตามจะเกิดขึ้น นอกจากนี้จากการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ยังพบว่า การที่ผู้รับรองสินค้ามีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ บุคลิกลักษณะ และรูปแบบการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดความรู้สึกเปิดรับตราสินค้า และ

ทำให้รู้สึกคุ้นเคยกับตราสินค้าดังกล่าวมากขึ้นอีกด้วยและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Johansson and Bozan (2017: 27) พบว่า ความเหมือนของบุคคลที่มีชื่อเสียงนั้นจะส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค เนื่องจากผู้บริโภคที่มีความชื่นชอบก็พยายามจะประสบความสำเร็จด้านกีฬาเหมือนกับบุคคลที่มีชื่อเสียง การได้ใช้สินค้าที่นำเสนอโดยบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ประสบความสำเร็จด้านกีฬานั้น ทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าคุณเองจะประสบความสำเร็จเหมือนกับบุคคลที่มีชื่อเสียง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pradhan, Duraipandian and Sethi (2016: 456-473) พบว่า ความสอดคล้องของผู้บริโภคกับตราสินค้าและความสอดคล้องของตราสินค้ากับบุคคลที่มีชื่อเสียง ส่งผลกระทบต่อทัศนคติต่อตราสินค้าและความตั้งใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ

การสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้า ด้านความไว้วางใจ ด้านความชำนาญ เชื่อวชาญ และด้านความเคารพ ไม่มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความตั้งใจซื้อ เนื่องจาก รถยนต์เป็นสินค้าเปรียบเทียบซื้อที่มีราคาแพง หากผู้บริโภคไม่มีความภาคภูมิใจต่อตราสินค้าใดตราสินค้าหนึ่งก็จะใช้เวลาในการตัดสินใจซื้อ เพราะจำเป็นต้องหาข้อมูลของแต่ละตราสินค้าเปรียบเทียบกัน ความไว้วางใจ ความชำนาญ เชื่อวชาญ และความเคารพ ในตัวของบุคคลที่มีชื่อเสียง อาจจะยังไม่สามารถเปลี่ยนใจหรือดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคจนนำไปสู่ความตั้งใจซื้อได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี พิริยะกุลและอริชฎย ณ์ ระนอง (2560: 31-53) พบว่า การที่องค์ประกอบของบุคคลที่มีชื่อเสียงของผู้รับรองสินค้า มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ อาจเกินความเป็นจริง เพราะความไว้วางใจ ความเชี่ยวชาญรอบรู้ในตัวผลิตภัณฑ์ อาจไม่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อมากนัก อาจมีปัจจัย

อื่นๆ ที่ซ่อนเร้นอยู่ และทำหน้าที่ถ่ายทอดอิทธิพลดังกล่าวสู่ความตั้งใจซื้อ กล่าวคือกล่าวคือ เมื่อมีการโฆษณา คุณสมบัติของผู้รับรองสินค้า จะทำให้เกิดการก่อตัวของทัศนคติที่มีต่อโฆษณา และเนื่องจากทัศนคติที่ดีมีผลต่อความตั้งใจซื้อตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน องค์ประกอบของบุคคลที่มีชื่อเสียง จึงอาจถ่ายทอดอิทธิพลผ่านทัศนคติที่มีต่อโฆษณาสู่ความตั้งใจซื้อ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 นักการตลาดควรให้ความสำคัญกับการคัดเลือกบุคคลที่มีชื่อเสียงที่รับรองสินค้า ด้านความดึงดูดใจ รูปร่าง หน้าตา บุคลิกภาพ หรือตัวตนของบุคคลที่มีชื่อเสียงที่โดดเด่น จะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคให้สนใจในตัวสินค้าได้ ผู้บริโภคเกิดการรับรู้ในตัวสินค้าและนำไปสู่ความตั้งใจซื้อ

1.2 นักการตลาดควรให้ความสำคัญกับการคัดเลือกบุคคลที่มีชื่อเสียงที่รับรองสินค้า ด้านความเหมือน ของบุคคลที่มีชื่อเสียงกับผู้บริโภค กลุ่มเป้าหมาย เพศ อายุ ความชื่นชอบ หรือลักษณะการดำเนินชีวิต (Lifestyle) ของบุคคลที่มีชื่อเสียงสะท้อนตัวสินค้าไปสู่ผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าคุณเองใช้สินค้านี้ตนเองจะอยู่ในระดับเดียวกันกับบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ตนเองชื่นชอบ ซึ่งจะนำไปสู่ความตั้งใจซื้อได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้ากับความตั้งใจซื้อในภูมิภาคอื่นๆ เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้บริโภคที่กว้างขึ้น

2.2 ควรศึกษาการสื่อสารการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองสินค้ากับความตั้งใจซื้อ

ในกลุ่มสินค้าประเภทอื่นๆ เนื่องจากสินค้าแต่ละประเภทมีปัจจัยที่ต้องพิจารณาประกอบการตัดสินใจซื้อแตกต่างกัน

2.3 การศึกษาตัวแปรชั้นกลางอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ เช่นทัศนคติของผู้บริโภค หากผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลที่มีชื่อเสียงก็จะทำให้มีทัศนคติที่ดีกับสินค้าด้วย ในทางกลับกันหากผู้บริโภคมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุคคลที่มีชื่อเสียงก็อาจจะทำให้ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ไม่ดีกับตราสินค้าไปด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.ประทานพร จันทร์อินทร์ อาจารย์ประจำสาขาการตลาด คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ ดร. แคนทียา ซาปะวียง อาจารย์ประจำสาขาการตลาด คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่คอยให้คำชี้แนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. (2560). *สถิติประชากรและบ้าน-จำนวนประชากรแยกชายอายุ*. ค้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2562 จาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุริยวิยาสาน.
- ปณิชามน ตระกูลสม. (2562). ผลการใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงรับรองเครื่องสำอางต่อความตั้งใจซื้อสินค้า. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 37 (3), 10-19.
- ภัสราพร รัตนชาติ. (2557). ภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือของบุคคลที่มีชื่อเสียงและกลยุทธ์การค้าปลีกที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางบนห้างสรรพสินค้าของผู้หญิงวัยทำงานในเขตกรุงเทพฯ. *สุทธิปริทัศน์*, 28 (88), 386.
- มนตรี พิริยะกุลและอริญชัย ฒ ระนอง. (2560). อิทธิพลของทัศนคติที่มีต่อการโฆษณาสินค้าในฐานะปัจจัยคั่นกลางที่ถ่ายทอดอิทธิพล ขององค์ประกอบของการรับรองผลิตภัณฑ์โดยบุคคลที่มีชื่อเสียงสู่ความตั้งใจซื้อ. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 7 (13), 31-50.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). *การจัดตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด*. กรุงเทพฯ: สำนักพระราชวัง.
- ศรีกัญญา มงคลศิริ. (2547). *Celebrity Marketing*. กรุงเทพฯ: เลิฟ แอนด์ เลิฟ.
- สิทธิ์ ธีระธรรม. (2557). ความสัมพันธ์ของนักกีฬาในชั้นงานโฆษณากับประเภทของผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้รับสารในเรื่องความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล. *วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์*, 35 (3), 34-48.
- สิริลักษณ์ ประเสริฐศรี. (2548). *บุคคลที่มีชื่อเสียง (Celebrity) กับการเป็นพรีเซนเตอร์ (Presenter)*. สารนิพนธ์วารสารศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการโฆษณา คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- อริญชัย ฌ ระนอง, นภาพร ชันชนภา และมนตรี พิริยะกุล (2559). อิทธิพลของทัศนคติที่มีต่อการโฆษณาสินค้าและทัศนคติที่มีต่อตราสินค้าในฐานะปัจจัยคั่นกลางที่ถ่ายทอดอิทธิพลของการรับรองผลิตภัณฑ์โดยบุคคลที่มีชื่อเสียงสู่ความตั้งใจซื้อ. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 36 (3), 145–168.
- Black, K. (2006). *Business Statistics for Contemporary Decision Making (4th ed.)*. New York: John Wiley & Sons.
- Howard, J. A. (1994). *Buyer behavior in marketing strategy (2th ed.)*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Johansson, M. & Bozan, O. (2017). *How does celebrity endorsement affect consumers perception on brand image and purchase intention*. Luleå University of Technology.
- Muda, M., Musa, R., Mohamed, R. N. & Borhan, H. (2014). Celebrity Entrepreneur Endorsement and Advertising Effectiveness. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 130, 11–20. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.04.002>
- Nunnally, J.C., & Bernstein, I.H. (1994). *Psychometric theory (3th ed.)*. New York: McGraw-Hill.
- Pradhan, D., Duraipandian, I. & Sethi, D. (2016). Celebrity endorsement: How celebrity–brand–user personality congruence affects brand attitude and purchase intention. *Journal of Marketing Communications*, 22 (5), 456–473.
- Saldanha, N., Mulye, R. & Rahman, K. (2018). Who is the attached endorser? An examination of the attachment-endorsement spectrum. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 43, 242–250.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis (3rd ed.)*. New York: Harper and Row.
- Zeithaml, V.A., Berry, L. & Parasuraman, A. (1990). *Delivery Quality Service: Balancing Customer Perception and Expectations*. New York: The Free Press.

สภานภาพระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย
ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล
The status organization structure system and operation of the University
Council according to Burapha University Act 2007, which affects the good
governance

บุญเชิด หนูอิม¹
Booncherd Nu-im¹

Received: 8 May 2020

Revised: 11 August 2020

Accepted: 31 August 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องสภานภาพระบบโครงสร้างองค์กรตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภานภาพ ระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล และเสนอแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงเอกสารจากรายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-พ.ศ. 2559 และวิเคราะห์สังเคราะห์กับงานเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสภามหาวิทยาลัย พบว่ามหาวิทยาลัยบูรพาต้องมีการปรับปรุงพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสภามหาวิทยาลัย โดยเฉพาะองค์ประกอบและจำนวนของกรรมการสภามหาวิทยาลัย ที่มาของนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย ที่ต้องให้ไม่เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในทุกด้านระหว่างอธิการบดีกับสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยต้องคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ในฐานะเป็นผู้การกำกับ ดูแลในการบริหารมหาวิทยาลัยบนพื้นฐานธรรมาภิบาล การบริหารสภามหาวิทยาลัยต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย รวมทั้งสภามหาวิทยาลัยต้องมีระบบการประเมิน และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยที่ทำให้เกิดการยอมรับ โปร่งใสและเชื่อถือทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

คำสำคัญ: สภามหาวิทยาลัย, ธรรมาภิบาล

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา booncher@go.buu.ac.th

¹ Assistant professor, Department of Sociology, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University, booncher@go.buu.ac.th

Abstract

The research on the status of the organization structure system according to the Burapha University Act 2007 that affects good governance. With the objective of studying the status Organization structure system and operation of the University Council according to Burapha University Act 2007 which affects the good governance and proposed guidelines for improvement and amendment of the Burapha University Act 2007, regulations, announcements and other related matters In the research study, it is a documentary research from the University Council minutes since 2008-2016 and analyze and synthesize the academic papers related to the University Council Found that Burapha University needs to improve Burapha University Act 2007 on issues related to the University Council. Especially the composition and number of the University Council members, The source of the President of the University Council and the University Council that must not cause conflicts in all aspects between the president and the university council The University Council must take into account its role as supervisor. Take care of university administration based on good governance. The administration of the university council must take into account the stakeholders involved with the university. Including the University Council must have an assessment system and monitor the operation of the University Council that makes acceptance Transparent and reliable both inside and outside the university.

Keywords: University Council, good governance

บทนำ

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 36 ให้สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาเป็นนิติบุคคลและอาจจัดเป็นส่วนราชการหรือเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ยกเว้นสถานศึกษาเฉพาะทางตามมาตรา 21 ให้สถานศึกษาดังกล่าว ดำเนินกิจการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแลของสภาสถานศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้นๆ วรรคหนึ่ง ต้องการจะบอกว่าสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปริญญา จะมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งในทางกฎหมายมหาชน หมายถึง

มีฐานะเทียบเท่ากรม มีอำนาจในการบริหารเท่ากับกรม ส่วนในความหมายของกฎหมายแพ่ง หมายความว่า มีตัวตน สามารถกระทำการผูกพันด้านสัญญาและกิจการอื่นๆ ได้ เช่น บุคคล นอกจากนั้นวรรคหนึ่งต้องการจะบอกว่า สถานศึกษาในระดับดังกล่าว อาจจัดเป็นส่วนราชการตั้งที่มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีฐานะอยู่แล้ว หรือจะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ เช่น มหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบราชการก็ได้ วรรคสองของมาตรา 35 เป็นอำนาจระบบการบริหารของสถาบันการศึกษาในระดับปริญญาทั้งหลาย ซึ่งจะต้องมีกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งของตนเอง

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม

125 ตอนที่ 5ก วันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2551 มหาวิทยาลัยบูรพามีฐานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ซึ่งไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการและกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาดำเนินการและส่งเสริมงานวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีให้บริการทางวิชาการทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬา รวมทั้งการสนับสนุนกิจกรรมของรัฐและท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม ในการดำเนินการของมหาวิทยาลัยต้องให้ความสำคัญกับความเป็นเลิศและเสรีภาพทางวิชาการ ความจำเป็นและความต้องการตามสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของไทย ความเสมอภาคทางการศึกษาของประชาชน ความมีคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่ไปกับความรู้ทางวิชาการและความใฝ่เรียนรู้ตลอด สำหรับการดำเนินการของมหาวิทยาลัยกำหนดให้สภามหาวิทยาลัยเป็นผู้ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย โดยที่สภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรสูงสุดที่จะกำหนดและกำกับนโยบายดูแลการบริหารจัดการให้เกิดการปฏิบัติตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลเป็นสภามหาวิทยาลัยที่ต้องเป็นผู้กำกับ (Governing Board) ที่ต้องพิทักษ์ธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อให้การบริหารและการจัดการที่ดีตามระบบคุณธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และแทน พิธิยานุวัฒน์, 2556)

ด้วยประกาศคณะรักษาความสงบแห่ง

ชาติ ที่ 2/2559 เรื่อง กำหนดรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาอื่น ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 39/2559 เรื่อง การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหารักรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ลงวันที่ 12 กรกฎาคม พุทธศักราช 2559 คณะกรรมการอุดมศึกษาได้รายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการว่ายังมีสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งประสบปัญหาความขัดแย้งภายในสถาบันอุดมศึกษาจนไม่อาจที่จะแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยมาตรการปกติ ซึ่งหากปล่อยให้การแก้ไขปัญหาล่าช้าออกไปจะทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบการศึกษาหรือนิสิตนักศึกษาจำนวนมาก โดยมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นหนึ่งในสถาบันอุดมศึกษาที่มีผลบังคับตามคำสั่งดังกล่าว มหาวิทยาลัยบูรพาได้มีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สกอ.1441/2559 เรื่อง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งพ้นจากตำแหน่งหน้าที่และแต่งตั้งบุคคลให้ปฏิบัติหน้าที่ในมหาวิทยาลัยบูรพา อาศัยอำนาจตามความในข้อ 9 ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 39/2559 เรื่อง การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหารักรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา สั่ง ณ วันที่ 12 กรกฎาคม พุทธศักราช 2559 โดยมีคำสั่งให้นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยบูรพาพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีหรือผู้รักษาการแทนอธิการบดี และรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2559 โดยที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะบุคคลปฏิบัติหน้าที่แทนสภามหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์อานนท์ เทียตรง เป็นประธานกรรมการ มีกรรมการอีก 9 ท่าน ได้แก่ ศาสตราจารย์กิตติคุณสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ศาสตราจารย์สุรพล นิตไกรพจน์ ศาสตราจารย์สุนทร บุญญาธิการ รองศาสตราจารย์สุมนต์ สกลไชย รองศาสตราจารย์สมนึก

ธีระกุลพิศุทธิ์ นายบุญปลูก ชายเกตุ พลตำรวจตรี ชุมศักดิ์ พุกษาพงษ์ รองศาสตราจารย์สนธิ เตชานันท์ และรองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา กำหนดอำนาจและหน้าที่ ให้ปฏิบัติหน้าสภามหาวิทยาลัยบูรพาตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และจัดระเบียบและแก้ไขธรรมนูญภิบาลในมหาวิทยาลัยบูรพาตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 39/2559 เรื่องการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาธรรมนูญภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ลงวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 รวมทั้งแต่งตั้งรองศาสตราจารย์สมนึก ธีระกุลพิศุทธิ์ ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษา วิเคราะห์ และทบทวนเหตุผล เงื่อนไข และปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นที่ผ่านมา ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้ จะวิเคราะห์ สถานภาพ ระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ในช่วงเวลาดังปี พ.ศ. 2551-พ.ศ. 2559 เท่านั้น และจะเสนอแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ขอบบังคับ ระเบียบ ประกาศ และส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาสถานภาพ ระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ที่มีผลต่อธรรมนูญภิบาล

1.2 เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ขอบบังคับ ระเบียบ ประกาศ และส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาคั้งนี้เป็นการดำเนินการวิจัยเชิงเอกสาร ดังนั้นจะวิเคราะห์สถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ในช่วงเวลาดังปี พ.ศ. 2551-พ.ศ. 2559 จากรายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย และการทบทวนเอกสารวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

วิธีการศึกษา

ในการค้นคว้าและการวิจัยในคั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยที่ผู้วิจัยได้ปรับวิธีการศึกษาที่ทำให้เกิดความเหมาะสมในเชิงข้อมูลที่เกิดความน่าเชื่อถือ และการลดความอคติที่มีต่อการให้ข้อมูล ดังนั้นในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ จะวิเคราะห์เชิงประจักษ์จากเอกสารเท่านั้น

1. แหล่งข้อมูลในการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้เรื่องสถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ที่มีผลต่อธรรมนูญภิบาล เป็นงานวิจัยที่เน้นข้อเท็จจริงเชิงเอกสารเท่านั้น ดังนั้นแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภามหาวิทยาลัย พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 และรายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยบูรพาในช่วงเวลาดังปี พ.ศ. 2551-พ.ศ. 2559 ก่อนมีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สกอ.1441/2559 เรื่อง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งพ้นจากตำแหน่งหน้าที่และแต่งตั้งบุคคลให้ปฏิบัติหน้าที่ในมหาวิทยาลัยบูรพา

2. วิธีการรวบรวมข้อมูล

2.1 การรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยคั้งนี้ ได้ทำหนังสือถึงนายกสภามหาวิทยาลัย

บูรพา และอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความอนุเคราะห์รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย และค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภามหาวิทยาลัย

2.2 การตรวจสอบข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นการใช้เอกสารที่เป็นทางการที่ได้ผ่านการรับรองจากสภามหาวิทยาลัยแล้วเท่านั้น ที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือมากที่สุด

2.3 การวิเคราะห์และตีความ จากการวิจัยได้ดำเนินการจัดระบบข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลที่ได้นั้นตรงประเด็นกับวัตถุประสงค์ และเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ จะนำมาวิเคราะห์แยกแยะและสรุปหาสาระสำคัญตามขอบเขตของวัตถุประสงค์ พิจารณาทั้งความเหมือนและความต่างกัน วิธีการประสมผสานข้อมูลเข้าด้วยกัน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

2.4 การนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลให้แก่คณะกรรมการชุดต่างๆ ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ได้รับข้อคิดเห็นและข้อเสนอในการศึกษานำมาปรับปรุงเพิ่มเติมในผลการศึกษามีความถูกต้องมากขึ้น

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องสถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเอกสารเป็นหลัก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพ ระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล และเพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ข้อบังคับระเบียบ ประกาศ และส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ศึกษาสถานภาพ ระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล

1.1 ประเด็นปัญหาโครงสร้างและการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย

1.1.1 การสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ได้ระบุคณะกรรมการสรรหาไว้ในพระราชบัญญัติ ซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยอื่นๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ให้กำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และจากการศึกษาข้อบังคับของมหาวิทยาลัยหลายแห่งก็ไม่มีอธิการบดีเป็นประธานหรือกรรมการในคณะกรรมการสรรหา เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในประเด็นนี้มีความสำคัญในเรื่องธรรมาภิบาลที่ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการผลัดกันเลือกระหว่างสภามหาวิทยาลัยกับอธิการบดี ในขั้นตอนการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ที่คณะกรรมการสรรหา ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ได้สรรหามาแล้วก็จะให้สภามหาวิทยาลัยชุดที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้เลือก จะพบว่าส่วนใหญ่จะผลัดกันเลือกกันเอง ระบบการสรรหาจึงต้องทำให้เกิดความไว้วางใจ และความน่าเชื่อถือ เนื่องจากเป็นเสียงส่วนใหญ่ในสภามหาวิทยาลัย และจะมีผลต่อการเลือกอธิการบดี

ในอนาคต จึงทำให้ระบบการได้มาทั้งนายก สภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิ และอธิการบดี เป็นระบบต่างตอบแทน สำหรับกรรมการสภามหาวิทยาลัยในประเภทอื่นๆ ควรจะต้องออกระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจนในการได้มาเพื่อจะทำให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยเป็นอิสระต่ออธิการบดี ย่อมส่งผลต่อการเป็นสภาผู้กำกับที่พิทักษ์อัตตาภิบาลและธรรมาภิบาล เพื่อให้การบริหารสถาบันอยู่ในครรลองของการบริหารและการจัดการที่ดีตามระบบอิสระ มีคุณธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ (วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2554)

1.1.2 โครงสร้างของกรรมการ สภามหาวิทยาลัยในปัจจุบัน พบว่ามีอัตราส่วนระหว่างบุคคลภายนอกกับบุคคลภายใน ในอัตราส่วน 2:1 ยังไม่สอดคล้องกับหลักการของ สภามหาวิทยาลัยที่ต้องการให้เป็นผู้กำกับดูแล ควบคุมการดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนด การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ที่นี้อาจก่อให้เกิดประโยชน์ทับซ้อนได้ในการบริหารงานของมหาวิทยาลัย หากบุคคลภายในเข้ามาเป็น กรรมการสภามหาวิทยาลัย ดังนั้นควรแยกอำนาจหน้าที่หลักด้านการกำกับดูแลให้สภามหาวิทยาลัยโดยตรง โดยมีหลักการ คือ เป็นองค์ประกอบและจำนวนสมาชิกที่ทำหน้าที่ Governance ได้ดี ทำให้เกิดการกำกับที่ดี มีการรับผิดชอบและทำให้เกิดความสามารถในการแข่งขันกับสถาบันในประเทศ (วิจารณ์ พานิช, 2554) สำหรับด้านการบริหารและการจัดการเป็นอำนาจหน้าที่ของอธิการบดีและฝ่ายปฏิบัติการของมหาวิทยาลัย ต้องรับผิดชอบต่อต้นนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลดีตามพันธกิจและภารกิจของมหาวิทยาลัย

1.2 ประเด็นปัญหาสภามหาวิทยาลัย: การวางนโยบาย การอนุมัติ และการออกระเบียบ และข้อบังคับจากสถานภาพสภามหาวิทยาลัยใน

ฐานะเป็นผู้วางนโยบาย การอนุมัติ และการออก ระเบียบและข้อบังคับ พบว่า

1.2.1 สภามหาวิทยาลัยไม่มี กำหนดการปฏิรูประบบนิเทศกรรมการสภามหาวิทยาลัย ในวาระแรกที่เข้าร่วมประชุม ส่วนใหญ่จะทำความเข้าใจแบบเดิมในฐานะคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ด้วยมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีลักษณะการบริหารจัดการเฉพาะโดยให้สภามหาวิทยาลัย เป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้แทนของรัฐ ย่อมส่งผลต่อการกำหนดค่านิยมร่วม นโยบาย วิสัยทัศน์ ความเป็นเอกภาพคณะกรรมการสภาเข้ามาทำงานในฐานะอาสาสมัครและไม่มีอำนาจในการบริหาร แต่เป็นผู้ให้คำแนะนำแก่ผู้ที่มีหน้าที่ รับผิดชอบในการดำเนินงาน (เปรื่อง กิจรัตน์ภร, 2555)

1.2.2 สภามหาวิทยาลัยยังไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่จะดำเนินการในเชิง นโยบายหลัก และการกำหนดทิศทางการพัฒนา มหาวิทยาลัย ในฐานะที่มีบทบาทในการกำหนด นโยบาย กำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผล หากพิจารณาในอำนาจ และหน้าที่ ของสภามหาวิทยาลัยในประเด็นนี้ยังไม่พบ กระบวนการที่เป็นรูปธรรมในการบริหารงานของ สภามหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินงาน ของฝ่ายบริหารและเสนอให้สภามหาวิทยาลัย ดังนั้นสภามหาวิทยาลัยควรจะต้องเปลี่ยน มโนทัศน์ในการบริหารงานสภามหาวิทยาลัย ในการบริหารในภาพรวมเชิงนโยบาย และ ยุทธศาสตร์ รวมทั้งต้องให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละด้านได้ช่วย สะท้อนในการบริหารงานของมหาวิทยาลัย ให้มากกว่านี้ และเสนอกลยุทธ์ในการบริหาร มหาวิทยาลัย ในการประชุมแต่ละครั้งควรมีช่วงเวลาให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์การดำเนินงานของ

มหาวิทยาลัยที่ได้กำหนดทิศทางการพัฒนา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ สอดคล้องหลักความสมเหตุสมผลที่คณะกรรมการต้องใช้ดุลพินิจไปในทางที่เหมาะสม สมเหตุสมผล ที่จะให้การบริหารมหาวิทยาลัยได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (วิษณุ เครืองาม, 2556)

1.2.3 สภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรสูงสุดที่ยังไม่แบ่งความรับผิดชอบตามแนวคิดที่ว่าสภามหาวิทยาลัยรับผิดชอบด้านการกำกับดูแล วางกรอบนโยบาย และอธิการบดี รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทำให้การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยยังไม่บรรลุความเป็นอัตตภิบาลและธรรมาภิบาล ตามหลักการบริหารและการจัดการที่ดีตามระบบอิสระมีคุณธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้

1.2.4 สภามหาวิทยาลัยยังไม่ได้มีการกำหนดกลไกการทำงานของสภามหาวิทยาลัยที่จะนำไปสู่การสร้างธรรมาภิบาลที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

1.2.5 ระบบในการควบคุมการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในประเด็นการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัย จะพบว่าผู้มีอำนาจในการเลือก คือ อธิการบดี

1.2.6 การประชุมสภามหาวิทยาลัยในแต่ละครั้งที่ผ่านมายังไม่พบประเด็นข้อเสนอต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยที่สร้างสรรค์ และเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้มากเท่าที่ควร

1.2.7 การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในทุกด้านอยู่ภายใต้กฎหมาย กำหนดว่าสิ่งใดทำได้และสิ่งใดทำไม่ได้ ดังนั้นการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในระยะหลังจะมีการฟ้องศาลจำนวนเพิ่มมากขึ้น การที่ทุกฝ่ายเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแต่ไม่ถูกกฎหมายก็เป็นไปได้

ดังนั้นการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยต้องพึงระลึกในเรื่องข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องในทุกมิติด้วย ซึ่งสอดคล้องกับวิษณุ เครืองาม (2556) ที่กล่าวว่าหลักความชอบด้วยกฎหมาย (Principle of Legality) ซึ่งหมายความว่า การทำงานในรูปของคณะกรรมการต้องเป็นไปตามที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด ไม่ข้ามหรือลัดขั้นตอน วิธีการเงื่อนไข เงื่อนไขเวลา ไม่ลำเอียงหรืออคติหรือเลือกปฏิบัติ ไม่ทุจริต ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องพิสูจน์ตนเอง และต้องมีหลักประกันความเป็นธรรมตามสมควร

1.2.8 การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย ในประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย และกำหนดนโยบายและวิธีการเกี่ยวกับการจัดหารายได้ จัดหาแหล่งทุนและทรัพยากรอื่น จากการประชุมคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย ได้มีการนำเสนอประเด็นเหล่านี้ไม่มากนัก จึงทำให้สภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่เพื่อให้งานของมหาวิทยาลัยผ่านไปตามการบริหารงานทั่วไปเท่านั้น สิ่งที่จะต้องเป็นสภามหาวิทยาลัยต้องทบทวนว่าได้ดำเนินการสิ่งเหล่านั้นไปอย่างไร ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร สิ่งที่เกิดขึ้นกับมหาวิทยาลัยบรูพาย่อมาจากการทำงานของสภามหาวิทยาลัยที่เป็นผู้กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ระบบและกลไกการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย ต้องมีการปรับปรุง และทบทวนทั้งระบบ การประเมินสภามหาวิทยาลัย ว่าเป็นกระบวนการก่อให้เกิดสารสนเทศเกี่ยวกับพฤติกรรม และผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย ในการปฏิบัติตามบทบาท และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กรอบการประกันคุณภาพการศึกษา และหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาโครงสร้างและการดำเนินงานของสภา

มหาวิทยาลัยในฐานะสภากำกับ (Governing Board) ให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และแทน พิยานุวัฒน์, 2556)

1.2.9 การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยเป็นการดำเนินงานตามการบริหารของอธิการบดี ทำให้การบริหารงานด้านความเสี่ยงในทุกด้านที่สภามหาวิทยาลัยต้องประมวลและวิเคราะห์ไม่ปรากฏชัดเจนในรายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย ดังนั้น การรายงานข้อมูลผลการดำเนินงานให้กับสภามหาวิทยาลัยเพื่อร่วมประเมินและติดตามผลการดำเนินงานเป็นส่วนสำคัญอันดับแรกของการเริ่มต้นการปฏิรูปสภามหาวิทยาลัยเพื่อการปฏิรูปอุดมศึกษา (วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2554)

1.3 สภามหาวิทยาลัย: คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

จากดำเนินการของสภามหาวิทยาลัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-พ.ศ. 2556 ที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยไม่ได้มีการหยิบยกประเด็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณของกรรมการสภามหาวิทยาลัยมากว่าในที่ประชุม สภามหาวิทยาลัยได้นำข้อกำหนดจรรยาบรรณของกรรมการสภามหาวิทยาลัยเข้ามากล่าวถึงในที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยชัดเจนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557-พ.ศ. 2559 เป็นช่วงที่กระบวนการเข้าสู่การสรรหาอธิการบดี นายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัยในทุกขั้นตอนของกระบวนการทั้งนี้เป็นการเพิ่มน้ำหนักความคิดเห็นที่มีต่อการนำเสนอในที่ประชุม แต่สภามหาวิทยาลัยไม่ได้ดำเนินการหาข้อเท็จจริงในเชิงประจักษ์ในการอ้างกรรมการสภามหาวิทยาลัยไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ สภามหาวิทยาลัยไม่ได้ให้ความสำคัญอย่างจริงจังทั้งในระดับองค์กรสูงสุดและในระดับบุคคล จะเห็นว่าจรรยาบรรณของนายกสภา

มหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัจเจกบุคคลที่ต้องรับรู้ในสิ่งที่ตนคิด พูด และทำ เพื่อสังคมส่วนร่วมในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้มาทำหน้าที่สภามหาวิทยาลัย การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องก่อให้เกิดธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่สภามหาวิทยาลัยต้องยึดถือปฏิบัติอย่างจริงจัง และเกิดความตระหนักรู้แจ้ง

1.4 สภามหาวิทยาลัย: การประเมิน สภามหาวิทยาลัย

จากการศึกษาการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-พ.ศ. 2559 พบว่าสภามหาวิทยาลัยได้ดำเนินการประเมินตนเองครั้งเดียวเท่านั้น คือได้ดำเนินการประเมินการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2553 ในการประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 3/2554 เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 โดยมีคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยเข้าร่วมประชุม จำนวน 17 คน ผลการประเมินการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยอยู่ในระดับดีมาก คะแนนเฉลี่ยคือ 4.61 ซึ่งผลของการประเมินตนเองของสภามหาวิทยาลัยก็ไม่ได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนา รวมทั้งในการประชุมสภามหาวิทยาลัยก็ไม่ได้มีวาระการประชุมที่เกี่ยวข้องการประเมินตนเองของสภามหาวิทยาลัยในการนำเสนอพิจารณา ทั้งที่การประเมินสภามหาวิทยาลัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ที่ทำให้สภามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องนำมาปรับปรุงการดำเนินงาน เป็นการวัดผลลัพธ์ของสภามหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องแผนเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของสภามหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัยจะได้ปรับปรุงทิศทางการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในอนาคตตัวชี้วัดการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยที่มีความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้าง

ความไว้วางใจ การยอมรับ และเป็นการสื่อสารระหว่างกรรมการสภามหาวิทยาลัย และจะช่วยให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยแต่ละคนนั้นสามารถพัฒนาตนเองในการทำงานให้มีประสิทธิผลมากขึ้นในฐานะการเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสภามหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัยบูรพาให้ความสำคัญในการประเมินสภามหาวิทยาลัยยังไม่มากพอเท่าที่ควร หากพิจารณากระบวนการประเมินสภามหาวิทยาลัยไม่มีความเข้มข้นทั้งการประเมินสภามหาวิทยาลัยจากภายในและภายนอก และระบบความโปร่งใสที่ต้องเปิดเผยข้อมูลการบริหารงานสภามหาวิทยาลัยต่อสาธารณะทั้งคนในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัย ดังนั้นการประเมินสภามหาวิทยาลัยจะเกิดประโยชน์ทำให้รู้ว่าสภามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องปรับปรุงการปฏิบัติงานในส่วนต่างๆ เป็นการวัดความก้าวหน้าของสภามหาวิทยาลัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแผนเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของสภามหาวิทยาลัย ทำให้มีการปรับปรุงทิศทางของการปฏิบัติงานของสภามหาวิทยาลัยในอนาคต ความสำเร็จหรือประสิทธิผลของสภามหาวิทยาลัยมีตัวบ่งชี้เป็นการสร้างความไว้วางใจ การยอมรับ และเป็นสื่อสารระหว่างกรรมการสภามหาวิทยาลัย และช่วยให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยแต่ละคนพัฒนาตนเองในการทำงานให้มีประสิทธิผลมากขึ้นในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสภามหาวิทยาลัย

1.5 สภามหาวิทยาลัย: สำนักงานสภามหาวิทยาลัย

สำนักงานสภามหาวิทยาลัยควรจะต้องเป็นฝ่ายธุรการ สนับสนุนการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในทุกด้าน ดังนั้นผู้ที่มาบริหารงานในระดับรองอธิการบดีต้องรับผิดชอบงานสภามหาวิทยาลัยอย่างเต็มตัวเท่านั้น และสามารถทำงานเชื่อมโยงกับนายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัยได้

เป็นอย่างดี ที่ผ่านมารองอธิการบดีที่มาทำหน้าที่เลขานุการสภามหาวิทยาลัย ยังมีหน้าที่รับผิดชอบทางการบริหารงานของมหาวิทยาลัยในด้านอื่นๆ ด้วย รวมทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของทีมการบริหารของอธิการบดี ทำให้การทำหน้าที่ที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยมีทั้งเชิงนโยบายและการปฏิบัติบางครั้งย่อมมีความขัดแย้งกัน การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยมีความสำคัญอย่างมากต้องมีการทบทวนในประเด็นของสำนักงานสภามหาวิทยาลัยต้องมีการบริหารการจัดการองค์กรใหม่ที่จะรองรับการทำงานเชิงนโยบาย กำกับ ติดตาม และตรวจสอบ และต้องอยู่ภายใต้การบริหารงานของนายกสภามหาวิทยาลัยเป็นหลัก และต้องกำหนดให้มีรองอธิการบดีฝ่ายกิจการสภามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ

1.6 สภามหาวิทยาลัย: อธิการบดี

ในการบริหารมหาวิทยาลัยที่มีโครงสร้างเจตนารมณ์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ได้กำหนดไว้ที่ทุกภาคส่วนต้องถือปฏิบัติร่วมกัน สำหรับสภามหาวิทยาลัยเป็นผู้ที่ต้องแปลงเจตนารมณ์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายต่างๆ เป็นนโยบายของมหาวิทยาลัย ส่วนอธิการบดีเป็นระดับที่ต้องแปลงนโยบายมาเป็นแผนยุทธศาสตร์ และกำหนดทิศทางร่วมกับสภามหาวิทยาลัย ในระดับผู้ปฏิบัติจะนำแผนยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่ได้รับมาจัดทำแผนงานหรือโครงการ จะเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องในเชิงการบริหารระหว่างสภามหาวิทยาลัยกับอธิการบดีที่ต้องทำงานร่วมกัน แต่เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้น คือการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ และการได้มาซึ่งอธิการบดี ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้เป็นเพราะพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา

พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้การสรรหานายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ อธิการบดี ประธานกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย ประธานสภานักงาน นายกสภาคณะศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา กรรมการสภามหาวิทยาลัยที่เป็นคณาจารย์ พนักงานมหาวิทยาลัยซึ่งมิใช่คณาจารย์ และหัวหน้าส่วนงานตามมาตรา 9 คือ ส่วนงานวิชาการ และส่วนงานอื่น เป็นผู้ดำเนินการสรรหาตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย สำหรับการสรรหา อธิการบดี สภามหาวิทยาลัยได้ออกระเบียบ ข้อบังคับ ให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เป็นกรรมการสรรหาอธิการบดี จะเห็นว่าหากการเลือกเป็นไปในลักษณะผลัดกันเลือกก็จะไม่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นในสภามหาวิทยาลัย กระบวนการสรรหาที่ผ่านมาจึงไม่มีกระบวนการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย และขั้นตอนการสรรหาที่โปร่งใส และตรวจสอบได้ ระบบการสรรหาที่ยอมรับ และไว้วางใจในการปฏิบัติหน้าที่จากการเอื้อผลประโยชน์ต่างตอบแทน การที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสรรหาย่อมก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างแท้จริง รวมทั้งการดำเนินการสรรหาที่ยังไม่มีระบบความรับผิดชอบ แห่งการกระทำหากการดำเนินการสรรหาไม่ถูกต้องตามกฎหมายกำหนด

1.7 สภามหาวิทยาลัย: การออกระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งสภามหาวิทยาลัย และประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา

จากการดำเนินการของสภามหาวิทยาลัยบูรพา ในชุดของ นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ศ.ดร.เกษม สุวรรณกุล และศ.ดร.พจน์ สะเพียรชัย พบว่ามีการออกระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งสภามหาวิทยาลัย และประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา รวมทั้งสิ้น 661 ฉบับ เกี่ยวกับการบริหารวิชาการ บริหารงาน

บุคคล และบริหารการเงิน ทั้งนี้ได้มีการยกเลิกและปรับปรุง ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลง แต่ยังไม่มีการทบทวน และศึกษาว่าเป็นไปตามหลักการ แนวคิดของมหาวิทยาลัย ในกำกับหรือไม่อย่างไร รวมทั้งยังไม่มีการประเมินผลของการออกระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งสภามหาวิทยาลัย และประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าส่งผลดีหรือเสียอย่างไรกับมหาวิทยาลัยในเชิงรูปธรรม

2. แนวทางในการปรับปรุงและแก้ไข พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1 ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ที่เกี่ยวข้องกับ สภามหาวิทยาลัย ในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1.1 องค์ประกอบสภามหาวิทยาลัย และการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยและ กรรมการสภามหาวิทยาลัย ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในประเด็นองค์ประกอบสภามหาวิทยาลัย จะต้องให้มีบุคคลภายนอกมากกว่าบุคคลภายในของมหาวิทยาลัย ดังนั้นควรยกเลิกกรรมการ สภามหาวิทยาลัย ตามมาตรา 19 (5) กรรมการ สภามหาวิทยาลัยจำนวนสามคน ซึ่งเลือกตั้งจาก คณาจารย์หนึ่งคน พนักงานมหาวิทยาลัยซึ่งมิใช่ คณาจารย์หนึ่งคน และหัวหน้าส่วนงานตามมาตรา 9 (3) หรือ (4) หนึ่งคน ทั้งนี้เนื่องจากมีกรรมการ สภามหาวิทยาลัยที่มาจากประธานสภานักงาน ที่เป็นตัวแทนในระดับคณาจารย์และพนักงาน มหาวิทยาลัยแล้ว ควรลดจำนวนกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ และเพิ่มสัดส่วนจำนวน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการการ อุดมศึกษาเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นการรักษาความสมดุล และตรวจสอบการดำเนินงานตามนโยบายด้าน การศึกษาของประเทศ

สำหรับการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 กำหนดให้กรรมการสรรหาประกอบด้วยอธิการบดี ประธานกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย ประธานสภาพนักงาน นายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา กรรมการสภามหาวิทยาลัยที่เป็นคณาจารย์ พนักงานมหาวิทยาลัยซึ่งมิใช่คณาจารย์ และหัวหน้าส่วนงานตามมาตรา 9 คือ ส่วนงานวิชาการ และส่วนงานอื่น เป็นผู้ดำเนินการสรรหาตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ควรจะต้องมีการปรับปรุงกรรมการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ควรจะเป็นผู้ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างสภามหาวิทยาลัยและอธิการบดี ควรเป็นบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยที่เป็นกรรมการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย ที่ไม่เกี่ยวข้องกัสมภามหาวิทยาลัย ในชุดปัจจุบัน สำหรับบุคคลภายในมหาวิทยาลัย เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนามหาวิทยาลัยในอนาคต

2.1.2 นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี ควรจะมีการปรับปรุงวาระการดำรงตำแหน่งอย่างน้อย 4-6 ปี เพื่อความต่อเนื่องในการทำงานและไม่เกิดประเด็นการผลัดการเลื้อกระหว่างนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยกับอธิการบดี

2.2 ปรับปรุงและแก้ไขข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องสอดคล้องกับหลักการของมหาวิทยาลัยในกำกับ

ที่มีระบบอิสระ มีคุณธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ ภายใต้การดำเนินงานที่มีหลักธรรมาภิบาลทั้งหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ดังนั้นสภามหาวิทยาลัยต้องกำหนดระบบการบริหารงานที่จะนำพาให้มหาวิทยาลัยตามแนวหลักการมหาวิทยาลัยในกำกับ และออกกฎระเบียบที่มารองรับระบบการบริหาร จะทำให้การพัฒนามหาวิทยาลัยมีความเข้มแข็งและประสิทธิผล

2.3 สภามหาวิทยาลัยควรจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการประจำสภามหาวิทยาลัย เพื่อทำหน้าที่ในการกำกับดูแลตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย พิจารณากลับกรอง และสนับสนุนการทำงานสภามหาวิทยาลัย จะเป็นการดำเนินการในเชิงนโยบายหลัก ที่ไม่มีการดำเนินการทับซ้อนกับการบริหารของอธิการบดี ดังนั้นคณะกรรมการมีดังนี้ คณะกรรมการการเงินและทรัพย์สิน คณะกรรมการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการตำแหน่งทางวิชาการ คณะกรรมการติดตามตรวจสอบและประเมินผล คณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง และคณะกรรมการอุทธรณ์และร้องทุกข์

2.4 การจัดให้มีสำนักงานสภามหาวิทยาลัยที่มีการบริหารที่ดี โดยให้มีรองอธิการบดีฝ่ายกิจการสภามหาวิทยาลัย ทำหน้าที่เลขานุการสภามหาวิทยาลัย โดยไม่ทำหน้าที่อื่นในการบริหารมหาวิทยาลัย จะทำให้บทบาทหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยที่เป็นผู้กำกับดูแลได้ดำเนินงานในทุกกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับไม่มีความขัดแย้งในเรื่องประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้น ดังนั้นการบริหารสำนักงานสภามหาวิทยาลัยที่จะรองรับภารกิจของสภามหาวิทยาลัยจะต้องมีการบริหารที่ดี ทั่วโลกในการทำงาน บุคคลากรที่มีความรู้ และความ

สามารถในการสนับสนุนการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย

2.5 การประเมินผลการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยที่ต้องมีการประเมินทั้งภายในและภายนอก ที่มีความโปร่งใส เปิดเผยให้สาธารณะรับรู้ได้ ต้องกำหนดการประเมินผลสภามหาวิทยาลัยทุกปี เพื่อที่จะนำผลการประเมินมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนามหาวิทยาลัยต่อไป

2.6 การปฏิรูประบบนิเทศกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่ให้ความเข้าใจบริบทของมหาวิทยาลัย การประชุมวงรอบการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย ต้องมีการดำเนินการประจำปี และการฝึกอบรม สัมมนากรรมการสภามหาวิทยาลัย ในการเพิ่มพูนสมรรถนะการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย มีการทบทวนจรรยาบรรณของกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่ผ่านามีประเด็นใดที่ต้องปรับปรุง และแก้ไข เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยอมรับ และไว้วางใจในทุกภาคส่วน

วิจารณ์และสรุปผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องสถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล เป็นงานวิจัยสถาบันที่เกิดจากกรณีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สกอ.1441/2559 เรื่อง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งพ้นจากตำแหน่งหน้าที่และแต่งตั้งบุคคลให้ปฏิบัติหน้าที่ในมหาวิทยาลัยบูรพาอาศัยอำนาจตามความในข้อ 9 ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 39/2559 เรื่องการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหารัฐธรรมนูญในสถาบันอุดมศึกษา สั่ง ณ วันที่ 12 กรกฎาคม พุทธศักราช 2559 โดยมีคำสั่งให้นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยบูรพาพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีหรือผู้อำนวยการแทนอธิการบดี

และรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2559 จึงทำให้มีการศึกษาวิจัย และทบทวนวิเคราะห์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 และเสนอแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงเอกสารจากรายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-พ.ศ. 2559 และวิเคราะห์สังเคราะห์กับงานเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสภามหาวิทยาลัย พบว่า

มหาวิทยาลัยบูรพาต้องมีการปรับปรุงพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสภามหาวิทยาลัย โดยเฉพาะองค์ประกอบและจำนวนของกรรมการสภามหาวิทยาลัย ที่มาของนายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัย เพื่อไม่ให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างสภามหาวิทยาลัยกับอธิการบดีในกรณีที่ผลัดกันเลือก โดยไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดขึ้นกับมหาวิทยาลัย

การบริหารการจัดการของสภามหาวิทยาลัยต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงานในฐานะผู้กำกับ กำหนดเป้าหมาย และดูแลกิจการของมหาวิทยาลัย ที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล คำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย ตามความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของกรรมการสภามหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยต้องดำเนินการสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และความโปร่งใสที่มีต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงและทางอ้อมกับมหาวิทยาลัย จัดทำระบบการตรวจสอบการ

ดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยจากหน่วยงานภายนอก

จริยธรรมของกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่ได้มีกำหนดไว้ควรมีความเคร่งครัดในการปฏิบัติที่จะนำมาเป็นต้นแบบให้บุคลากรในมหาวิทยาลัยเป็นตัวอย่างที่ดี

การดำเนินงานของสำนักงานสภามหาวิทยาลัยและเลขาธิการสภามหาวิทยาลัยต้องเป็นหน่วยงานสนับสนุนในการขับเคลื่อนงานของสภามหาวิทยาลัย และควรเป็นอิสระต่อระบบการบริหารของอธิการบดี รวมทั้งต้องดำเนินการปรับปรุงระบบการบริหารงานสำนักสภามหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยที่ผ่านมามีประเด็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการดำเนินงานอย่างมาก ควรมีคณะกรรมการด้านกฎหมายที่มีความเชี่ยวชาญ และยุติธรรม ในการสนับสนุนการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยมีความจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์ภายในกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่จะเป็นแรงในการขับเคลื่อนการทำงานในรูปแบบการปฐมนิเทศการดำเนินงาน การทบทวนและติดตามการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

สภามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีคณะกรรมการชุดต่างๆ ในการกำกับ ดูแลกิจการมหาวิทยาลัยในการกลั่นกรองและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ทั้งนี้จะเป็นการบริหารความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากมติสภามหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยต้องกำหนดนโยบายทิศทางของมหาวิทยาลัยให้ชัดเจนและสื่อสารให้กับบุคลากรได้รับทราบอย่างทั่วถึง แสดงบทบาทในฐานะผู้กำกับดูแลในการนำพามหาวิทยาลัยผ่านพ้นวิกฤตในด้านธรรมาภิบาล ด้านวิชาการ และเป็นที่ยอมรับในทุกมิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ในการศึกษาควรนำผลการศึกษาที่ได้ในเบื้องต้นจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่จะนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับข้อมูลในด้านต่างๆ

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในชุดก่อนและหลังที่มีคำสั่งให้นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยบูรพาพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีหรือผู้รักษาการแทนอธิการบดี และรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา พ้นจากตำแหน่งหน้าที่

3. ควรมีการศึกษาจัดระบบสารสนเทศในการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ของสภามหาวิทยาลัยมีความคล่องตัวอย่างมาก

4. ควรมีการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศต่างๆ ของมหาวิทยาลัย เพื่อที่จะนำมาปรับปรุง และแก้ไขต่อไป

5. ควรจะต้องมีการศึกษา การทบทวนวางระบบการบริหารมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับหลักการของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และดำเนินการปรับปรุง พัฒนาระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศต่างๆ ของมหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ (เงินอุดหนุนจากรัฐบาล) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มหาวิทยาลัยบูรพา ผ่านสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

เอกสารอ้างอิง

- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 39/2559 เรื่อง การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาธรรมาภิบาล
ในสถาบันอุดมศึกษา. (2559, 13 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 21-24.
- เป็รื่อง กิจรัตน์ภร. (2555). เรียนรู้สภามหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกาสู่บทเรียนการพัฒนาอุดมศึกษา
ไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 3(2), 207-212.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). *สภามหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยในกำกับ*. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมอง
ของชาติ.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2554). *ปฏิรูปสภามหาวิทยาลัย ปฏิรูปอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมอง
ของชาติ.
- วิษณุ เครืองาม. (2556). การตัดสินใจในรูปคณะกรรมการภาครัฐ. *The Journal of the Royal Institute
of Thailand*, 38(2), 94-113.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และแทน พิยานุวัฒน์. (2556). *การประเมินสภามหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: สถาบัน
คลังสมองของชาติ.

ความสำคัญของ “ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม” กับการเพิ่มศักยภาพแรงงานในจังหวัดภูเก็ต

The Importance of Intercultural Communication Competence in Improving Labor Potential in Phuket Province

เปรมสินี คำทับณ์¹, ธรณิศ ลีลาเศรษฐกุล¹

Pramesini Khamtab¹, Thoranit Lilasetthakul¹

Received: 14 May, 2020

Revised: 8 July 2020

Accepted: 31 August 2020

บทคัดย่อ

การเข้ามาแทนที่ของเครื่องจักรกลและเทคโนโลยี AI (Artificial Intelligence) ในส่วนของกลุ่มแรงงานที่อาศัยการวิเคราะห์ขั้นพื้นฐาน ท่องจำหรือการทำซ้ำทั่วไป ทำให้แรงงานมนุษย์จำเป็นต้องยกระดับความสามารถให้อยู่ในทักษะการทำงานที่สูงขึ้น การยกระดับศักยภาพแรงงานจึงเป็นพันธกิจหนึ่งที่ถูกรรจนาในยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่รัฐบาลไทยได้กำหนดขึ้น เพื่อรองรับการเติบโตด้านเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งหนึ่งในทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านสังคมและการสื่อสาร ที่เครื่องจักรกลและระบบอัตโนมัติยังไม่สามารถเทียบเท่ามนุษย์

จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวจำนวนมากเป็นอันดับสองของประเทศไทย นอกจากนี้ ยังมีอัตราการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติค่อนข้างสูง ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ทั้งภาครัฐและเอกชนในจังหวัดภูเก็ตควรให้ความสำคัญ

บทความฉบับนี้เป็นหนึ่งในงานที่ศึกษาเกี่ยวกับ “ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม” ของผู้เขียน ซึ่งบทความฉบับนี้ ผู้เขียนได้รวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของ “ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม” ที่มีต่อการเพิ่มศักยภาพแรงงาน โดยใช้บริบทของจังหวัดภูเก็ตเป็นกรณีศึกษา เพื่อให้ผู้ศึกษาได้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม, การเพิ่มศักยภาพแรงงาน, จังหวัดภูเก็ต, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, การบริการและการท่องเที่ยว

¹ อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต E-mail:pramesini.k@phuket.psu.ac.th

¹ Lecturer, Faculty of International Studies, Prince of Songkla University Phuket Campus

Abstract

The replacement of machinery and artificial intelligent technology in parts of the labor group that relies only on basic analysis, memorizing or general repetition, forcing human workers to increase their ability to the higher job level. Hence, the escalation of labor potential is one of the missions that has been included in the national strategy for developing and empowering human resources that the Thai government has established to support the country's economic growth. One of the most important skills in the 21st century is the social and communication skills that mechanical and automation cannot be human equivalent.

Phuket is Thailand's second-largest tourist destination in terms of the number of foreign tourists. In addition, foreign investors' investment rates in Phuket are also relatively high. For these reasons, the development of human resources in the ability to communicate between cultures is a paramount concern that both government and private sectors in Phuket should pay great attention to.

This article is one of the authors' articles in the field of “Intercultural Communication Competence” (ICC), which the authors have compiled and analyzed related issues with the goal of allowing educators to understand and realize an important role of ICC which can facilitate labor potential development. In this study, the authors discuss the situation in Phuket province as the main focus, thus will provide the readers with a clearer picture of the importance of ICC.

Keywords: Intercultural Communication Competence, Increase Labor Potential, Phuket Province, Human Resource Development, Service and Tourism Industry

บทนำ

1. ทำไมประเด็นการเพิ่มศักยภาพแรงงานจึงเป็นพันธกิจเร่งด่วนที่ควรให้ความสำคัญ?

การพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดดนอกจากจะส่งผลดีต่อประเทศในด้านเศรษฐกิจแล้ว ยังส่งผลถึงการเพิ่มอัตราของการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาแทนที่แรงงานมนุษย์มากขึ้นอีกด้วย คงต้องยอมรับว่าการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีผลกับการกำหนดคุณสมบัติของการใช้แรงงานมนุษย์เป็นอย่างมาก อ้างอิงจากหนังสือของรยุ, แทโฮ (2562) ที่ได้อธิบายความสัมพันธ์นี้ในมุมมองของการ

ปฏิวัติอุตสาหกรรมในแต่ละช่วงโดยสามารถสรุปความได้ดังนี้ ปี ค.ศ.1784 การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 1 มนุษย์คิดค้นเครื่องจักรไอน้ำและนำมาใช้แทนแรงงานคนในบางสายงานจนทำให้แรงงานในสายงานนั้นเกิดภาวะตกงานจนเกิดการประท้วง เช่นการเคลื่อนไหวลัดไต้ขของคงานโรงงานสิ่งทอทางตอนเหนือของประเทศอังกฤษ ต่อมาในปี ค.ศ.1870 การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 2 มนุษย์สามารถประดิษฐ์เครื่องจักรไฟฟ้าและสายพานการผลิต ทำให้ผลิตได้คราวละมากๆ แต่ยังคงต้องการแรงงานมนุษย์เพื่อช่วยให้การผลิตสมบูรณ์อยู่ จึงเกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากกลุ่มเกษตรกรรมไปสู่แรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น จาก

นั้นในปี ค.ศ.1969 เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 3 หลังจากคอมพิวเตอร์ได้ถูกประดิษฐ์ขึ้น มนุษย์นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเพิ่มความสามารถในการผลิตโดยปรับเปลี่ยนให้เป็นการผลิตแบบระบบอัตโนมัติ ทำให้ปริมาณการนำเครื่องจักรกลมาแทนที่แรงงานมนุษย์เพิ่มสูงขึ้น ทำให้จำนวนแรงงานที่อยู่ในภาวะตกงานซึ่งมีสาเหตุจากการที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทันเพิ่มสูงเป็นประวัติการณ์ ปัจจุบันนักวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาระบบการประมวลผลของเครื่องจักรจนทำให้เครื่องจักรมีความสามารถที่จะประมวลผลและตัดสินใจแทนมนุษย์ได้ ซึ่งความสามารถดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่สามารถผลักดันให้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 และจะเป็นอีกวงจรหนึ่งที่สร้างความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ต่อชีวิตเรา (รยู, แทโฮ., 2562)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่ากรอบของการปฏิวัติอุตสาหกรรมนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงในการปรับเปลี่ยนคุณสมบัติอันพึงมีของแรงงานมนุษย์อย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ที่การนำระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI: Artificial Intelligence) และนวัตกรรมทันสมัยอื่นๆ มาแทนที่แรงงานมนุษย์กว่าล้านตำแหน่ง ดังนั้นการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพแรงงานมนุษย์จึงเป็นโจทย์สำคัญโจทย์หนึ่งที่แต่ละประเทศต้องให้ความสำคัญ

2. ประเทศไทยกับประเด็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในนานาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยกำหนดให้เป็นเป้าหมายหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ซึ่งมีผลบังคับใช้เป็นระยะเวลา 5 ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 ถึง ปีพ.ศ. 2564 โดยสามารถสรุปใจความได้ว่า ภายใต้เงื่อนไขของยุคที่โลกไร้พรมแดน

การเคลื่อนย้ายของแรงงาน ความรู้ ชาวสารเทคโนโลยี สินค้าและบริการเป็นไปอย่างเสรี ส่งผลให้เกิดการแข่งขันในตลาดโลกที่รุนแรงขึ้น

นอกจากนี้ประเทศไทยยังประสบปัญหาด้านการพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน วิกฤตการณ์ ทักษะคนและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตที่เกิดจากการขาดความสามารถในการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่เหมาะสม ดังนั้น การยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยการเพิ่มศักยภาพมนุษย์ที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย พัฒนากิจกรรมที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) หากพิจารณาถึงผลกระทบในเชิงเศรษฐกิจของประเทศ หนึ่งในพันธกิจหลักเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์คือ เป้าหมายในการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบันและอนาคต

3. หนึ่งในคุณสมบัติที่แรงงานแห่งอนาคตต้องมีคือความสามารถด้านการสื่อสาร

ผลสำรวจของบริษัทจัดหางาน “จ๊อบส์ ดีพี (ประเทศไทย)” เผยว่าถึงคุณสมบัติพิเศษที่พนักงานพันธุ์ใหม่นี้ควรมี 7 ด้าน หนึ่งในนั้นคือ “ทักษะด้านภาษาต่างประเทศและการสื่อสาร” ทั้งนี้จากผลสำรวจพบว่า นายจ้างกว่า 62% เห็นว่าการมีทักษะด้านภาษาและการสื่อสารที่ดีมีความสำคัญมากที่สุด (โพสดี ทูเดย์, 2559) David J. Deming (2015) นักเศรษฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา กล่าวว่าทักษะทางสังคมเริ่มทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะผู้ที่มองหาตำแหน่งที่มีค่าตอบแทนและการแข่งขันสูง เนื่องจากเป็นสิ่งที่คอมพิวเตอร์ ระบบอัตโนมัติ หรือแม้แต่หุ่นยนต์ไม่สามารถเทียบเท่ามนุษย์ได้

ในปัจจุบัน ดังนั้นงานที่ต้องปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและลูกค้าจึงไม่เสี่ยงต่อการถูกทอดทิ้งทำงานประเภทห้องจำ ทำซ้ำและวิเคราะห์จากฐานข้อมูล

สถาบัน DPU Core (คม ชัด ลึก, 2562) ได้เปิดเผยข้อมูลผลการศึกษเกี่ยวกับทักษะของแรงงานไทยในอีก 10 ปีข้างหน้าที่คุณไทยควรเตรียมพร้อมเพื่อลดความเสี่ยงของการตกงานในอนาคต คือ ความคิดสร้างสรรค์ และสามารถในการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารกับมนุษย์ เว็บไซต์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การพัฒนาองค์กรและทรัพยากรมนุษย์ HR. Note Thailand (ธาดา ราชกิจ, 2561) ให้ความเห็นเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นต่อการก้าวสู่ตลาดแรงงานในยุคปัจจุบันว่า “โลกทุกวันนี้เป็นโลกไร้พรมแดนและกำแพงภาษาเริ่มน้อยลงทุกที แต่ถึงอย่างไร มนุษย์ก็ยังมีภาษาในการสื่อสารที่แตกต่างกันตามแต่ละวัฒนธรรมอยู่ดี จริงอยู่ว่าปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีการแปลภาษาขึ้นมามากมาย แต่นั่นยังคงอยู่ในขั้นที่ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันทั่วไป ไม่ใช่วิถีการทำงาน” McKinsey Global Institute หน่วยวิจัยของบริษัทที่ปรึกษาด้านการบริหารชั้นนำของโลกเปิดเผยข้อมูลว่า พนักงานแห่งอนาคตจะต้องใช้เวลามากขึ้นในกิจกรรมที่เครื่องจักรยังมีความสามารถน้อยอยู่ เช่นการจัดการกำลังคน งานที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะ และงานที่ต้องสื่อสารกับผู้อื่น (Manyika, et al, 2017) นอกจากนี้ Manpower group (กรุงเทพธุรกิจ, 2561) ซึ่งเป็นบริษัทจัดหางานและให้คำปรึกษาระดับโลกได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติ 6 สายงานขาดตลาด 10 อาชีพเนื้อหอมระดับโลกและทักษะที่ควรพัฒนาเพื่อสร้างโอกาสงานว่าในปี 2559 หลายองค์กรตระหนักว่าการผสมผสานระหว่างทักษะด้านอารมณ์และทักษะด้านความรู้เป็นส่วนผสมที่ดีที่สุด โดยทักษะด้านอารมณ์ที่

นายจ้างให้ความสำคัญคือ การบริการลูกค้า การขายและการสื่อสาร จากข้อมูลข้างต้นที่กล่าวถึงคุณสมบัติหรือทักษะของแรงงานในปัจจุบันและอนาคตจะเห็นว่า ในขณะที่การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่กำลังส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนลักษณะการใช้แรงงานจากแรงงานมนุษย์มาสู่แรงงานจักรกลมากขึ้น ทักษะการสื่อสารเป็นหนึ่งในทักษะที่แรงงานมนุษย์จำเป็นต้องมีเพื่อลดความเสี่ยงในการสูญเสียคุณค่าในตลาดแรงงาน

4. “ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม” และสถานการณ์แรงงานในจังหวัดภูเก็ต

ท่ามกลางการสื่อสารแบบโลกไร้พรมแดนและข้อจำกัดในด้านการคมนาคมที่ลดลงจนส่งผลให้ขอบเขตของตลาดแรงงานกว้างและมีความเป็นสากลมากขึ้น หากพิจารณาในส่วนของทักษะด้านการสื่อสาร นอกจากความสามารถด้านภาษาต่างประเทศแล้ว ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมยังเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งของแรงงานที่ทำงานในพื้นที่ที่มีความเป็นสากล

“ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม” ในงานเขียนด้านวิชาการสามารถใช้คำภาษาอังกฤษได้สองแบบคือ “Intercultural Communicative Competence” หรือ “Intercultural Communication Competence” Chen and Starosta (1998) ได้ให้คำจำกัดความของ “ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม” ไว้ว่าเป็นความสามารถในการกระทำ (แสดง) พฤติกรรมสื่อสารที่เป็นการจัดการกับเอกลักษณ์ของกันและกันในบริบทของการสื่อสารที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม” Byram (2008 อ้างอิงจาก Inkaew, 2015) ยังให้คำนิยามในงานเขียนด้านวิชาการฉบับหนึ่งว่าเป็นการเห็นถึงทักษะอันหลากหลายของตัวบุคคลและความ

สามารถในการติดต่อ (มีส่วนร่วม) กับบุคคลอื่นที่มาจากวัฒนธรรมหรือมีเอกลักษณ์ที่ต่างออกไป เพื่อทำความเข้าใจถึงความแตกต่างและปฏิบัติต่อกันกับบุคคลเหล่านั้น ซึ่งในการกระทำดังกล่าวไม่ใช่เพราะต้องการเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์ของตนแต่เพื่อสร้างความสามารถในการข้ามขอบเขตของกลุ่ม (วัฒนธรรม) เพื่อมองวัฒนธรรมของผู้อื่นจากภายใน และมองวัฒนธรรมของตนจากมุมมองของผู้อื่น Messner and Schafer (2012) ได้ให้คำนิยามว่า การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมคือความสามารถในการสื่อสารกับผู้ที่มาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้อง ดังนั้นการมีความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจึงมีประโยชน์เป็นอย่างมากต่อการให้บริการของพนักงาน ยกตัวอย่างเช่น ทำท่างในการรับฟังคำตำหนิหรือข้อร้องเรียนของลูกค้าที่มาจากต่างวัฒนธรรม คนในแถบเอเชียมักคิดว่าทำท่างในการแสดงมารยาทเมื่ออยู่ระหว่างการรับฟังคำตำหนิหรือข้อร้องเรียนของลูกค้าคือการรวบรวมไว้ด้านหลัง ก้มศีรษะเล็กน้อย สายตามองต่ำลง ไม่สบตา (เพื่อแสดงความรู้สึกผิดหรือยอมรับผิดในสิ่งที่ผิดพลาด) แต่สำหรับลูกค้าที่มาจากแถบตะวันตกหรือสหรัฐอเมริกากลับมองว่า การสบตาไม่ใช่เป็นการต่อต้านหรือการรอที่จะตอบโต้กลับในสิ่งที่ลูกค้าร้องเรียน แต่เป็นการแสดงมารยาทต่ออีกฝ่ายและยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญและจดจ่อกับสิ่งที่ลูกค้ากำลังร้องเรียน ดังนั้นหากพนักงานแสดงทำท่างหรือท่าทีที่ไม่เหมาะสมกับแนวคิดหรือความเชื่อของลูกค้าที่มาจากต่างวัฒนธรรมแล้ว อาจก่อให้เกิดความไม่พอใจในการให้บริการได้

จากเนื้อความข้างต้น จะเห็นว่า “ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม” มีความจำเป็นต่อการเพิ่มศักยภาพด้านทักษะความเข้าใจ

ผู้ที่มาจากต่างวัฒนธรรมให้กับแรงงานที่ต้องปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความเป็นสากลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารและการทำงาน รวมถึงสามารถสร้างความประทับใจให้ผู้ร่วมงานหรือลูกค้าที่มาจากวัฒนธรรมอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสายงานบริการ

จังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีความเป็นสากล และมีกลิ่นอายของความเป็นพหุวัฒนธรรมที่เด่นชัด สถานะเศรษฐกิจและการค้าของจังหวัดภูเก็ตผูกขาดกับภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว (สำนักงานสถิติจังหวัดภูเก็ต, พ.ศ. 2561) ข้อมูลจากรายงานประจำปี พ.ศ. 2562 ของ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาระบุว่าในปีพ.ศ. 2562 จังหวัดภูเก็ตมีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งสิ้น 14,545,187 คน มีรายได้จากธุรกิจการท่องเที่ยวประมาณ 471,605.84 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) จากสถิตินับว่าจังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวจำนวนมากเป็นอันดับสองของประเทศไทย รองจากกรุงเทพมหานคร ด้วยเหตุนี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับความต้องการทางเศรษฐกิจจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารระดับจังหวัดจึงได้บรรจุประเด็นการพัฒนาศักยภาพแรงงานวิชาชีพและบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับล่าสุด โดยได้กำหนดหนึ่งในเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ที่ 1 ไว้ว่า “อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดมีมาตรฐานการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ บุคลากร การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์เป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ” (สำนักงานสถิติจังหวัดภูเก็ต, 2561) นอกจากนี้

จังหวัดยังได้กำหนดเป้าประสงค์ระยะยาว 4M และ 3S โดยหนึ่งใน 4M คือการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมให้เป็นเมืองท่องเที่ยวระดับโลกอย่างแท้จริง (ภูเก็ต เจอร์นอล, 2562)

จากรายงานสถานการณ์รายเดือนตลาดแรงงานจังหวัดภูเก็ตของสำนักงานจัดหางานจังหวัดภูเก็ต ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2562 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 งานที่มีอัตราความต้องการแรงงานมากที่สุดและมีการบรรจุจ้างมากที่สุดในทุกเดือนคืองานประเภทพนักงานบริการ นอกจากนี้ อีกสถิติที่น่าสนใจคือสถิติการบรรจุเข้าทำงานของชาวต่างชาติ (ไม่รวมต่างชาติสัญชาติคือ เมียนมาร์ กัมพูชา ลาวและเวียดนาม) จากรายงานข้อมูลสถิติ มีชาวต่างชาติที่ยื่นขออนุญาตทำงานในจังหวัดภูเก็ตสูงถึงกว่าหมื่นคน เมื่อนำมาจำแนกตามประเภทกิจการ ผลปรากฏว่ากิจการโรงแรมเป็นกิจการที่มีจำนวนชาวต่างชาติเข้าทำงานมากที่สุด บางเดือนมีจำนวนสูงถึง 2,626 คน (สำนักงานจัดหางานจังหวัดภูเก็ต, 2563)

จากสถิติดังกล่าวอาจสันนิษฐานได้ว่าความต้องการแรงงานในส่วนงานบริการและงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตมีจำนวนมากจนอาจจะทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในส่วนนี้ จนทำให้ต้องแก้ปัญหาโดยการรับแรงงานต่างชาติเข้าทำงาน หรืออีกนัยยะหนึ่งคือ แรงงานในท้องที่ขาดทักษะที่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน และหนึ่งในทักษะที่คาดว่าเป็นสิ่งที่แรงงานต่างชาติอาจทำได้ดีกว่านั้นคือทักษะการสื่อสาร ซึ่งหลายคนอาจมองเพียงว่าความสามารถด้านภาษาเป็นเพียงสิ่งเดียวที่อาจสามารถแก้ปัญหาด้านการสื่อสารได้ แต่อันที่จริงแล้ว ในหลายๆ กรณี ความสามารถด้านภาษาเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถทำให้เข้าใจถึงความต้องการและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างเหมาะสมหากขาดความเข้าใจ

ด้านวัฒนธรรมและความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

ความสำคัญของ “ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม” กับการเพิ่มศักยภาพแรงงาน

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของ “ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม” (Intercultural Communication Competence: ICC) ที่มีต่อการเพิ่มศักยภาพแรงงานในแง่ของการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ตแล้ว สามารถแบ่งได้เป็นสามด้าน ดังนี้

1. ความสำคัญของ ICC ต่อการเพิ่มศักยภาพแรงงานในแง่ของ “การสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ” ของจังหวัดภูเก็ต

การสร้างมาตรฐานการทำงานในระดับนานาชาติมักหนีไม่พ้นการนำแนวคิดต่างชาติมาปฏิบัติหรือพึงพาแรงงานต่างชาติ ดังนั้นสังคมการทำงานแบบพหุวัฒนธรรมจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมนี้ส่งผลกระทบต่อแนวคิดและวิธีปฏิบัติงานของพนักงาน ซึ่งงานวิจัยที่มีในปัจจุบันมักอ้างอิงทฤษฎีของ Hofstede (1980, 1991, 2001) เมื่อกล่าวถึงความแตกต่างกันในแต่ละมิติของผู้คนจากต่างวัฒนธรรม เช่น มิติของอำนาจทางสังคมของคนต่างสถานะ (Power Distance) มิติของความเป็นสังคมเพศชาย-เพศหญิง (Masculinity-Femininity) มิติของการหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอน (Uncertainty Avoidance) มิติของการรักษาความสัมพันธ์ระยะสั้น-ยาว (Long-term Orientation) เป็นต้น ซึ่งหากพนักงานที่มีเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ต้องมาทำงานร่วมกันโดยไม่มีสมาธิเข้าใจในมิติต่างๆ ทางวัฒนธรรมของร่วมงานแล้ว การจะร่วมงานกันอย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จนั้นคงเป็นเรื่องที่ยากจะเป็นไปได้ ดังนั้น

ทางผู้ประกอบการอาจพิจารณาจัดอบรมพนักงาน ให้มีความตระหนักรู้และเข้าใจในความแตกต่าง ทางด้านวัฒนธรรม โดยอาจเน้นที่การพัฒนาความ เข้าใจในวัฒนธรรมภูมิหลังของพนักงานที่ต้อง ทำงานร่วมกันเป็นอันดับแรก แล้วจึงพัฒนาความ เข้าใจในวัฒนธรรมหลักอื่นๆ ต่อไป

มีงานวิจัยยืนยันถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ความสามารถทางการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันของสมาชิก ที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยระบุว่าความ สามารถทางการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของ พนักงานโรงแรมในไทยนั้นมีผลกระทบในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ของทีมงานที่ประกอบไปด้วยสมาชิกจากหลากหลายวัฒนธรรม (Sucher & Cheung, 2015) ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการเพิ่มประสิทธิภาพ ในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมภายในทีมงาน คือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก (Relationship Building) รองลงมาคือความ สามารถในการสัมผัสได้ถึงความแตกต่างระหว่าง วัฒนธรรม (Cultural Sensitivity) และความสามารถในการตระหนักถึงความแตกต่างทาง วัฒนธรรม (Cultural Awareness) ของพนักงานใน ทีม จากข้อสรุปดังกล่าวนี้สามารถสรุปได้ว่า หาก ผู้ประกอบการต้องการสร้างมาตรฐานในการ ทำงานโดยมีทีมงานที่สมาชิกในทีมมาจาก หลากหลายวัฒนธรรมร่วมกันทำงาน การเพิ่ม ศักยภาพด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมให้กับ แรงงานเจ้าบ้านจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถเพิ่ม ประสิทธิภาพการสื่อสารและส่งเสริมความเข้าใจ กันในทีมงาน จนถึงเพิ่มความเป็นมืออาชีพให้กับ คณะทำงาน ส่งผลดีกับการสร้างมาตรฐานการ ท่องเที่ยวในระดับนานาชาติให้แก่จังหวัดภูเก็ต

นอกจากความสามารถในการสื่อสาร จะก่อให้เกิดผลดีต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและ

สร้างมาตรฐานการทำงานให้กับทีมงานบริการ ที่ประกอบด้วยสมาชิกจากนานาชาติแล้ว ความ สามารถด้านภาษาและการสื่อสารระหว่าง วัฒนธรรมยังเป็นทักษะสำคัญที่สามารถช่วยยก ระดับมาตรฐานการบริการสู่ระดับสากลได้อีกด้วย ทั้งนี้โดยยึดหลักการที่สอดคล้องกับสุภาวศิต อมตะของจีนที่ว่า “รู้เขา รู้เรา รบร้อยครั้ง ชนะ ร้อยครั้ง” กล่าวคือหากพนักงานมีความรู้ความ เข้าใจในแนวคิดและความต้องการของนัก ท่องเที่ยวนานาชาติประเทศที่มีภูมิหลังจากต่าง วัฒนธรรม พนักงานจะสามารถปรับวิธีการสื่อสาร และให้บริการที่เหมาะสมแก่ลูกค้า (นักท่องเที่ยว) ได้จนสามารถชนะใจและสร้างมาตรฐาน การให้บริการในใจของลูกค้าได้

2. ความสำคัญของ ICC ต่อการ เพิ่มศักยภาพแรงงานในแง่ของ “การสร้าง เอกลักษณ์การท่องเที่ยว” ในจังหวัดภูเก็ต

หากกล่าวถึงจังหวัดภูเก็ตในเชิง ประวัติศาสตร์ จะพบหลักฐานและเรื่องราวต่างๆ ที่บ่งชี้ถึงเอกลักษณ์ของเมืองแห่งพหุวัฒนธรรม ข้อมูลจากเว็บไซต์ของศาลากลางจังหวัดภูเก็ต (ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต, 2563) ระบุว่า จังหวัด ภูเก็ตในอดีตเจ้าถิ่นเดิม ได้แก่ เงาะซาไกและ ชาวน้ำ (ชาวเล หรือ ชาวไทยใหม่) ต่อมาได้มี ชาวอินเดีย ชาวไทย และชาวจีน ซึ่งส่วนใหญ่เป็น ชาวจีนฮกเกี้ยนอพยพเข้ามา สำหรับชาวไทยได้มีการอพยพเข้ามาอาศัยมากขึ้นในภายหลัง ทำให้ สามารถยึดครองภูเก็ตได้มากกว่าชาติอื่นในที่สุด ต่อมาชาวไทยที่อาศัยอยู่ก็ได้นำเอาวัฒนธรรม ของชาติต่างๆ มาปรับปรุงและดัดแปลง จนกระทั่ง กลายเป็นเอกลักษณ์ของชาวภูเก็ตที่มีเอกลักษณ์ เป็นความผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า หากต้องการส่งเสริมให้การบริการเป็นส่วนหนึ่ง

ในการสร้างเอกลักษณ์ในการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต ลักษณะการให้บริการจึงควรสะท้อนลักษณะของความเป็นพหุวัฒนธรรมเช่นกัน ผู้ให้บริการควรที่จะสามารถถ่ายทอดเอกลักษณ์ด้วยความเข้าใจและทำให้ผู้มาเยือนสัมผัสและรับรู้ตรงกันได้ ดังนั้นพนักงานจึงถือเป็นหัวใจสำคัญในการกำหนดภาพลักษณ์ขององค์กรในใจของลูกค้าผ่านประสบการณ์การบริการและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับลูกค้า มิงงานวิจัยกล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคลกำลังกลายเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญในการลดความไม่พอใจและการสร้างกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพมากสำหรับสินค้าประเภทบริการหรือสินค้าที่มีลักษณะกึ่งผลิตภัณฑ์กึ่งบริการ (Ihtiyar et al, 2015) ดังนั้นพนักงานในสายงานบริการของจังหวัดภูเก็ตจึงควรเป็นพนักงานที่เข้าใจความเป็นพหุวัฒนธรรม และสามารถถ่ายทอดผ่านการปฏิสัมพันธ์และให้บริการแก่ลูกค้า (นักท่องเที่ยว) สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อเข้าใจลูกค้าโดยไม่เสียความเป็นตัวเอง มีความยืดหยุ่นและสามารถแปลความหมายของสารที่ลูกค้า (นักท่องเที่ยว) พยายามสื่อออกมาได้อย่างเข้าใจและตอบสนองความต้องการได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ การบูรณาการความรู้เกี่ยวกับ “ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม” ให้เป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มศักยภาพแรงงานในกลุ่มงานบริการจึงมีความสำคัญต่อจังหวัดภูเก็ตในแง่ของการสร้างเอกลักษณ์ให้กับการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตผ่านการสร้างเอกลักษณ์ของการให้บริการในรูปแบบของเมืองแห่งพหุวัฒนธรรมที่ซึ่งลักษณะของพนักงานมีความโดดเด่นในเรื่องเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสามารถสร้างความประทับใจผ่านการให้บริการอย่างเข้าใจลูกค้าได้

ทั้งนี้การจะให้ได้มาซึ่งความสามารถทางการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมนั้น สามารถ

ทำได้หลายวิธี ทั้งการได้มาโดยผ่านประสบการณ์จริง การจำลองสถานการณ์ผ่านการอบรมในชั้นเรียนหรือแม้กระทั่งการอบรมผ่านสื่อต่างๆ Matthias and Karin (2012) ได้นำเสนอการฝึกทักษะด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมผ่านโปรแกรมที่มีชื่อว่า Gesture Activated Mobile Edutainment (GAME) ซึ่งได้ถูกออกแบบขึ้นมาให้ใช้ได้กับคุณสมบัติของเซ็นเซอร์ตรวจจับท่าทางในโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน โดยโปรแกรมดังกล่าวนี้มุ่งฝึกทักษะการสื่อสารโดยไม่ใช้ภาษาพูด (Non-Language Communication) กับผู้คนจากต่างวัฒนธรรมให้กับผู้ใช้โปรแกรม กล่าวคือผู้ใช้โปรแกรมจะต้องทำการสื่อสารตอบโต้กับคู่สนทนาจำลองที่ถูกออกแบบขึ้นมาตามบริบทและสถานการณ์ที่แตกต่างกัน โดยการใช้การแสดงท่าทางต่างๆ ในการสื่อความหมายระหว่างการสนทนาให้ถูกต้องเหมาะสมตามธรรมเนียมปฏิบัติของแต่ละวัฒนธรรม

การฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมผ่านโปรแกรมจำลองสถานการณ์จริงนั้น มีข้อดีที่เห็นได้ชัดอย่างน้อย 5 อย่าง ดังนี้

1) ความสามารถในการทำซ้ำ กล่าวคือ ผู้ฝึกสามารถฝึกซ้ำในแต่ละบทเรียนหรือแต่ละสถานการณ์ได้จนกว่าจะชำนาญ โดยไม่เป็นการสร้างความรำคาญให้แก่คู่สนทนาเพราะเป็นคู่สนทนาจำลอง

2) ลดความกังวลและความเขินอาย กล่าวคือการฝึกกับคู่สนทนาจำลอง ผู้ฝึกไม่จำเป็นต้องกังวลถึงความผิดพลาดในการสื่อสารอันอาจเป็นเหตุให้คู่สนทนาเกิดความไม่พอใจ อีกทั้งผู้ฝึกจะไม่เกิดความเขินอายในการสื่อสารกับคู่สนทนาจำลอง

3) การฝึกอย่างเข้มข้นในบางประเด็น ผู้ฝึกสามารถเลือกฝึกทักษะพิเศษบางอย่างกับคู่สนทนาจำลองได้ โดยอาจเลือกฝึกเป็น

พิเศษเฉพาะบางจุดที่ยังทำได้ไม่ดี หรือข้ามบางจุดที่ทำได้ดีแล้ว

4) มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ให้เปรียบเทียบ กล่าวคือ ผู้ฝึกสามารถกำหนดให้ คู่สนทนาจำลองเป็นชาวต่างชาติชาติใดก็ได้ที่ตนสนใจ และสามารถศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของปฏิกริยาตอบสนองต่อท่าทางของผู้ฝึกจากมุมมองของชาวต่างชาติจากแต่ละประเทศ

5) สามารถบันทึกการสนทนาและให้โปรแกรมช่วยชี้จุดที่ควรพัฒนาเพิ่มเติมให้แก่ผู้ฝึกทั้งยังสามารถบันทึกพัฒนาการของผู้ฝึกโดยเปรียบเทียบกับต้นแบบที่ได้กำหนดไว้เป็นมาตรฐานได้

จะเห็นได้ว่าการฝึกทักษะการสื่อสารทางวัฒนธรรมนั้นสามารถทำได้หลายรูปแบบ โดยเฉพาะการฝึกผ่านโปรแกรมเช่นเดียวกับที่กล่าวมาข้างต้น นับเป็นวิธีการที่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่งกับองค์กรหรือสถานประกอบการที่วางแผนเตรียมความพร้อมทางด้านสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมให้แก่บุคลากรหรือพนักงาน ซึ่งการอบรมลักษณะนี้สามารถบ่มเพาะทักษะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมให้กับพนักงานที่แม้ว่าจะมาจากพื้นที่ส่วนอื่นของประเทศไทย ก็สามารถพัฒนาทักษะในด้านนี้ได้

3. ความสำคัญของ ICC ต่อการเพิ่มศักยภาพแรงงานในแง่ของ “การเพิ่มความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว” เมื่อได้มาเยือนจังหวัดภูเก็ต

ความพึงพอใจในระดับสูงของลูกค้าที่มีต่อคุณภาพของการให้บริการถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในระยะยาวของธุรกิจ ชื่อเสียงในเชิงบวก (ขององค์กร) และสามารถเพิ่มอัตราการรักษารฐานลูกค้าไว้ได้ รวมถึงเพิ่มความคุ้มค่าให้การบริการและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

ที่ยั่งยืน (แก่องค์กร) (Ihtiyar & Ahmad, 2015) ดังนั้น การสร้างความพึงพอใจและความประทับใจให้เกิดขึ้นในใจของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดภูเก็ตจึงถือเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งหากมองภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตในภาพรวมเนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทยมีเพิ่มขึ้นทุกปี และมีความหลากหลายทั้งในด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรมและภาษา ดังนั้นหากบุคลากรในภาคการท่องเที่ยวไม่มีความรู้และความตระหนักถึงความแตกต่างเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ (พิมพ์ภาพ, 2546) วัฒนธรรมถูกนำมาอธิบายได้ว่าเป็นเลนส์ที่ลูกค้านำมาเป็นสิ่งที่สะท้อนการรับรู้และประเมินประสบการณ์การใช้บริการของพวกเขา ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่จะเห็นผู้คนที่มีความวัฒนธรรมแตกต่างกัน มีการรับรู้ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเกี่ยวกับตนเองและระหว่างตนกับบุคคลอื่นที่มาจากวัฒนธรรมเดียวกันและต่างกันกับตน (Markus, & Kitayama, 1991) ความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมในกลุ่มลูกค้าที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมกำลังกลายเป็นแนวทางสำคัญสำหรับการทำความเข้าใจพฤติกรรมของลูกค้าในบริบทของการตลาดระหว่างประเทศ การทำความเข้าใจรูปแบบและแนวคิดที่มีพื้นฐานจากมุมมองของความหลากหลายทางวัฒนธรรมกำลังได้รับความสนใจในหมู่นักวิจัยการตลาดในการอธิบายลักษณะการบริโภค การรับรู้เกี่ยวกับราคาและความพึงพอใจในกลุ่มลูกค้า (Sharma, 2018) ดังนั้นหนึ่งในแนวทางการเพิ่มศักยภาพของพนักงานในสายงานบริการ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าและส่งผลถึงระดับความพึงพอใจต่อการบริการที่สูงขึ้น คือการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารที่ไม่หยุดอยู่แค่การพัฒนาทักษะความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ แต่จะหมายรวมถึงการพัฒนาทักษะความสามารถ

ด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมด้วย

ในทางทฤษฎี ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมนั้นจะสามารถช่วยให้ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในระดับที่สูงขึ้นได้ (Ihtiyar, et al, 2014) กล่าวคือ หากผู้ให้บริการมีความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในระดับสูง ความพึงพอใจต่อการให้บริการจะมีแนวโน้มที่สูงตามไปด้วย Reisinger (2009) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวระดับสากลเป็นสิ่งที่นักการตลาดพัฒนาความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมให้อยู่ในระดับสูง และปรับให้เหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่มีลักษณะเฉพาะเป็นแบบนานาชาติ งานวิจัยของ Sharma and Zhan (2015) พบว่า ความเป็นชาติพันธุ์นิยมของผู้บริโภค (consumer ethnocentrism) และความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม จะส่งผลเชิงลบหรือเชิงบวกต่อผลกระทบของผลลัพธ์การบริการในแง่ความสบายใจในการปฏิสัมพันธ์และคุณภาพในการให้บริการที่ (ผู้บริโภค) รับรู้ได้

บทสรุป

จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นในมิติของความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมาอย่างช้านาน และในปัจจุบันจุดเด่นข้อนี้ก็ยิ่งทวีความเด่นชัดมากยิ่งขึ้น เมื่อผนวกกับการมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงามและมีสิ่งปลูกสร้างที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการท่องเที่ยว ดังนั้นการยกระดับคุณภาพของการบริการนักท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก และแนวทางหนึ่งในการยกระดับมาตรฐานการให้บริการในทุกๆ สายงาน คือการบูรณาการความรู้ด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมผนวกกับการให้ข้อมูลเฉพาะของจังหวัดภูเก็ตที่เป็นประโยชน์กับนักท่องเที่ยวแก่ผู้ให้บริการในสายงานต่างๆ อย่างทั่วถึง เพื่อให้ผู้ให้บริการเหล่านั้นสามารถสร้างทีมงานมาตรฐานสากลระดับมืออาชีพขึ้นมาให้บริการแก่นักท่องเที่ยว สื่อสารความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์และตัวตนของความเป็นวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมภูเก็ต ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เข้าถึง รับรู้และเข้าใจได้ พร้อมทั้งสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สถิติด้านการท่องเที่ยวปี 2562 (Tourism Statistics 2019). [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=521 [12 พฤษภาคม 2563].
- กรุงเทพธุรกิจ. เปิดสถิติ 6 สายงานขาดตลาด 10 อาชีพเนื้อหอมสุดระดับโลก. [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/808997> [31 กรกฎาคม 2563].
- คม ชัด ลึก. ทักษะดี ๆ ตอบโจทย์ตลาดแรงงานไทย [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา <https://www.komchadluek.net/news/edu-health/394837> [23 ตุลาคม 2563].
- ชาดา ราชกิจ. ทักษะที่จำเป็นต่อการก้าวสู่ตลาดแรงงานสากลในยุคนี้ (Working Skills for Globalization Era). [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา <https://th.hmote.asia/tips/190809-skills-for-globalization/> [9 สิงหาคม 2563].

- พิมพ์ภาภรณ์ สุวัตติกุล, จินตนา สุทนต์, และจุฑามาศ ชัยเพชร. (2546). *การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม: ปัจจัยเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว*. โครงการสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์: ภูเก็ต.
- โพสต์ทูเดย์. *แรงงานพันธุ์ใหม่ ยุคไทยแลนด์ 4.0*. [ออนไลน์]. 2559. แหล่งที่มา <https://www.posttoday.com/politic/report/453848> [12 พฤษภาคม 2563].
- ภูเก็ต เจอร์เนอล. *ประชุมรับฟังข้อมูล 4M และ 3S พัฒนาเมืองภูเก็ต*. [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา <https://phuketjournal.com/4m-and-3s.html> [6 เมษายน 2563].
- รยู, แทโฮ. (2562). *ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 เมื่อหุ่นยนต์ครองโลก การศึกษาคือทางรอดเดียวของมนุษย์ (Education is hope in the era of the fourth industrial revolution)*. (ตรองสิทธิ์ ทองคำใส, ผู้แปล) กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต. *ประเพณี/วัฒนธรรม/เทศกาล*. [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา https://www.phuket.go.th/webpk/contents.php?str=introduce_cult [6 เมษายน 2563].
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานจัดหางานจังหวัดภูเก็ต. *สถานการณ์แรงงานจังหวัดภูเก็ต ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 เดือน กุมภาพันธ์ 2563*. [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา https://www.doe.go.th/prd/phuket/news/param/site/114/cat/7/sub/0/pull/detail/view/detail/object_id/32907 [6 เมษายน 2563].
- สำนักงานสถิติจังหวัดภูเก็ต. *แผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2561-2564)*. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา http://phuket.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=208&Itemid=651 [12 พฤษภาคม 2563].
- Chen, G.M., & Starosta, W.J. (1998). *A review of the concept of intercultural awareness*. Human Communication. 2, 27-54.
- Deming J. D. (2015). *The Growing Importance of Social Skills in The Labor Market*. NBER Working Paper. 21473, 1-49.
- Hofstede, G. (1980). *Culture's Consequences: International Differences in Work-related Values*. Beverly Hills, CA: Sage Publications.
- Hofstede, G. (1991). *Cultures and Organizations: Software of the Mind*. London, UK: McGraw-Hill.
- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Ihtiyar, A., & Ahmad, F.S. (2015). *The Impact of Intercultural Communication Competence on Service Quality and Customer Satisfaction*. Services Marketing Quarterly. 36(2): 136-152.
- Ihtiyar, A., Fauziah, Sh., Osman, M.& Hassan, M. (2014). *An Integrated Framework: Intercultural Competence, Service Quality and Customer Satisfaction in Grocery Retailing*. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 109, 492-496.

- Manyika, et al. (2017, November 28). *Jobs lost, jobs gained: What the future of work will mean for jobs, skills, and wages*. Retrieved from <https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/jobs-lost-jobs-gained-what-the-future-of-work-will-mean-for-jobs-skills-and-wages>
- Markus, H.R., & Kitayama, S. (1991). Culture and The Self: Implications for Cognition, Emotion and Motivation. *Psychological Bulletin*. 98(2): 224-253.
- Matthias, R., & Karin, L. (2012). Gesture-based mobile training of intercultural behavior. *Multimedia Systems*. 18, 33-51.
- Messner, W., & N. Schäfer. (2012). *The ICCA Facilitators' Manual: Intercultural Communication and Collaboration Appraisal*. London: GloBus Research, 41.
- Reisinger, Y. (2009). *International Tourism: Cultures and Behavior*. Burlington, MA: Elsevier.
- Sharma, P. (2018). The Interaction of Intercultural Service Encounters: Personality, Intercultural Communication, Customer Satisfaction and Loyalty. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*. 30, 1-39.
- Sharma, P., & Zhan, W. (2015). Consumer Ethnocentrism vs. Intercultural Competence as Moderators in Intercultural Service Encounters. *Journal of Services Marketing*. 29 (2): 93-102.
- Sucher, W., & Cheung C. (2015). The relationship between hotel employees' cross-cultural competency and team performance in multi-national hotel companies. *International Journal of Hospitality Management*. 49(2015): 93–104.
- World Economic Forum. (2019). *The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019*. Retrieved April 6, 2020, from <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=12105>.

ความเป็นจีนในนวนิยายและเรื่องสั้นของประภัสสร เสวิกุล*

Being Chinese in novels and short stories by Praphatson Sawikul

เพ็ญประภา เหล่าทะนนท์¹, จารุวรรณ ธรรมวัตร์²

Penprapa Laotanon¹, Jaruwam Thammawatra²

Received: 26 May, 2020

Revised: 15 July 2020

Accepted: 17 August 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอความเป็นจีนในนวนิยายและเรื่องสั้นของประภัสสร เสวิกุล โดยใช้แนวคิดองค์ประกอบทางวรรณกรรมแก่นเรื่อง เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอผ่านแก่นเรื่องเป็นหลัก ข้อมูลตัวบทที่นำมาศึกษามีจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ สำเภาทอง ม่านมรสุม ไชน้ามูน รองเท้าไม้ บ้านชายดง และแผ่นดินใหญ่ ผลการศึกษาพบว่ากลวิธีการนำเสนอความเป็นจีนผ่านแก่นเรื่อง ในนวนิยายและเรื่องสั้นของประภัสสร เสวิกุล ได้นำเสนอความเป็นจีนอยู่ 4 ประการ ได้แก่ 1) แก่นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต 2) แก่นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว 3) แก่นเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ 4) แก่นเรื่องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ซึ่งกลวิธีการนำเสนอความเป็นจีนผ่านแก่นเรื่องดังกล่าวได้แสดงให้เห็นระบบความคิด ความเชื่อ โลกทัศน์ ค่านิยม และอุดมการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนที่สืบเนื่องมาจวบจนถึงปัจจุบันได้อย่างน่าสนใจ

คำสำคัญ: ความเป็นจีน, นวนิยายและเรื่องสั้น, ประภัสสร เสวิกุล

Abstract

This research aimed to study strategies for presenting Chinese identity in Praphatson Sawikul's novels and short stories using the concept of literary elements, theme of the story. To analyze strategies for presenting through the theme The texts were studied in a total of 6 subjects: Samphaothong, Manmorasum, Chinamoon, Mammorlasum, Banchaidong and Pandinyai. The results of the study showed that strategies for presenting Chineseness through the theme of In

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความเป็นจีนในนวนิยายและเรื่องสั้นของประภัสสร เสวิกุล" ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร.0869728556

E-Mail: penprapa856@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม E-Mail: jaruwam.thamwat@hotmail.com

¹ M.A. Candidate, Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University. Tel.0869728556
E-Mail: penprapa856@gmail.com

² Associate Professor, Department of Thai and Oriental Languages, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University. E-Mail: jaruwam.thamwat@hotmail.com

Prapassorn Sevikul's novels and short stories, there are 4 Chinese aspects which are 1) themes about life 2) themes about family problems 3) themes about economy 4) themes about politics Rule The method of presenting Chinese identity through the aforementioned theme has interestingly demonstrated the system of thoughts, beliefs, worldviews, values and social ideologies of the Chinese and Thai people of Chinese ancestry that has continued to date.

Keywords: the Chinese, novels and short stories, Praphatson Sawikul

บทนำ

ชาวจีนตั้งถิ่นฐานอย่างมั่นคงถาวรในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาและได้รับความสะดวกในการประกอบอาชีพ ทำให้ชาวจีนเข้ามามากขึ้นจนกลายเป็นชนกลุ่มน้อยที่ใหญ่ที่สุดในสังคมไทย ชาวจีนยึดมั่นในประเพณีและความเชื่อดั้งเดิมอย่างเคร่งครัด ความเชื่อเหล่านี้ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่ชาวจีน โดยอาศัยกิจกรรมทางสังคมทั้งพิธีกรรมทางศาสนาและพิธีกรรมในเทศกาลกิจกรรมเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงคุณค่าการร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนกลายเป็นหลักสำคัญของชุมชนชาวจีนในประเทศไทย และมีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวจีนทั้งในด้านการครองเรือน การประกอบอาชีพและด้านจิตใจ

ลักษณะดังกล่าวนับเป็นลักษณะที่เห็นได้อย่างเด่นชัดของชนชาวจีน อาจเป็นลักษณะที่แตกต่างจากสังคมอื่น หรือเป็นลักษณะที่ซ้ำกับสังคมอื่นก็ได้แต่มีลักษณะที่โดดเด่นหรือรู้จักกว้างขวางจนสามารถชี้ได้ว่าเป็นสังคมนั้นๆ ดังที่แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2550: 3) กล่าวว่า ชาวจีนนำเอาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อต่างๆ ที่ตนยึดถือต่อกันมาหลายชั่วอายุคนเข้าไปปฏิบัติในดินแดนที่ตนอาศัยอยู่ ด้วยเหตุนี้สังคมไทยจึงมีขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อของชาวจีนอยู่โดยทั่วไป ทำให้เกิดเป็นอีกกลุ่มวัฒนธรรมหนึ่งที่มีอยู่ในประเทศไทย การเข้ามา

ของชาวจีนในประเทศไทยได้ก่อให้เกิดงานเขียนมากมายเกี่ยวกับชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน อันนำไปสู่วรรณกรรมที่นำเสนอภาพชาวจีนที่โดดเด่นและได้รับความนิยม คือ งานเขียนนวนิยายและเรื่องสั้น ที่จะมีเรื่องราวเกี่ยวกับชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนในมุมมองรูปแบบประเด็นต่างๆ

วรรณกรรม คือ ผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากความคิดของนักเขียน โดยใช้ภาษาเป็นสื่อกลาง เนื้อเรื่องในวรรณกรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตและภาพสะท้อนสังคมของแต่ละยุคสมัย โดยนักเขียนนำมาปรุงแต่งขึ้นเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2539: 43) เสนอความเห็นไว้ว่า “คนที่รู้จักอ่านวรรณกรรมย่อมมีประสบการณ์เทียบ จึงมีความรู้เรื่องชีวิตดีกว่าคนที่ไม่ได้อ่านวรรณกรรม” นอกจากประสบการณ์แล้ว วรรณกรรมนั้นยังให้ความรู้ด้านภาษาคติสอนใจ และเป็นแนวทางให้ผู้อ่านเข้าใจวัฒนธรรม รวมถึงธรรมะในศาสนาตน ได้ทราบถึงประเพณีบางอย่างรวมทั้งเข้าใจจิตใจของมนุษย์ดีขึ้นด้วย

นวนิยายและเรื่องสั้นเป็นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ที่เป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไปและนอกจากความบันเทิงแล้วนวนิยายและเรื่องสั้นยังส่งเสริมให้ผู้อ่านมีความรู้ความคิดและคติธรรมในการดำเนินชีวิตช่วยพัฒนาและช่วยยกระดับจิตใจของผู้อ่านได้เพราะมีการสอดแทรกเรื่องราวต่างๆ ไว้ และวรรณกรรมประเภท

นวนิยายก็เป็นวรรณกรรมที่สื่อความคิดของผู้เขียน เพื่อบอกเรื่องราวต่างๆ ของผู้คนที่เกิดขึ้นในสังคม นอกจากนี้นวนิยายยังเป็นกระจกเงาบานใหญ่ที่สะท้อนให้รู้จักชีวิตในแง่ที่คลี่คลายปัญหาด้วย (รินฤทัย สัจจะพันธ์, 2542: 50)

นวนิยายและเรื่องสั้นเป็นวรรณกรรมที่คนนิยมอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน และเพื่อใช้ในการศึกษาวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งกว้างขวาง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดได้แก่การรวมเล่มเรื่องสั้นกับนวนิยายของนักเขียนต่างๆ หรือการเขียนเรื่องสั้น การเขียนนวนิยายเป็นตอนๆ ลงในนิตยสาร วารสาร ตลอดจนหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ อีกทั้งการวิพากษ์วิจารณ์ วรรณกรรมทั้งสองประเภททั้งในวงการศึกษาทางวรรณคดี วรรณกรรม ตามนิตยสารต่างๆ การประกวดการตัดสินเรื่องสั้นและนวนิยายดีเด่นของสถาบันต่างๆ เหล่านี้ล้วนแสดงถึงความแพร่หลายของนวนิยายและเรื่องสั้นทั้งในวงผู้อ่านและผู้แต่งทั้งสิ้น (กาญจนา วิชญาปรกรณ์, 2534: 1)

แนวคิดที่พบในนวนิยายและเรื่องสั้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันที่มีความสมจริงและเป็นเรื่องราวที่ใกล้ตัว เนื่องจากนักเขียนมีความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ จึงเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม และเมื่อนักเขียนสร้างสรรค์วรรณกรรมจึงมักจะสะท้อนภาพสังคม การเมืองเศรษฐกิจการปกครอง ตลอดจนความเป็นอยู่ชนบทรวมนิยมประเพณี วัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนำมาเสนอให้ผู้อ่านได้ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม การดำเนินชีวิต แนวคิดหรือทัศนคติต่างๆ ของคนในสังคมเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

การวิจัยวรรณกรรมไทยที่แสดงความ เป็นจีนในสังคมไทย จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วย

ชี้แนะให้เห็นถึงตัวตน ความคิด วิถีชีวิตของ ชาวจีนและชาวไทยเชื้อจีนได้อย่างเด่นชัด ด้วย วรรณกรรมเป็นงานเขียนที่สามารถนำเสนอเรื่องราวของมนุษย์ในสังคม เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ มนุษย์และมีเนื้อหาสะท้อนความเป็นจริงในสังคม ดังที่ ชูติมา สัจจพันธ์ (2542: 1) กล่าวไว้สรุป ได้ว่า วรรณกรรมเป็นบันทึกความรู้ ความคิด ประสบการณ์ของมนุษย์ สืบทอดและสร้างความ เชื่อมต่อสังคม เป็นกระจกสะท้อนให้เห็นภาพชีวิต ความเป็นอยู่ สังคม วัฒนธรรม ชนบทรวมนิยม ประเพณีตลอดจนทัศนคติ ความเชื่อ ของผู้คน ในสังคม วรรณกรรมเป็นผลิตผลของสังคมและมี อิทธิพลต่อสังคม นักเขียนเป็นบุคคลในสังคมย่อม ได้รับอิทธิพลจากสังคมซึ่งกำหนดแนวคิด โลก ทัศน์ของนักเขียน ขณะเดียวกันวรรณกรรมและ นักเขียนก็มีอิทธิพลกำหนดความเป็นไปในสังคม หรือเปลี่ยนแปลงสังคม วรรณกรรมที่ดี มีคุณค่า ย่อมสามารถสร้างสรรค์ ชี้นำการเปลี่ยนแปลง สังคมไปในทางที่ดีอันจะช่วยพัฒนาเด็กและ เยาวชน ให้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดี ช่วยพัฒนา คุณภาพชีวิตของประชาชนและพัฒนาสังคม

เรื่องราวชีวิตคนจีนที่ถ่ายทอดในตัว บทวรรณกรรมนั้น มีปรากฏอย่างต่อเนื่องเช่น วรรณกรรมเรื่องอยู่กับก๋ง ของหยก บูรพา (พ.ศ 2519) ช่องลม ของไต้ตัน (พ.ศ 2523) กนกกลาย ไต้ตัน ของสีฟ้า (พ.ศ 2529) นอกจากนักประพันธ์ กลุ่มดังกล่าวแล้ว ประภัสสร เสวิกุล ก็เป็นนัก ประพันธ์คนหนึ่งที่น่าเอาแง่คิดในการดำเนินชีวิต ของคนจีนแผ่นดินใหญ่จากโพ้นทะเลมาร้อยเรียง เป็นงานเขียนทางวรรณกรรม ทั้งเรื่องสั้นและ นวนิยาย ประภัสสร เสวิกุล เป็นนักเขียนที่มี ชื่อเสียงมีผลงานมากมายที่ได้รับความนิยม และ ผลงานของ ประภัสสร เสวิกุล ได้รับรางวัลต่างๆ และบางเรื่องยังได้สร้างเป็นภาพยนตร์และเป็นละครโทรทัศน์ ประภัสสร เสวิกุลเขียนนวนิยาย

ที่กล่าวถึงชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งเป็นเรื่องที่ได้รับการนิยมนิยมในสังคมไทยเป็นอย่างมาก คือ เรื่อง ลอดลายมังกร และเรื่อง ขอหมอนใบนั้น...ที่เธอฝันยามหนุน เป็นเรื่องที่ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยาย ซึ่งได้นำไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์ทั้งสองเรื่อง ทำให้คนไทยได้รู้จักชาวไทยเชื้อสายจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศมากขึ้น

ประภัสสร เสวิกุล เลือกรวบรวมวิธีการนำเสนองานประพันธ์ให้ชวนติดตาม เล่าเรื่องแบบสมจริง เล่าเรื่องแบบเหนือจริง สร้างเรื่องแนววิทยาศาสตร์ในโลกอนาคต บางเรื่องย้อนอดีตเล่าเหตุการณ์ย้อนไปย้อนมา ตัดฉากที่เกิดขึ้นในสถานที่หลายแห่งเหมือนภาพยนตร์ โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่เกิดในเวลาเดียวกันหรือไล่เลี่ยกัน นอกจากนี้ยังใช้บทสนทนาสั้นๆ เพื่อเดินเรื่องมากกว่าบทบรรยาย และมักจบเรื่องในแนวโศกนาฏกรรม ซึ่งสร้างความซาบซึ้งประทับใจได้ยาวนาน ใช้ภาษาได้ละเมียดละไม เป็นภาษาสื่อภาพที่มีแสง สี เสียง กลิ่น รส และอารมณ์ชัดเจน นิยมอ้างอิงบทเพลง และบทกวี ทั้งของไทยและต่างประเทศเพื่อเน้นย้ำสารทางอารมณ์และความคิดได้สอดคล้องกับบริบทของเนื้อหา สำนวนโวหารในการบรรยาย พรรณาและบทสนทนา บางตอนเป็น “วรรคทอง” ที่คมคาย ลึกซึ้ง ชวนคิด กระตุ้นความรู้สึกจนน่าจดจำ (ปรารภณา บัวเชย, 2535: 4) นับได้ว่าประภัสสร เสวิกุล เป็นนักเขียนที่ถึงพร้อมทั้งข้อมูล จินตนาการ ฝีมือการเขียน ความสุจริตใจ ความเข้าใจโลกและชีวิต และที่สำคัญคือมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมและเพื่อนมนุษย์ ประภัสสร เสวิกุล ได้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ เมื่อปี พ.ศ. 2554 ผลงานทั้งในด้านงานวรรณกรรมและสังคม จึงมีคุณค่าต่อผู้อ่านและวงวรรณกรรมไทย ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาความเป็นจีนในนวนิยายและเรื่องสั้นของประภัสสร

เสวิกุล โดยศึกษาวิเคราะห์ผ่านกลวิธีการนำเสนอ ด้านแก่นเรื่องเป็นหลัก

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอความเป็นจีนในนวนิยายและเรื่องสั้นของประภัสสร เสวิกุล

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผู้วิจัยศึกษานวนิยายและเรื่องสั้นของประภัสสร เสวิกุล เฉพาะที่มีเนื้อเรื่องและตัวละครคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนเท่านั้น จำนวน 6 เรื่อง มีดังนี้

1. สำเภาทอง สำนักพิมพ์ดอกหญ้า กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2541
2. ม่านมรสุม สำนักพิมพ์ดอกหญ้า กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2541
3. ไช่นามูน สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2558
4. รองเท้าไม้ สำนักพิมพ์ดอกหญ้า กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2537
5. บ้านชายดง สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2558
6. แผ่นดินใหญ่ สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2558

ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมไว้อย่างละเอียดแล้วนำมาตีความโดยใช้กรอบแนวคิดองค์ประกอบทางวรรณกรรมเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

มาโนช ดินลานสกุล (2545: 76-154) อธิบายลักษณะของนวนิยายโดยอาศัยการวิเคราะห์องค์ประกอบของนวนิยายเป็นแนวทางดังนี้

1. โครงเรื่อง พิจารณาเหตุการณ์ ในเรื่องสัมพันธ์กันอย่างไรมีเอกภาพและสนับสนุน โครงเรื่องใหญ่ให้มีความสมบูรณ์ในลักษณะที่แตกต่างหรือเป็นคู่ขนานกัน

2. เนื้อเรื่อง พิจารณาจากวิธีการเปิดเรื่องเรื่องน่าสนใจการลำดับเรื่อง การสร้างความขัดแย้งหรือปัญหาการคลี่คลายปัญหา เป็นไปอย่างมีเหตุผลและลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินเรื่องราวรื่นและช่วยชี้แนะให้เห็นโลก หรือสังคมกว้างขึ้น

3. แก่นเรื่อง พิจารณาจากการแสดงแนวคิดที่ชัดเจนเป็นการสร้างสรรค์

4. ฉาก พิจารณาความสอดคล้องของฉากและเหตุการณ์ในเรื่อง ฉากช่วยให้มองเห็น ลักษณะตัวละครชัดเจนและมีผลต่ออารมณ์ผู้อ่าน

5. ตัวละคร จากบุคลิกภาพของตัวละครมีความสมจริงสภาพจิตใจและความรู้สึกตัวละครเหมือนมนุษย์ทั่วไป

6. บทสนทนา พิจารณาจากบทสนทนาช่วยให้การดำเนินเรื่องรวดเร็วแทนการบรรยาย มีความสอดคล้องกับนิสัยตัวละครและภาษาที่ใช้มีความสมจริง

7. กลวิธีการแต่ง พิจารณาจากวิธีการเล่าเรื่องวิธีการดำเนินเรื่องเรื่องให้น่าสนใจและการจบเรื่องอย่างประทับใจ

8. ทำนองการแต่ง พิจารณาจากการเลือกใช้คำการใช้สำนวนโวหาร

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2543: 167-169) ได้เสนอแนวทางในการอ่านและพิจารณาประเมินค่าเรื่องสั้นว่าผู้ศึกษาควรพิจารณาประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. รูปแบบของเรื่องสั้นว่ามีรูปแบบการเขียนแบบใด เป็นแบบเก่าที่นิยมใช้เหตุการณ์เป็นหลักหรือแบบใหม่ที่นิยมใช้ความรู้สึกของ

ตัวละครที่มีต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นหลักเรื่องสั้นที่ยืดเหตุการณ์เป็นหลัก เรื่องสั้นที่มีความเรื่องนั้นมีแนวการเขียนในด้านใดมากที่สุด

2. จุดมุ่งหมายในการแต่งผู้แต่งย่อมมีเจตนาที่จะแสดงถึงอะไรสักอย่างหนึ่งเสมอ ผู้วิจารณ์ต้องพิจารณาแนวคิดที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องหรือไม่

3. วิเคราะห์เนื้อเรื่องผู้ศึกษาควรพิจารณาว่าองค์ประกอบของเรื่องสั้นมีความสมจริงมากน้อยเพียงใด

3.1 วิเคราะห์โครงเรื่องของเรื่องคืออะไรยอดของเรื่องอยู่ตรงไหน

3.2 วิเคราะห์ตัวละคร ตัวละครใดเป็นตัวเอก ตัวละครใดเป็นตัวประกอบและวิเคราะห์ลักษณะนิสัยได้ว่ามีอุปนิสัยคงที่หรือไม่

3.3 วิเคราะห์บทสนทนา คำพูดของตัวละครสอดคล้องกับภูมิหลังของตัวละครหรือไม่ และมีความสมจริงหรือไม่

3.4 วิเคราะห์ฉากสถานที่และเวลาที่เกิดเรื่องนั้นๆ

3.5 วิเคราะห์บรรยากาศสมจริงสอดคล้องกับฉากหรือไม่

3.6 วิเคราะห์แก่นเรื่อง หาจุดมุ่งหมายที่ผู้แต่งต้องการสื่อไปยังผู้อ่าน

4. วิเคราะห์กลวิธีการแต่งมีลักษณะเด่น แปลก น่าสนใจอย่างไร

5. วิเคราะห์ท่วงทำนองการแต่งพิจารณาการใช้คำสำนวนโวหารและทัศนคติ

6. วิเคราะห์คุณค่าของเรื่องสั้น ผู้อ่านได้รับความสนุกสนานได้แนวคิดหรือไม่

ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยจะนำแนวคิดการวิเคราะห์นวนิยายและเรื่องสั้น มาใช้ประกอบการศึกษาองค์ประกอบทางวรรณกรรมโดยเฉพาะ

วิเคราะห์แก่นเรื่อง เพื่อให้เห็นถึงกลวิธีการนำเสนอความเป็นจีนในนวนิยายและเรื่องสั้นของประภัสสร เสวิกุล

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์นวนิยายและเรื่องสั้นของ ประภัสสร เสวิกุล ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนจำนวน 6 เรื่อง โดยศึกษากลวิธีการนำเสนอความเป็นจีนผ่านแก่นเรื่องเป็นหลัก ปรากฏผลดังนี้

1. แก่นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต

ในนวนิยายและเรื่องสั้นของประภัสสร เสวิกุล ได้สอดแทรกแนวทางการดำเนินชีวิตไว้ในเนื้อเรื่องเป็นแนวคิดให้กับผู้อ่านสำหรับการใช้ชีวิต ใช้ชีวิตอย่างไม่ฟุ่มเฟือย ยึดมั่นความดีและมีความมานะอดทนต่อความลำบาก ซึ่งจะทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แก่นเรื่องจากนวนิยายเรื่องสำเภาทอง ให้แง่คิดความขยันหมั่นเพียร มานะบากบั่น ยึดมั่นทำความดีและกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนสั่งสอนลูกหลานให้มีความอดทนต่อความยากลำบาก ไม่เกียจงาน ต่อสู้กับโชคชะตาทั้งดีและร้าย ดังปรากฏในเนื้อหานวนิยายว่า

“..อาแปะจนะจ ๆ คนนั้นจะกลายเป็นมหาเศรษฐีที่ร่ำรวยอย่างอากังไปได้ยังไง”

“เป็นไปได้สิลูก” บิดาตอบด้วยน้ำเสียงที่แสดงความภาคภูมิใจ

“ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ย่อมสามารถเป็นไปได้ทั้งนั้น ถ้าเรามีความพยายาม มีความบากบั่นไม่ย่อท้อ และมีความตั้งใจจริงโดยไม่กังวลต่ออุปสรรคต่างๆ นานา”

“จริงหรือฮะแม่” เขาหันไปทางมารดา “เป็นไปได้หรือฮะที่คนเราจะรวยได้ด้วยการซื้อเสื้อผ้า เก่าๆ ”

“ได้ซิจ๊ะ”มารดายืนยัน “นอกจากความมานะอดุสาหะและความอดทนแล้ว กังยังรู้จักอดออมเก็บเล็กผสมน้อย เงินที่ได้จากการซื้อขายเสื้อผ้าพวกนั้นไปลงทุนในกิจการอย่างอื่นค่อยเป็นค่อยไปจนแตกดอกออกช่ออย่างที่ตั้งเห็นอยู่ในใจล่ะจ๊ะ”

“และกังก็ไม่เคยลืมความยากลำบากครั้งที่ลงเรือสำเภามาจากเมืองจีนในครั้งกระนั้น และเล่าเรื่องให้พ่อฟังอยู่บ่อยๆ เมื่อสร้างบ้านหลังนี้ขึ้นพ่อจึงนำสำเภาจำลองนี้มาตั้งไว้เพื่อเป็นเครื่องรำลึกถึงอากังและการก่อสร้างตัวในเมืองไทยที่เริ่มต้นจากการเดินทางรอนแรมมาในเรือสำเภา”

“ทำไมพ่อไม่เคยเล่าเรื่องเก่าๆ ของกังให้ผมฟังมาก่อนล่ะครับ” เขาเงยหน้าขึ้นมอง

“เพราะพ่ออยากให้ตั้งรู้เรื่องราวของอาแป๊ะซื้อเสื้อผ้าเก่าแลกข้าวตังมากกว่าเรื่องของเศรษฐี อยากให้ตั้งรู้จักเขาที่มีชีวิตประสบความสำเร็จอย่างสูงแล้ว ถ้าตั้งไม่เริ่มจากบันไดขั้นแรกตั้งก็จะไม่มีวันก้าวขึ้นไปสู่ก้าวที่สูงขึ้นไปได้”

(สำเภาทอง. 2541: 23-24)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการนำเสนอความเป็นจีนผ่านแก่นเรื่อง ในเรื่องของการมีความพยายาม มีความบากบั่นไม่ย่อท้อ และมีความตั้งใจจริงโดยไม่กังวลต่ออุปสรรคของอากังของตังที่เดินทางมาจากเมืองจีนด้วยเรือสำเภาไม่มีเงินทองติดตัว มีความมานะอดุสาหะและความอดทน เริ่มจากการทำงานเล็กน้อยอย่างซื้อเสื้อผ้าเก่ารู้จักอดออมจนมีเงินไปลงทุนทำอย่างอื่นจนร่ำรวยได้เป็นเศรษฐี และพ่อของตังที่

รับคำสอนเรื่องราวเหล่านี้มาจากกัณฑ์นำมาสั่งสอนบอกเล่าต่อให้กับตั้งลูกชาย เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตต่อไปและไม่ลืมความยากลำบากของบรรพบุรุษ ที่กว่าจะสร้างเนื้อสร้างตัวขึ้นมาจนร่ำรวยต้องผ่านความยากลำบากอะไรมา

แก่นเรื่องจากนวนิยายมานมรสุม แสดงให้เห็นความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณของชาวไทยเชื้อสายจีนผ่านตัวละครเอกคือ กู ความกตัญญูเป็นคตินิยมของคนจีนที่สั่งสอนให้ลูกหลานชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนยึดถือปฏิบัติ ตัวละครกูแสดงความกตัญญูต่ออาแปะซุงคนที่ช่วยเหลือกูกับอ่วงเมื่อครั้งแรกที่เดินทางมาจากบางปะอินเพื่อหางานทำในกรุงเทพฯ อาแปะซุงให้ที่พักให้เงินและฝากงานกับเฒ่าแก่เสียงจนกูสามารถมีเงินเดือน จึงนำเงินเดือนที่ได้ไปให้ซุงใช้เดือนละ 20 บาททุกเดือนเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณที่แปะซุงช่วยเหลือตน ดังปรากฏในเรื่องนวนิยายว่า

ผู้เฒ่าซุงทอดสายตาดูเด็กชายอย่างปราณี “แต่เจ้ามีแกใจแฉะมาหาข้าก็พอใจแล้ว ไม่จำเป็นจะต้องเอาเงินทองมาให้หรอก เจ้าเองก็ยังมีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายอยู่อีกมาก”

“ไม่เป็นไรหรอกครับ” กูยิ้มเห็นฟันขาว “อันที่จริงแล้วเงินนี้ก็จำนวนเป็นเพียงน้อยนิดเท่านั้นคุณลุงรับไว้ด้วยเถอะครับ”

“ถ้าเจ้าตั้งใจมันเหมาะเช่นนั้น ข้าก็ไม่อาจขัดใจเจ้า” ผู้เฒ่าพยักหน้าและยัดธนบัตรใบละ 20 บาท ที่ถืออยู่ในมือลงในกระเป๋ากางเกง

(มานมรสุม. 2541: 46)

จากตัวอย่างข้างต้นประภัสสร เสวิกุล ได้นำเสนอและสอดแทรกแนวทางการดำเนินชีวิตไว้ในเนื้อเรื่องเป็นแนวคิดให้กับผู้อ่านสำหรับการใช้ชีวิต แสดงให้เห็นถึงการแสดงออกถึงความเป็นจีนในเรื่องของการยึดมั่นความดีมีความกตัญญู

และมีความอดทนต่อความลำบากซึ่งจะทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จ

2. แก่นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว

กลวิธีการนำเสนอความเป็นจีนผ่านแก่นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวในนวนิยายและเรื่องสั้นของประภัสสร เสวิกุล ได้นำเสนอเนื้อหาและแก่นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวโดยตรง โดยแสดงให้เห็นถึงปัญหาในครอบครัว ความสัมพันธ์และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัวก่อให้เกิดความไม่เข้าใจ ทำให้เกิดความวุ่นวายในครอบครัว แก่นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว ปรากฏในเรื่องสั้น ได้แก่เรื่อง รองเท้าไม้และแผ่นดินใหญ่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ป่าสองซึ่งเลี้ยงดูฉันมาตั้งแต่เล็ก แอบเล่าให้ฟังว่า ตอนที่กูไปเรียนหนังสือที่เมืองจีนนั้น ได้รักใคร่ชอบพอกับผู้หญิงในตำบลเดียวกันคนหนึ่ง แต่ทางผู้ใหญ่ฝ่ายเราไม่เห็นด้วย เพราะผู้หญิงคนนั้นเป็นนักศึกษาฝ่ายปฏิวัติ.. ความขัดแย้งในระหว่างกูกับตาและญาติๆ รุนแรงจนถึงขั้นกูตัดสินใจที่จะสละทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อผู้หญิงที่ตนรัก เป็นเหตุให้ตาล้มเจ็บ กระทั่งตาตาย กูจึงหนีกับไปเมืองจีนอีกครั้ง

ขณะนั้นไปปฏิวัติกำลังลุกโหมในประเทศจีน กูกลับไปที่นี่อย่างคนหนุ่มที่เปี่ยมไปด้วยความหวังอันโชติช่วงและความรักที่เร่าร้อน แต่ระยะหลายปีที่กูจากมาประกอบกับการติดต่อดสื่อสารที่ไม่ประติดปะต่อทำให้ผู้หญิงของกูแต่งงานไปกับหนุ่มนักปฏิวัติ

วันหนึ่งมีข่าวมาจากเมืองจีนว่า สามีของของผู้หญิงที่กูรักเสียชีวิตและหล่อนรอคอยการกลับไปของกู ข่าวนี้ทำให้กูเปลี่ยนไปเป็นคนละคน กูตัดผม โกนหนวดเครา และแต่งเนื้อแต่งตัวเรียบร้อย พุดคุยยิ้มหัวกับพี่น้องอย่างมีความสุข และความหวังที่จะเดินทางกลับไปแต่งงานและอยู่กับ

กับผู้หญิงคนนั้นที่ชั่วเถา แต่ความตั้งใจของกูได้รับการคิดคำนึงอย่างเต็มที่จากยาย ซึ่งต้องการให้ลูกชายคนเดียวของครอบครัวเป็นผู้สืบสกุลและรับช่วงกิจการงานต่างๆ ในเมืองไทย ทั้งคู่มีปากเสียงกันอย่างรุนแรงถึงขั้นที่ยายประณามว่ากูเป็นคนทำให้ตาตาย และขู่ว่าจะฆ่าตัวตายตามไปอีกคน หากกูยังดิ่งตันที่จะไปให้ได้ และนี่เองเป็นจุดที่ทำให้กูต้องตัดสินใจครั้งสำคัญในชีวิตในการเลือกเอา ระหว่างการกลัวถูกกล่าวหาว่าเป็นคนอกตัญญู กับความรักที่ปรารถนาและรอคอยมา”

(รองเท้าไม้. 2536: 65-66)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการนำเสนอถึงความเป็นจีนในเรื่องของครอบครัวคนจีน ที่ให้ความสำคัญกับลูกชายที่จะต้องมีหน้าที่สืบทอดกิจการของครอบครัว การบอกเล่าเรื่องราวผ่านการเล่าเรื่องของหลานกู โดยแสดงให้เห็นถึงปัญหาในครอบครัว ความสัมพันธ์และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัวระหว่างตา ยาย และตัวกูจนเกิดเป็นปัญหาใหญ่ ทั้งการถูกกีดกันความรักจากพ่อแม่ การถูกประณามว่าเป็นคนทำให้ตาตายจากผู้เป็นแม่ จนทำให้กูซึ่งเป็นลูกชายต้องตัดสินใจเลือกระหว่างความรักกับความกตัญญู เพราะหากเลือกความรักก็จะถูกหาว่าเป็นคนอกตัญญูทำให้พ่อตายและแม่จะฆ่าตัวตายอีก ซึ่งคนจีนให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับเรื่องความกตัญญูต่อพ่อแม่ จึงเป็นแก่นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัวโดยตรง

ในเรื่องสั้น แผ่นดินใหญ่ แสดงให้เห็นถึงปัญหาครอบครัวเมื่อช่วงตัวละครเอกที่เป็นหัวหน้าครอบครัวไม่ทำหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัวไม่ทำงานหาเอาแต่หมกหมุ่นที่จะกลับเมืองจีนตามเจ๊กคอมพ่อของตน ทำให้เกิดปัญหาความขัดสนเงินทองในครอบครัว ทำให้เชิงผู้เป็นภรรยาต้องทำงานหนักเพื่อหาเงินเลี้ยงดูสามีและลูก ดังตัวอย่างว่า

ซึ่งเริ่มทรมานทรมายที่จะตามพ่อไปเมืองจีน แต่เงินที่เหลืออยู่เพียงเล็กน้อยนั้นไม่เพียงพอที่จะทำอะไรได้...ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ไม่สนใจที่จะออกไปขายของเหมือนก่อน วันทั้งวันเอาแต่นั่งซึมอยู่คนเดียว แต่เชิงก็ไม่เคยบรีปากพูดอะไรทางเดียวที่หล่อนทำได้คือ...ทำงานให้หนักขึ้นกว่าเดิม เชิงผ่อนจักรเย็บผ้าเก่าๆ มาคันหนึ่งและนั่งเย็บเสื้อโหลอย่างหามรุ่งหามค่ำ

(แผ่นดินใหญ่. 2555: 304)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการที่ชายชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีน ที่มีสถานะเป็นสามีและบิดาไม่ทำงานหาเลี้ยงครอบครัวทำให้เกิดปัญหาและมีความลำบากที่ทำให้ครอบครัวขาดแคลนเงินทองในการดำเนินชีวิตภาระหนักตกไปที่ภรรยาคือเชิงที่ต้องทำหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัวแทน เชิงเป็นภรรยาที่ดีดูแลสามีและลูกๆ เป็นอย่างดีตามวัฒนธรรมหญิงชาวจีนที่เคารพสามีดูแลบ้านเรือนทุกอย่าง แสดงให้เห็นสภาพชีวิตหญิงชาวจีนในฐานะภรรยาที่ต้องดูแลบ้านเรือน ทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวเมื่อสามีผู้ไม่ทำหน้าที่หัวหน้าครอบครัว ดังจะเห็นได้จากการที่เชิงต้องทำงานเย็บเสื้อโหลหาเงินเลี้ยงสามีกับลูก

3. แก่นเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ

กลวิธีการนำเสนอความเป็นจีนผ่านแก่นเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ที่จะแสดงให้เห็นทั้งเศรษฐกิจที่ดีมีการค้าขายลงทุนได้กำไรหรือแสดงให้เห็นถึงสภาวะเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ เพื่อเป็นการเดินเรื่องของตัวละครคนจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนนวนิยายและเรื่องสั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ตั้ง คง พ่อจะรู้ถึงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในบ้านเราตั้งแต่ต้นปีนี้มา” รองผู้จัดการเริ่มต้นเล่า “มันลูกกลมเหมือนเหมือนไฟไหม้ป่าและเกี่ยวพันกันเป็นลูกโซ่ แม้ว่ารัฐบาล

จะทุ่มเงินลงไปในการแก้ปัญหาไฟแนนซ์และพุงค่าเงินบาทเป็นจำนวนมหาศาลก็ไม่สามารถดูครึ่งเอาไว้ได้ ตรงกันข้ามกลับทำให้สถานการณ์ยิ่งเลวร้ายลงจนต้องขอความช่วยเหลือจากกองทุนไอเอ็มเอฟ”

“ครับ” เด็กหนุ่มพยักหน้า “แล้วบริษัทก่อสร้างอย่างเราจะครับทำไมถึงเจอกับปัญหาพวกนี้ด้วย”

“บริษัทก่อสร้างขนาดใหญ่อย่างบุญญรัตน์อยู่ได้ด้วยวิธีการรับงานโครงการใหญ่ๆ ได้รับผลกระทบอันดับต้นๆ เพราะคนไม่มีเงินจะมาลงทุนในเรื่องอสังหาริมทรัพย์ เจ้าของโครงการก็ขาดเงินหมุนเวียนไปชำระหนี้ที่กู้มาจากไฟแนนซ์ส่งผลให้ไฟแนนซ์ขาดสภาพคล่อง ส่วนภาคราชการที่เคยเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญก็ถูกตัดทอนงบประมาณต้องยกเลิกหรือยืดระยะเวลาในการก่อสร้างถนนหนทางและสถานที่ราชการออกไป”

(สำเภาทอง. 2541: 27-28)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการแสดงออกถึงความเป็นจีนผ่านแก่นเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ โดยการรับทราบปัญหาและผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจยุคฟองสบู่ จนทำให้บริษัทบุญญรัตน์การช่างของพ่อตั้งขาดทุนจนทำให้พ่อของตั้งกระโดดตึกฆ่าตัวตายไป และตั้งต้องเข้ามาบริหารงานในบริษัทแทนพ่อ และเพื่อจะนำพาบริษัทผ่านวิกฤตนี้ไป ตั้งจึงต้องรับบทบาทหน้าที่ในการเข้ามาแก้ปัญหาของการขาดทุนในครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงการต่อสู้แก้ปัญหาของคนไทยเชื้อสายจีนในภาวะเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ ซึ่งตั้งเป็นรุ่นที่ 3 กับการทำธุรกิจรับเหมาก่อสร้างต่อจากพ่อ

ในนวนิยายเรื่อง ม่านมรสุม นำเสนอภาพรวมของเศรษฐกิจที่มีความรุ่งเรืองมีช่องทางใน

การทำการค้าโดยเฉพาะการทำโรงงานอาหารกระป๋อง เห็นได้จากการที่เจ้าแกแ่งเสี่ยงขยายโรงงานหน่อไม้กระป๋องส่งขายตามร้านชำและซูเปอร์มาเก็ต และในภายหลังก็ได้ขยายเป็นโรงงานผลไม้กระป๋องที่ใหญ่โต ดังตัวอย่าง

เจ้าแกแ่งเสี่ยงขยายโรงงานของตนเองในอีก 2 ปีต่อมา อันเป็นปีที่หลานสอบผ่านเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัย ไล่เลี่ยกับกู้สอบเทียบชั้น ม.6 ได้ โดยหลินตัดสินใจยุติการศึกษาของตนเพื่อมาดูแลกิจการการค้าของครอบครัวอย่างเต็มที่ ส่วนอ้วงแม้จะไม่ใส่ใจต่อการเรียนเช่นเพื่อน แต่ก็เก็บเกี่ยวความรู้ต่างๆ จากประสบการณ์ชีวิตและการทำงาน

นอกจากผลไม้กระป๋องที่ประสบความสำเร็จด้วยดีแล้วเจ้าแกแ่งก็ลงมือผลิตสินค้าเครื่องกระป๋องอื่นๆ โดยเริ่มด้วยผลไม้ เช่น เงาะ ลำไย และลิ้นจี่

“คนสมัยนี้เปลี่ยนไปจากเมื่อสมัยก่อน” เจ้าแกแ่งพูดคุยกับอ้วงและกู่ในวันที่ทดลองการผลิตสินค้าชนิดใหม่ “ตอนที่อ้วงยังเล็กๆ ผู้คนกินกันแต่แต่ผลไม้สด จะมีผลไม้กระป๋องที่นิยมกันหน่อยก็ลิ้นจี่ แต่เดี๋ยวนี้คนกลับหันมาซื้อผลไม้กระป๋องกันมากขึ้นและกินผลไม้สดน้อยลง”

(ม่านมรสุม. 2541: 60)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจที่ดี สามารถทำการค้าการลงทุนได้ผลกำไรดี จนเจ้าแกแ่งเสี่ยงสามารถมีโรงงานผลิตผลไม้กระป๋องขนาดใหญ่สำเร็จ กิจการรุ่งเรืองจนทำให้เจ้าแกแ่งเสี่ยง อ้วง กู่ และครอบครัวมีชีวิตที่ดีขึ้น มีเงินทองร่ำรวยมีฐานะในสังคม แก่นเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจถูกนำเสนอผ่านเรื่องราวชีวิตของตัวละครชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนที่ประสบความสำเร็จทางการค้าการลงทุนทำบริษัทหรือ

โรงงานต่าง ๆ แสดงให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน ในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี

4. แก่นเรื่องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

กลวิธีการนำเสนอความเป็นจีนผ่านแก่นเรื่องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง โดยแสดงให้เห็นถึงวิถีทางการเมืองการปกครอง แนวทางการปกครองและสถานการณ์ทางการเมืองการปกครอง ที่เกิดขึ้นจริงในเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวละครของเรื่อง นำไปสู่ผลกระทบต่อคนในสังคม แก่นเรื่องที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง ไชน่ามูน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เด็กหนุ่มชาวจีนร่างผอมสูง หน้าตาเนื้อตัวมอมแมม ผมเผ้ารุงรังแต่งกายด้วยเสื้อผ้าเก่าๆ เต็มไปด้วยรอยประหลาดสวมรองเท้าคิบบี้ที่ทำจากยางรถยนต์ที่บรรทุกผู้คนและข้าวของเพียบแปดเฟ่งสายตามองไปยังท่าเรือที่อยู่เบื้องหน้าด้วยดวงตาที่แฝงความมุ่งหวัง

“สงครามสงบแล้ว มีคนจีนในมาลาୟามุ่งหน้ามาสิงคโปร์กันมาก” ชายแก่ซึ่งอยู่ในสภาพที่ไม่ต่างกันเท่าไร ซึ่งยืนสูบบุหรี่อยู่ข้างๆ เอ่ยด้วยน้ำเสียงเรียบๆ “ทั้งที่มาหางานทำเพื่อมีเงินพอประทังชีวิต แสวงหาโอกาสและโชคกลาง และหลีกเลี่ยงหนีจากความขัดแย้ง”

เด็กหนุ่มเบนสายตามาทางชายแก่

“เจ้าคงรู้เมื่อตอนญี่ปุ่นยึดครองมาลาયા คนจีนร่วมมือกับอังกฤษในการต่อต้านญี่ปุ่น แต่พอสงครามเลิก รัฐบาลมาลายาไม่ยอมรับรู้เรื่องนี้ ทั้งก็คิดกันและจำกัดสิทธิคนจีนไม่ให้มีบทบาทในทางการเมือง การรับราชการ การทำมาหากิน แม้กระทั่งที่ดินจะอยู่อาศัย”

“ผมรู้” เขาพยักหน้า

“คนจีนที่เคยเข้าร่วมในการต่อสู้กับญี่ปุ่นกลายเป็นที่เฟื่องเฟิง และถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์” น้ำเสียงของชายแก่ขุ่นเคืองด้วยความขมขื่น

“ลองร่วมต่อสู้กับญี่ปุ่นด้วยหรือเปล่า” เด็กหนุ่มถามเบาๆ

“เปล่า” อีกฝ่ายส่ายหน้า “ข้าแก่เกินกว่าจะแบกปืนหรือรอนแรมหลบๆ ซ่อนๆ ในป่าได้...แล้วเจ้าล่ะ”

“ตอนนั้นผมยังเด็กเกินกว่าจะได้ยิงใครได้” เขาตอบเสียงๆ

“พ่อแม่ของเจ้าอยู่ที่มาลายาหรือ?” แก๊กซ์

“พ่อแม่ผมถูกพวกญี่ปุ่นฆ่าตายตั้งแต่ตอนที่พวกมันยึดครองมาลายาแรกๆ” เด็กหนุ่มกลักริ้นความรู้สึกบางอย่าง

(ไชน่ามูน. 2558: 114-115)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงนำเสนอความเป็นจีน ในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองที่เกิดขึ้นในสังคมของตัวละครคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนประสบพบเจอ บทสนทนาของเด็กหนุ่มคนจีนกับชายชราคนจีนที่กำลังเดินทางจากมาลายาไปสิงคโปร์ พุดคุยในเรื่องการจบลงของสงครามการต่อสู้ของกองทัพมาลายาต่อต้านญี่ปุ่น ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์มาลายากับอังกฤษ ความคิดทางการเมืองในหมู่ชาวจีนในมาลายาเริ่มขึ้นใน พ.ศ. 2476 เหตุการณ์ในสงครามครั้งนี้ทำให้เด็กหนุ่มเสียพ่อแม่อันเป็นครอบครัวไป เมื่อเหตุการณ์จบลงชาวมลายาจำกัดสิทธิคนจีนไม่ให้มีบทบาทในทางการเมือง การรับราชการ การทำมาหากิน ทำให้คนจีนเดินทางออกจากมาลายาทั้งชายชรา รวมถึงตัวเด็กหนุ่มไม่สามารถอยู่ที่มาลายาได้ เพราะจะถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ จึงต้องเดินทางไป

สิ่งโปรดด้วยความหวังที่จะมีชีวิตใหม่ที่ดีกว่าเดิม ในเรื่องสั้น บ้านชายดง แสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ตามชนบทอย่างตัวละครเส็งที่ใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก การทำงานที่หาทำได้ก็เพียงอาชีพเล็กๆ น้อยๆ แสดงให้เห็นถึงชีวิตและความลำบากของชาวไทยเชื้อสายจีนหลังเหตุการณ์บ้านเมืองเปลี่ยนแปลงดังตัวอย่างว่า

เมื่อเหตุการณ์บ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไป และงานที่แกเคยทำก็ซบผืดเคือง เส็งจึงหันมาเปิดบ้านเป็นร้านขายกาแฟและชาลาเปา

แกเคยมีความรู้ในการทำชาลาเปาอยู่บ้าง แม้จะไม่เคยคิดที่จะยึดถือเป็นอาชีพจริงจัง แต่เมื่อถึงคราวที่จะต้องทำ เส็งก็พยายามทำอย่างดีที่สุด
(บ้านชายดง. 2555: 137)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของอาชีพและการดำเนินชีวิตหลังเหตุการณ์บ้านเมืองเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหลังการเปลี่ยนแปลงบ้านเมือง ทำให้การใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพของชาวไทยเชื้อสายจีน เป็นไปด้วยความผืดเคืองและยากลำบาก โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยหรือตั้งรกรากอยู่ในชนบทด้วยแล้ว ความยากลำบากยิ่งมีมากกว่าในชุมชนตามเมืองใหญ่ๆ แสดงให้เห็นถึงการเอาตัวรอดและการต่อสู้เพื่อดำเนินชีวิตชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนในสภาวะบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลง

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาความเป็นจีนในนวนิยาย และเรื่องสั้นของประภัสสร เสวิกุล โดยวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอผ่านแก่นเรื่องเป็นหลัก ใช้ข้อมูลตัวบทที่นำมาศึกษามีจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ สำเภาทอง ม่านมรสุม ไซนามูน รองเท้าไม้ บ้านชาย

ดง และแผ่นดินใหญ่ ผลการศึกษาพบแก่นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต แก่นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว แก่นเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ และแก่นเรื่องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง โดยแก่นเรื่องที่พบนั้นแสดงให้เห็นถึงความเป็นจีนที่เชื่อมโยงกับโครงเรื่อง ฉาก ตัวละคร บทสนทนาและส่วนประกอบอื่นๆ ล้วนเป็นสิ่งที่แสดงแก่นเรื่องทั้งหมด ทำให้เห็นความเป็นจีนในหลายแง่มุมทั้งการใช้ชีวิตที่จะต้องขยัน อดทน มีมานะฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคโดยไม่ย่อท้อ มีความซื่อสัตย์สุจริต กตัญญูรู้คุณ ปัญหาของครอบครัวทั้งสาเหตุและวิธีการแก้ปัญหาของตัวละครในเรื่อง ปัญหาเศรษฐกิจที่ถูกเชื่อมโยงเข้ากับเรื่องราวและตัวละครอย่างกลมกลืน และเรื่องการเมืองการปกครองถูกนำมาถ่ายทอดโดยมีสถานการณ์ทางการเมืองการปกครองในอดีตที่เคยเกิดขึ้นจริงปรากฏอยู่ในเรื่องด้วย

ผลการวิจัยทำให้เห็นว่าการนำเสนอความเป็นจีนของชาวจีนโพ้นทะเลและชาวไทยเชื้อสายจีนมีความยากลำบากของคนจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยและประเทศเทศต่างๆ แถบเอเชีย รวมถึงชาวไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยด้วย ชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้มีการดำเนินชีวิตที่ต้องต่อสู้กับความยากลำบาก มีความขยันอดทนจนสามารถตั้งตัวได้ รวมไปถึงได้เรียนรู้สังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชนชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน ทำให้ความเป็นจีนในนวนิยาย และเรื่องสั้นของประภัสสร เสวิกุล ผู้อ่านจะเห็นวัฒนธรรม สังคม ค่านิยม อุดมการณ์ ฯลฯ ของคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนที่ถูกถ่ายทอดและยังยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา แม้จะผ่านวันเวลาและการเปลี่ยนแปลงของสังคมหรือยุคสมัยก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษากลวิธีนำเสนอความเป็นจีนในงานวรรณกรรมของนักเขียนท่านอื่น เพื่อให้

เห็นภาพการนำเสนอความเป็นจีนในแง่มุมต่างๆ มากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาสังคมและวัฒนธรรมใน นวนิยายหรือเรื่องสั้นที่นำเสนอความเป็นจีนใน

งานเขียนที่มีลักษณะงานเขียนคล้ายๆ กัน เพื่อ ความเข้าใจในสังคมชาวจีนและชาวไทยเชื้อสาย จีนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา วิชญาปกรณ์. (2534). *หลักเบื้องต้นในการศึกษาเรื่องสั้นและนวนิยาย*. พิษณุโลก: คณะ มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชุตติมา สัจจานันท์. (2542). *พินิจวรรณกรรม:งานวิจัยทางภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันภาษา ไทยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. (2543). *แฉ่วนวรรณกรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อ่านไทย.
- ประภัสสร เสวิกุล. (2541). *สำเภาทอง*. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- ประภัสสร เสวิกุล. (2541). *ม่านมรสุม*. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- ประภัสสร เสวิกุล (2558). *ไซ่น่ามุน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ประภัสสร เสวิกุล. (2537). *รวมเรื่องสั้น ซึมไป*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- ประภัสสร เสวิกุล. (2555). *60 เรื่องสั้น ประภัสสร เสวิกุล*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่น.
- ปรารธนา บัวเชย. (2535). *วิเคราะห์แนวคิดและการใช้ภาษาในนวนิยายของประภัสสร เสวิกุล*. ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มาโนช ดินลานสกุล. (2545). *การอ่านและการเขียนบันเทิงคดี*. เอกสารและตำรามหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รินฤทัย สัจจะพันธ์. (2542). *วรรณกรรมปัจจุบัน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สายทิพย์ นุกูลกิจ. (2543). *วรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2550). *ប់ัดบ่ยังกั๊ง วัฒนธรรมไทยจีน ไม่รู้ต้องแสวง*. กรุงเทพมหานคร: สีดา.

กลวิธีการสร้างโครงเรื่องในนวนิยายกาหลมหรทึก ของ ปราปต์

Plot Strategies in Kahonmahoratuk Novel by Prab

อรอนงค์ ศิริโสสม¹, มิ่งมนัสชน จังหาร²

Onanong Sirisom¹, Mingmanuschon Changharn²

Received: 26 May 2020

Revised: 15 July 2020

Accepted: 17 August 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการสร้างโครงเรื่องในนวนิยายกาหลมหรทึก ของ ปราปต์ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับโครงเรื่องของนวนิยาย ผลการวิจัยพบว่า โครงเรื่องในนวนิยายกาหลมหรทึก ประกอบด้วยโครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อยจำนวน 4 โครงเรื่อง ส่วนกลวิธีการสร้างโครงเรื่องพบว่ามี การเปิดเรื่องด้วยการกระทำของตัวละคร การใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องที่ต่างไปจากชนบ โดยพบการดำเนินเรื่องตามลำดับปีปฏิทิน การเล่าแบบย้อนสลับกันไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบัน การเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างสถานที่สลับกันไป กลวิธีการสร้างความขัดแย้ง โดยปรากฏความขัดแย้งของมนุษย์ทั้งขัดแย้งภายในใจตนเองและขัดแย้งกับผู้อื่น และกลวิธีปิดเรื่องด้วยการคลี่คลายแบบหักมุมและการยุติเรื่องราวด้วยการแสดงถึงความหวังใหม่

คำสำคัญ: กลวิธีการสร้างโครงเรื่อง, นวนิยาย, กาหลมหรทึก

Abstract

The purpose of this research was to study and analyze plot strategies in Kahonmahoratuk novel by Prab. The result found, The plot in the Kahonmahoratuk novel consists of the main plots and 4 sub plots in the novel. Plot Strategies found the beginning strategy by analyzing the actions of the characters and finding the rising action strategy different from the traditional strategy. Carrying out the stories in chronological order, and Reverse narrative alternated between the past and the present, The narrative of events that take place in different places and alternated between conflict strategy In which humans conflict within themselves and with others, The strategy at the finish involved a Twist ending and showing the new hope of the characters.

Keywords: Plot Strategies, Novel, Kahonmahoratuk

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Bachelor Degree Student, Thai Department, Faculty of Education, Rajabhat Mahasarakham University

² Lecturer, Department of Thai for Communication, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University

บทนำ

นวนิยายนับว่าเป็นรูปแบบของบันเทิงคดีประเภทหนึ่งที่ได้รับคามนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน นวนิยายมีความหลากหลายทั้งในแง่ของนักเขียน แนวการเขียน และรูปแบบการเขียน จากความหลากหลายนี้สิ่งหนึ่งที่จะทำให้นวนิยายเรื่องใดเรื่องหนึ่งมีความโดดเด่นนั้นขึ้นอยู่กับกลวิธีการถ่ายทอดเรื่องราวของผู้เขียนมายังผู้อ่าน ดังนั้นนักเขียนนวนิยายที่ดีจึงจำเป็นจะต้องมีความสามารถในการกำหนดกลวิธีการเล่าเรื่องเพื่อนำเสนอเรื่องราวได้อย่างไม่น่าเบื่อและชวนติดตาม คำว่า “กลวิธีการเล่าเรื่อง” หมายถึง กระบวนการวิธีการ เทคนิคในการถ่ายทอดเรื่องราวของผู้เขียนมายังผู้อ่าน ซึ่งกลวิธีนั้นๆ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เขียนในการที่จะดึงดูดความสนใจของผู้อ่านและอาจถ่ายทอดผ่านโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก การใช้บทสนทนา การใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายที่ซับซ้อนในเรื่อง และสิ่งที่สำคัญคือการเลือกผู้เล่าเรื่องซึ่งจะมีผลต่อภาพรวมของเรื่องนั้นๆ ว่าเป็นเรื่องของใคร ใครเป็นผู้เห็นเหตุการณ์และใครเป็นผู้เล่าเรื่อง (สายวรุณ น้อยนิมิต, 2541: 127) การเล่าเรื่องจึงนับว่าเป็นกลวิธีสำคัญที่ทำให้เราสามารถเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง เป็นการจัดระเบียบที่ทำให้เราเข้าใจต่อโลกและการก่อร่างสร้างความคิดและค่านิยมในเรื่องราวต่างๆ

ในบรรดาประเภทต่างๆ ของนวนิยายนั้น กลวิธีการเล่าเรื่องที่มีชั้นเชิงนับว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อ นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวน (Detective Novels) หรือ อาชญนิยาย (Mystery Novels) เนื่องจากนวนิยายประเภทนี้มีลักษณะสำคัญประการหนึ่ง คือ มีการดำเนินเรื่องที่ซับซ้อนเน้นการสืบสวนสอบสวนและมีการคลายปมปัญหาเป็นหลัก ดังที่ สายทิพย์ นุกูลกิจ (2539: 191) ได้กล่าวไว้ว่า อาชญนิยายและเรื่องลึกลับ

(Detective and Mystery Novels) หมายถึงนวนิยายที่มีเนื้อหากล่าวถึงเรื่องการสืบสวนคดีต่างๆ กล่าวถึงเรื่องความลึกลับที่ต้องการพิสูจน์ซึ่งสอดคล้องกับ กุหลาบ มัลลิกะมาส (2516: 59) ที่อธิบายถึงความหมายของ อาชญนิยายและเรื่องลึกลับว่าหมายถึง นวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสืบสวนคดีหรือเหตุการณ์ต่างๆ นวนิยายประเภทนี้จะผูกโครงเรื่องให้ซับซ้อนซ่อนเงื่อนเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความระทึกใจ

หากจะกล่าวถึงนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของไทยที่กำลังถูกโอบล้อมในแวดวงวรรณกรรมอยู่ในปัจจุบันนี้คงจะต้องกล่าวถึงนวนิยายเรื่อง กาหลมหรทึก ซึ่งเป็นนวนิยายแนวสืบสวนไทยที่มีความโดดเด่นทั้งด้านเนื้อหาและกลวิธีการประพันธ์ ผลงานของนักเขียนนามปากกา “ปราบต์” ดีพิมพ์ครั้งแรกโดยแพรวสำนักพิมพ์ใน พ.ศ. 2557 เนื้อเรื่องกล่าวถึงการฆาตกรรมที่ซับซ้อนซ่อนเงื่อน เหตุเกิดที่เมืองไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งผู้เขียนใช้ “กลโคลง” หรือการแต่งโคลงสี่สุภาพในรูปแบบพิเศษซ่อนคำใบ้และปริศนาไว้ จึงทำให้เรื่องราวมีการเชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน อีกทั้งยังมีการใช้ภาษาไทยทั้งเก่าและใหม่ได้อย่างเข้มข้นน่าสนใจ รวมทั้งความพยายามของผู้เขียนในการหาข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยในยุคสมัยนั้นมาประกอบเพื่อเพิ่มมิติในการเล่า และสร้างภาพในจินตนาการให้สมจริงมากยิ่งขึ้น หนังสือเล่มนี้จึงไม่ได้เป็นแค่นวนิยาย แต่เป็นหนังสือที่สอดแทรกเกร็ดความรู้เข้าไปด้วย อีกทั้งการผูกเรื่องเข้าด้วยกันยังเกี่ยวพันกับสถานที่ที่มีอยู่จริง ทำให้ผู้อ่านคล้อยตามประหนึ่งว่ามีส่วนร่วมเป็นตัวละครหนึ่งในนั้นช่วยตีความและสืบเรื่องราวตามไปด้วย ทำให้กาหลมหรทึกได้รับความสนใจจากนักอ่านเป็นอย่างยิ่ง และยังได้รับรางวัลทางวรรณกรรมมากถึงสามรางวัล ได้แก่ รางวัลยอดเยี่ยมนายอินทร์

อะวอร์ด ประเภทนวนิยาย (แนวสืบสวนสอบสวน) ครั้งที่ 15 ประจำปีพุทธศักราช 2557, รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ประเภทนวนิยาย หนังสือดีเด่นเชว่นบุ๊คอะวอร์ด (7 Book Award) ปี พ.ศ. 2558 และรางวัลชมเชยหนังสือนวนิยายในการประกวดหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2558 นอกจากนี้นวนิยายเรื่องกาหลมหรทึกยังได้เข้าชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) รอบชอร์ตลิสต์ ในปี พ.ศ. 2558 อีกด้วย รวมทั้งยังถูกนำมาสร้างเป็นละครโทรทัศน์ประเภทละครชุด (ซีรีส์) กิ่งภาพยนตร์ ในปี พ.ศ. 2561 ซึ่งผลิตโดยบริษัท เดอะ วัน เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด ออกอากาศทางช่องวัน 31 ในช่วงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561-22 พฤษภาคม พ.ศ. 2561

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า กาหลมหรทึก เป็นนวนิยายแนวสืบสวนของไทยอีกเรื่องหนึ่งที่มีคุณค่าทั้งทางด้านเนื้อหา คุณค่าด้านวรรณศิลป์ รวมไปถึงมีเนื้อหาสาระด้านประวัติศาสตร์และแฝงไว้ด้วยความงดงามของภาษาไทยอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย และสำคัญที่สุดคือคุณค่าด้านการใช้เทคนิค กลวิธีการเล่าเรื่องของผู้เขียนที่สมควรแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการที่จะศึกษากลวิธีการสร้างโครงเรื่องในนวนิยายเรื่องดังกล่าว เพื่อให้ทราบถึงโครงเรื่องและและการเลือกใช้กลวิธีการสร้างโครงเรื่องในนวนิยายกาหลมหรทึก ของ ปราบต์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการอ่านและศึกษาวรรณกรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากลวิธีการสร้างโครงเรื่องในนวนิยายกาหลมหรทึก ของ ปราบต์

วิธีการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง กลวิธีการสร้างโครงเรื่องใน

นวนิยายกาหลมหรทึก ของ ปราบต์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive-Analysis) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สามารถนำมาประกอบการศึกษาค้นคว้า ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1.1 สืบค้นและหาข้อมูลเกี่ยวกับนวนิยาย เรื่องกาหลมหรทึก ของ ปราบต์

1.2 รวบรวมเอกสารความรู้เกี่ยวกับการศึกษานวนิยาย

1.3 รวบรวมเอกสารความรู้เกี่ยวกับโครงเรื่องกลวิธีการสร้างโครงเรื่อง และแนวคิดเกี่ยวกับโครงเรื่องของนวนิยาย

1.4 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษานวนิยายเรื่องกาหลมหรทึก ดำเนินการวิเคราะห์โครงเรื่องและกลวิธีการสร้างโครงเรื่อง โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับโครงเรื่องของนวนิยาย

3. การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive-Analysis)

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบโครงเรื่องและกลวิธีการสร้างโครงเรื่อง ดังนี้

1. โครงเรื่อง

โครงเรื่องนวนิยายเรื่อง กาหลมหรทึก กล่าวถึงเรื่องราวการสืบสวนคดีฆาตกรรมที่มี

ความต่อเนื่องสัมพันธ์กันทั้งหมดหาคติของตำรวจ นายหนึ่ง ซึ่งคนร้ายตัวจริงคือภรรยาของเขาเอง ที่ตั้งใจก่อคดีฆาตกรรมดังกล่าวขึ้นเพื่อใช้เป็น เครื่องมือในการแก้แค้น สำหรับการสร้างโครง เรื่องผู้เขียนได้กำหนดให้เรื่องราวมีความซับซ้อน ด้วยการให้รายละเอียดในส่วนหนึ่งของเรื่องราวของ ตัวละครที่ตกเป็นเหยื่อและตัวละครที่เกี่ยวข้อง ในทั้งหาคติที่เกิดขึ้น กาหลมหรทึกจึงมีทั้งโครง เรื่องหลักอันเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ผู้เขียนใช้เป็น แกนให้เรื่องดำเนินตั้งแต่ต้นจนจบ และมีโครงเรื่อง ย่อยทั้งหมด 4 โครงเรื่อง อันเป็นเหตุการณ์หรือ ประเด็นที่เป็นส่วนขยายเพิ่มรายละเอียดและช่วย เสริมให้โครงเรื่องหลักมีความโดดเด่น น่าติดตาม ดังนี้

1.1 โครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อย

1.1.1 โครงเรื่องหลัก

การสืบสวนคดีฆาตกรรมต่อเนื่อง ทั้งหมด 5 คดีของตำรวจนายหนึ่งที่บนตัวผู้ตาย จะปรากฏรอยสักปริศนาจำนวน 5 คำ ซึ่งผู้ร้าย ก็คือภรรยาของเขาเองที่ต้องการก่อคดีขึ้นมาเพื่อ ใช้เป็นเครื่องมือในการแก้แค้น

ถึงแม้ว่ากาหลมหรทึกจะกล่าวถึงการ สืบสวนคดีฆาตกรรมต่อเนื่องทั้งหมด 5 คดี แต่ ปรากฏโครงเรื่องย่อยเพียง 4 โครงเรื่อง เนื่องจาก คดีพระมหาสุชีพที่ไม่ได้กล่าวถึงนั้นไม่มีเหตุการณ์ อันเป็นประเด็นสำคัญต่อการดำเนินเรื่องดังเช่น เหตุการณ์ในคดีอื่นๆ ดังนี้

1.1.2 โครงเรื่องย่อย

1) คดีเด็กหญิงวาด

เรื่อง ของ พ่อที่ หลง ผิด ใน อบรมายมุข จนสามารถฆ่าลูกตนเองได้ จะเห็นว่า ผู้เขียนกำหนดให้คนที่ฆ่าเด็กหญิงวาดคือนายฉม พอของพ่อผู้ตายเองซึ่งถูกผู้ร้ายหลอกให้ทำเพื่อแลก กับการจบหนี้พนัน และเมื่อผู้ร้ายไม่ได้ลงมือเอง

ก็ส่งผลต่อการสืบสวนของตำรวจ และในเบื้องต้น ผู้ต้องหาที่ตำรวจคาดการณีก็คือนายฉมนั่นเอง ดังความว่า

“...นายฉมเป็นคนโง่โง้งโง่โง่ เหมือนเดิม เอาแต่ร้องไห้อยากกลับบ้าน อยาก กลับไปหาอัฐิลูกสาว แต่หล่อนห้ามไว้ บอกว่านาย ฉมกลับมาไม่ได้ เพราะมีตำรวจนอกเครื่องแบบมา รวบตัวอยู่ ตอนนั้นนอกจากคดีวาด ยังเกิดอีกคดี ที่มีรอยสักคล้ายๆ และฉมตกเป็นผู้ต้องสงสัย รายสำคัญด้วย...”

(ปราปต์, 2561: 60)

2) คดีนายลู

เรื่องของการเอาตัวรอดของ ชายผู้หนึ่งจากการถูกผู้ตามล่า ด้วยการอ้างว่า ตนเป็นฆาตกร คดีนายลู มีชายชาวจีนชื่อ ‘เต็ง’ เข้ามาบอตัวกับตำรวจว่าเป็นคนผล็กนายลูตกน้ำ ก็ส่งผลต่อการสืบสวนสอบสวนของตำรวจเช่นกัน ถึงแม้ต่อมานายเต็งจะยอมรับว่าตนให้การเท็จ เพราะต้องการเอาตัวรอดจากการถูกตามล่าของ นายฮวดและเป็นผู้ยืนยันว่านายลูกระโดดน้ำฆ่า ตัวตายเอง

3) คดีนายผดุงศักดิ์

เรื่องราวของชายผู้หนึ่ง ที่ ต้องการเอาชนะน้องชายต่างบิดาของตน นาย ผดุงศักดิ์มีความขัดแย้งกับนายพงษ์ศรี น้องชาย ต่างมารดาของตนอยู่แล้ว จึงทำให้นายพงษ์ศรี ตกเป็นผู้ต้องสงสัยของตำรวจในคดีนายผดุงศักดิ์ ด้วย ดังที่ว่า

ผู้มีโอกาสเป็นคนร้ายได้แก่ นายพงษ์ศรี ศัตรูคนอื่นๆ ของนายผดุงศักดิ์ หรือศัตรูที่ต้องการใส่ร้ายนายพงษ์ศรี (แต่โอกาส น้อย เพราะถ้าต้องการใส่ร้ายนายพงษ์ศรี ก็ไม่ จำเป็นต้องพยายามหลอกล่อให้ตำรวจเบนความ

สนใจไปที่อื่นมากขนาดนั้น)

(ปราปต์, 2561: 105)

4) คตินายอำ

เรื่องราวของชายผู้หนึ่งที่พาคนแปลกหน้าเข้าบ้านจนทำให้คนในบ้านเดือดร้อน เหตุการณ์ที่สำคัญต่อการสืบสวนสอบสวนของนักสืบในคตินายอำ คือการที่ยายอรสามารถเอาตัวรอดจากผู้ร้ายจนสามารถมาให้ข้อมูลกับตำรวจกระทั่งได้ภาพสเกตช์ของคนร้ายในที่สุด ดังความว่า

“นายก้าคงไม่คิดว่าจะถูกยายแก่ตาบอดตลบหลังเอาง่ายๆ เลยไม่ได้ระวัง ความฉลาดและกล้าหาญของยายอรช่วยเราเอาไว้มาก ไม่อย่างนั้นป่านนี้เราคงยังไม่รู้ตัวคนร้าย...”

(ปราปต์, 2561: 169)

จะเห็นได้ว่าเหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละครในโครงเรื่องย่อยของแต่ละคดีล้วนส่งผลต่อการดำเนินเรื่องของเรื่องราวทั้งหมดทั้งสิ้น และบางเหตุการณ์เป็นกุญแจดอกสำคัญของการไขคดีของตำรวจด้วย

2. กลวิธีการสร้างโครงเรื่อง

จากการศึกษาวิธีการสร้างโครงเรื่องใน นวนิยาย ปรากฏกลวิธีการสร้างโครงเรื่องของผู้เขียน ดังนี้

2.1 การเปิดเรื่อง

นวนิยายกาหลมหรที่กมีการเปิดเรื่องโดยการให้การกระทำของตัวละครมาเร็ว ความสนใจแก่ผู้อ่านตามลักษณะของนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนที่มีมักจะเปิดเรื่องด้วยการนำเสนอคดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในเรื่องอันจะส่งผลให้นักสืบเข้ามาดำเนินการสืบสวนหาความจริง

ที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้เขียนเริ่มต้นเรื่องราวด้วยการกระทำของตัวละครที่เป็นผู้ร้ายก่อคดีสำเร็จ ดังความว่า

ตื่นฟ้าเปิด เสียงไก่ขันแข่งกับตุเหว่วางแว่วมาแต่ไกล บรรยากาศรอบกายค่อนข้างสลัว เฟงไกลยังแทบไม่เห็นเส้นลายมือ

กระนั้น ความชำนาญและแผนรัดกุมที่เตรียมไว้ช่วยให้มันเล็ดลอดสู่เส้นทางได้ไวว่องของที่ฉวยได้ถูกซ่อนนรอตังกันยาม จากนั้นผ้าสีเดียวกันบุทอีกชั้นเตรียมไว้ ป้องกันเหตุเฉพาะหน้า ถึงตอนนั้นต่อให้ใครแหวกดูก็ไม่มีทางเห็น

แผนสำเร็จไปอีกชั้น มันอารมณ์ดีจนยิ้มได้ทั้งที่ไม่เคยยิ้มมานาน ไอละหมอกอ้อยอิ่งอวลกลิ่นการเวกคล้ายกล้วยสุก กลิ่นไม่จัดเช่นยามสายัณห์ ชวนให้มันนึกถึงโคลงบทหนึ่งที่เคยได้ยินจากเสียงหวาน...

...มันเปลี่ยนจังหวะการเดินช้าลง แม้มปากสนิท ตาหลุกหลิกลดห่างจากปลายเท้าแค่มิเกินสามก้าว หากถึงอย่างไร ในขณะที่เป้าหมายใกล้เข้าและใกล้เข้ามา มันยังบอกได้ว่า อีสองยายนั้นแอบมองและคุยกันเรื่องของมันอยู่

(ปราปต์, 2561: 3-4)

จากเนื้อความที่ยกมาข้างต้นนี้จะเห็นว่าผู้เล่าเรื่องใช้สรรพนามเรียกแทนตัวละครว่า “มัน” และกล่าวถึงสิ่งที่ตัวละครพึงจะกระทำสำเร็จไปด้วยคำว่า “แผน” นั่นคือไม่ได้บอกที่กำลังกล่าวถึงใครและทำอะไรไว้อย่างชัดเจน เพียงแต่ให้ข้อมูลที่เดาได้เพื่อให้ผู้อ่านอยากรู้และเกิดความสนใจที่จะติดตามเรื่องราวต่อไปจนกว่าจะได้รับคำอธิบายว่า “มัน” คือใคร และ “แผน” ของมันคืออะไร จะส่งผลต่อการเกิดเหตุการณ์ของเรื่องต่อไปอย่างไร นับว่าเป็นการเปิดเรื่องที่ดึงข้อสงสัยชวนให้ผู้อ่านค้นหาคำตอบต่อไปเป็นอย่างยิ่ง

2.2 กลวิธีการดำเนินเรื่อง

กลวิธีที่ใช้ในการดำเนินเรื่องที่ปรากฏในนวนิยายกาหลมหรทึกก็มีการดำเนินเรื่องราวอย่างมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกัน และมีความโดดเด่นอยู่ที่การเล่นกับลำดับเวลา โดยผู้เขียนได้ใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทินเป็นฐานบวกกับการเล่าแบบย้อนสลับกันไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบันผสมผสานกับการเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างสถานที่สลับกันไปมาอย่างลงตัว ดังนี้

2.2.1 การดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทิน ลักษณะสำคัญของวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนอย่างหนึ่งก็คือ เรื่องราวจะดำเนินไปตามแนวทางที่นักสืบใช้ค้นหาความจริงเกี่ยวกับคดี ซึ่งผู้เขียนได้นำสิ่งนี้มากำหนดการดำเนินเรื่องที่จะต้องเป็นไปตามลำดับอย่างชัดเจนเพื่ออธิบายให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจการสืบคดีฆาตกรรมรอยสักของตำรวจได้ โดยได้ให้รายละเอียดในส่วนของลำดับการสืบคดีและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทีละขั้นตอนด้วยการระบุวันเดือนปีไว้อย่างชัดเจนว่าในแต่ละวันเกิดเหตุการณ์หรือมีความคืบหน้าเกี่ยวกับคดีอย่างไรบ้าง ดังเช่น

30 ตุลาคม 2548

...สถานีตำรวจนครบาลบางกอกน้อย ก่อตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2469 เป็นอาคารไม้ชั้นเดียว ยกพื้นสูงอยู่ในเขตวัดอมรินทราราม เหตุการณ์ภายในวนวายแต่เช้าหลังจากเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งเรื่องเรื่องสะเทือนขวัญของสามีนางชะลอ ผู้เป็นทั้งญาติห่างๆ และเพื่อนบ้านใกล้ๆ ในละแวกศาลาต้นจันทน์ของนางเรือน หญิงรายหลังถูกตัวมานั่งพักดูแลอยู่เป็นนานกว่าอาการจะดีขึ้นพร้อมให้ปากคำ

(ปราบต์, 2561: 5)

31 ตุลาคม 2486

...จังหวัดแก้วท้ายยาวๆ ทะมัดทะแมงของร่างสมส่วนสูง 188 เซนติเมตร ในชุดเครื่องแบบสีทากี้ คือสิ่งแรกที่เรียกสายตาจากคนรอบข้าง หลังจากนั้น...เช่นกันกับทุกครั้ง ผู้ชมสตรีทูกว๊าย คนไข้ กระทั่งพยาบาล ล้วนต้องทิ้งจังหวัดสายตาค้างชั่วอึดใจ ขณะบ่ายหน้าตามเจ้าของร่างนั้นราวตกในวงค์แห่งมนตร์สะกด

(ปราบต์, 2561: 3)

10 พฤศจิกายน 2486

....กำลังตำรวจนำด้วย พ.ต.ท. เวทวงศ์ ก้าวยาวๆ แทบเป็นวิ่งขึ้นไปที่ห้องของพนักงานสาวใหญ่ผู้เป็นหัวหน้าเหล่านักการของโรงพยาบาลศิริราช

“นายก้าอยู่ไหนครับคุณ”

“มะ...มีอะไรหรือป่าวคะ”

“เราพบว่าเรามีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีฆาตกรรมอย่างน้อยสองคดี ทั้งสองคดีนี้เป็นคดีเกี่ยวเนื่องอีกสามคดี รวมถึงคดีนายฉมด้วย!”

คนฟังถึงกับเหลือกตาอ้าปากค้าง “ตะ...ดิฉันจะตามตัวเขาให้ได้ยวันี้แหละค่ะ!”

(ปราบต์, 2561: 166)

ความจำเป็นอีกประการหนึ่งของการระบุวันเดือนปีในการดำเนินเรื่องก็คือการให้รายละเอียดของเวลาในเรื่องเล่า เนื่องจากกาหลมหรทึกเป็นเรื่องราวของการสืบสวนคดีฆาตกรรมต่อเนื่องที่มีความสัมพันธ์กันทั้งหมด 5 คดี ดังนั้นลำดับของการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านในการร่วมไขคดีไปพร้อมกับนักสืบในเรื่องด้วย

2.2.2 การเล่าแบบย้อนสลับกันไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าการดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิกิริยาจะช่วยอธิบายการสืบคดีของตำรวจไปตามลำดับ และในการสืบสวนคดีนั้นก็ย่อมจะต้องมีการเปิดเผยเรื่องราว ผู้เขียนจึงใช้การเล่าเรื่องแบบย้อนสลับกันไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบันมาเล่าถึงรายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นรายละเอียดหรือความเป็นไปของเหตุการณ์ซึ่งอาจเป็นการกระทำ แรงจูงใจของผู้ร้าย หรือการกระทำของตัวละครอื่นๆ อันมีความเกี่ยวข้องกับคดีที่ตำรวจได้มาจากกระบวนการสืบสวนสอบสวนในภายหลัง ดังเช่นตอนที่นายเต็งรับสารภาพว่าให้การเท็จเรื่องที่เป็นผู้ปลักนายลูกตึกน้ำ ผู้เขียนได้เล่าเหตุการณ์ในวันที่ 19 ตุลาคม ซึ่งเป็นเหตุการณ์ก่อนที่นายเต็งจะมาพบนายลูกกระโดดลงน้ำฆ่าตัวตายในช่วงตีหนึ่งของวันที่ 20 ตุลาคม ดังความว่า

ในวันที่ 19 แผนเตรียมไว้รอถ่ายผู้คนที่เธอจะเรียกว่าสามีได้อย่างเต็มปากในอนาคต แต่ยังไม่ทันพูดหมด เสียงนาฬิกาตีบอกวันใหม่ดังขึ้นพร้อมเสียงกระแทกประตูจากข้างหลัง ครั้งหนึ่งไม่เปิด เสียงสบถของนายฮวดตามมา กิมท้อกับอาเต็งตาโต แต่เสียงวินาที ฝ่ายหญิงไล่ให้อาเต็งเด็กน้อยปีนหนีออกจากหน้าต่างไปก่อนเสียงกระแทกดังขึ้นอีกที คราวนี้ประตูหลุดออกมาทั้งบาน

นายฮวดพร้อมดาบยาวก้าวอาด ๆ เข้ามา ส่งสายตาส่งลูกน้องคันให้ทั่ว

“ไม่มีใครเลยเฮีย!”

กิมท้อนั่งคอแข็งไขว่ห้างจับขาอยู่ ณ โต๊ะกลมกลางห้อง ไม่สะทกสะท้านขนาดตอนถูกจิกผมหน้าหงาย “มันอยู่ที่ไหน!”

“เฮียพูดอะไร”

“อีแพศยา! ไอ้หน้าตัวเมียที่เสือกเป็นชู้กับเมียอ้าว มันอยู่ที่ไหน”

“เฮีย!” อาจางเป็นคนเห็น มันพยักยังบานหน้าต่างที่หับไม่สนิทอยู่

นายฮวดจ้องภรรยาด้วยประกายที่สามารถเผาคนได้ทั้งเป็น ค่อยๆ ดึงปลอกดาบอย่างสามชუმไปยังจุดหมาย วินาทีนั้นกิมท้อเพิ่งรู้ว่าเธอรักอาเต็งมากกว่าตัวเองเสียแล้ว

“หนี!”

ทันทีที่บานหน้าต่างถูกผลัก ดาบยาวก็แทงทะลุออกไปพร้อมๆ กัน จังหวะนั้นคนข้างนอกกระโดดจากชั้นสองลงไปพอดี คมมีดจิ้งกินเลือดแค่ส่วนน้อย

กิมท้อได้ยืนอาเต็งร้อง แต่แล้วเจ้าตัวก็กัดฟันวิ่งต่อไปได้

“ตามมัน! ตามมันไปชีวะไอ้พวกโง่!” นายจางถูกผลึกกะโหลกให้ต้องโดดลงไป อาเต็งวิ่งหนีไปทางคลองโง่งอ่าง ความมืดทอ้งน้ำช่วยชีวิตมันไว้ในคืนนั้น

(ปรាប់ต์, 2561: 96)

และตอนที่ตำรวจได้ข้อมูลก่อนวันพบศพนายผดุงศักดิ์จากนางละเมียดเจ้าของบ้านสวนที่ลาดกระบัง ซึ่งนายกล้าหลอกให้ผู้ตายพาครอบครัวของนางวิไลไปอาศัยอยู่เพื่อให้ตนดำเนินการตามแผนฆาตกรรมนายผดุงศักดิ์ได้สำเร็จ ดังความว่า

8 พฤศจิกายน 2486

...เช้ามีวันที่ 4 ขณะที่คนทั้งบ้านกำลังหลับสนิท เสียงโทรศัพท์ดังขึ้น พอนางละเมียดจ้วเจียมารับสาย ก็ได้ยินเสียงผู้ชายไม่คุ้นหูกระซิบแผ่วบอกว่าระวังตัวให้ดี ขณะนี้มีคนแปลกหน้าแอบเข้ามาอาศัยอยู่ในที่ดินของนาง

โดยไม่ได้รับอนุญาต คนพวกนี้จะอ้างว่าเดินทางมาจากพระนครเพราะหนีสงคราม แต่ที่จริงพวกเขาทำอะไรไม่ได้ไว้และถูกตามล้างแค้นอยู่หากปล่อยไว้ นางและครอบครัวอาจเจอก็โดยไม่รู้ตัว เจ้าของบ้านชนลุ่มชู้ตาสว่าง จะออกปากซัก แต่ปลายสายวางไปก่อน นางละเมียดนอนไม่หลับอีกเลย จึงลุกขึ้นมาปลุกคนสวนประชุมกัน แล้วนัดแนะให้ไปแอบดูที่บ้านนั้นแต่เช้า ถ้ามีคนบุกรุกเข้ามาจริงให้รีบไล่ออกไปให้หมดทันที...

(ปราบคั, 2561: 107)

นอกจากนี้ยังการเล่าเรื่องในลักษณะดังกล่าวยังนำมาใช้ประโยชน์ในการให้รายละเอียดเรื่องราวภูมิหลังความสัมพันธ์ของตัวละครให้ผู้อ่านรับรู้ลักษณะของตัวละครหรือเข้าใจตัวละครได้ยิ่งขึ้น ดังเช่นการเล่าย้อนถึงตอนที่สารวัตรเวทวงศ์และพะนอนิจได้พบกันครั้งแรก ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงความรัก ความสัมพันธ์ของตัวละครทั้งสองได้อย่างชัดเจน

2.2.3 การเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างสถานที่สลับกันไปมา การเล่าเรื่องในลักษณะนี้จะต้องเป็นการเล่าเรื่องที่มีเหตุการณ์มากกว่าหนึ่งเหตุการณ์เกิดขึ้นในสถานที่ที่ต่างกัน ผู้เขียนจะใช้วิธีการเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างสถานที่ที่สลับกันไปมา คล้ายเทคนิคการตัดภาพในภาพยนตร์ ความสำคัญของการเล่าเรื่องในลักษณะนี้คือถึงแม้ว่าจะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างสถานที่กัน แต่เรื่องราวในเหตุการณ์ทั้งสองจะต้องต่อเนื่องกันหรือเป็นเหตุเป็นผลกัน การใช้ลำดับเรื่องในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้อ่านสนใจว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างสถานที่ที่กันนี้จะเกี่ยวข้องกันอย่างไร ดังเช่น

...ในที่สุด แชนพบว่า ที่ขยับช้าๆ อยู่ข้างหน้าคือร่างบางของหญิงหนึ่งสองแขนถูกรวบเข้าด้วยกันแล้วโยงสูงขึ้นด้วยไซ้ ผิวชิตบ่มรอยซ้ำ

อย่างคนถูกทำร้าย ตลอดจนเส้นเลือดสีน้ำเงินขึ้นเป็นริ้ว ศีรษะก้มห้อยปกด้วยกลุ่มผมดำยาวรุงรัง ช่วงบนยังมีปิ่นปักลวกๆ

ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม เธออยู่ในชุดร่มร่ามสีชาวยุโรป สภาพหมักหมมเหมือนไม่ได้รับการทำความสะอาดมานานทำให้มันเริ่มเหลือง บางจุดเกิดคราบที่น่าตกใจที่สุดคือท่อนล่าง เป็นรอยกรังของของเหลวบางอย่างที่เคยเป็นสีแดงสด ที่ขณะนี้แห้งเป็นสีน้ำตาลกึ่งๆ ดำ ให้กำเนิดกลิ่นสุดทน

ก้มตัวหมายเห็นหน้า ทว่าเงามือยังพรางอยู่กว่าครึ่ง รับรู้เพียงเปลือกตาข้างปิดสนิท ขนตายาวหนาทาบกับโหนกแก้มบวมเต่ง

แขนกระชิบเรียกเสียงเบาๆ “คุณ... คุณครับ...”

ด้วยความพยายามยวดยั้ง แพนชนตาหนากระพือเพียงนิด...นิดเดียวเท่านั้น เพราะผู้เป็นเจ้าของอ่อนแอและดูเปราะบาง ดูพร้อมจะปริหักลงได้ ทุกเสี้ยวอึดใจ ดวงตาเหลือบขึ้นมาทั้งเปลือกตายังปิดอยู่ เสียงที่เขาได้ยินตอบรับคือ

“อะ...อา...เต็ง...รี”

*****

2 พฤศจิกายน 2486

เต็งคือผู้รับสารภาพในคดีฆาตกรรม นายสุ

หนุ่มชินตั้งวัยละอ่อน โครงร่างสันทัด ผอมกะหร่องด้วยความยากจน ผิวกร้านคร้ามบ่งบอกถึงงานหนักที่ทำมาตลอด วงหน้าเรียวตอปกะนั้น เมื่อพินิจให้ดีจะพบว่ามิเค้าค่อมซ่อนอยู่ หากเพียงดวงตาสีน้ำเงินเข้มเกือบดำจะแวววาวด้วยประกายแห่งชีวิตชีวาขึ้นสักนิด หากไข่อัดสุ่มด้วยความหม่นหมองระคนหวาดกลัวไว้ล้นเหลือเพียงนี้...

(ปราบคั, 2561: 48-49)

จากตัวอย่างต้นจะเห็นได้ว่าในตอนต้นเป็นการเล่าเรื่องถึงการเข้าไปสืบหาตัวฉวมของนายตำรวจที่ชื่อแซนในบ่อนแห่งหนึ่งและบังเอิญได้เจอกับหญิงสาวผู้หนึ่งที่ถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสถูกกล่ามโซ่ไว้ในห้อง เมื่อแซนเข้าไปตามเธอ พูดถึงชายชื่อ “เต็ง” จากนั้นผู้เขียนได้เล่าต่อโดยเปลี่ยนมาเล่าถึงชายชื่อเต็งที่กำลังถูกสอบปากคำที่สถานีตำรวจ ซึ่งทั้งสองเหตุการณ์แม้จะเกิดขึ้นคนละสถานที่แต่ก็มีความสัมพันธ์กันเสมือนเหตุการณ์แรกเป็นชนวนให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยว่า “เต็ง” เป็นใคร และเหตุการณ์ถัดมาก็เป็นคำตอบให้นั่นเอง

ในการดำเนินผู้เขียนใช้การเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างสถานที่สลับกันไปมาเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้อ่านตลอดทั้งเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการเล่าสลับเหตุการณ์เพื่อเป็นเหตุเป็นผลกันดังลักษณะข้างต้นซึ่งพบการเล่าในลักษณะอยู่อีกหลายจุด

จากตัวอย่างที่ยกมาทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่าในการเล่าเรื่องแบบสลับไปสลับมาของเหตุการณ์ผู้เขียนได้ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องอยู่ 2 วิธีการ ได้แก่ เทคนิคการเล่าข้าม คือ ผู้เขียนตัดเหตุการณ์บางตอนไปเล่าเหตุการณ์ที่เกิดหลังจากนั้นแทนอาจเป็นเพราะเหตุการณ์ที่ไม่สำคัญ หรือเป็นการเล่าข้ามเพื่อสร้างปมเรื่องและคลี่คลายต่อไป และกลวิธีที่สองคือ การหยุด โดยการเล่าเรื่องในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเมื่อเหตุการณ์หนึ่งดำเนินอยู่แต่ผู้เล่าเรื่องไม่เล่าเหตุการณ์นั้นต่อแต่กลับไปเล่าประเด็นอื่น แล้วย้อนกลับไปเล่าเรื่องราวในภายหลังเป็นการอุปเรื่องราวล่อลวงให้ผู้อ่านเกิดความอยากรู้อยากเห็น

2.3 กลวิธีการสร้างความขัดแย้ง

ความขัดแย้งที่ปรากฏในนวนิยายกาหลอมรหที่ว่าจะเป็นลักษณะความขัดแย้งของตัวละคร คือ การเป็นปฏิปักษ์ต่อกันหรือความไม่

ลงรอยในพฤติกรรม การกระทำ ความคิด ความปรารถนา หรือความตั้งใจของตัวละครในเรื่อง ทั้งที่ขัดแย้งกับผู้อื่นและขัดแย้งภายในใจของตัวละครเอง โดยผู้เขียนจะเผยให้เห็นความขัดแย้งเมื่อมีการเริ่มต้นสืบคดี ซึ่งความขัดแย้งอันเป็นปมปัญหาของการดำเนินเรื่องทั้งหมด ก็คือเหตุผลสำคัญที่ทำให้ตัวละครผู้ร้ายต้องก่อคดีฆาตกรรม โดยในเรื่องผู้เขียนสร้างให้ตัวละครสำคัญ คือ พระνομิจ ต้องอยู่กับปมความแค้นในอดีตที่นายทองนอกพ่อของเธอถูกตำรวจสันติบาลนายหนึ่ง นั่นคือ นายเฟื่อง นรชัย หรือ พระเฟื่อง ใส่ความว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับกบฏบวรเดช จนทำให้ต้องถูกจับขังในคุกตะรุเตาและเสียชีวิตในที่สุด จากเหตุการณ์นี้ทำให้เธอต้องสูญเสียครอบครัวที่เคยสมบูรณ์ไป และเมื่อเธอได้ครอบครัวใหม่ซึ่งมีนายแพทย์เตชและนางเจลิยวีนเป็นพ่อแม่อุปถัมภ์ เธอก็ไม่เคยมีความสุขอีกเลยเพราะนายแพทย์เตชผู้พ่อข่มขืนเธอโดยอ้างว่าแลกกับเงินค่าเทอมที่หายากมาตลอด ต่อมาภายหลังพระνομิจได้รู้จักกับความสุขอีกครั้งเมื่อได้พบกับसारวัตรวาทวงศ์ เธอเกือบจะลืมความแค้นนั้นไปแล้ว แต่เมื่อได้พบกับนายกล้าประกอบกับคนผิดยังลอยนวลอยู่อย่างไม่ได้รับผลกระทบใด เธอจึงตัดสินใจแค้นให้พ่อของเธอ ดังความว่า

“ไอ้เตชนี่แหละที่ทำให้ฉันคิดถึง การตอบแทนท่านพระคุณเจ้าขึ้นมาได้ ถ้ามันกับเมียมันเป็นคนดีกว่านี้ บางทีฉันอาจจะเลิกอาฆาตพวกตำรวจสารเลว แล้วยอมเดินไปตามทางชีวิตใหม่อย่างสงบก็ได้ แต่เพราะมัน เพราะคนที่ท่านเพิ่งจะช่วยมันไว้นั้นไง! มันทำให้ฉันคิดได้ว่าที่ชีวิตฉัน ต้องตกต่ำระยำยับอย่างนี้ ต้องเจอกับไอ้แก่สารเลวโรคจิตที่ตามมารังควาน กระทั่งวันที่ฉันมีครอบครัวที่สมบูรณ์แล้วอย่างนี้ ก็ไม่ใช่เพราะใคร ไม่ใช่ เพราะใครเลย นอกจากนายตำรวจคนนั้น คนที่ฉันสืบรู้จนได้ว่ามันเป็นใคร และมันทำแบบ

นั่นเพียงเพื่อตัดคู่แข่งทางการค้าออกไปเท่านั้น!
และมันคือ ท่าน ไม่มีใครที่ทำให้ฉันเป็นแบบนี้
นอกจากท่าน! ท่านนนน!!!

(ปราปต์, 2561: 192)

2.4 กลวิธีการปิดเรื่อง

นวนิยาย กาหลมหรทึก ของ ปราปต์
ใช้กลวิธีการปิดเรื่อง 2 ชั้น ได้แก่ ชั้นจบของคดี
หรือการคลี่คลาย และชั้นจบยุคเรื่องราว ดังนี้

2.4.1 ชั้นการคลี่คลาย ในชั้นนี้จะ

เป็นการจบการสืบสวนสอบสวนคดีของนักสืบ
นั่นก็คือตำรวจ โดยปมปัญหาและคดีทั้งหมดจะ
คลี่คลาย ผู้เขียนใช้กลวิธีการปิดเรื่องแบบหักมุม
พลิกความคาดหมายของผู้อ่านได้อย่างแยบยล
กล่าวคือในเรื่องผู้ร้ายตัวจริงคือ พระเอก ซึ่ง
ผู้อยู่เบื้องหลังสั่งให้นายกล้าเป็นผู้ลงมือ การก่อ
เหตุการณ์ทั้งหมดเป็นไปเพื่อแก้แค้นนายเฟื่อง
และหมอเทศ ผู้ทำลายความสุขในชีวิตของเธอ แต่
เมื่อการสืบสวนสอบสวนจบลงหรือปิดคดีผู้ร้ายตัว
จริงไม่ถูกเปิดเผย เนื่องจากนายเฟื่องเหยื่อที่เธอ
ต้องการจะเปิดโปงการกระทำอันไม่ชอบในอดีต
ของเธอเพื่อแก้แค้นให้ครอบครัวของเธอล่วงรู้
เป้าหมายในสิ่งที่เธอกำลังทำอยู่ นายเฟื่องได้ใช้
เส้นสายของตำรวจกระทำการซ่อนแผนการของ
เธอ ด้วยการสร้างหลักฐานเท็จให้ตำรวจเชื่อว่า
เรื่องราวทั้งหมดเขาเป็นผู้อยู่เบื้องหลัง จุดหมาย
ของการแก้แค้นของพระเอกจึงสำเร็จไปแค่
ครั้งเดียว นั่นคือการเปิดโปงความชั่วของอดีต
สันติบาลเก่าอย่างนายเฟื่อง แต่การป้ายสีว่า
นายแพทย์เทศพ่อเลี้ยงที่ข่มขืนลูกตนเองกลับ
ผิดพลาด กลับกลายเป็นนายเฟื่องมารับความผิด
ทั้งหมดแทน ดังความว่า

“ไม่จริง!” เธอค้ำันตัว “คุณบอก
เองว่าเขาให้ข้อมูลตอนเมา คำพูดของคนเมาเอา

เป็นหลักฐานไม่ได้ สิ่งที่เป็นหลักฐานได้คือความ
เป็นเจ้านายคนเดียวของนายกล้า และหลักฐานที่
นายกล้ากำลังจะเอาไปซ่อนไว้ที่บ้านหลังนั้น มัน
จะมัดตัวเขาจนดินไม่หลุด นั่นคือกรณีที่เขารอด
จากการถูกจับตาคัก...ฆ่าตัวตายหนีความผิดฐาน
เป็นตัววงการ!”

“นายแพทย์เทศจะไม่ตาย และหลักฐาน
ปลอมของคุณก็ใช้ไม่ได้ เขาส่งตำรวจคนหนึ่ง
ไปคอยนายกล้าอยู่ที่บ้านเทศก่อนแล้ว เขาสกัด
นายกล้าไม่ให้เข้าไปข้างใน ข่าวล่าสุดคือนายก
กล้ายอมฆ่าตัวตายเพื่อตัดความเชื่อมโยงทั้งหมด
ที่จะพลาดพิงมาถึงคุณ”

“โธ่ นายกล้า...”

“อย่างไรก็ตาม หลักฐานป้ายสีหมอ
เทศในตัวเขาไม่ได้ทำให้เจ้าหน้าที่เชื่อว่า หมอ
เทศเป็นคนบงการและวางยาพิษตัดตอนนายก
กล้าหรือคนไหนคนไหน คนของผมนำหลักฐานบาง
อย่างไปไว้ที่บ้านของนายกล้าก่อนหน้านั้น ตอน
นี้มันตกริมมือตำรวจแล้ว นั่นเท่ากับว่ากล้ามีนาย
ที่เขาจงรักภักดีจริงๆ อยู่แค่คนเดียว และเทศคือ
คนที่กำลังถูกวางแผนใส่ร้าย

(ปราปต์, 2561: 188-190)

จากเนื้อความที่ยกมาข้างต้นนี้เป็น
บทสรุป การสืบสวนสอบสวนคดีของตำรวจ ซึ่งได้
บทสรุปว่า คดีฆาตกรรมต่อเนื่องรอยสักปริศนา
ผู้อยู่เบื้องหลังคือ พระเฟื่อง หรือ หลวงลุงเฟื่อง
ที่ต้องการสารภาพการกระทำอันมิชอบของตนใน
อดีต ด้วยการส่งสารผ่านคำที่สลับงบนตัวเหยื่อว่า
“สงค์ จีบ แพะ ชัง เกาะ” นั่นคือ การที่พระเฟื่อง
เคยการสร้างหลักฐานใส่ความผู้บริสุทธิ์ในคดีกบฏ
บวรเดช และถูกจับกุมตัวไปขังไว้ที่คุกตะรุเตา เพื่อ
ผลประโยชน์ด้านธุรกิจของครอบครัวตนเอง

2.4.2 **ชั้นยุติเรื่องราว** ผู้เขียนปิดเรื่องราวในกาหลมหรือที่ด้วยการแสดงถึงความหวังใหม่หรือ การเริ่มต้นชีวิตใหม่ของตัวละคร หลังจากที่ตัวละครได้ผ่านพ้นอุปสรรคขวากหนามหรือ การต่อสู้ดิ้นรนมาอย่างทุกข์ทรมานและทรหด ซึ่งผู้เขียนเล่าถึงชีวิตของตัวละครหลังเหตุการณ์คดีฆาตกรรมต่อเนื่องรอยสักปริศนาปิดลงได้ 4 ปี โดยจะแสดงให้เห็นการเริ่มต้นชีวิตใหม่ของตัวละครที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดี ไม่ว่าจะจะเป็นตัวละครที่ได้รับผลกระทบจากคดีในครั้งนี้หรือไม่ พ.ล.ต.ต. ปิยะถวัลวงศ์ ซึ่งติดอยู่ความรู้สึกผิดครั้งใหญ่ที่ตนหลงเชื่อฆาตกรร้ายตัวปลอมอย่างพระเฟื่อง รุ่งพีตนั้นบดื้อให้มีส่วนสนับสนุนแผนการของพระเฟื่องทั้งในการสืบความเป็นมาของพระอนิจ การหาเมื่อปีในปีปิดปากนายกกล้า และการสร้างหลักฐานเท็จ ดังความว่า

ใครจะรู้ รุ่งพีที่อุตสาห์นั้นบดื้อความสามารถ หลวงพีที่นั้นบดื้อวัตรปฏิบัติ แท้จริงแล้วเป็นฆาตกรร้ายโรคจิตเอาชีวิตคนบริสุทธิ์มาเป็นเวทีสารภาพความผิดของตัวเอง พวกโรคจิตนี้มันคิดยังไงกัน นึกว่าการสารภาพบาปที่แบกมาสิบปีเป็นวีรกรรมที่ต้องเรียกความสนใจให้คนหันมาแซ่ซ้องกันหรือ ตอนนี้รู้ความจริงและคำแปลของไอ้โคลงน้ำเงี้ยวบทสุดท้ายนั้น-ความวินาศเพราะขาดการไตร่ตรอง พ.ล.ต.ต.ปิยะรู้สึกยังกับไอ้คนร้ายใช้ฝ่าตีนตบหน้า ไอ้ห- นั้นมันหมายถึงกูซัดๆ

(ปรารถ, 2561: 198-199)

การปิดเรื่องในตอนท้ายนี้เป็นการปิดเรื่องแบบสมจริงในชีวิต ผู้เขียนนำเสนอเรื่องราวของตัวละครที่มีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันออกไป บางตัวละครก็พบกับความสูญเสีย บางตัวละครก็มีความสุข ทั้งนี้ก็เพราะในชีวิตจริงมีปัญหาหลายอย่างที่ไม่สามารถแก้ปัญหาหรือหาคำตอบ

ให้แก่ปัญหานั้นได้ และจะเห็นในตอนจบผู้เขียนไม่ได้เพียงนำเสนอภาพชีวิตของตัวละครเอกเท่านั้น หากแต่นำเสนอให้เห็นถึงชีวิตของตัวละครทุกตัวที่ได้รับผลจากการฆาตกรรมครั้งนี้ ทั้งนี้ก็เพื่อแสดงให้เห็นผลของการกระทำของแต่ละตัวละครด้วย

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาทวิวิธีการสร้างโครงเรื่องในนวนิยายกาหลมหรือที่ของ ปรารถพบว่าโครงเรื่องในนวนิยายดำเนินตามลักษณะโครงเรื่องของนวนิยายสืบสวนสอบสวนที่จะต้องมีการกล่าวถึงคดีถึงอาชญากรรม อันเป็นปมปัญหาสำคัญให้นักสืบได้คลี่คลาย หาตัวผู้ร้ายต่อไป ดังที่ เกรก ไรซ์ (1945, p. 179 อ้างถึงใน นาฏอนงค์ พวงสมบัติ, 2553: 8) ได้กล่าวไว้ว่า วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนมีลักษณะเหมือนกับวรรณกรรมประเภทอื่นๆ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยปมปัญหา และการคลี่คลายปมปัญหานั้น ในวรรณกรรมที่มีรูปแบบเฉพาะเช่นนี้ ปมปัญหาที่เกิดขึ้นมักจะเกิดจากคดีอาชญากรรมโดยเฉพาะการฆาตกรรม ส่วนการคลี่คลายปมปัญหานั้นจะกระทำโดยนักสืบ ซึ่งจะต้องเป็นผู้เปิดเผยปริศนาทั้งหมดในตอนท้ายของเรื่อง อย่างไรก็ตามแม้ว่ากาหลมหรือที่จะเดินตามสูตรของนวนิยายสืบสวนสอบสวนได้อย่างสมบูรณ์คือ มีคดีฆาตกรรมลึกลับเกิดขึ้นและ ผู้เขียนให้รายละเอียดของเหยื่อหรือลักษณะสภาพศพที่ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การสืบสวนและตามหาความจริงโดยมีคอยไขคดี แต่ผู้เขียนได้สร้างความโดดเด่นของกาหลมหรือที่ด้วยการพลิกเพลงขนบของนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนที่โดยทั่วไปในตอนจบนั้น ผู้ร้ายจะต้องถูกเปิดเผย ซึ่งในนวนิยายผู้เขียนกลับหักมุมให้ผู้ร้ายตัวจริงไม่ถูกเปิดเผย นักสืบที่รู้ความจริงทั้งหมด คือ สรวัดรเวทวงค์ ก็ไม่สามารถเปิดเผยเรื่องราวได้ การคลี่คลายคดีในเรื่องจึงเป็นแค่การไขคดีที่ถูก

จัดฉากโดยตัวละครไม่ใช้การคลี่คลายปมปัญหาทั้งหมดได้อย่างสมบูรณ์

นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่ากลวิธีการสร้างโครงเรื่องที่ปรากฏในนวนิยายกาหลมหรทึก ผู้เขียนมีเทคนิคถ่ายทอดเรื่องราวมายังผู้อ่านที่แปลกใหม่ไปจากขนบการเล่าแบบเดิม ไม่ว่าจะเป็นการใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องซึ่ง ศิวภรณ์ หอมสุวรรณ (2535: 12-17) ได้กล่าวไว้ว่าในเรื่องสั้น นวนิยายทั่วไปนั้นจะนิยมใช้วิธีการดำเนินเรื่อง ดังนี้ (1) เล่าเรื่องตามลำดับปฏิทิน (2) เล่าเรื่องย้อนต้น (3) เล่าเหตุการณ์เกิดต่างสถานที่สลับกันไปมา และ (4) เล่าตอนกลางก่อนแล้วย้อนมาตอนต้น แต่ในกาหลมหรทึกที่มีการเล่นกับลำดับของเวลาจะปรากฏการใช้วิธีดำเนินเรื่องที่ผสมผสานกันมากถึง 3 กลวิธี กล่าวคือใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทินเป็นฐานเพื่อนำเสนอเรื่องราวที่ดำเนินไปตามแนวทางที่นักสืบใช้ค้นหาความจริงเกี่ยวกับคดี และการเล่าแบบย้อนสลับกันไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบันเพื่อเล่าถึงรายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาแล้ว แต่เพิ่งจะถูกเปิดเผยเมื่อมีกระบวนการการสืบสวนสอบสวนในภายหลัง ผสมผสานกับการ

เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างสถานที่สลับกันไปมา เพื่อแสดงความเชื่อมโยงของแต่ละเหตุการณ์ และเป็นการเล่าข้ามเหตุการณ์สำคัญเพื่อปิดเรื่องราวบางส่วนไว้เป็นการเร้าความสนใจของผู้อ่าน

สิ่งสำคัญของการเล่าเรื่องในนวนิยายกาหลมหรทึกก็คือการสร้างความขัดแย้งในเรื่อง ซึ่งความขัดแย้งที่ปรากฏในนวนิยายกาหลมหรทึกจะเป็นลักษณะความขัดแย้งของตัวละคร คือการเป็นปฏิปักษ์ต่อกันหรือความไม่ลงรอยในพฤติกรรม การกระทำ ความคิด ความปรารถนา หรือความตั้งใจของตัวละครในเรื่อง ทั้งที่ขัดแย้งกับผู้อื่นและขัดแย้งภายในใจของตัวเอง โดยผู้เขียนจะเผยให้เห็นความขัดแย้งเมื่อมีการเริ่มต้นสืบคดี

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความโดดเด่นของกลวิธีการสร้างโครงเรื่องในนวนิยายกาหลมหรทึก ของปราบต์ อยู่ที่กลวิธีการใช้เทคนิค วิธีการอันแปลกใหม่ในการถ่ายทอดเรื่องราวของผู้เขียน ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นวนิยายมีความน่าสนใจ มีคุณค่า และเป็นเอกลักษณ์สำคัญของผู้เขียนอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2516). *วรรณกรรมไทยปัจจุบัน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นาฏอนงค์ พวงสมบัติ. (2553). *วิเคราะห์วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของ วินทร์ เลียววาริณ และ โยโคมิโอะ เซชิ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). พิษณุโลก: สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปราบต์. (2561). *กาหลมหรทึก*. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ศิวภรณ์ หอมสุวรรณ. (2535). *วรรณกรรมปัจจุบัน*. เชียงใหม่: ภาควิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2539). *วรรณกรรมไทยปัจจุบัน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เอส อาร์ พริ้นติ้ง แอนด์โปรดักส์.
- สายวรุณ น้อยนิมิต. (2541). *นวนิทัศน์แห่งวรรณกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ชย อิมเปค อินเตอร์เนชั่นแนล.

ความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมกำรป้องกันกำรติดต่อโรควไร้สโคโรนอสยพันธุ้ใหม่ (โควิด-19): กำรเปรียบเทียบระหว่งวัย

New Corona Virus (CoVid-19) Disease Prevention Behaviors Awareness: Comparison Between Ages

รังสรร์ โฉมยอ¹, กรรณิกอ พันธิ์ศรี²

Rungson Chomeya¹, Gunniga Phansri²

Received: 16 June 2020

Revised: 11 August 2020

Accepted: 31 August 2020

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของกำรศึกษอ คือ (1) เพื่อศึกษอความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมกำรป้องกันกำรติดต่อโรควไร้สโคโรนอสยพันธุ้ใหม่ (CoVid-19) (ทั้งในภอพรวมและพฤติกรรมย่อย 5 พฤติกรรม ในช่วงวัยต่งต่ง) (2) เพื่อศึกษอเปรียบเทียบพฤติกรรมกำรป้องกันกำรติดต่อโรควไร้สโคโรนอสย ระหว่งตัวอย่างที่มีช่วงวัยต่งต่ง ตัวอย่างที่ใช้ในกำรศึกษอมีจอนวน 568 คนจอทุกจังหวัดในภอคตะวันออกเฉียงเหนือ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมกำรป้องกันกำรติดต่อโรควไร้สโคโรนอสยพันธุ้ใหม่ (CoVid-19) มีคอความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟอ (a) เทอกับ .80 สถิติที่ใช้ได้แก่ คอเฉลี่ย ส่วนเบ้ยงเบน มอตรฐอณ กำรวิเคระห้ความแปรปรวนพหุคูณ (MANOVA) และกำรวิเคระห้เปรียบเทียบรายคู้แบบเชฟเฟ้ ผลกำรศึกษอพบวอ

1. วัยกลอคนมีคอเฉลี่ยสูงที่สุด รงลงมอได้แก่วัยผู้ใหญ่ วัยรุ่น ส่วนต่ำที่สุดได้แก่ วัยสูงออายุ โดย ทุกช่วงวัยมีพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงทุกด้น ยกเว้นในวัยรุ่น ที่มีพฤติกรรมกำรล้างมือและพฤติกรรมกำรรักษอระยะห่งทองสังคมอยู่ในระดับปานกลอง พฤติกรรมที่มีคอเฉลี่ยสูงที่สุดคือ พฤติกรรมกำรสวมหน้กอกอนอหม้ย พบในทุกช่วงวัย ต่ำสุดได้แก่ พฤติกรรมกำรรักษอระยะห่งทองสังคม พบในทุกช่วงวัย ยกเว้นวัยสูงออายุที่พบวอพฤติกรรมที่มีคอเฉลี่ยต่ำสุด คือ พฤติกรรมกำรล้างมือ

2. ความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมกำรป้องกันกำรติดต่อโรควไร้สโคโรนอสยต่งต่งออย่งมีน้ยสำคัญทองสถิติที่ระดับ .05 ในพฤติกรรมกำรล้างมือ โดยตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่และวัยกลอคนมีระดับของพฤติกรรมสูงกวอวัยสูงออายุ

คอสำคัญ: ช่วงออายุ, ความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมกำรป้องกันโรควไร้สโคโรนอสยพันธุ้ใหม่ (CoVid-19)

¹ รองคอสตรอจอรย์ภอควิจติวิทยอการศึกษอและกำรแนะนอว คณะศึกษอศอสตร้ มหอวิทยอลัยมหอสรคคคค

² ออจอรย์ภอควิจติวิทยอการศึกษอและกำรแนะนอว คณะศึกษอศอสตร้ มหอวิทยอลัยมหอสรคคคค

¹ Associate Professor, Department of Educational Psychology and Guidance, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Lecture, Department of Educational Psychology and Guidance, Faculty of Education, Mahasarakham University

E-mail: rungson.c@msu.ac.th

Abstract

The main purposes of this research were (1) to study new corona virus (CoVid-19) disease prevention behaviors awareness (both as a whole and 5 sub-behaviors) during different ages. (2) to compare the disease prevention behaviors awareness between different age. The samples were 568 community people from north eastern region of Thailand. Tool used in research consisted of a corona virus (CoVid-19) disease prevention behaviors awareness test. The statistics used were mean, standard deviation, MANOVA and scheffe's method post-hoc comparison test. The results showed that:

1. The middle age had the highest average value. Followed by adult and adolescence, The lowest was the elderly, Every age has high level of behavior in all aspects. Except in adolescents having hand wash behaviors and social distancing behavior at a moderate level. Found that all ages have the highest is wearing a mask behavior. Found that all ages have the lowest is social distancing behavior. Except for the elderly which found that the lowest is hand wash behavior.

2. Disease prevention behaviors awareness differences were significant at.05 level in hand wash behavior. By adolescents adults and middle-aged have higher than elderly.

Keywords: Age, Disease Prevention Behaviors Awareness, Corona Virus (CoVid-19)

บทนำ

โรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันสายพันธุ์โคโรนาตัวที่สองหรือที่เรียกว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่อของระบบทางเดินหายใจ การแพร่กระจายจากบุคคลสู่คน ไวรัสนี้เชื่อว่าแพร่กระจายจากคนสู่คนเป็นหลัก ระหว่างคนที่อยู่ใกล้ชิดกัน (ภายในประมาณ 6 ฟุต) ผ่านละอองระบบทางเดินหายใจ เมื่อผู้ติดเชื้อไอหรือจาม หยดน้ำเหล่านี้สามารถตกลงสู่ปากหรือจมูกของคนที่อยู่ใกล้เคียงหรืออาจสูดดมเข้าไปในปอด แนวคิดนี้เชื่อว่าเป็นแนวทางหลักในการแพร่กระจายเชื้อ (Centers for Disease Control and Prevention, 2020) การระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เป็นการระบาดที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงทั่วโลก (Zizek, 2020) โดยมีสาเหตุมาจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ที่มีการรายงานการพบ

ครั้งแรกในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 (Wick, 2020). โดยพบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ในวันที่ 30 มกราคม 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่ว ในวันที่ 11 มีนาคม 2563 จนถึงวันที่ 18 สิงหาคม 2563 มีผู้ติดเชื้อที่ได้รับการยืนยันอย่างเป็นทางการแล้วมากกว่า 21,885,268 คน จาก 210 พื้นที่ (188 ประเทศและ 22 เขตการปกครองอิสระ) มีผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดแล้วมากกว่า 774,093 คน (Johns Hopkins University, 2020) ความรุนแรงของการเจ็บป่วย (The spectrum of illness severity) ด้วยโรคนี้ พบว่า การติดเชื้อส่วนใหญ่มีลักษณะจำเพาะในตัวเอง COVID-19 มีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดความเจ็บป่วยที่รุนแรงมากขึ้นโดยเฉพาะใน

ผู้สูงอายุ ผู้ที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพหรือเจ็บป่วย ไวรัสชนิดนี้มีการแพร่เชื้อระหว่างคนในลักษณะเดียวกับไข้หวัดใหญ่ โดยผ่านการติดต่อจากละอองเสมหะจากการไอ ระยะระหว่างการสัมผัสเชื้อและมีอาการโดยทั่วไปแล้วอยู่ที่ 5 วัน แต่มีช่วงอยู่ระหว่าง 2 ถึง 14 วัน อาการที่พบบ่อย ได้แก่ มีไข้ ไอ และหายใจลำบาก ภาวะแทรกซ้อนอาจรวมไปถึงปอดบวม และกลุ่มอาการหายใจลำบากเฉียบพลัน โดยยังไม่มีวัคซีนที่ได้รับการอนุญาตหรือยารักษาไวรัส จำเพาะ แต่กำลังมีการวิจัยอยู่ขณะนี้ การรักษาจึงพยายามมุ่งเป้าไปที่การจัดการกับอาการ และรักษาแบบประคับประคอง มาตรการป้องกันที่มีการแนะนำ คือ การล้างมือ การอยู่ห่างจากบุคคลอื่น (โดยเฉพาะกับบุคคลที่ป่วย) ติดตามอาการ และกักตนเองเป็นเวลา 14 วัน ในกรณีที่สงสัยว่าตนอาจติดเชื้อ (Joseph, & Ashkan, 2020) เนื่องจากความไม่แน่นอนเกี่ยวกับกลไกการส่งผ่านเชื้อไวรัสโควิด 19 จึงมีข้อควรระวังเชื้อในอากาศในบางประเทศ และในบางพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง เช่น มีจำนวนผู้ติดเชื้อเป็นจำนวนมาก การแพร่เชื้อจะเกิดขึ้นได้มากกับผู้ป่วยที่มีอาการแล้ว แต่การแพร่เชื้อจากผู้ติดเชื้อที่ไม่แสดงอาการก็มีความเป็นไปได้แม้ว่าจะไม่ใช่การแพร่เชื้อโดยปกติทั่วไป โหมตการส่งแพร่เชื้ออื่นๆ ที่เป็นไปได้ คือ เป็นไปได้ว่าบุคคลสามารถรับ COVID-19 ได้โดยการสัมผัสพื้นผิวหรือวัตถุที่มีปนเปื้อนไวรัสแล้วนำมาสัมผัส ปาก จมูก ตา แต่ก็ไม่ใช่วิธีการแพร่เชื้อแนวทางหลัก แนวทางหลักยังคงเป็นการส่งผ่านทางอาการหายใจ (Joseph, & Ashkan, 2020)

พฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคติดต่อ (Preventive Behavior) เป็นการกระทำของบุคคล การปฏิบัติกิจกรรมที่เชื่อว่าตนเองมีสุขภาพดี และไม่เคยมีอาการเจ็บป่วย มาก่อน เพื่อดำรงไว้ซึ่งสภาวะทางสุขภาพ ด้วยการป้องกันอันตราย

จากโรค อุบัติเหตุและปัจจัยเสี่ยงต่างๆ เพื่อลดโอกาสของการเกิดโรค พฤติกรรมการป้องกันการติดต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่พึงกระทำ เมื่อเกิดการระบาดของโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ซึ่งแน่นอนว่าในปัจจุบันยังไม่มียาที่สามารถหยุดยั้งการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (Covid-19) ได้ วิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันการติดเชื้อคือหยุดยั้งไวรัสที่ถูกปล่อยออกมา (Centers for Disease Control and Prevention, 2020) ความตระหนักเป็นเรื่องของจิตสำนึกของบุคคล เนื่องจาก ความตระหนักเป็นสิ่งที่บ่งบอกคุณภาพหรือสถานะของการรับรู้ ทราบ รู้สึกตัวของบุคคล การมีความรู้และความเข้าใจว่ามีกำลังมีบางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้นหรือมีอยู่จริง (Meriam-Webster, 2020) เพื่อจะใช้ความรู้ที่มี สติหรือการรับรู้ ความจริงหรือสถานการณ์ในการจัดการกับภัยพิบัติและภาวะฉุกเฉินของตนเอง (Rubin, & Dahlberg, 2017) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการป้องกันโรค เนื่องจากการป้องกันโรค เป็นเรื่องของพฤติกรรม การกระทำหรืองดกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยนั้นรุนแรงมากขึ้นในกรณีที่เกิดเจ็บป่วยหรือเป็นโรคแล้วและการป้องกันไม่ให้เกิดกลับมาเป็นซ้ำอีกในกรณีที่หายจากการเจ็บป่วยเป็นโรคแล้ว (Porta, 2016)

การศึกษาเรื่อง ความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการป้องกันการติดต่อโรคไวรัสสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) : การเปรียบเทียบระหว่างวัย นี้จะเป็นการศึกษาภาพรวมของความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการป้องกันการติดต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ของประชาชนทั่วไปในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือในแต่ละช่วงวัย โดยครอบคลุม พฤติกรรมการสวมใส่หน้ากากอนามัย พฤติกรรมการล้างมือ พฤติกรรมการรับประทาน

พฤติกรรมการเว้นระยะห่างทางสังคม และ ความเชื่อเกี่ยวกับตัวเองในเรื่องการป้องกันการติดต่อกับโรค โดยใช้วิธีการสำรวจแบบเร็ว (Rapid Survey) เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาพฤติกรรมป้องกันการติดต่อกับบุคคล และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผลของการศึกษาจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปวางแผนการพัฒนาและให้ความรู้แก่ประชาชนในแต่ละช่วงวัยเพื่อการป้องกันโรคอย่างมีประสิทธิภาพและมุ่งหวังจะก่อให้เกิดองค์ความรู้ทางด้านวิชาการต่อสังคม

ปัญหาวิจัย

ความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการติดต่อกับโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) (ทั้งในภาพรวมและพฤติกรรมย่อย 5 พฤติกรรม) ในประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือในภาวะที่มีการระบาดของโรคกระจายไปทั่วประเทศเป็นอย่างไรในแต่ละช่วงวัย และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างช่วงวัยที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการติดต่อกับโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) (ทั้งในภาพรวมและพฤติกรรมย่อย 5 พฤติกรรม) ในแต่ละช่วงวัย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการติดต่อกับโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) (ทั้งในภาพรวมและพฤติกรรมย่อย 5 พฤติกรรม) ระหว่างตัวอย่างที่มีช่วงวัยแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนทั่วไปใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงวัยที่สามารถตอบแบบสอบถามได้จากจำนวนประชากรกลางปีของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี พ.ศ. 2559 จำนวน 21,891,425 คน (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์, 2560: 12)

1.2 ตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนทั่วไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงวัยที่สามารถตอบแบบสอบถามได้ ปี 2563 จำนวน 400 คน ที่ 5% Precision levels ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Confidence level) ในขอบเขตประชากรของการศึกษามากกว่า 100,000 คนขึ้นไป (Israel, 1992) การได้มาซึ่งตัวอย่างของการวิจัย ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการสุ่มพื้นที่ของการศึกษาก่อน โดยตัวอย่างของการวิจัยต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกจังหวัด ในชุมชนต่าง ๆ ที่นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ชั้นปีที่ 1-4 มีภูมิลำเนาอยู่ และนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เป็นผู้ช่วยในการเก็บข้อมูลยินดีให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยในการเก็บข้อมูล ซึ่งตัวอย่างของการวิจัยจะมาจากการสุ่มของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เป็นผู้ช่วยในการเก็บข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) จากตัวอย่างในแต่ละช่วงวัย ก่อนที่จะตรวจสอบความยินยอมเป็นผู้ให้ข้อมูล โดยมีผู้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบวัดสำหรับการวิจัย จำนวน 568 คน ซึ่งถือว่าเพียงพอกับขนาดของประชากรที่กำหนด (Creative Research Systems, 2020)

จำนวนตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของตัวอย่างสองกลุ่ม แม้ว่าการประมาณค่าจากตัวอย่างที่มี 1,000 รายมีแนวโน้มที่จะประมาณค่าได้มากกว่า แต่การประมาณค่าพารามิเตอร์จากประชากรด้วยตัวอย่าง อย่างน้อย 100 คน ก็สามารถทำได้และ

ให้การประมาณค่าในระดับที่ยอมรับได้ (Healey, 2015: 153-154) ข้อควรระวังเกี่ยวกับขั้นตอนนี้คือ การทดสอบจะไม่นำเชื่อถือหากความแปรปรวนของทั้งสองกลุ่ม ไม่เท่ากัน หากมีข้อสงสัยควรทำการตรวจสอบ ถ้าความแปรปรวนพิสูจน์แล้วว่าไม่เท่ากันและขนาดของตัวอย่างมีขนาดเล็ก สองกลุ่มรวมกันมากกว่าหรือเท่ากับ 30 ค่าวิกฤตอาจถูกประมาณค่าโดยการทดสอบค่าซี (z) เพื่อความสะดวก แต่ถ้าสองตัวอย่างมีขนาดใหญ่ (แต่ละกลุ่มมีตัวอย่างมากกว่าหรือเท่ากับ 30 ขึ้นไป) ก็จะให้ผลการประมาณค่าที่ดีได้ (Dowdy, Wearden and Chilko. 2004: 190-196)

1.3 ตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ช่วงวัย ได้แก่ วัยรุ่น (12-25 ปี) วัยผู้ใหญ่ (26-45 ปี) วัยกลางคน (46-60 ปี) และวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) แบ่งตามแนวคิดพัฒนาการมนุษย์ในแต่ละช่วงวัย (Newman & Newman, 2012) โดยมีการปรับช่วงอายุของวัยกลางคนจาก 36-60 ปี เป็น 46-60 ปี เพื่อให้มีความเหมาะสมกับการศึกษาและความเข้าใจของผู้คนทั่วไปเกี่ยวกับวัยกลางคน ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ตัวแปรความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการติดต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) จะประกอบด้วย ตัวแปรย่อยๆ 5 พฤติกรรม เช่น พฤติกรรมการสวมใส่หน้ากากอนามัย พฤติกรรมการล้างมือ พฤติกรรมการรับประทานอาหาร พฤติกรรมการเว้นระยะห่างทางสังคม และความเชื่อเกี่ยวกับตัวเองในเรื่องการป้องกันการติดต่อของโรค

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัดความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการติดต่อของโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) แบบวัดที่สอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ของบุคคลในตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการติดต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) ในลักษณะต่างๆ 5

ประการ คือ (1) พฤติกรรมการสวมใส่หน้ากากอนามัย (2) พฤติกรรมการล้างมือ (3) พฤติกรรมการรับประทานอาหาร (4) พฤติกรรมการเว้นระยะห่างทางสังคม และ (5) ความเชื่อเกี่ยวกับตัวเองในเรื่องการป้องกันการติดต่อของโรค มีลักษณะเป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 4 ระดับ จำนวน 25 ข้อ โดยวัดใน 5 ด้านๆ ละ 5 ข้อ ตามนิยามตัวแปรโดยความเชื่อเกี่ยวกับตัวเองเป็นการศึกษาการรับรู้และความมั่นใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวเองในลักษณะของการมีเป้าประสงค์เพื่อการป้องกันการติดต่อจากบุคคลอื่น หรือจากการสัมผัสคน สัตว์ สิ่งของ และการป้องกันการแพร่เชื้อจากตนเองไปยังบุคคลอื่นๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดการระบาดและการติดเชื้อโรคต่อคนอื่นได้ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (a) เท่ากับ .80

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในการวิจัยด้วยตัวเอง ในรายละเอียดต่างๆ ของเครื่องมือวัดที่ใช้ในการศึกษาวิจัย โดยมีนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เดินทางกลับภูมิลำเนาทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระหว่างการปิดภาคเรียน และการประกาศเคอร์ฟิวของรัฐบาลในช่วงที่มีการระบาดของไวรัสสายพันธุ์ใหม่ไปทั่วประเทศ เป็นผู้ช่วยในการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างในภูมิลำเนาของตนเอง โดยสุ่มตัวอย่างจากชุมชนของตัวเองด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) จากตัวอย่างในแต่ละช่วงวัยและตัวอย่างให้ความยินยอมในการให้ข้อมูลต่างๆ สำหรับการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ค่าความถี่ และร้อยละ ในการแสดงข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับใช้ในการบรรยายข้อมูลทั่วไป

ของตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย (Privitera, 2018)

4.3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (MANOVA) ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมกำบังกั้นการติดต่โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) ตามสมมุติฐานการวิจัย (Fidell and Tabachnick, 2012) (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2019)

4.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่แบบเซฟเฟ (Scheffe's method Multiple Comparison Test or Scheffe's method Post-hoc Comparison Test) หลังจากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมกำบังกั้นการติดต่โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) (ทั้งในภาพรวมและพฤติกรรมย่อย 5 พฤติกรรม) ของตัวอย่างเมื่อจำแนกตามช่วงวัยได้แก่ วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยกลางคนและวัยสูงอายุ

ตัวแปร	ช่วงวัย							
	วัยรุ่น		วัยผู้ใหญ่		วัยกลางคน		วัยสูงอายุ	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
การสวมใส่หน้ากาก	3.38	0.50	3.43	0.57	3.44	0.54	3.26	0.65
การล้างมือ	2.97	0.59	3.05	0.68	3.02	0.66	2.60	0.65
การรับประทาน	3.20	0.47	3.22	0.49	3.32	0.48	3.25	0.49
การเว้นระยะห่างทางสังคม	2.96	0.49	3.00	0.57	3.09	0.52	2.85	0.60
ความเชื่อเกี่ยวกับตัวเอง	3.29	0.44	3.34	0.47	3.28	0.53	3.24	0.42
พฤติกรรมกำบังกั้นการติดต่โรค	3.14	0.39	3.19	0.48	3.23	0.46	3.01	0.50

จากตาราง 1 พบว่าความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมกำบังกั้นการติดต่โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) วัยกลางคนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่วัยผู้ใหญ่ วัยรุ่น ส่วนต่ำที่สุดได้แก่ วัยสูงอายุ

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลพบว่าตัวอย่างของการศึกษา ประกอบด้วย วัยรุ่น จำนวน 271 คน วัยผู้ใหญ่จำนวน 153 คน วัยกลางคน จำนวน 113 คน และวัยสูงอายุจำนวน 31 คนวัยชรา 60 ปีขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมกำบังกั้นการติดต่โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) (ทั้งในภาพรวมและพฤติกรรมย่อย 5 พฤติกรรม) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ในแต่ละช่วงวัย มีค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรในภาพรวมและจำแนกตามตัวแปรย่อยๆ ดังแสดงในตาราง 1

เมื่อพิจารณาความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมกำบังกั้นการติดต่โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) ในตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นพบว่าทุกด้านมีระดับของพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง ยกเว้นพฤติกรรมกำบังกั้นการล้างมือและพฤติกรรม

การรักษาาระยะห่างทางสังคมที่จัดอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรกคือ พฤติกรรมการสวมหน้ากากอนามัย รองลงมาได้แก่ พฤติกรรมด้านความเชื่อในตัวเอง และพฤติกรรมการรับประทานอาหาร ตามลำดับ เช่นเดียวกับในภาพรวม พฤติกรรมที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ พฤติกรรมการรักษาาระยะห่างทางสังคม

เมื่อพิจารณาในตัวอย่างที่เป็นผู้ใหญ่ พบว่าทุกด้านมีระดับของพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงทุกด้าน พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรกคือ พฤติกรรมการสวมหน้ากากอนามัย รองลงมาได้แก่ พฤติกรรมด้านความเชื่อในตัวเอง และพฤติกรรมการรับประทานอาหาร ตามลำดับ พฤติกรรมที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ พฤติกรรมการรักษาาระยะห่างทางสังคม เช่นเดียวกับในภาพรวม

เมื่อพิจารณาในตัวอย่างที่เป็นวัยกลางคน พบว่าทุกด้านมีระดับของพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงทุกด้าน พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรกคือ พฤติกรรมการสวมหน้ากากอนามัย

รองลงมาได้แก่ พฤติกรรมการรับประทานอาหาร และ พฤติกรรมด้านความเชื่อในตัวเอง ตามลำดับ พฤติกรรมที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ พฤติกรรมการล้างมือ

เมื่อพิจารณาในตัวอย่างที่เป็นวัยสูงอายุ พบว่า พบว่าทุกด้านมีระดับของพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ยกเว้นพฤติกรรมการล้างมือและพฤติกรรมการรักษาาระยะห่างทางสังคมที่จัดอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรกคือ พฤติกรรมการสวมหน้ากากอนามัย รองลงมาได้แก่ พฤติกรรมการรับประทานอาหาร และ พฤติกรรมด้านความเชื่อในตัวเอง ตามลำดับ (แต่อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน) พฤติกรรมที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ พฤติกรรมการล้างมือ

ผลการเปรียบเทียบความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการติดต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) ระหว่างวัยที่แตกต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ แสดงในตาราง 2-4

ตาราง 2 แสดงค่าสถิติจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบพหุคูณ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันการติดต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) (ทั้งในภาพรวมและพฤติกรรมย่อย 5 พฤติกรรม) ระหว่างตัวอย่างที่มีช่วงวัยแตกต่างกัน

Effect Test	Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Pillai's Trace	0.05	1.98	15.00	1686.00	.014
Wilks' Lambda	0.95	1.98	15.00	1546.31	.014
Hotelling's Trace	0.05	1.98	15.00	1676.00	.013
Roy's Largest Root	0.04	3.94 ^c	5.00	562.00	.002

จากตาราง 2 พบว่าพฤติกรรมการป้องกันการติดต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) (ทั้งในภาพรวมและพฤติกรรมย่อย 5 พฤติกรรม) ระหว่างตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่น วัย

ผู้ใหญ่ วัยกลางคนและวัยสูงอายุ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยมีค่าสถิติ Wilks' Lambda เท่ากับ 1.98

ตาราง 3 แสดงค่าสถิติจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบพหุคูณ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกำบังกั้นการติดต่โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) (ทั้งในภาพรวมและพฤติกรรมย่อย 5 พฤติกรรม) ระหว่างตัวอย่างที่มีช่วงวัยแตกต่างกัน จำแนกเป็นรายตัวแปร

Variables	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
การสวมใส่หน้ากาก	0.93	3.00	0.31	1.08	.355
การล้างมือ	5.25	3.00	1.75	4.34	.005
การรับประทาน	1.25	3.00	0.42	1.83	.140
การเว้นระยะห่างทางสังคม	1.97	3.00	0.66	2.38	.068
ความเชื่อเกี่ยวกับตัวเอง	0.42	3.00	0.14	0.64	.587
พฤติกรรมกำบังกั้นการติดต่โรค	1.43	3.00	0.48	2.50	.058

จากตาราง 3 พบว่าพฤติกรรมกำบังกั้นการติดต่โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) (ทั้งในภาพรวมและพฤติกรรมย่อย 5 พฤติกรรม) ระหว่างตัวอย่างวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยกลางคนและวัยสูงอายุ ผลการทดสอบที่ละตัวแปร พบความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ.05 ในตัวแปรพฤติกรรมกำบังกั้นการล้างมือ โดยมีการทดสอบเอฟ (F-test) อยู่ระหว่าง 5.25 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างกัน รวมทั้งพฤติกรรมกำบังกั้นการติดต่โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่โดยรวม

ตาราง 4 แสดงค่าสถิติจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Multiple Comparison Test โดยวิธีของ Scheffe) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกำบังกั้นการติดต่โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) (ทั้งในภาพรวมและพฤติกรรมย่อย 5 พฤติกรรม) ระหว่างตัวอย่างที่มีช่วงวัยแตกต่างกัน จำแนกเป็นรายตัวแปร

ตัวแปร	คู่เปรียบเทียบ	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
พฤติกรรมกำบังกั้นการล้างมือ	วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่	-.08	.06	.680
	วัยรุ่น วัยกลางคน	-.05	.07	.906
	วัยรุ่น วัยสูงอายุ	.36	.12	.030
	วัยผู้ใหญ่ วัยกลางคน	.03	.08	.991
	วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ	.44	.13	.006
	วัยกลางคน วัยสูงอายุ	.42	.13	.016

จากตาราง 4 พฤติกรรมกำบังกั้นการล้างมือ เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ระหว่างตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นเทียบกับวัยสูงอายุ ตัวอย่างที่เป็นวัยผู้ใหญ่

เทียบกับวัยสูงอายุ และตัวอย่างที่เป็นวัยกลางคน เทียบกับวัยสูงอายุ โดยตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่และวัยกลางคนมีระดับของพฤติกรรมกำบังกั้นการล้างมือที่สูงกว่าวัยสูงอายุ

อภิปรายผล

1. วัยกลางคนมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมสูงสุด รองลงมาได้แก่วัยผู้ใหญ่ วัยรุ่น ส่วนต่ำที่สุดได้แก่ วัยสูงอายุ โดย ทุกช่วงวัยมีพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ยกเว้นในวัยรุ่น ที่มี พฤติกรรมการล้างมือและพฤติกรรมการรักษาระยะห่างทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ พฤติกรรมการสวมหน้ากากอนามัย พบในทุกช่วงวัย ต่ำสุดได้แก่ พฤติกรรมการรักษา ระยะห่างทางสังคม พบในทุกช่วงวัย ยกเว้นวัยสูงอายุที่พบว่าพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ พฤติกรรมการล้างมือ ผลที่พบเช่นนี้ เนื่องมาจากวัยกลางคน วัยผู้ใหญ่ และวัยรุ่นเป็นวัยที่จะต้องออกไปนอกบ้าน เพื่อการทำงาน การประกอบอาชีพ การศึกษา ต้องพบปะบุคคลต่างๆ มากมายในสังคม ขณะที่ในสังคมไทยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะพักผ่อนอยู่ที่บ้าน และพฤติกรรมการล้างมือเป็นวิธีการป้องกันการติดเชื้อโรคจากการสัมผัสเชื้อที่แพร่กระจายผ่านพื้นผิวหรือวัตถุที่ปนเปื้อน เป็นไปได้ที่บุคคลจะได้รับเชื้อไวรัส COVID-19 โดยการสัมผัสพื้นผิวหรือวัตถุที่มีเชื้อไวรัสติดอยู่ จากนั้นมาสัมผัสปาก จมูกหรือตาของพวกเขาเองโดยไม่ได้ตั้งใจ แต่ก็ไม่ใช่วิธีหลักในการติดต่อ (Centers for Disease Control and Prevention, 2020) การที่ผู้สูงอายุจะพักผ่อนอยู่ที่บ้านจึงเกิดการรับรู้ความเสี่ยงที่จะต้องสัมผัสกับพื้นผิวหรือวัตถุที่มีเชื้อไวรัสติดอยู่จึงน้อยกว่าวัยกลางคน วัยผู้ใหญ่ และวัยรุ่น ที่มีโอกาสจะสัมผัสพื้นผิวหรือวัตถุที่มีเชื้อไวรัสในที่สาธารณะมากกว่า และความตระหนักเป็นความรู้สึกที่บุคคลพึงมีต่อสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ใดๆ ที่เป็นอยู่ในสังคม (Kent, 2007) สถานการณ์ที่เกิดขึ้นของการระบาดของโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) เริ่มมาจากสังคมอื่นที่ไม่ใช่ในสังคมหรือชุมชนของตนเอง ความ

เสี่ยงที่ผู้สูงอายุจะประสบกับสถานการณ์นั้นๆ จึงน้อย ผู้สูงอายุจึงมีพฤติกรรมการล้างมือต่ำกว่าช่วงวัยอื่นๆ ผลการศึกษาที่พบนั้นแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการรักษา ระยะห่างทางสังคม มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าพฤติกรรมอื่น ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่สังคมจะต้องสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นในพฤติกรรมการรักษา ระยะห่างทางสังคม และพฤติกรรมการล้างมือในผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในเชิงของการป้องกันการระบาดอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างช่วงวัย พบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในตัวแปรพฤติกรรมการล้างมือ โดยตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่และวัยกลางคนมีระดับของพฤติกรรมการล้างมือที่สูงกว่าวัยสูงอายุอย่างชัดเจน ผลที่พบเช่นนี้ เนื่องมาจากวัยกลางคน วัยผู้ใหญ่ และวัยรุ่นเป็นวัยที่จะต้องออกไปนอกบ้าน เพื่อการทำงาน การประกอบอาชีพ การศึกษา ต้องพบปะบุคคลต่างๆ มากมายในสังคม ขณะที่ในสังคมไทยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะพักผ่อนอยู่ที่บ้าน จึงไม่ค่อยมีโอกาสในการพบเจอบุคคลอื่นๆ มากนักนอกเหนือจากสมาชิกในครอบครัว หรือในชุมชนของตนเอง ความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการติดต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่จึงต่ำกว่าบุคคลในช่วงวัยอื่นๆ เพราะความตระหนักเป็นความรู้สึกที่บุคคลพึงมีต่อสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ใดๆ ที่เป็นอยู่ในสังคม (Kent, 2007) สถานการณ์ที่เกิดขึ้นของการระบาดของโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) เริ่มมาจากสังคมอื่นที่ไม่ใช่ในสังคมหรือชุมชนของตนเอง ความเสี่ยงที่ผู้สูงอายุจะประสบกับสถานการณ์นั้นๆ จึงน้อยกว่าวัยกลางคน วัยผู้ใหญ่ และวัยรุ่น การอธิบายนี้ยืนยันได้จากงานวิจัยของมอสคา โจนส์ คิง อุ๋หยาง เรดเบิร์กและฮิล (Mosca,

Jones, King, Ouyang, Redberg, & Hill, 2000: 506-515) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความตระหนัก การรับรู้และความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและการป้องกันโรคหัวใจของสตรีในประเทศสหรัฐอเมริกา นี้ ตัวแปรด้านอายุมีอิทธิพลต่อความรู้เกี่ยวกับ ความเสี่ยงและการป้องกันโรคหัวใจมากกว่า ตัวแปรทางด้านเชื้อชาติ สอดคล้องกับงานวิจัย ทางด้านพฤติกรรมสุขภาพของ คอลลินส์ แดนต์โค เชียร์เนอร์และมอสแมน (Collins, Dantico, Shearer, & Mossman, 2004: 405-420) ที่ได้ ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความตระหนักเกี่ยวกับโรค หัวใจของนักศึกษาในระดับวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่ามีความรู้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของคน วัยหนุ่มสาวเกี่ยวกับการป้องกันโรคหัวใจสูงกว่า วัยอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ในทุกช่วงวัย พฤติกรรมการรักษาระยะห่างทางสังคม มีค่าต่ำ ยกเว้นวัยสูงอายุที่พบว่า พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ พฤติกรรมการล้างมือ จึงต้องประชาสัมพันธ์และเร่งสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นในพฤติกรรมการรักษาระยะห่างทางสังคม และพฤติกรรมการล้างมือในผู้สูงอายุ

2. ในวัยรุ่นพบว่า พฤติกรรมการล้างมือ และพฤติกรรมการรักษาระยะห่างทางสังคม ต่ำกว่าพฤติกรรมอื่น ดังนั้นการมุ่งให้การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการติดต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่สำหรับ ประชากรในกลุ่มวัยรุ่นต้องเน้นหนักในเรื่องของ

พฤติกรรมการล้างมือและพฤติกรรมการรักษาระยะห่างทางสังคม

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาด้วย มโนทัศน์ของการวิจัยในเชิงปริมาณแต่เพียงอย่างเดียวและใช้วิธีการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross Sectional Study) ข้อค้นพบของการวิจัยอาจจะยังขาดความลุ่มลึกในหลายประเด็น ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยด้วยมโนทัศน์ของการวิจัยเชิงคุณภาพ หรือการวิจัยแบบระยะยาว (Longitudinal Study) หรือการศึกษาในช่วงเวลาที่ระดับของการแพร่ระบาดมีความรุนแรงลดลง เพื่อดูแนวโน้มของพฤติกรรมการป้องกันการติดต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไร

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนร่วมในงานวิจัยทุกท่าน รวมถึง ผู้วิจัยขอขอบคุณ นิสิตสาขาจิตวิทยา สาขาคณิตศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพและการกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และสาขาอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเก็บข้อมูลการวิจัยจาก ตัวอย่างทุกจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ท่ามกลางสภาวะที่มีการประกาศภาวะฉุกเฉินงดเว้นการเดินทางไปต่างจังหวัด เพื่อป้องกันการระบาดของโรคไวรัสสายพันธุ์ใหม่ (CoVid-19) ตามนโยบาย อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2560). *ประชากรกลางปี 2559*. กรุงเทพมหานคร. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- Centers for Disease Control and Prevention, (2020). *Coronavirus (CoVid-19)*. Atlanta, Georgia. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/index.html>.
- Collins, K.M., Dantico, M., Shearer, N.B.C., & Mossman, K.L. (2004). Heart Disease Awareness Among College Students. *Journal of Community Health*. volume 29, 405–420.
- Creative Research Systems. (2020). *Sample Size Calculator*. Creative Research Systems. website. <https://www.surveysystem.com/sscalc.htm>
- Dowdy, S., Wearden, S. and Chilko, D. (2004). *Statistics for research*. Third edition. New Jersey. Wiley-Interscience A JOHN WILEY & SONS, INC. PUBLICATION.
- Fidell, L.S. and Tabachnick, B.G. (2014). *Using Multivariate Statistics Pearson New International Edition*. Newyork. Pearson.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E. (2019). *Multivariate Data Analysis 8th Edition*. Hampshire. Cengage Learning.
- Healey, J.F. (2015). *The Essentials of Statistics: A Tool for Social Research*. Boston: Wadsworth Publishing.
- Israel, G.D. (1992). *Determining Sample Size*. University of Florida Cooperative Extension Service, Institute of Food and Agriculture Sciences, EDIS, Florida.
- Johns Hopkins University. (2020). *CoVid-19 Dashboard by the Center Systems and Engineering (CSSE)*. Johns Hopkins University. <https://systems.jhu.edu/research/public-health/ncov/>.
- Joseph, T., & Ashkan, M. (2020). *International Pulmonologist's Consensus on CoVid-19*. International pulmonologist's consensus group on COVID-19.
- Kent, M. (2007). *The Oxford Dictionary of Sports Science & Medicine*. 3 ed. London. Oxford University Press. DOI:10.1093/acref/9780198568506.001.0001
- Merriam-Webster. (2020). *Merriam-Webster Dictionary*. New York. Merriam-Webster.
- Mosca, L., Jones, W.K., King, K.B., Ouyang, P., Redberg, R.F., & Hill, M.N. (2000). Awareness, Perception, and Knowledge of Heart Disease Risk and Prevention Among Women in the United States. *Archives Family Medicine*. 9, 506-515.
- Newman, B.M., & Newman, P.R. (2012). *Developmental Psychology Development Through Life A Psychosocial Approach*. New York. Cengage Learning.
- Porta, M. (2016). *A Dictionary of Epidemiology (6 edition.)*. London. Oxford University Press. DOI: 10.1093/acref/9780199976720.001.0001

- Privitera, G.J. (2018). *Essential Statistics for the Behavioral Sciences*. New York, Sage Publications, Inc.
- Rubin, O. and Dahlberg, R. (2017). *A Dictionary of Disaster Management*. London. Oxford University Press.
- Wick, G. (2020). *Coronavirus 2020: What is really happening and how to prevent it*. (updated February 12th, 2020 Wuhan Outbreak). Grayson Wick.
- Zizek, S. (2020). *PANDEMIC!: COVID-19 Shakes The World*. New York. OR Books.

การวิเคราะห์ข้อมูลและพฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Analysis of Enrollment information and Enrollment Behavior of Undergraduate Students of Mahasarakham University

วัลัญชพร ฆารไสว¹

Warunchaporn Khansawai¹

Received: 18 May 2020

Revised: 11 August 2020

Accepted: 17 August 2020

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556-2560 มหาวิทยาลัยมหาสารคามและเพื่อศึกษาพฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม การวิเคราะห์ข้อมูลการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556- 2560 ดำเนินการโดยเปรียบเทียบข้อมูลและใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป Microsofe Excel เพื่อคำนวณหาผลรวม (Total: Σ) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และค่าร้อยละ (Percentage: %) แล้วนำเสนอเป็นตาราง แผนภูมิ และบรรยายสรุปเป็นความเรียง

การวิเคราะห์พฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิต กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนและแบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและพฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556-2560 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดังนี้

1.1 การลงทะเบียนเรียน พบว่า นิสิตสามารถลงทะเบียนเรียนได้สมบูรณ์ครอบคลุมทั้ง 3 ภาคการศึกษา โดยนิสิตลงทะเบียนในภาคต้นมากที่สุด รองลงมาเป็นภาคปลาย และภาคฤดูร้อน/ภาคการศึกษาพิเศษ ตามลำดับ

1.2 การลงทะเบียนเรียนเพิ่มและเปลี่ยนแปลงรายวิชาเรียน พบว่า นิสิตมีการลงทะเบียนเรียนเพิ่มมากที่สุด รองลงมา มีการถอนรายวิชา มีการถอนรายวิชา W และมีการลงทะเบียนเรียนแบบไม่นับหน่วยกิต (Audit) ตามลำดับ

¹ นักวิชาการศึกษานานาชาติ กองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Educator, Professional Level, Division of Registration Mahasarakham University

1.3 การเปลี่ยนกลุ่มการเรียนระดับปริญญาตรี พบว่า ปีการศึกษา 2559 มีนิสิตเปลี่ยนกลุ่มการเรียนมากที่สุด รองลงมาเป็นปีการศึกษา 2560 ปีการศึกษา 2558 และปีการศึกษา 2557 ตามลำดับ โดยปีการศึกษา 2556 มีนิสิตเปลี่ยนกลุ่มการเรียนน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์ลงทะเบียนเรียนของนิสิต ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดังนี้

2.1 พฤติกรรมการณ์ลงทะเบียนเรียนของนิสิตทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) ด้านพฤติกรรมการณ์ก่อนการลงทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา นิสิตตรวจสอบรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษาก่อนการลงทะเบียนเรียน 2) ด้านพฤติกรรมการณ์หลังการลงทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา นิสิตตรวจสอบตารางเรียนหรือตารางสอบ 3) ด้านการรับความรู้การลงทะเบียนเรียนจากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำช่วยเหลือในกรณีที่มีผลการเรียนต่ำหรือเพิ่มศักยภาพในการเรียนให้สูงขึ้น 4) ด้านการใช้บริการจากเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่แต่งกายสุภาพเหมาะสมกับกาลเทศะและการบริการ

2.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบการลงทะเบียนเรียน มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงระบบให้มีความรวดเร็ว รองรับผู้ใช้บริการจำนวนมากได้ ควรพัฒนาให้เว็บไซต์และระบบให้มีความรวดเร็วมากกว่านี้ ความรวดเร็วของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ควรเพิ่มช่องทางการลงทะเบียนเรียนมากกว่านี้ ควรเพิ่ม Server ให้รองรับผู้ใช้บริการได้มากกว่านี้และพัฒนาระบบลงทะเบียนเรียนให้มีประสิทธิภาพมากกว่านี้

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ข้อมูล, พฤติกรรมการณ์ลงทะเบียนเรียน

Abstract

This analysis aims to analyze and compare the enrollment information of undergraduate students of Mahasarakham University from academic year 2013-2017 to analyze the enrollment behavior of undergraduate students of Mahasarakham University. An analysis of enrollment information of undergraduate students of Mahasarakham University from academic year 2013-2017. The data analysis was performed by comparing data and used Microsoft Excel to calculate the total, mean and percentage then presented as tables, charts and brief essays. An analysis of enrollment behavior, the samplings were 380 students of Mahasarakham University. Research instruments used to collect data were the questionnaire about the enrollment behavior of students and the interview form for general information about current conditions and enrollment behavior of students. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The analysis results appear as follows;

1. An analysis of enrollment information of undergraduate students for academic year 2013-2017 were found as follows;

1.1 An enrollment aspect found that students able to enroll perfectly for 3 semesters. Most students enrolled in the first semester, the second semester, and summer or special semester, respectively.

1.2 An additional course and change subject type registration aspect found that most students enrolled for additional course, course withdrawal, W course withdrawal, respectively

1.3 The section changing of undergraduate student aspect found that for academic year 2016, most students changed section, for academic year 2017, for academic year 2015, and for academic year 2014, respectively. Moreover, for academic year 2013, students changed section for a small number,

2. The analysis of enrollment behavior of undergraduate students of Mahasarakham University can be revealed as follows;

2.1 Enrollment behavior of students in all 4 aspects, in overall was at a high, namely 1) Behavior before enrolling in the educational service system Students check the courses offered in each semester before enrollment. 2) Behavior after enrollment in the educational service system Students check the schedule or examination schedule. 3) In regards to knowledge, enrollment from advisors. The advisor advises to help in the case of low academic performance or increased academic potential. 4) Use of staff services The staff dress politely and appropriately with the times and services.

2.2 Suggestions guidelines for the development of the enrollment system were as follows, improve system to be fast and able to support many users, develop websites and systems to be faster, develop the speed of the internet network, add more channels of enrollment, add more servers to support users, and develop a more effective enrollment system.

Keywords: The Analysis of Enrollment information, Enrollment Behavior

บทนำ

การจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีกองทะเบียนและประมวลผลเป็นหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ และประสานงานด้านวิชาการซึ่งมีภารกิจหลักตั้งแต่การบริหารหลักสูตร การรับเข้าศึกษา การลงทะเบียนเรียน การประมวลผลการศึกษา การสำเร็จการศึกษา การออกเอกสารสำคัญทางการศึกษา และการพัฒนาระบบเทคโนโลยี

สารสนเทศสำหรับการปฏิบัติงานและการให้บริการสำหรับนิสิต บุคลากร และคณาจารย์ ตลอดจนการให้บริการแก่ผู้ปกครองนิสิต และหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมีการกำหนดข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ (สวัสดิ์ วิชระโกชน. 2559: 2)

กองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีระบบการลงทะเบียนเรียนเป็นระบบงานที่ทำงานอยู่บนระบบฐานข้อมูลทะเบียนที่สัมพันธ์กับนิสิตเป็นหลัก เพื่อบริการงานบริการการศึกษา ตั้งแต่เริ่มรับนิสิตเข้าศึกษา จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาเป็นวงจรต่อเนื่องกัน โดยมีองค์ประกอบของฐานข้อมูลหลายๆ ระบบ ประกอบกันตามกระบวนการของการทำงาน ประกอบด้วย ระบบฐานข้อมูลหลัก ระบบงานตารางสอนตารางสอบ ระบบงานลงทะเบียนระบบงานการเงินนิสิตและระบบงานประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พัฒนาระบบการลงทะเบียนเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 และได้เริ่มให้นิสิตใช้บริการระบบบริการการศึกษาและลงทะเบียนวิชาเรียนผ่านระบบ Internet ตั้งแต่ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยนิสิตสามารถลงทะเบียนผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ต่อเชื่อมโยงกับระบบ Internet ได้ทั่วประเทศ (สวัสดิ์ วิชระโกษณ์, 2554: 1 อ้างอิงมาจากอรอนงค์ เมฆพรรณโอภาส และคณะ, 2547: 10)

การลงทะเบียนเรียน ถือเป็นภารกิจหลักที่สำคัญอย่างมากในระบบลงทะเบียนเรียนและการเรียนการสอนของคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัย นอกจากคณะจะให้บริการการเรียนการสอนแก่นิสิตภายในคณะแล้ว ยังให้บริการแก่นิสิตคณะอื่นๆ อีกด้วย การคาดคะเนจำนวนนิสิตที่จะมาลงทะเบียนเรียนในแต่ละปี เป็นสิ่งจำเป็นต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนของคณะ จะต้องคาดคะเน และจะต้องทราบถึงจำนวนนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนของคณะอื่นๆ ด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนของคณะ การเตรียมการและจัดหาทรัพยากรด้านต่างๆ เช่น ทรัพยากรด้านบุคคล ประกอบด้วย อาจารย์ เจ้าหน้าที่ฝ่าย

วิชาการ เป็นต้น ทรัพยากรด้านวัสดุและครุภัณฑ์ต่างๆ ตลอดจนอาคารสถานที่ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอน หรือความต้องการทรัพยากรต่างๆ จะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับจำนวนนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษา ดังนั้นผู้ที่มีหน้าที่ในการวางแผนการลงทะเบียนเรียนของคณะต่างๆ จึงมีความจำเป็นต้องทราบจำนวนนิสิตที่จะมาลงทะเบียนเรียนในแต่ละของปีต่อไป โดยผู้ที่มีหน้าที่วางแผนต้องอาศัยข้อมูลการลงทะเบียนเรียนของนิสิตในคณะและปีการศึกษาที่ผ่านมา มาใช้ประกอบการคาดคะเนการลงทะเบียนเรียนของนิสิต การคาดคะเนที่คลาดเคลื่อนย่อมทำให้การวางแผนการดำเนินการด้านการเรียนการสอนและด้านการใช้ทรัพยากรด้านอื่นๆ มีความคลาดเคลื่อนตามไปด้วย ซึ่งอาจส่งผลเสียหายตามมาได้ เช่น วัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ หรือจำนวนอาจารย์ไม่เพียงพอต่อจำนวนนิสิตที่ลงทะเบียนเรียน เป็นต้น ดังนั้นการคาดคะเนจะต้องคาดคะเนให้ถูกต้องหรือใกล้เคียงให้มากที่สุด

การลงทะเบียนเรียนของนิสิตมีการดำเนินการผ่านระบบการลงทะเบียนเรียนจำนวนมาก มีผลทำให้ระบบการลงทะเบียนเรียนไม่สามารถรองรับผู้เข้าใช้งานจำนวนมากพร้อมกันได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีนิสิต จำนวน 40,536 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 26 ตุลาคม 2561) ซึ่งถือว่ามีจำนวนมากต่อการลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษา และนิสิตมีพฤติกรรมที่มีความหลากหลายในการลงทะเบียนเรียนผ่านระบบการลงทะเบียนที่แตกต่างกัน โดยนิสิตมีพฤติกรรมก่อนการลงทะเบียนเรียนผ่านระบบบริการการศึกษา เช่น การตรวจสอบปฏิทินการศึกษา การตรวจสอบรายวิชาที่เปิดสอน การตรวจสอบตารางเรียนการสอน เป็นต้น และนิสิตมีพฤติกรรมหลังการลงทะเบียนเรียนผ่านระบบ

บริการการศึกษา เช่น การเปลี่ยนรหัสผ่านเข้าสู่ระบบ การตรวจสอบรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนได้ การตรวจสอบตารางเรียนหรือตารางสอบ เป็นต้น

จากเหตุการณ์การลงทะเบียนเรียนผ่านระบบบริการการศึกษาของนิสิตดังกล่าว ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้นิสิตเกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการลงทะเบียนเรียนในแต่ละช่วงของการเปิดระบบลงทะเบียนเรียนตามปฏิทินการศึกษาที่กำหนดไว้ จึงทำให้นิสิตไม่สามารถเข้าสู่ระบบการลงทะเบียนเรียนได้ เนื่องจากเครือข่ายขัดข้อง ระบบปฏิบัติการขัดข้อง หรือนิสิตไม่สามารถชำระเงินได้ เนื่องจากข้อมูลการชำระเงินผิดพลาด หรือไม่ถูกต้อง รายวิชาไม่เพียงพอต่อความต้องการในการลงทะเบียนเรียน รายวิชาที่นั่งเต็ม เป็นต้น และมหาวิทยาลัยมหาสารคามยังไม่มีกระบวนการติดตามนิสิต ดูแลช่วยเหลือนิสิตอย่างเป็นระบบ จึงทำให้อาจารย์ที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการให้ความรู้การลงทะเบียนเรียน คำแนะนำและช่วยเหลือนิสิตในการเรียนและนิสิตได้ขอคำปรึกษาหรือใช้บริการจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถลงทะเบียนเรียนได้ทันตามช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ในปฏิทินการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิเคราะห์จึงได้ศึกษาการวิเคราะห์ข้อมูลและพฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิเคราะห์จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการลงทะเบียนเรียนของนิสิต ปีการศึกษา 2556-2560 ในประเด็นผลการลงทะเบียนเรียน การลงทะเบียนเรียนเพิ่มและเปลี่ยนแปลงรายวิชาเรียน การเปลี่ยนกลุ่มการเรียนและรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนมากที่สุด และวิเคราะห์พฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านพฤติกรรมก่อนการลง

ทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา 2) ด้านพฤติกรรมหลังการลงทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา 3) ด้านการรับความรู้การลงทะเบียนเรียนจากอาจารย์ที่ปรึกษา 4) ด้านการใช้บริการจากเจ้าหน้าที่ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และเสนอต่อผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาระบบการลงทะเบียนเรียนหรือการให้บริการนิสิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป และเป็นข้อมูลสำคัญให้กับคณะ สำนักศึกษาทั่วไป และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา ปรับปรุง วางแผนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิเคราะห์

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556-2560 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556-2560 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

- 1) ขั้นตอนเตรียมการ
  - 1.1 กำหนดเรื่องที่จะวิเคราะห์
  - 1.2 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย งานวิเคราะห์ หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์
  - 1.3 กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์
  - 1.4 จัดเตรียมความพร้อมด้าน

เอกสารและจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ในการวิเคราะห์

1.5 กำหนดเครื่องมือและเทคนิคใน
การวิเคราะห์

2) ขั้นตอนการดำเนินการ

2.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 จัดระบบข้อมูลและวิเคราะห์
ข้อมูล

2.3 แปลผลและสรุปผลการวิเคราะห์

3) ขั้นตอนการรายงานผล

3.1 จัดทำรายงานผลการวิเคราะห์

3.2 เสนอรายงานผลการวิเคราะห์ต่อ
ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3 เผยแพร่ผลงานการวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ในการวิเคราะห์เป็นตารางเก็บรวบรวมข้อมูลที่
ผู้วิเคราะห์ได้สร้างขึ้นและได้รับการพิจารณาตรวจสอบ
คุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ครอบคลุม
ข้อมูลตามที่ต้องการโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
สำเร็จรูป Microsoft Excel เพื่อวิเคราะห์และ
เปรียบเทียบข้อมูลการลงทะเบียนเรียนของ
นิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556-2560
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

**การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ
ข้อมูล**

ผู้วิเคราะห์ได้ดำเนินการวิเคราะห์
ข้อมูลการลงทะเบียนเรียน โดยการรวบรวมจาก
รายงานในฐานะข้อมูลงานทะเบียน ข้อมูลจาก
ระบบสารสนเทศ ข้อมูลจากกลุ่มงานทะเบียน
กองทะเบียนและประมวลผล และข้อมูลอื่นๆ ที่
เกี่ยวข้อง ดำเนินการเปรียบเทียบข้อมูลและใช้
โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป Microsoft Excel

เพื่อคำนวณหาผลรวม (Total: Σ) ค่าเฉลี่ย (Mean:
 $\bar{X}$) และค่าร้อยละ (Percentage: %) แล้วนำเสนอ
เป็นตาราง แผนภูมิ และบรรยายสรุปเป็นความ
เรียง

2. วิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการลงทะเบียน
เรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

1) ตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ
ระบบการศึกษาและสังกัดคณะของนิสิตระดับ
ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรม
การลงทะเบียนเรียน ดังนี้ 1) ด้านพฤติกรรมก่อน
การลงทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา 2)
ด้านพฤติกรรมหลังการลงทะเบียนเรียนใน
ระบบบริการการศึกษา 3) ด้านการรับความรู้
การลงทะเบียนเรียนจากอาจารย์ที่ปรึกษา 4) ด้าน
การใช้บริการจากเจ้าหน้าที่

2) ประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้
คือ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 40,536
คน (ข้อมูล ณ วันที่ 26 ตุลาคม 2561)

3) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์
ดังนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์
คือ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 380
คน

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ
สัมภาษณ์ คือ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
จำนวน 38 คน บุคลากรงานวิชาการคณะ จำนวน
9 คน และรองคณบดีที่รับผิดชอบงานฝ่ายวิชาการ
จำนวน 9 คน

4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

แบบสอบถามเรื่อง พฤติกรรมการ
ลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการระบบบริการการศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิต เป็นแบบสอบถามรายข้อมีทั้งหมด 4 ด้าน คือ 1) ด้านพฤติกรรมก่อนการลงทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา 2) ด้านพฤติกรรมหลังการลงทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา 3) ด้านการรับความรู้การลงทะเบียนเรียนจากอาจารย์ที่ปรึกษา 4) ด้านการใช้บริการจากเจ้าหน้าที่

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และคำถามปลายเปิด (Open Ended Questions) ซึ่งแบบสอบถามพฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.88

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบการลงทะเบียนเรียนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์ เรื่องพฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิต ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในระดับปริญญาตรี จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและพฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิต เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับขั้นตอนการ

ลงทะเบียนเรียน ระยะเวลาการลงทะเบียนเรียน การได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ปัญหาที่เกิดจากการลงทะเบียนเรียน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการลงทะเบียนเรียนควรปรับปรุงหรือดำเนินการเพิ่มเติมหรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบการลงทะเบียนเรียน

แบบสัมภาษณ์ ใช้สอบถามนิสิตกลุ่มตัวอย่างและบุคลากร จำนวน 56 คน ดังนี้ 1) นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 38 คน 2) บุคลากรงานวิชาการคณะ จำนวน 9 คน และ 3) รองคณบดีที่รับผิดชอบงานฝ่ายวิชาการ จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิเคราะห์ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง นิสิตตามที่กำหนดไว้แล้ว นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากนิสิตมาตรวจสอบจำนวนและความถูกต้อง จากนั้นนำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ และแบบสัมภาษณ์ โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิเคราะห์ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามดำเนินการตามระเบียบวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการแจกแจงความถี่และหาร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายเป็นระดับปัญหา ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2551: 102-103)

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยคำตอบแบบสอบถาม ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย ระดับพฤติกรรม
- 4.51-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง ระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง ระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง ระดับน้อย

ที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการลงทะเบียนเรียน ใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลรวบรวมได้จากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลและพฤติกรรมกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยเฉลี่ย 5 ปีการศึกษา พบว่า

1.1 นิสิตสามารถลงทะเบียนเรียนได้สมบูรณ์ครอบคลุมทั้ง 3 ภาคการศึกษา โดยนิสิตลงทะเบียนในภาคต้นมากที่สุด ร้อยละ 43.08 รองลงมาเป็นภาคปลาย ร้อยละ 37.90 และภาคฤดูร้อน/ภาคการศึกษาพิเศษ ร้อยละ 19.02 ตามลำดับ

1.2 นิสิตลงทะเบียนเรียน ปีการศึกษา 2560 มากที่สุด จำนวน 90,133 คน (ร้อยละ 21.72) รองลงมาเป็นปีการศึกษา 2558 จำนวน 87,096 คน (ร้อยละ 20.99) และปีการศึกษา 2559 จำนวน 86,894 คน (ร้อยละ 20.94) ตามลำดับ โดยปีการศึกษา 2557 มีนิสิตลงทะเบียนเรียนน้อยที่สุด จำนวน 70,588 คน (ร้อยละ 17.00) (ดังแสดงในภาพประกอบ 1)

1.2 นิสิตได้ลงทะเบียนเรียนเพิ่มและเปลี่ยนแปลงรายวิชาเรียน โดยมีการลงทะเบียนเรียนเพิ่มมากที่สุด ร้อยละ 59.49 มีการถอนรายวิชา ร้อยละ 33.95 มีการถอนรายวิชาติด W ร้อยละ 6.55 และมีการลงทะเบียนเรียนแบบไม่นับหน่วยกิต (Audit) แต่มีจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับกรทำรายการประเภทอื่นๆ (ดังแสดงในตารางที่ 1)

1.3 นิสิตมีการเปลี่ยนกลุ่มการเรียน ปีการศึกษา 2559 มากที่สุด ร้อยละ 21.67 รองลงมาเป็นปีการศึกษา 2560 ร้อยละ 21.59 และปีการศึกษา 2558 ร้อยละ 21.03 ตามลำดับ โดยปีการศึกษา 2556 มีนิสิตเปลี่ยนกลุ่มการเรียนน้อยที่สุด ร้อยละ 17.68

1.4 นิสิตลงทะเบียนเรียนรายวิชาศึกษาทั่วไปมากที่สุด ซึ่งเป็นรายวิชาศึกษาทั่วไป บังคับที่นิสิตทุกคนจะต้องเรียน จึงส่งผลให้แต่ละรายวิชามีนิสิตลงทะเบียนเรียนเป็นจำนวนมาก

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการลงทะเบียนของนิสิต พบว่า

2.1 นิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 70.52 มีอายุระหว่าง 19-20 ปี ร้อยละ 44.73 กำลังศึกษาอยู่ในระบบปกติ ร้อยละ 91.05 และอยู่ชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 42.90 นิสิตกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการบัญชีและการจัดการ ร้อยละ 25.00

2.2 พฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ -4.07) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านพฤติกรรมหลังการลงทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา ($\bar{X}$ -3.97) ด้านการรับรู้การลงทะเบียนเรียนจากอาจารย์ที่ปรึกษา ($\bar{X}$ -3.72) ด้านพฤติกรรมก่อนการลงทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา ($\bar{X}$ -3.68) และด้านการใช้บริการจากเจ้าหน้าที่ ($\bar{X}$ -3.31) ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 2)

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิตเป็นรายข้อ สามารถสรุปได้ดังนี้

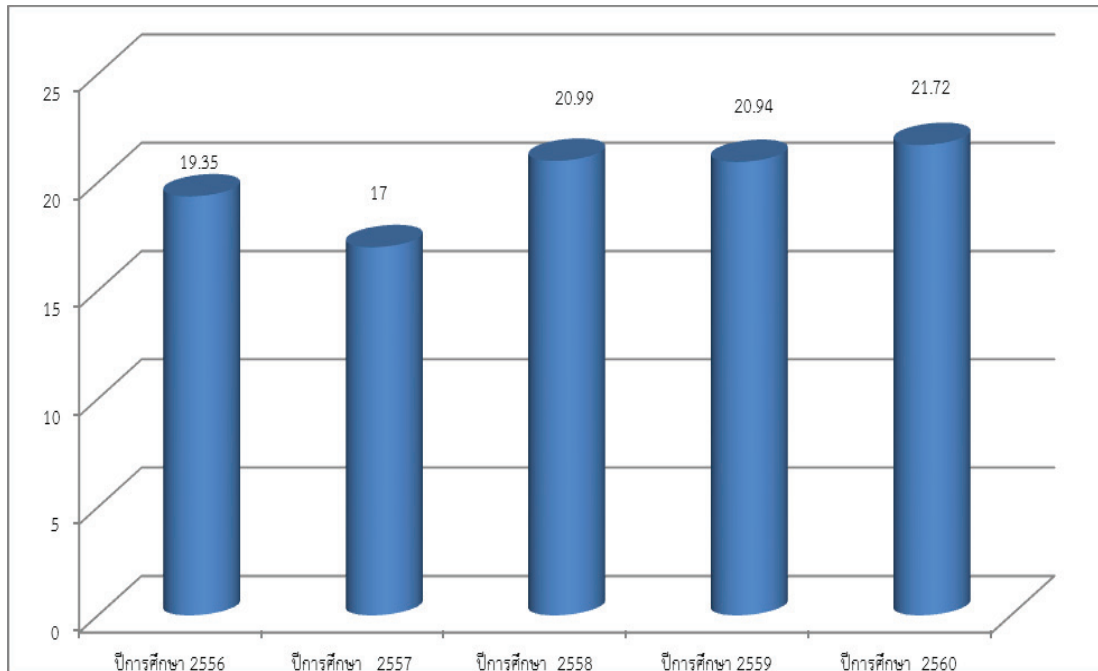
ด้านพฤติกรรมก่อนการลงทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า นิสิตตรวจสอบรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละภาค การศึกษา ก่อนการลงทะเบียนเรียน รองลงมา คือ ตรวจสอบปฏิทินการศึกษา ก่อนการลงทะเบียนเรียน ตรวจสอบรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในตารางเรียนและตารางสอบก่อนการลงทะเบียนเรียน และตรวจสอบตารางสอนของอาจารย์ผู้สอน เพื่อดูรายวิชาที่ต้องการลงทะเบียนเรียนกับอาจารย์ดังกล่าว

ด้านพฤติกรรมหลังการลงทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า นิสิตตรวจสอบตารางเรียนหรือตารางสอบ รองลงมา คือ ตรวจสอบผลการลงทะเบียนเรียนทุกภาค การศึกษา และชำระเงินค่าลงทะเบียนเรียนตามปฏิทินการศึกษาที่กำหนดไว้

ด้านการรับรู้การลงทะเบียนเรียนจากอาจารย์ที่ปรึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำช่วยเหลือในกรณีที่มีผลการเรียนต่ำหรือเพิ่มศักยภาพในการเรียนให้สูงขึ้น รองลงมา คือ อาจารย์ที่ปรึกษามีความเป็นกันเอง และให้ความช่วยเหลือนิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษามีความรู้เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับทางการศึกษา

ด้านการใช้บริการจากเจ้าหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า เจ้าหน้าที่แต่งกายสุภาพเหมาะสมกับกาลเทศะและการบริการ รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการลงทะเบียนเรียนและเจ้าหน้าที่มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในการให้บริการ

2.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบการลงทะเบียนเรียน ได้แก่ มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงระบบให้มีความรวดเร็ว รองรับผู้ใช้บริการจำนวนมากได้มากที่สุด รองลงมา คือ ควรพัฒนาให้เว็บไซต์ และระบบให้มีความรวดเร็วมากกว่านี้ ความรวดเร็วของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ควรเพิ่มช่องทางการลงทะเบียนเรียนมากกว่านี้ ควรเพิ่ม Server ให้รองรับผู้ใช้บริการได้มากกว่านี้ พัฒนาระบบลงทะเบียนเรียนให้มีประสิทธิภาพมากกว่านี้ ควรขยายระยะเวลาในการจ่ายเงินค่าลงทะเบียนเรียนนานกว่านี้ ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่สำรองที่นั่งให้เพียงพอต่อผู้ใช้บริการ ควรเปิดที่นั่งเรียนให้นิสิตในการลงทะเบียนเรียนมากกว่าเดิม ควรมีการพัฒนาบุคลากรในการให้บริการให้มีคุณภาพมากกว่านี้ และควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ในการให้บริการเพื่อความรวดเร็วให้รองรับผู้ใช้บริการได้มากกว่านี้

ภาพประกอบ 1 แสดงแผนภูมิจำนวนร้อยละนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556-2560

ตาราง 1 จำนวนนิสิตลงทะเบียนเรียนเพิ่มและเปลี่ยนแปลงรายวิชาเรียนระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556-2560 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ลำดับที่	รายการ	ปีการศึกษา										รวม	
		2556		2557		2558		2559		2560			
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	เพิ่ม	55,364	48.78	54,229	58.58	64,341	62.04	68,629	63.91	68,303	64.83	310,866	59.49
2	ถอน	36,661	32.30	33,994	36.72	35,730	34.45	35,948	33.48	35,048	33.27	177,381	33.95
3	ถอน W	21,453	18.90	4,346	4.69	3,639	3.51	2,794	2.60	1,987	1.89	34,219	6.55
4	Audit	18	0.02	5	0.01	5	0.00	7	0.01	18	0.01	53	0.01
	รวม	113,496	100.00	92,574	100.00	103,715	100.00	107,378	100.00	105,356	100.00	522,519	100.00
	ร้อยละ	21.72	-	17.72	-	19.85	-	20.55	-	20.16	-	100.00	-

ตาราง 2 พฤติกรรมการลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตามรายด้าน

ลำดับ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
ด้านพฤติกรรมก่อนการลงทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา				
1	ตรวจสอบปฏิทินการศึกษาก่อนการลงทะเบียนเรียน	3.90	0.90	มาก
2	ตรวจสอบรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษาก่อนการลงทะเบียนเรียน	3.97	0.93	มาก
3	ตรวจสอบตารางสอนของอาจารย์ผู้สอน เพื่อดูรายวิชาที่ต้องการลงทะเบียนเรียนกับอาจารย์ดังกล่าว	3.59	1.07	มาก
4	ตรวจสอบรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในตารางเรียนและตารางสอบก่อนการลงทะเบียนเรียน	3.90	0.94	มาก
5	ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการแนะนำการลงทะเบียนจากระบบบริการการศึกษา	3.55	1.00	มาก
6	ตรวจสอบตารางการใช้ห้องเรียนในแต่ละอาคารเรียน	3.37	1.06	ปานกลาง
7	ตรวจสอบภาระหนี้สินในระบบบริการการศึกษาก่อนการลงทะเบียนเรียน	3.49	1.11	ปานกลาง
	รวม	3.68	0.73	มาก
ด้านพฤติกรรมหลังการลงทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา				
8	เปลี่ยนรหัสผ่านเพื่อความปลอดภัยการใช้ระบบ	3.34	1.24	ปานกลาง
9	ออกจากระบบทุกครั้งเมื่อเลิกใช้งาน	3.88	1.16	มาก
10	ตรวจสอบรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนได้	4.03	0.92	มาก
11	ตรวจสอบผลการลงทะเบียนเรียนทุกภาคการศึกษา	4.18	0.87	มาก
12	ตรวจสอบหนี้สินค้างชำระหลังจากการลงทะเบียนเรียนได้เรียบร้อยแล้ว	3.78	1.03	มาก
13	ชำระเงินค่าลงทะเบียนเรียนตามปฏิทินการศึกษาที่กำหนดไว้	4.12	0.90	มาก
14	ตรวจสอบตารางเรียน หรือตารางสอบ	4.24	0.84	มาก
15	ตรวจสอบคะแนนเก็บหลังจากเสร็จสิ้นการสอบ	4.11	0.93	มาก
16	ตรวจสอบรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนประกอบการสำเร็จการศึกษาผ่านระบบบริการการศึกษา	4.04	0.88	มาก
	รวม	3.97	0.66	มาก
ด้านการรับความรู้การลงทะเบียนเรียนจากอาจารย์ที่ปรึกษา				
17	อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียน	3.46	1.10	ปานกลาง
18	อาจารย์ที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการลงทะเบียนเรียน	3.66	1.05	มาก
19	อาจารย์ที่ปรึกษามีความรู้เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับทางการศึกษา	3.78	1.00	มาก
20	อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถเข้าพบได้สะดวก เมื่อนิสิตมาขอคำปรึกษา	3.65	1.04	มาก
21	อาจารย์ที่ปรึกษามีความเป็นกันเองและให้ความช่วยเหลือนิสิต	3.85	0.99	มาก
22	อาจารย์ที่ปรึกษาติดตามผลการเรียนของนักศึกษา ให้คำแนะนำในกรณีที่มีปัญหาการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่ง	3.77	1.03	มาก
23	อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำช่วยเหลือในกรณีที่มีผลการเรียนต่ำหรือเพิ่มศักยภาพในการเรียนให้สูงขึ้น	3.86	1.02	มาก
	รวม	3.72	0.86	มาก
ด้านการใช้บริการจากเจ้าหน้าที่				
24	เจ้าหน้าที่มีความตรงต่อเวลา และมีความรวดเร็วในการให้บริการ	3.22	1.09	ปานกลาง
25	เจ้าหน้าที่มีเพียงพอต่อการให้บริการ	3.09	1.14	ปานกลาง
26	เจ้าหน้าที่มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในการให้บริการ	3.33	1.15	ปานกลาง
27	เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการลงทะเบียนเรียน	3.47	1.16	ปานกลาง
28	เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระตือรือร้น และเต็มใจให้บริการ	3.16	1.17	ปานกลาง
29	เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพ	3.29	1.12	ปานกลาง
30	เจ้าหน้าที่แต่งกายสุภาพเหมาะสมกับกาลเทศะและการบริการ	3.61	1.06	มาก
	รวม	3.31	0.98	ปานกลาง
	โดยรวม	4.07	0.68	มาก

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและพฤติกรรมการณ์ลงทะเบียนเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีประเด็นที่สำคัญและได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงข้อมูลการลงทะเบียนเรียนพบว่า นิสิตมีการลงทะเบียนเรียนเพิ่ม-ถอนรายวิชาเป็นจำนวนมากในแต่ละภาคการศึกษา เนื่องจากได้มีการแก้ไขข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี และแนวปฏิบัติส่งผลทำให้นิสิตสามารถลงทะเบียนเรียนเพิ่ม-ถอนรายวิชา ผ่านระบบบริการการศึกษาได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสวัสดี วิชระโกชน (2559: 446-457) ได้ศึกษาการศึกษารูปแบบการให้บริการด้านการลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า มหาวิทยาลัยกำหนดรูปแบบการให้บริการด้านการลงทะเบียนเรียนระดับปริญญาตรีเป็นไปตามข้อบังคับ ระเบียบ หรือประกาศของมหาวิทยาลัย โดยกำหนดให้นิสิตลงทะเบียนเรียนด้วยตนเองผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถเลือกลงทะเบียนเรียนรายวิชาตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดและเลือกรายวิชาโดยอิสระตามความต้องการ ซึ่งมีระยะเวลาในการลงทะเบียนเรียน ประมาณ 7-14 วัน และกำหนดให้ชำระเงินค่าลงทะเบียนผ่านธนาคารและสอดคล้องกับงานวิจัยของสาวิตรี อดดกลิ่น (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาที่มีต่อการลงทะเบียนเรียนเพิ่ม-ถอนรายวิชา พบว่า ความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาที่มีต่อการลงทะเบียนเรียน เพิ่ม-ถอนรายวิชา ความพึงพอใจในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้

บริการ ด้านขั้นตอนการดำเนินการลงทะเบียนเรียน เพิ่ม-ถอนรายวิชาและด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง

2. พฤติกรรมการณ์ลงทะเบียนเรียนของนิสิต ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมการณ์ก่อนการลงทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา ด้านพฤติกรรมการณ์หลังการลงทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา ด้านการรับความรู้การลงทะเบียนเรียนจากอาจารย์ที่ปรึกษา และด้านการใช้บริการจากเจ้าหน้าที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาระดับพฤติกรรมการณ์ลงทะเบียนเรียนของนิสิตในแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านพฤติกรรมการณ์ก่อนการลงทะเบียนเรียนเรียนในระบบบริการการศึกษา อยู่ในระดับมาก พบว่า ตรวจสอบรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษาก่อนการลงทะเบียนเรียน เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้มีการกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการในการลงทะเบียนเรียนและได้กำหนดหน่วยกิตที่นิสิตสามารถลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษาให้เป็นไปตามข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศของมหาวิทยาลัย โดยนิสิตจะต้องลงทะเบียนเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาของแต่ละหลักสูตรที่นิสิตสังกัดอยู่และเก็บรายวิชาหมวดศึกษาทั่วไปให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสวัสดี วิชระโกชน (2559: 247) ได้ศึกษาการศึกษารูปแบบการให้บริการด้านการลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า มหาวิทยาลัยกำหนดขั้นตอน กระบวนการหรือวิธีการเกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียน กำหนดจำนวนหน่วยกิตที่นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีสามารถลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษารลงทะเบียนเรียนซ้ำหรือเรียนแทน และการ

ขอเพิ่ม ขอลด ขอเปลี่ยนแปลงและขอถอนรายวิชา เรียนเป็นไปตามข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศ ของมหาวิทยาลัย

2) ด้านพฤติกรรมหลังการลงทะเบียนเรียนในระบบบริการการศึกษา อยู่ในระดับมาก พบว่า ตรวจสอบตารางเรียนหรือตารางสอบ เนื่องจาก นิสิตได้ยืนยันการลงทะเบียนเรียนเสร็จสมบูรณ์ จะต้องมีการตรวจสอบตารางเรียนหรือตารางสอบ เพื่อวางแผนการเรียนในภาคการศึกษาอื่นๆ ซึ่งเป็นการตรวจสอบผ่านระบบลงทะเบียนเรียนหรือระบบบริการการศึกษาได้ง่าย และสะดวก โดยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้มีการพัฒนาระบบลงทะเบียนเรียนมีความเข้าใจง่าย และสะดวก สามารถลงทะเบียนเรียนหรือตรวจสอบข้อมูลการลงทะเบียนเรียนได้ทุกที่ที่มีเครือข่าย Internet ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรอนงค์ เมฆพรรณโอบาสและคณะ (2547: 65-67) ได้ศึกษาความพึงพอใจ ปัญหา และสาเหตุต่อการใช้ระบบบริการการศึกษาและการลงทะเบียนเรียนผ่านระบบ Internet ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า นิสิตสามารถเข้าสู่ระบบและใช้บริการได้อย่างหลากหลายและสามารถลงทะเบียนเรียนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ทุกที่ที่มีอินเทอร์เน็ตหรือเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวัสดิ์ วิชระโกชน์ (2554: 124-127) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบการลงทะเบียนเรียน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า จุดเด่นของระบบการลงทะเบียนเรียน คือ ใช้งานง่ายและสะดวก สะดวกต่อการลงทะเบียนเรียนผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเป็นระบบลงทะเบียนเรียนที่เข้าใจง่ายมีความรวดเร็ว มีการแจ้งข่าวสารได้รวดเร็วมีความทันสมัย ระบบการลงทะเบียนเรียนมีประสิทธิภาพดีมาก มีความสะดวกและรวดเร็วไม่ต้องเสียเวลายื่นเอกสารให้ผู้นว

สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ดี

3) ด้านการรับความรู้การลงทะเบียนเรียนจากอาจารย์ที่ปรึกษา อยู่ในระดับมาก พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำช่วยเหลือในกรณีที่มีผลการเรียนต่ำหรือเพิ่มศักยภาพในการเรียนให้สูงขึ้น เนื่องจากนิสิตที่มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด นิสิตไม่สามารถปรับตัวสำหรับการเรียนในอุดมศึกษาได้ นิสิตมีปัญหาในเรื่องค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอในการเล่าเรียนและใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และมหาวิทยาลัยไม่มีกระบวนการติดตามนิสิต ดูแลช่วยเหลือนิสิตอย่างเป็นระบบ จึงทำให้อาจารย์ที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือนิสิตที่มีผลการเรียนต่ำและคำปรึกษาในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวัสดิ์ วิชระโกชน์ (2561: 115-123) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการผันสภาพการเป็นนิสิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นว่ามหาวิทยาลัยมีปัญหาในเรื่องการผันสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี โดยมีสาเหตุมาจากการมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด นิสิตไม่สามารถปรับตัวสำหรับการเรียนในอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยไม่มีกระบวนการติดตามดูแลและช่วยเหลือนิสิตอย่างเป็นระบบ

4) ด้านการใช้บริการจากเจ้าหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง พบว่า เจ้าหน้าที่แต่งกายสุภาพเหมาะสมกับกาลเทศะและการบริการเนื่องจากเจ้าหน้าที่งานด้านวิชาการมีหน้าที่ให้บริการนิสิต บุคลากร และคณาจารย์ ตลอดจนจนการให้บริการแก่ผู้ปกครองนิสิต และหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการจึงต้องมีการแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ กับสถานที่ให้บริการและ

มีมนุษยสัมพันธ์ดี ยิ้มแย้ม แจ่มใสและเต็มใจในการให้บริการ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและไว้วางใจต่อผู้ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุเดช เพียรความสุข และคณะ (2558: 82-89) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการของ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่า ปัจจัยด้านบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจของ นักศึกษาที่มีต่อการให้บริการของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หมายความว่า หากเจ้าหน้าที่ในสำนักส่งเสริม วิชาการและงานทะเบียนมีบุคลิกภาพที่ดีในการให้บริการ ได้แก่ การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมตามกาลเทศะแสดงกิริยามารยาทสุภาพ และอ่อนโยน มีมนุษยสัมพันธ์ดี ยิ้มแย้ม แจ่มใสมีความสนใจและเต็มใจในการให้บริการทุกครั้งมีความเอาใจใส่และกระตือรือร้นในการให้บริการในระดับสูง จะมีผลทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีในระดับสูงด้วย

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบการลงทะเบียนเรียน ได้แก่ มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงระบบให้มีความรวดเร็ว รองรับผู้ใช้บริการจำนวนมากได้ ควรพัฒนาให้เว็บไซต์และระบบให้มีความรวดเร็วมากกว่านี้ ความรวดเร็วของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ควรเพิ่มช่องทางการลงทะเบียนเรียนมากกว่านี้ ควรเพิ่ม Server ให้รองรับผู้ใช้บริการได้มากกว่านี้ พัฒนาระบบลงทะเบียนเรียนให้มีประสิทธิภาพมากกว่านี้ เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีจำนวนนิสิตที่ศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้มีผู้เข้าใช้ระบบการลงทะเบียนเรียนจำนวนมากเช่นกัน จึงส่งผลให้ระบบช้าลง ไม่สามารถรองรับจำนวนผู้เข้าใช้

ในปริมาณมากได้ การกู้คืนของระบบเมื่อระบบล่มทำได้ช้า และจำนวนที่นั่งเรียนในรายวิชาที่เปิดรับลงทะเบียนเรียนเต็มก่อน จึงทำให้มีนิสิตบางส่วนไม่สามารถลงทะเบียนเรียนหรือใช้บริการอื่นๆ ผ่านระบบการลงทะเบียนเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวลัญชร ฆารไสว (2560: 96-98) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ในการลงทะเบียนเรียนและการฟื้นฟูสภาพ ของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการฟื้นฟูสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า แนวทางการพัฒนาการลงทะเบียนเรียนและการฟื้นฟูสภาพของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการฟื้นฟูสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรมีการขยายจำนวนที่นั่งของกลุ่มรายวิชาที่เต็ม เพื่อรองรับจำนวนนิสิตที่ต้องการลงทะเบียนเรียนเพิ่ม ควรปรับปรุงระบบและประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) ให้สามารถรองรับการเข้าใช้ระบบได้มากขึ้น ใช้งานได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว และควรพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้ช่วยเหลือและแนะนำนิสิตในการลงทะเบียนเรียนและการฟื้นฟูสภาพของนิสิตและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวัสดิ์ วิชระโกชน์ (2554: 124-127) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบการลงทะเบียนเรียน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบการลงทะเบียนเรียน ควรมีการกำกับ ติดตาม ควบคุมดูแล และเฝ้าระวังระบบการลงทะเบียนเรียนไม่ให้ล้นบ่อยครั้ง มีความทันสมัย และมีประสิทธิภาพ ควรแบ่งช่วงการลงทะเบียนให้เหมาะสม ควรพัฒนาเว็บไซต์รวมถึงระบบไม่ให้ขัดข้องและมีความรวดเร็ว ควรกำหนดให้มีการลงทะเบียนเรียนที่ละชั้นปี และควรเพิ่มความสามารถของ Server ให้สามารถรองรับผู้ใช้บริการจำนวนมากได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการ ศึกษาไปใช้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการลงทะเบียนเรียนเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีกองทะเบียนและประมวลผลเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการงานวิชาการ ซึ่งหน่วยงานระดับคณะจะเป็นผู้จัดการศึกษาและมีความใกล้ชิดกับนิสิตมากที่สุด จึงมีข้อมูลในเชิงคุณภาพในการจัดการศึกษา ดังนั้น คณะ/วิทยาลัยควรนำข้อมูลจากผลการวิเคราะห์ไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของหน่วยงาน เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถยิ่งขึ้น เช่น จำนวนนิสิตที่ลงทะเบียนเรียน การลงทะเบียนเรียนเพิ่มและเปลี่ยนแปลงรายวิชาเรียน การเปลี่ยนกลุ่มการเรียนและรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนมากที่สุด

1.2 อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีการเพิ่มช่องทางในการพบนิสิต ให้คำปรึกษา แนะนำก่อนการลงทะเบียนเรียนให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิเคราะห์ ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบ

ความคิดเห็นของนิสิตต่อการลงทะเบียนเรียนระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก เพื่อเป็นข้อมูลในภาพรวมประกอบการวางแผนและการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย

2.2 ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะประเด็น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดขึ้น เพื่อสามารถนำไปเปรียบเทียบและจัดทำข้อมูลได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น การวิเคราะห์ผลการศึกษานิสิต การเทียบโอนผลการเรียน การฟื้นสภาพการเป็นนิสิต และการสำเร็จการศึกษา เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิเคราะห์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วย การส่งเสริมจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่สนับสนุนทุนวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ผู้วิเคราะห์ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ประเทพา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน คณะศึกษาศาสตร์ และนางอรอนงค์ เมฆพรรณโอภาส ผู้อำนวยการกองทะเบียนและประมวลผล ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2551). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น..
- ภาณุเดช เพ็ญความสุข และคณะ. (2558) *ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการของ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. รายงานการวิจัย. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วัลลภชพร ชวารไสว. (2560). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ในการลงทะเบียนเรียนและการฟื้นสภาพของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการฟื้นสภาพนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. รายงานการวิจัย. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สวัสดี วิชระโกษณ์. (2561). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการฟื้นสภาพการเป็นนิสิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. รายงานการวิจัย. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สวัสดี วิชระโกชน์.. (2559). การศึกษารูปแบบการให้บริการด้านการลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการวิจัย. มหาสารคาม: กองทะเบียนและประมวลผล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สวัสดี วิชระโกชน์. (2554). สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการพัฒนาระบบการลงทะเบียนเรียน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. รายงานการวิจัย. มหาสารคาม: กองทะเบียนและประมวลผล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สาวิตรี อดกลิ่น. (2554). ความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีต่อการลงทะเบียนเรียนเพิ่ม-ถอนรายวิชา. ปัญหาพิเศษ วท.บ. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรอนงค์ เมฆพรรณโอภาสและคณะ. (2547). ความพึงพอใจ ปัญหา และสาเหตุต่อการใช้ระบบบริการ การศึกษาและการลงทะเบียนเรียนผ่านระบบ Internet ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. รายงานการวิจัย. มหาสารคาม: กองทะเบียนและประมวลผล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การวิเคราะห์หัวข้อข่าวสรรพากร: มิติอภิหน้าที่*

Revenue News Headlines Analysis: Metafunction Dimension

วิชชกานต์ เมธาวิริยะกุล¹, เพ็ญนภา คล้ายสิงห์โต², ศิระวัษฐ์ กาวิละนันท์³
Witchatkarn Maythawiriyakul¹, Phennapha Klaisingto², Siravast Kavilanan³

Received: 11 May 2020

Revised: 16 July 2020

Accepted: 17 August 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาภาษาในมิติอภิหน้าที่ของภาษาที่ปรากฏในหัวข้อข่าวสรรพากรไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระบบใจความหลัก ระบบประโยคตามมาลา และระบบความสัมพันธ์ระหว่างนามกับกริยาในหัวข้อข่าวสรรพากรในหนังสือพิมพ์ไทย จำนวน 21 ฉบับ ในระหว่างปี พ.ศ. 2553-2562 จำนวน 2,173 หัวข้อข่าว แนวคิดที่ใช้ในการศึกษาคือ ทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่เชิงระบบ ได้แก่ หน้าที่ด้านสื่อความคิด หน้าที่ปฏิสัมพันธ์ และหน้าที่ในตัวบท

ผลการศึกษาพบว่า ประเภทใจความหลักที่พบมากที่สุดคือ ใจความหลักแสดงเรื่อง รองลงมาคือใจความหลักแสดงปฏิสัมพันธ์ แต่ไม่พบใจความหลักแสดงตัวบท ส่วนประเภทของประโยคตามมาลาที่พบมากที่สุดคือ ประโยคบอกเล่า รองลงมาคือ ประโยคคำสั่ง และประโยคคำถาม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างนามกับกริยาที่พบมากที่สุดคือ กระบวนการที่เกี่ยวกับการกระทำ รองลงมาคือ กระบวนการที่เกี่ยวกับการพูด กระบวนการที่สื่อพฤติกรรมทั้งทางกายและจิตใจ กระบวนการที่สื่อความคิดความรู้สึก กระบวนการที่สื่อการมีอยู่หรือเกิดขึ้นของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และกระบวนการเกี่ยวกับสภาพ ตามลำดับ ดังนั้นลักษณะเด่นของหัวข้อข่าวสรรพากรในหนังสือพิมพ์ไทยสามารถสรุปได้เป็นโครงสร้างที่ประกอบไปด้วยใจความหลักแสดงเรื่อง ในรูปประโยคบอกเล่า และกระบวนการที่เกี่ยวกับการกระทำ

คำสำคัญ: วิเคราะห์, ข่าว, สรรพากร, อภิหน้าที่

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาทฤษฎีการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis)

¹ นิสิตหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, เจ้าหน้าที่งานสรรพากรชำนาญงาน สำนักงานสรรพากรพื้นที่พะเยา กรมสรรพากร E-mail: witchatkarn.ma@rd.go.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

³ อาจารย์ ดร. ประจักษ์ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ Ph.D. Student in Applied Linguistics, School of Liberal Arts, University of Phayao; Revenue Officer, Experienced Level, Phayao Area Revenue Office, The Revenue Department, E-mail: witchatkarn.ma@rd.go.th

² Assistant Professor, Ph.D., School of Liberal Arts, University of Phayao

³ Lecturer, Ph.D., School of Liberal Arts, University of Phayao

Abstract

This paper studied the metafunction dimension of the language that appeared in the Thai Revenue news headlines. The objective of this research was to study the metafunction in order to analyze the system of Theme, Mood, and Transitivity. The sample consisted of 2,173 Revenue news headlines in 21 Thai newspapers between 2010 and 2019. Systemic Functional Grammar in terms of the ideational metafunction, the interpersonal metafunction, and the textual metafunction was applied in data analysis of this research.

The results of the research revealed that in the system of Theme, the topical theme was the most selected theme used in the texts followed by the interpersonal theme, but the textual theme was not found in the texts. Regarding the system of Mood, the declarative sentences occurred at the highest rate followed by imperative sentences and interrogative sentences respectively. For the system of Transitivity, the material process was the most frequently selected followed by the verbal process, behavioral process, mental process, existential process, and relational process respectively. Therefore, the main features of the Revenue news headlines in Thai newspapers can be summarized as a structure consisting of the topical theme in the declarative sentences and the material process.

Keywords: Analysis, news, revenue, metafunction

บทนำ

ข่าวในหนังสือพิมพ์มีได้นำเสนอเฉพาะความจริงหรือข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่ก็นำเสนอความคิดและความเชื่อที่จะส่งผลต่อการรับรู้ของผู้คนในสังคมด้วย พาดหัวข่าวหรือหัวข้อข่าว เป็นองค์ประกอบของข่าวที่มีความคิดและความเชื่อแฝงอยู่มากที่สุด เพราะผู้ผลิตข่าวสามารถเลือกใช้ภาษาได้ตามมุมมองที่ตนต้องการ และแทรกความคิดเห็น ทศนคติที่มีต่อเหตุการณ์ในข่าวได้มากที่สุด ทำให้พาดหัวข่าวหรือหัวข้อข่าวเป็นส่วนที่จะสะท้อนให้เห็นชุดความคิดที่จะนำไปสู่อุดมการณ์ที่แฝงอยู่ได้มากกว่าส่วนอื่นของข่าว (Van Dijk, 1988; Fowler, 1991 อ้างใน เพ็ญนภา คล้ายสิงห์โต, 2554)

กรมสรรพากร เป็นส่วนราชการระดับกรม สังกัดกระทรวงการคลัง มีภารกิจหลักและ

หน้าที่ ที่สำคัญคือเป็นเสาหลักในการจัดเก็บภาษีเพื่อเป็นรายได้ให้รัฐบาลนำไปใช้ในการพัฒนาและบริหารประเทศให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน แต่ในการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสรรพากรยังพบปัญหาและอุปสรรคอยู่มาก เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความร่วมมือในการเสียภาษีให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริง และยังมีความคิด ความเชื่อที่ไม่ดีหรือเป็นแง่ลบและมีอคติต่อการเสียภาษีให้ถูกต้อง ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของประชาชนคนไทย ตามรัฐธรรมนูญ

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการนำเสนอข่าวสรรพากรของหนังสือพิมพ์เป็นสาเหตุหนึ่งส่งผลทำให้ประชาชนมีความคิด ความเชื่อที่ไม่ดีหรือเป็นแง่ลบและมีอคติต่อการทำหน้าที่สำคัญของคนไทย นั่นคือการเสียภาษีให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงที่กฎหมายกำหนด ตัวอย่างของหัวข้อข่าวที่

หนังสือพิมพ์นำเสนอเกี่ยวกับสรรพากร ปรากฏ ดังนี้

สรรพากรจ้องรีดภาษีย้อนหลัง 10 ปี (ฐานเศรษฐกิจ 7 ส.ค. 54)

สรรพากรขู่ฟันธุรกิจเสี่ยงภาษี (คม ชัด ลึก 11 ก.ค. 55)

สรรพากรไล่บี้อัดภาษีค่าของเก่า-เช่า พระเครื่อง (ไทยโพสต์ 23 ต.ค. 55)

ติดเรดาร์ถอนขนห่านอาชีพอิสระ สรรพากรไล่บี้แพทย์ยันแผงลอย (ฐานเศรษฐกิจ 22 ธ.ค. 56)

สรรพากรจัดหนักกริดภาษี (M2F 30 ก.ค. 57)

กวดวิชาโร่แร่เจอสรรพากรถอนขน สลักความสุขไม่ทันไรร้องจ๊าก คาดบีมรายได้เข้า รั้วนับพันล้าน ไทยรัฐ (17 ธ.ค. 57)

สรรพากรจ้องรีดภาษีค่าสอนพิเศษ อ.มหาลัยรัฐ (ประชาชาติธุรกิจ 18 พ.ค. 58)

สรรพากรขู่เชือด ศิลปินวีวีสินค้า (เดลินิวส์ 26 พ.ค. 61)

จากหัวข้อข่าวดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์ได้นำเสนอข่าวสรรพากรในแง่ลบ โดยมีการใช้คำหรือกลุ่มคำ เช่น ถอนขนห่าน ไล่บี้ จ้องรีด ขู่เชือด ขู่ฟัน จ้องรีด จัดหนักกริด เป็นต้น และหนังสือพิมพ์ได้มีการผลิตคำดังกล่าวซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนทำให้ประชาชนผู้อ่านมีความคิด ความเชื่อที่ไม่ถูกต้องและไม่ดีต่อการเสียภาษีและต่อกรมสรรพากร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาษาในมิติด้านอภินิหาร (Metafunction) ของภาษาที่ปรากฏในหัวข้อข่าวสรรพากรในหนังสือพิมพ์ไทยตามทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่เชิงระบบ

การวิเคราะห์หัวข้อข่าวสรรพากรตามทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่เชิงระบบ

ทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่เชิงระบบ หรือ ไวยากรณ์ระบบและหน้าที่ (Systemic Functional Grammar หรือ Systemic Functional Linguistics เรียกโดยย่อว่า SFG หรือ SFL) ของ Michael Alexander Kirkwood Halliday (ค.ศ. 1925-2018) นักภาษาศาสตร์แห่งสำนักลอนดอน (London School of Linguistics) ได้รับอิทธิพลมาจาก John Rupert Firth (ค.ศ. 1890-1960) จัดเป็นไวยากรณ์ตามแนวทางที่นิยม (Functionalism) มองภาษาเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม (Societal phenomenon) กล่าวคือภาษา/ตัวบท/อนุพากย์ (Clause) มีหน้าที่ทางสังคมหรือมีอภินิหาร (Metafunction) 3 ประการ (Halliday and Matthiessen, 2004 pp.29-30, 64-303, 2014 pp.30-31, 88-356; ฌ็อง-พอล ฟานโพธิ์ทอง, 2556 หน้า 66-79; จันท์มา อังคพณิชกิจ, 2561 หน้า 68-69, 114-117; วิโรจน์ อรุณมานะกุล, 2562 หน้า 173, 188-193) ดังนี้

1. หน้าที่ด้านสื่อความคิด หรือหน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด (Ideational metafunction) เป็นการกล่าวถึงหน้าที่ของภาษาในการเป็นตัวแทน (Clause as representation) เป็นอภินิหารที่ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตตัวบท (ผู้ส่งสาร/ผู้พูด/ผู้เขียน) ต้องมีหรือต้องอาศัยชุดความรู้ ความคิด ประสบการณ์อะไรบ้าง กล่าวคือตัวบทที่ทำหน้าที่สื่อความคิดจะถ่ายทอดเนื้อหาสาระและความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ประสบการณ์ของผู้ผลิตตัวบทออกไปด้วย ดังนั้นจึงเป็นส่วนที่มีความหมายมากและซับซ้อนที่สุด ซึ่งประกอบไปด้วยประสบการณ์ (Experiential) และตรรกะ (Logical) จึงเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงตรรกะ (Logical relation) ในภาษา

ระบบไวยากรณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์หน้าที่ด้านสื่อความคิด คือ ระบบชนิดกระบวนการ

(TRANSITIVITY หรือ Process type) ได้แก่ กระบวนการที่เกี่ยวกับการกระทำ (Material) กระบวนการที่สื่อความคิดความรู้สึก (Mental) กระบวนการที่สื่อพฤติกรรมทั้งทางกายและจิตใจ (Behavioral) กระบวนการที่เกี่ยวกับการพูด (Verbal) กระบวนการเกี่ยวกับสภาพ (Relational) และ กระบวนการที่สื่อการมีอยู่หรือเกิดขึ้นของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Existential)

2. หน้าที่ด้านปฏิสัมพันธ์ หรือหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ (Interpersonal metafunction) เป็นการกล่าวถึงหน้าที่ของภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Clause as exchange) เป็นอภิหน้าที่เกี่ยวกับรูปแบบการปฏิสัมพันธ์และการใช้ภาษา เพื่อทำหน้าที่ของภาษาในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความสัมพันธ์ทางสังคม ลักษณะและความรู้สึกส่วนบุคคล รวมไปถึงวจนกรรม กล่าวคือเป็นอภิหน้าที่ที่แสดงให้เห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด (ผู้ส่งสาร/ผู้เขียน) กับผู้ฟัง (ผู้รับสาร/ผู้อ่าน) ผู้พูดจะอาศัยตัวบทเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตนกับตัวบท (หรือเรื่องที่ต้องการจะสื่อ) ที่จะแสดงออกถึงส่วนที่เป็นภายในและภายนอกของบุคคล ผู้พูดจะแสดงความเห็นหรือทัศนคติต่อผู้อื่น เช่น ทักทาย ถามตอบ อนุญาต ขอร้อง สงสัย แสดงความไวใจ เป็นต้น ระบบไวยากรณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์หน้าที่ด้านปฏิสัมพันธ์ คือ ระบบประโยคตามมาลา (MOOD) ได้แก่ ประโยคบอกเล่า (Declarative) ประโยคคำสั่ง (Imperative) และประโยคคำถาม (Interrogative)

3. หน้าที่ด้านตัวบท หรือหน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ (Textual metafunction) เป็นการกล่าวถึงหน้าที่ของภาษาในการเป็นข้อความหรือข่าวสาร (Clause as message) เป็นอภิหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับตัวบทหรือข้อความในบริบทสถานการณ์ (Texture in real contexts of situ-

ation) กล่าวคือเป็นหน้าที่ของภาษาในการเรียบเรียงองค์ประกอบในตัวบทเพื่อสร้างสาร และเพื่อแสดงให้เห็นระบบทางภาษาที่ทำให้ถ้อยคำเรียบเรียงอยู่ในตัวบทอย่างมีตรรกะ (Logical) ทำให้ตัวบทมีความเป็นข้อความ (Discourse) ทำให้ตัวบทสัมพันธ์กับบริบทที่สื่อสารได้อย่างมีเหตุมีผล กล่าวคือตัวบททั้งหมดสื่อสารเป็นเรื่องเดียวกัน (Unity) และทำให้ตัวบทสัมพันธ์กับบริบท

ระบบไวยากรณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์หน้าที่ด้านตัวบท คือ ระบบของใจความหลัก (THEME) ประกอบไปด้วยใจความหลัก (Theme) และใจความรอง (Rheme) เมื่อพิจารณารูปภาษาและหน้าที่ของใจความหลัก สามารถจำแนกใจความหลักได้ 3 ประเภท ได้แก่ ใจความหลักแสดงเรื่อง (Topical theme) สอดคล้องกับหน้าที่ด้านความคิด (Ideational metafunction) ใจความหลักแสดงตัวบท (Textual theme) สอดคล้องกับหน้าที่ด้านตัวบท (Textual metafunction) และใจความหลักแสดงปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal theme) สอดคล้องกับหน้าที่ด้านปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal metafunction)

ใจความหลักอาจจะเกิดขึ้นซ้อนกันได้ หรืออาจจะเกิดเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้พูดว่าต้องการสร้างทางเลือกในการผลิตข้อความสื่อไปยังผู้ร่วมสื่อสารของตนในลักษณะใด ใจความหลักที่เกิดซ้อนกัน เรียกว่า ใจความหลักซ้อน (Multiple themes) หรือโซนใจความหลัก (Theme zone)

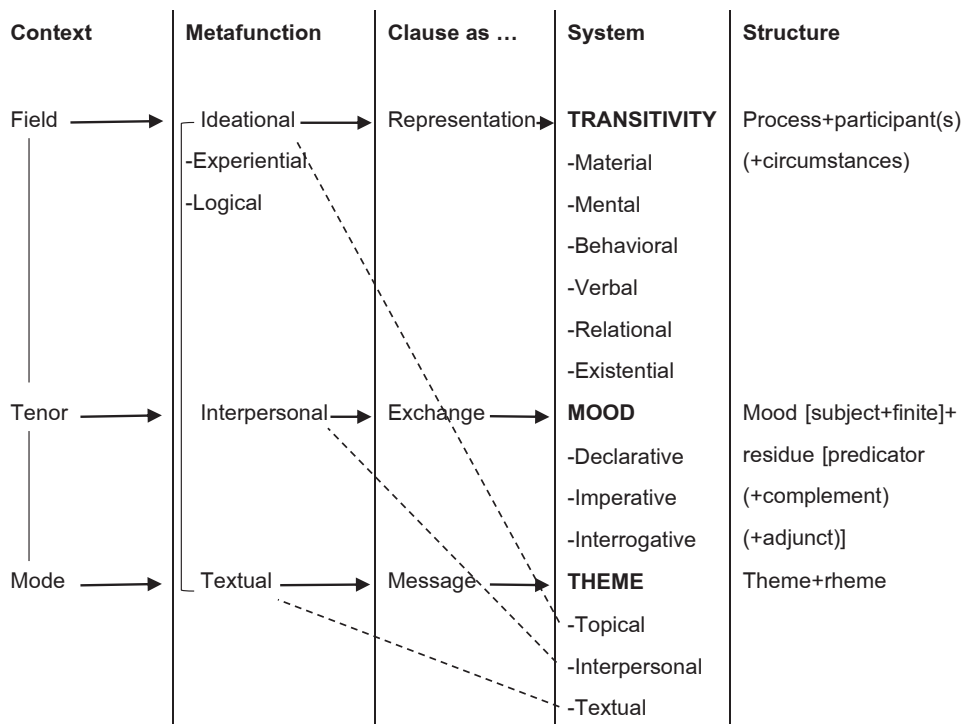
จากงานวิจัยของ Pattama Patpong. (2009) เรื่อง Thai persuasive discourse: a systemic functional approach to an analysis of amulet advertisements และงานของ พรวิภา ไชยสมคุณ (2560) เรื่องการวิเคราะห์โฆษณาประเภทเรื่องเล่าของสินค้าเพื่อสุขภาพ พบว่าประเภทของใจความหลักที่พบมากที่สุดคือ ใจความหลักแสดง

เรื่อง ส่วนประเภทของประโยคตามมาลาที่พบมากที่สุดคือ ประโยคบอกเล่า และความสัมพันธ์ระหว่างนามกับกริยาที่พบมากที่สุดคือ คำกริยาแสดงการกระทำ

ชาวสรรพากรเป็นชาวประเภทหนึ่งที่น่าจะสะท้อนความคิด ความเชื่อของคนในสังคมเกี่ยวกับการเสียภาษีหรือกรมสรรพากร เนื่องจากการนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านการประกอบสร้างที่ไม่ได้นำเสนอเฉพาะข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ยังแฝงไปด้วยความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นลงไปด้วย บทความนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาหัวข้อชาวสรรพากรเนื่องจากพาดหัวข่าวหรือหัวข้อข่าวเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด และเด่นที่สุดในโครงสร้างข่าว ซึ่ง

ทำหน้าที่เป็นใจความหลักของเนื้อหาข่าวทั้งหมด นักข่าวจะดึงประเด็นที่สำคัญที่สุดในข่าวมาสรุปเป็นใจความหลักให้ผู้อ่านได้ทราบว่าข่าวนำเสนอข้อมูลอะไรบ้าง อีกทั้งหัวข้อข่าวมิได้นำเสนออย่างตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริง แต่ยังมี การเพิ่มสีสัน มุมมอง และทัศนคติของผู้เขียน เพื่อสร้างความดึงดูดใจให้ผู้อ่าน ที่สำคัญภาษาในหัวข้อข่าวเป็นสิ่งที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์จดจำมากที่สุด และสิ่งที่จดจำได้มากที่สุดนั้นก็จะเป็นสิ่งที่ปลุกฝังความคิด ความเชื่อของผู้อ่านอย่างไม่รู้ตัว (เพ็ญนภา คล้ายสิงห์โต, 2554)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงขอสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย (Research framework)

ดัดแปลงจาก Halliday and Matthiessen (2004 pp.20, 61; 2014 pp.20-21)

และจันทิมา อังคพณิชกิจ (2561 หน้า 68-69, 117)

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาภาษาในมิติด้านอภิหน้าที่ (Metafunction) ของภาษาที่ปรากฏในหัวข้อข่าวสรรพากรในหนังสือพิมพ์ไทย

วิธีการศึกษา

บทความนี้ศึกษาภาษาในมิติด้านอภิหน้าที่ (Metafunction) ของภาษาที่ปรากฏใน

หัวข้อข่าวสรรพากรในหนังสือพิมพ์ไทย ในประเด็นของการจัดเก็บและคืนภาษีเท่านั้น โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

1. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล: ข้อมูลหัวข้อข่าวสรรพากรเก็บรวบรวมจากหนังสือพิมพ์ไทย จำนวน 21 ฉบับ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2553 ถึง 2562 จำนวนทั้งหมด 2,173 หัวข้อข่าว รายละเอียดปรากฏดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับที่	หนังสือพิมพ์	จำนวนหัวข้อข่าว	ร้อยละ
1	M2F	35	1.61
2	กรุงเทพธุรกิจ	179	8.24
3	ข่าวสด	155	7.13
4	ข่าวหุ้น	100	4.60
5	คม ชัด ลึก	109	5.02
6	ฐานเศรษฐกิจ	82	3.77
7	เดลินิวส์	128	5.89
8	ไทยโพสต์	201	9.25
9	ไทยรัฐ	162	7.46
10	แนวหน้า	192	8.84
11	บางกอกทูเดย์	13	0.60
12	บ้านเมือง	66	3.04
13	ประชาชาติธุรกิจ	105	4.83
14	ผู้จัดการรายวัน 360 องศา	92	4.23
15	พิมพ์ไทย	43	1.98
16	โพสต์ทูเดย์	240	11.04
17	มติชน	150	6.90
18	มติชนสุดสัปดาห์	21	0.97
19	โลกวันนี้	26	1.20
20	สยามธุรกิจ	21	0.97
21	สยามรัฐ	53	2.44
	รวม	2173	100.00

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล: วิเคราะห์แต่ละหัวข้อข่าวตามทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่เชิงระบบ (Systemic Functional Grammar) ในมิติด้านอภิหน้าที่ (Metafunction) ของภาษาที่ปรากฏในหัวข้อข่าวสรรพากรในหนังสือพิมพ์ไทย โดยใช้ระบบไวยากรณ์ (System) ดังนี้

2.1 ใช้ระบบไวยากรณ์ TRANSITIVITY หรือ Process type ในการวิเคราะห์หน้าที่สื่อความคิด (Ideational metafunction)

2.2 ใช้ระบบไวยากรณ์ MOOD ในการวิเคราะห์หน้าที่ด้านปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal metafunction)

2.3 ใช้ระบบไวยากรณ์ THEME ในการวิเคราะห์หน้าที่ด้านตัวบท (Textual metafunction)

ผลการศึกษา

การศึกษาภาษาในมิติด้านอภิหน้าที่ (Metafunction) ของภาษา 3 ประการ ได้แก่ หน้าที่สื่อความคิด (Ideational metafunction) หน้าที่ปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal metafunction) และหน้าที่ในตัวบท (Textual metafunction) ที่ปรากฏในหัวข้อข่าวสรรพากรไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระบบใจความหลัก (THEME) ระบบประโยคตามมาลา (MOOD) และระบบความสัมพันธ์ระหว่างนามกับกริยา (TRANSITIVITY หรือ Process type) ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียดดังนี้

1. หน้าที่ด้านตัวบท (Textual metafunction) ระบบไวยากรณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ THEME ผลการวิเคราะห์และจัดประเภทใจความหลักของหัวข้อข่าวสรรพากรในหนังสือพิมพ์ไทย ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 2 ความถี่การปรากฏของใจความหลักในตัวบทข่าวสรรพากร

ประเภทของใจความหลัก	จำนวน	ร้อยละ
แสดงเรื่อง (Topical theme)	2159	99.36
- ปรากฏประธาน	1765	81.22
- ไม่ปรากฏประธาน	394	18.13
แสดงตัวบท (Textual theme)	0	-
แสดงปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal theme)	14	0.64
รวม	2173	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าใจความหลัก (Theme) ที่พบมากที่สุด ในหัวข้อข่าวสรรพากรในหนังสือพิมพ์ไทย คือ ใจความหลักแสดงเรื่อง (Topical theme) จำนวน 2,159 หัวข้อข่าว คิดเป็นร้อยละ 99.36 ซึ่งประกอบไปด้วย

หัวข้อข่าวที่ปรากฏประธาน จำนวน 1,765 หัวข้อข่าว คิดเป็นร้อยละ 81.22 และหัวข้อข่าวที่ไม่ปรากฏประธาน จำนวน 394 หัวข้อข่าว คิดเป็นร้อยละ 18.13 ของหัวข้อข่าวทั้งหมด

ตัวอย่างใจความหลักแสดงเรื่อง (ปรากฏประธาน หรือประธานเป็นใจความหลัก)

ใจความหลัก (ประธาน)	ใจความรอง	
สรรพยากร	จัดารยีนภามี	(M2F 21 ก.ย. 55)
สรรพยากร	สแกนรีดภามีเพิ่ม	(เคลลินิวส์ 17 เม.ย. 57)
คลัง	จัดสรรพยากรรีดภามีอีคอมเมิร์ซ	(ไทยโพสต์ 3 ก.ค. 60)
คำออนไลน์นอกระบบ	อ่วมสรรพยากรลุยแก้กม.รีดภามี	(ไทยโพสต์ 6 เม.ย. 61)
ปลัดคลัง	ปฎิกรมสรรพยากรเร่งรีดภามีเซ่นงบสมดุลง	(ข่าวหุ้น 19 ส.ค. 59)

ตัวอย่างใจความหลักแสดงเรื่อง (ไม่ปรากฏประธาน หรือละผู้กระทำในประโยค)

ประธาน (สรรพยากร)	ใจความหลัก	ใจความรอง
(รชช.คลัง)	มีนชรก.	มีบ้านหรู-รถแพงสรรพยากรจ่อเช็กรายได้-ภามี (โลกวันนี้ 18 เม.ย. 57)
(กรมสรรพยากร)	สั่งสรรพยากร	ศึกษารายละเอียดรีดภามี ร.ร.กวตวิชา (สยามธุรกิจ 12 ม.ค. 54)
(ปลัดกระทรวงการคลัง)	ติตเรดาร์	ถอนชนห่านอาชีพอิสระ สรรพยากรไล่บี้แพทย์ยันแผงลอย (ฐานเศรษฐกิจ 22 ธ.ค. 56)
(ปลัดกระทรวงการคลัง)	จัดสรรพยากร	เก็บภามีนิติบุคคล (M2F 8 ธ.ค. 58)
(ปลัดกระทรวงการคลัง)	ปฎิสรรพยากร	รีดภามี-ลุ่นตะ 2 ล้านล. (ข่าวสด 29 ก.ค. 54)

ส่วนใจความหลักแสดงตัวบท (Textual theme) ไม่พบในหัวข้อข่าวสรรพยากรแต่อย่างใด เนื่องจากหัวข้อข่าวสรรพยากรเป็นประโยคใจความเดียว หรือประโยคสองใจความ จึงไม่มีคำสันธาน หรือคำบุพบทในใจความหลักของประโยค

ใจความหลักแสดงปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal theme) พบในหัวข้อข่าวสรรพยากร จำนวน 14 หัวข้อข่าว คิดเป็นร้อยละ 0.64 ของข่าวทั้งหมด ตัวอย่างของใจความหลักแสดงปฏิสัมพันธ์ ปรากฏดังนี้

ใจความหลัก	ใจความรอง
ขวัญผวา	สรรพยากรวิตเป่า (ไทยรัฐ 26 มี.ค. 58)
น้ำตาจไหล	"สรรพยากรออนไลน์" พัฒนาซอฟต์แวร์เสียภามีแสนง่าย (ไทยรัฐ 8 ต.ค. 58)
ไชโย!	สรรพยากรยันไม่ขึ้นภามีแวด (ไทยรัฐ 20 มี.ค. 56)
ผวา!	สรรพยากรสแกนยับ...ขอเคลมภามี (ฐานเศรษฐกิจ 27 ม.ค. 62)
เฮลั่น!	ลดหย่อนภามีตัวแทนเพิ่มสรรพยากรไฟเขียว3ล้นทางรูปแบบธุรกิจ (บ้านเมือง 10 มิ.ย. 57)

ในการศึกษาหน้าที่ด้านตัวบทโดยการวิเคราะห์ระบบใจความหลักพบว่า ใจความหลักที่พบมากที่สุดในหัวข้อข่าวสรรพยากรคือ ใจความหลักแสดงเรื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นหน้าที่ทางความคิดของหนังสือพิมพ์ที่ตอกย้ำความคิดด้านลบต่อสรรพยากรและการเสียภามี

2. หน้าที่ด้านปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal metafunction) ระบบไวยากรณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ MOOD ได้แก่ ประโยคบอกเล่า (Declarative) ประโยคคำสั่ง (Imperative) และประโยคคำถาม (Interrogative) แต่ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาหน่วยต่างๆ ในประโยคตามแนวคิดหน้าที่ด้านปฏิสัมพันธ์ เนื่องจากในภาษาไทยไม่มีหน่วยแสดงกาล (Finite) ผลการวิเคราะห์และจัดประเภทประโยคตามมาลา (Mood) ของหัวข้อข่าวสรรพยากรในหนังสือพิมพ์ไทย ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 3 ความถี่การปรากฏของประโยคตามมาลาในหัวข้อข่าวสรรพยากร

ประเภทของประโยคตามมาลา (Mood)	จำนวน	ร้อยละ
ประโยคบอกเล่า (Declarative)	2057	94.66
- ไม่ปฏิเสธ	1935	89.05
- ปฏิเสธ	122	5.61
ประโยคคำสั่ง (Imperative)	113	5.20
ประโยคคำถาม (Interrogative)	3	0.14
รวม	2173	100.00

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าประโยคตามมาลา (Mood) ที่พบมากที่สุดในห้องข่าวสรรพยากรในหนังสือพิมพ์ไทย คือ ประโยคบอกเล่า (Declarative) จำนวน 2,057 หัวข้อข่าว คิดเป็นร้อยละ 94.66 ซึ่งประกอบไปด้วยหัวข้อข่าวที่

ไม่ปฏิเสธ จำนวน 1,935 หัวข้อข่าว คิดเป็นร้อยละ 89.05 และหัวข้อข่าวที่ปฏิเสธ จำนวน 122 หัวข้อข่าว คิดเป็นร้อยละ 5.61 ของหัวข้อข่าวทั้งหมดปรากฏดังนี้

ตัวอย่างประโยคบอกเล่า (ไม่ปฏิเสธ)

สรรพยากรขยายฐานภาษีหวังมีรายได้เข้ารัฐเพิ่ม
 สรรพยากรถอนชนหงส์ เขย่ามายา ดารา-ภาษี "ไม่หนีคะ"
 สรรพยากรจ่อฟัน 17 บริษัทร่วมโกงภาษีข้าว
 สรรพยากรขู่ฟ้อฟันฟ้อค่าหอย
 สรรพยากรมาแล้ว! "เฟซบุ๊ก-กูเกิล-ไลน์" ต้องเสียภาษี
 สรรพยากรแก้กฎหมาย ริดอากรแสตมป์สลากย
 คอหอยเตรียมทำใจสรรพยากรขยับรีดภาษีคนถูกรางวัล

(แนวหน้า 3 ก.ย. 53)
 (M2F 29 ส.ค. 55)
 (ฐานเศรษฐกิจ 23 ม.ค. 57)
 (ไทยรัฐ 12 มิ.ย. 58)
 (ไทยรัฐ 17 เม.ย. 60)
 (ไทยโพสต์ 21 เม.ย. 61)
 (M2F 15 มิ.ย. 61)

ตัวอย่างประโยคบอกเล่า (ปฏิเสธ)

สรรพยากรกัดฟันไม่ขึ้นแวด-ลุ้นรีดภาษีแตะ 3 ล้านล.
 สรรพยากรยังไม่เรียกตราสอบเพิ่ม
 'เอ'ไม่หวั่นสรรพยากรเชื้อเด็กเสียภาษีถูกต้อง
 สรรพยากรไม่ขึ้นภาษีแวด
 สรรพยากรชี้รีดภาษีมรดก ไม่กระทบคนรายได้น้อย
 สรรพยากรยันไม่บังคับคืนภาษีผ่านพร้อมเพย์
 สรรพยากรปิดไม่มีนโยบายรีดภาษีวัด

(ข่าวสด 27 ก.ค. 55)
 (เดลินิวส์ 3 ก.ย. 55)
 (ผู้จัดการรายวัน 360 องศา 3 ก.ย. 55)
 (ไทยรัฐ 21 มี.ค. 56)
 (ไทยโพสต์ 19 ส.ค. 57)
 (บางกอกทูเดย์ 17 มี.ค. 60)
 (แนวหน้า 28 ต.ค. 60)

ส่วนประโยคคำสั่ง (Imperative) พบในห้องข่าวสรรพยากร จำนวน 113 หัวข้อข่าว คิด

เป็น ร้อยละ 5.20 ของหัวข้อข่าวทั้งหมด ตัวอย่างของประโยคคำสั่ง ปรากฏดังนี้

ชื่อโอทอปลดหย่อนภาษีกรมสรรพากรช่วยยับยั้งลิ้มตลอด ส.ค.นี้ (ไทยรัฐ 5 ส.ค. 59)
 สรรพากรเตือนดาราย่างงจลิมเสียมภาษี (ไทยรัฐ 22 ก.ย. 55)
 บิ๊กสรรพากรยันคง VAT7% วอนประชาชนอย่าแตกตื่น (ไทยโพสต์ 5 ต.ค. 60)
 ชม'สรรพากร'ห้ามรีดภาษี แม้วีเอ็มฟ้อง! โวยคดีหมดอายุความไปแล้วรัฐเดินหน้าเจอสวนแหลก 'วิษณุ' กร้าวพร้อมจตุกม.
 ลู้ (แนวหน้า 23 มี.ค. 60)
 ผู้ว่าฯ ห้ามสำนักข่าวไปห่วย สรรพากรรีดภาษีซ้ำ (เดลินิวส์ 20 พ.ย. 54)
 สรรพากร' วอนอย่ากังวลรีดภาษีกองทุน (ไทยโพสต์ 1 ก.ย. 61)
 สั่งคนสรรพากรห้ามยุ่งคอร์รัปชั่น เก็บภาษีค่าเช่าโรงรถสก.ชด.ชย (มติชน 25 เม.ย. 58)
 ห้ามเบี้ยว!ห้ามขาด!ห้ามเลย! 'สรรพากร'เตือน'ฟรีแลนซ์' ยื่นภาษีก่อน30ก.ย.2558 (พิมพ์ไทย 29 ก.ย. 58)
 สรรพากรสั่งเชือด 3 รายผู้ค้าลอตเตอรีรายใหญ่ (ข่าวหุ้น 30 มิ.ย. 58)
 คลังสั่งรื้อแยกยื่นภาษีสามีกรยา เหตุกระทบรายได้สรรพากรหลายหมื่นล้าน (กรุงเทพธุรกิจ 29 ต.ค. 55)
 บิ๊กตุลิ่งรีดภาษีชินคอร์ป สรรพากรฟ้อง 1.6 หมื่นล. (ข่าวหุ้น 15 มี.ค. 60)
 รมช.คลังสั่งสรรพากรเชือดพลอย ใช้บัตรพ้อไซเฟอร์รับค่าตัวเลขภาษีแม่ย่าแค่ผิดพลาด (มติชน 1 ก.ย. 55)
 สรรพากรสั่งบุปรรม รีดภาษีนักฟุตบอล (โพสต์ทูเดย์ 30 ต.ค. 60)
 กรมสรรพากรสั่งทุกแบงก์ ส่งข้อมูลบัญชีออมทรัพย์ลูกค้าทุกราย (ข่าวหุ้น 7 พ.ค. 62)

ประโยคคำถาม (Interrogative) พบใน ร้อยละ 0.14 ของหัวข้อข่าวทั้งหมด ตัวอย่างของ
 หัวข้อข่าวสรรพากร จำนวน 3 หัวข้อข่าว คิดเป็น ประโยคคำถาม ปรากฏดังนี้

สดง.ไล่บี้ภาษีหุ้นแล้วสรรพากร ไม่เก็บถูกกม.หรือไม่ หน่วยงานภาครัฐเสียหาย แก้วสรรเข้าสภฯจี้คลังชี้แจงความจริง (แนวหน้า 13 ส.ค. 54)

สดง.ทวงสรรพากรเงินแจงหุ้นชินคาใจทำไมไม่อรณ1.2หมื่นล.ใครจะจ่าย (แนวหน้า 17 ต.ค. 54)

'ไต้ง' บีสรรพากรรับใจทรีดภาษีพู่ที่ 28 มี.ค.นี้ ต้องตอบให้ได้หารายได้จากภาษีตัวไหนบ้าง (ฐานเศรษฐกิจ 25 มี.ค. 55)

ในการศึกษาหน้าที่ปฏิสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์ระบบประโยคตามมาลาพบว่า ประเภทประโยคที่พบมากที่สุดในหัวข้อข่าวสรรพากรคือ ประโยคบอกเล่า ซึ่งแสดงให้เห็นหน้าที่ด้านปฏิสัมพันธ์ของหนังสือพิมพ์ที่บอกเล่าเหตุการณ์เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีและคืนภาษี

3. หน้าที่สื่อด้านความคิด (Ideational metafunction) ระบบไวยากรณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ TRANSITIVITY หรือ Process type ได้แก่ กระบวนการที่เกี่ยวกับการกระทำ (Material)

กระบวนการที่สื่อความคิดความรู้สึก (Mental) กระบวนการที่สื่อพฤติกรรมทั้งทางกายและจิตใจ (Behavioral) กระบวนการที่เกี่ยวกับการพูด (Verbal) กระบวนการเกี่ยวกับสภาพ (Relational) และกระบวนการที่สื่อการมีอยู่หรือเกิดขึ้นของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Existential) ผลการวิเคราะห์และจัดประเภทความสัมพันธ์ระหว่างนามกับกริยา ของหัวข้อข่าวสรรพากรในหนังสือพิมพ์ไทย ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4 ความถี่การปรากฏของประเภทกริยา (Process type) ในตัวบทข่าวสรรพากร

ชนิดกระบวนการ/ประเภทของกริยา	จำนวน	ร้อยละ
กระบวนการที่เกี่ยวกับการกระทำ (Material)	1500	69.03
กระบวนการที่สื่อความคิดความรู้สึก (Mental)	93	4.28
กระบวนการที่สื่อพฤติกรรมทั้งทางกายและจิตใจ (Behavioral)	202	9.30
กระบวนการที่เกี่ยวกับการพูด (Verbal)	275	12.66
กระบวนการเกี่ยวกับสภาพ (Relational)	39	1.79
กระบวนการที่สื่อการมีอยู่หรือเกิดขึ้นของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Existential)	64	2.95
รวม	2173	100.00

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าประเภทกริยา (Process type) หรือชนิดกระบวนการ (Transitivity) ที่พบมากที่สุดในตัวบทข่าวสรรพากร คือ กระบวนการที่เกี่ยวกับการกระทำ (Material)

จำนวน 1,500 หัวข้อข่าว คิดเป็นร้อยละ 69.03 ของหัวข้อข่าวทั้งหมด ปรากฏตัวอย่างประโยคดังนี้

สรรพากรเก็บรายได้เกินเป้า-6เดือนพุ่ง15%

(ข่าวสด 12 พ.ค. 54)

สรรพากรกระทุ้งธุรกิจจ่ายภาษี

(แนวหน้า 27 ส.ค. 54)

สรรพากรจับผู้ค้าใบเสียภาษีปลอมมูลค่า3.2พันล.

(กรุงเทพธุรกิจ 17 มี.ค. 55)

สรรพากรจัดรายีนภาษี

(M2F 21 ก.ย. 55)

สรรพากรจัดโทษอาญา'พ้นธุรกิจเสี่ยงภาษี

(กรุงเทพธุรกิจ 19 พ.ค. 57)

สรรพากรชงคสช.ปรับแผนเก็บภาษี

(M2F 10 มิ.ย. 57)

สรรพากรล้อมร้านทองเสียภาษี!

(ไทยรัฐ 1 เม.ย. 59)

สรรพากรเชือดโกงภาษี-สั่งไล่ล่า-ยึดทรัพย์สินปราบขบวนการทุจริต

(ไทยรัฐ 28 เม.ย. 59)

'สรรพากร' จู่ร้านทองเข้าระบบภาษี

(เดลินิวส์ 23 พ.ค. 59)

สรรพากรแก๊ง.ม.จ่ายภาษีออนไลน์

(กรุงเทพธุรกิจ 6 ก.ย. 60)

"สรรพากร"เจาะช่องทาง"ถอนขนห่าน"

(ไทยรัฐ 25 เม.ย. 62)

ประเภทกริยา (Process type) หรือชนิดกระบวนการ (Transitivity) ที่พบลำดับที่ 2 ในหัวข้อข่าวสรรพากร คือ กระบวนการที่เกี่ยวข้อง

กับการพูด (Verbal) จำนวน 275 หัวข้อข่าว คิดเป็นร้อยละ 12.66 ของหัวข้อข่าวทั้งหมด ปรากฏตัวอย่างประโยคดังนี้

สรรพากรแจงด่วนเงิน"ไอ้ค-เอม" ยันทำตามคำพิพากษาศาลภาษี

(กรุงเทพธุรกิจ 9 ส.ค. 54)

สรรพากรเตือนอาชีพอิสระควรเสียภาษีภายใน30ก.ย.นี้

(พิมพ์ไทย 25 ก.ย. 55)

สรรพากรลั่นไม่มีนโยบายขึ้นแวต

(บ้านเมือง 20 มี.ค. 56)

กรมสรรพากรคุย คีนภาษี3แสนคน

(ข่าวสด 14 ก.พ. 57)

สรรพากรย้ายรีดแน่!ภาษีรร.กวตวิชา

(ไทยโพสต์ 16 ธ.ค. 57)

สรรพากรถกสมาคมค้าปลีกพร้อมรับอุทธรณ์แวตรีฟนด์

(แนวหน้า 6 ต.ค. 61)

สรรพากรแนะคืนภาษีผ่านพร้อมเพย์ได้ไว

(ไทยโพสต์ 4 ม.ค. 62)

สรรพากรโหวตดิจิทัลหนุนรีดรายได้ทะลุเป้า

(ไทยโพสต์ 25 ก.ค. 62)

ประเภทกริยา (Process type) หรือ ชนิดกระบวนการ (Transitivity) ที่พบลำดับที่ 3 ในหัวข้อข่าวสรรพยากร คือ กระบวนการที่สื่อ

กรมสรรพยากรหน้ามิต ตั้งเป้าในอีก 5ปีข้างหน้า เก็บภาษีเพิ่มอีก 1 ล้านล.
สรรพยากร'หืดจับ'รีดภาษี2เดือนสุดท้ายเร่งเทอร์โบ
สรรพยากรเล็งรีดภาษีเต็มทั้งรถมือสองหารายได้เพิ่ม
สรรพยากรโอดรีดภาษี 5 เดือนวบเฉลี่ย4พันล้าน
สรรพยากรหงุดหงิดร้านค้า ถ่วงเวลาติดเครื่อง "อีดีซี" ทำไล่กวดภาษีรีดเป้า

(แนวหน้า 24 ม.ค. 54)
(ไทยโพสต์ 26 ส.ค. 56)
(โพสต์ทูเดย์ 2 ม.ค. 57)
(ข่าวสด 26 ก.พ. 57)
(ไทยรัฐ 1 มิ.ย. 60)

พฤติกรรมทั้งทางกายและจิตใจ (Behavioral) จำนวน 202 หัวข้อข่าว คิดเป็นร้อยละ 9.30 ของ หัวข้อข่าวทั้งหมด ปรากฏตัวอย่างประโยคดังนี้

ประเภทกริยา (Process type) หรือชนิด กระบวนการ (Transitivity) ที่พบลำดับที่ 4 ใน หัวข้อข่าวสรรพยากร คือ กระบวนการที่สื่อความ

สรรพยากรมันใจรีดภาษีเกินเป้า
สรรพยากรงง! พบข้อรทเหตุเงินเดือน 1.3 หมื่น
สรรพยากรกังวลภาษีนิติบุคคลปลายปีส่อวบต่อ
สรรพยากรคาดรายได้หด3พันล.ภาษีเงินได้ใหม่ให้ลดหย่อนอื้อ
"สรรพยากร"ปลื้มยอดเก็บภาษีพุ่ง

(ข่าวสด 25 พ.ค. 54)
(ผู้จัดการรายวัน 360 องศา 19 มิ.ย. 56)
(โพสต์ทูเดย์ 10 ต.ค. 57)
(มติชน 7 ก.พ. 61)
(ไทยรัฐ 22 เม.ย. 62)

คิดความรู้สึก (Mental) จำนวน 93 หัวข้อข่าว คิดเป็นร้อยละ 4.28 ของหัวข้อข่าวทั้งหมด ปรากฏ ตัวอย่างประโยคดังนี้

ประเภทกริยา (Process type) หรือชนิด กระบวนการ (Transitivity) ที่พบลำดับที่ 5 ใน หัวข้อข่าวสรรพยากร คือ กระบวนการที่สื่อการมีอยู่

รายได้สรรพยากรวบ
สรรพยากร'ออกก.ม.ใหม่'ดึงข้อมูลแบงก์สอบภาษี
สรรพยากรมุขที่มีไล่เก็บภาษีอี-คอมเมิร์ซยันเน็ตไอดอล
สรรพยากรรายได้รีดเป้า 4 หมื่นล้าน

(ไทยรัฐ 19 ธ.ค. 56)
(กรุงเทพธุรกิจ 15 มี.ค. 59)
(โพสต์ทูเดย์ 26 ก.ย. 59)
(มติชนสุดสัปดาห์ 9 มิ.ย. 60)

หรือเกิดขึ้นของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Existential) จำนวน 64 หัวข้อข่าว คิดเป็นร้อยละ 2.95 ของหัวข้อข่าว ทั้งหมด ปรากฏตัวอย่างประโยคดังนี้

ประเภทกริยา (Process type) หรือชนิด กระบวนการ (Transitivity) ที่พบน้อยที่สุดในหัวข้อ ข่าวสรรพยากร คือ กระบวนการเกี่ยวกับสภาพ (Relational) กระบวนการระบุว่าเป็นอย่างใด และ

สรรพยากรเรดรายได้ล้นตุ้ม1.18แสนล้าน
สรรพยากรลดภาษีบุคคลธรรมดาเหลือสูงสุด35%
ภาษีสรรพยากรทุดยาว
สรรพยากรพร้อมลงดาพบหลักฐาน'รายผิดปกติ'

(โพสต์ทูเดย์ 9 ก.ย. 53)
(ข่าวหุ้น 30 ธ.ค. 54)
(โพสต์ทูเดย์ 19 มิ.ย. 56)
(กรุงเทพธุรกิจ 9 ม.ค. 58)

กระบวนการบรรยายคุณสมบัติ จำนวน 39 หัวข้อ ข่าว คิดเป็นร้อยละ 1.79 ของหัวข้อข่าวทั้งหมด ปรากฏตัวอย่างประโยคดังนี้

ในการศึกษาหน้าที่ด้านสื่อความคิดโดยการวิเคราะห์ระบบประเภทของกริยาหรือชนิดกระบวนการพบว่า ประเภทของกริยาที่พบมากที่สุดในหัวข้อข่าวสรรพากรคือ คำกริยาแสดงการกระทำ เช่น กระทุ้ง จับ จับ เชือด จู่ง เจาะ เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์สะท้อนและต่อยอดความคิดด้านลบต่อสรรพากรและการเสียภาษี โดยกรมสรรพากรเป็นผู้กระทำ

การสรุปและอภิปรายผลการศึกษา

ทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่เชิงระบบ (Systemic Functional Grammar: SFG) มองภาษาเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม (Societal phenomenon) กล่าวคือ ภาษา/ตัวบท/อนุพากย์ (Clause) มีหน้าที่ทางสังคมหรือมีอภิหน้าที่ (Metafunction) 3 ประการ ได้แก่ หน้าที่ด้านสื่อความคิด (Ideational metafunction) หน้าที่ปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal metafunction) และหน้าที่ในตัวบท (Textual metafunction) ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวจะทำงานร่วมกันในขั้นตอนหรือกระบวนการของการผลิตตัวบท สารแต่ละข้อความ หรืออนุพากย์ (Clause) เพราะในการผลิตตัวบท ผู้ผลิตตัวบทจะเลือกใช้ภาษาให้ตรงสอดคล้อง และเหมาะสมกับการสื่อสาร

จากผลการศึกษาข้างต้น พบว่าประเภทใจความหลัก (THEME) ที่พบมากที่สุด ในหัวข้อข่าวสรรพากรคือ ใจความหลักแสดงเรื่อง (Topical theme) พบร้อยละ 99.36 รองลงมาคือ ใจความหลักแสดงปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal theme) พบร้อยละ 0.64 และไม่พบใจความหลักแสดงตัวบท (Textual theme) ในหัวข้อข่าวสรรพากรแต่อย่างใด

ใจความหลักที่พบมากที่สุด ในหัวข้อข่าวสรรพากรคือ ใจความหลักแสดงเรื่อง (Topical theme) ซึ่งใจความหลักดังกล่าวสอดคล้อง

กับหน้าที่ด้านความคิดของภาษา (Ideational metafunction) กล่าวคือตัวบทจะทำหน้าที่ด้านสื่อความคิดจะถ่ายทอดเนื้อหาสาระและความคิด ความคิด ประสบการณ์ของผู้ผลิตตัวบทออกไปด้วย ทำให้สอดคล้องกับหัวข้อข่าวของสรรพากร ในหนังสือพิมพ์ไทย ที่นอกจากจะนำเสนอข้อเท็จจริงในเนื้อหาแล้ว นักข่าวยังได้นำเสนอความรู้ ความคิด ความเชื่อ และทัศนคติของตนเองในหัวข้อข่าวดังกล่าวด้วย โดยการใช้คำหรือกลุ่มคำที่เป็นแง่ลบในการนำเสนอข่าวสรรพากร ทำให้ประชาชนมีความคิด ความเชื่อ และทัศนคติที่ไม่ถูกต้องต่อกรมสรรพากรและการเสียภาษี

ใจความหลักที่พบเพียงเล็กน้อยคือ ใจความหลักแสดงปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal theme) ซึ่งสัมพันธ์กับหน้าที่ด้านปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal metafunction) ที่ตัวบทจะทำหน้าที่ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความสัมพันธ์ทางสังคม นักข่าวจึงใส่มุมมอง น้ำเสียง และทัศนคติของตนลงไป เพื่อแสดงจุดยืนหรือมุมมอง (Point of view) ของตนเองที่มีต่อข่าว

ใจความหลักที่ไม่พบในหัวข้อข่าวสรรพากรคือ ใจความหลักแสดงตัวบท (Textual theme) ซึ่งเป็นใจความหลักที่ขึ้นต้นด้วยคำทางไวยากรณ์ เช่น คำสันธาน และคำบุพบท เป็นต้น โดยใจความหลักดังกล่าวเกี่ยวข้องกับหน้าที่ด้านตัวบท (Textual metafunction) ซึ่งตัวบทจะทำหน้าที่เรียงร้อยคำให้อยู่ในตัวบทอย่างมีอย่างมีตรรกะ สาเหตุที่ไม่พบในหัวข้อข่าวสรรพากร เนื่องจากหัวข้อข่าวเป็นประโยคใจความเดียว หรือประโยคสองใจความ จึงไม่มีคำสันธานหรือคำบุพบทในใจความหลักของประโยค ในการศึกษานี้ มิได้วิเคราะห์ใจความหลักเน้น ไม่เน้น และซ้อน (Marked, unmarked, multiple themes)

ส่วนประเภทของประโยคตามมาลา (MOOD) ที่พบมากที่สุด ในหัวข้อข่าวสรรพากรคือ

ประโยคบอกเล่า (Declarative) พบร้อยละ 94.66 รองลงมาคือ ประโยคคำสั่ง (Imperative) พบร้อยละ 5.20 และประโยคคำถาม (Interrogative) พบร้อยละ 0.14 กล่าวได้ว่า หัวข้อข่าวสรรพากรส่วนใหญ่จะเป็นในรูปประโยคบอกเล่า เนื่องจากหัวข้อข่าวเป็นการนำเสนอเหตุการณ์หรือสถานการณ์ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีและคืนภาษี รวมถึงนำเสนอความคิดเห็นและทัศนคติของนักข่าว และรองลงมาคือประโยคคำสั่ง (Imperative) ในหัวข้อข่าวจะเป็นลักษณะที่กรมสรรพากรเป็นผู้สั่งหรือถูกสั่งให้ปฏิบัติภารกิจใด ๆ ส่วนประโยคคำถาม (Interrogative) พบเพียงเล็กน้อยในหัวข้อข่าวสรรพากร เนื่องจากลักษณะของข่าวจะเป็นการให้ข้อมูลที่มีได้มีวัตถุประสงค์ถามเพื่อต้องการคำตอบ แต่ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาหน่วยต่าง ๆ ในประโยคตามแนวคิดหน้าที่ด้านปฏิสัมพันธ์ เนื่องจากในภาษาไทยไม่มีหน่วยแสดงกาล (Finite) และไม่ได้ศึกษาละเอียดไปถึงเรื่องทัศนภาวะ (Modality)

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างนามกับกริยา หรือชนิดกระบวนการ (TRANSITIVITY หรือ Process type) ที่พบในหัวข้อข่าวสรรพากร ได้แก่ กระบวนการที่เกี่ยวกับการกระทำ (Material) พบร้อยละ 69.03 กระบวนการที่เกี่ยวกับการพูด (Verbal) พบร้อยละ 12.66 กระบวนการที่สื่อพฤติกรรมทั้งทางกายและจิตใจ (Behavioral) พบร้อยละ 9.30 กระบวนการที่สื่อความคิดความรู้สึก (Mental) พบร้อยละ 4.28 กระบวนการที่สื่อการมีอยู่หรือเกิดขึ้นของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Existential) พบร้อยละ 2.95 และกระบวนการเกี่ยวกับสภาพ (Relational) พบร้อยละ 1.79 ตามลำดับ

หน่วยกริยาถือเป็นแหล่งข้อมูล (Resource) ที่แสดงเหตุการณ์หรือประสบการณ์ต่าง ๆ และถือเป็นหน่วยทางภาษาที่สำคัญในการเล่าเรื่องต่างๆ ในหัวข้อข่าวสรรพากรในหนังสือพิมพ์

ไทย ประเภทของกริยา หรือชนิดกระบวนการ (Types of process หรือ Transitivity) ที่พบมากที่สุดคือ กระบวนการที่เกี่ยวกับการกระทำ หรือ คำกริยาแสดงการกระทำ (Material process หรือ Process of doing) เนื่องจากข่าวสรรพากรส่วนใหญ่เป็นการกระทำที่ส่งผลเป็นรูปธรรม รวมถึงกระบวนการนามธรรมที่สื่อความหมายเชิงเปรียบเทียบด้วย ซึ่งเป็นเรื่องหรือเหตุการณ์หรือสถานการณ์ของการบังคับใช้กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเก็บและคืนภาษี

กระบวนการที่เกี่ยวกับการพูด (Verbal หรือ Process of verbal action) พบเป็นลำดับที่ 2 ตัวอย่างคำกริยาที่เกี่ยวกับการพูดในหัวข้อข่าวสรรพากร เช่น แจง เตือน ลั่น คุย ย้ำ ถก เนะ และ โว เป็นต้น ซึ่งมาจากหัวข้อข่าวที่นักข่าวได้ผลิตขึ้นจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่กรมสรรพากรได้มีการออกประกาศ หรือแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากรต่อประชาชน

กระบวนการที่สื่อพฤติกรรมทั้งทางกายและจิตใจ (Behavioral) พบเป็นลำดับที่ 3 ตัวอย่างคำกริยา เช่น Look, watch, listen, think, worry, dream, talk, cry, laugh, smile, sleep เป็นต้น ตัวอย่างคำกริยาที่พบในหัวข้อข่าวสรรพากร เช่น หน้ามึด หืดจับ เล็ง โอด และหงุดหงิด เป็นต้น ซึ่งมาจากหัวข้อข่าวที่นักข่าวได้ผลิตขึ้นเพื่อบรรยายพฤติกรรมของกรมสรรพากร ในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆ

กระบวนการที่สื่อความคิดความรู้สึก (Mental) พบเป็นลำดับที่ 4 แสดงด้วยคำกริยา 4 กลุ่ม ได้แก่ กริยาที่เกี่ยวกับการรับรู้ (Perceptive) กริยาที่เกี่ยวกับความคิดและความเข้าใจ (Cognitive) กริยาที่เกี่ยวกับความปรารถนา (Desiderative) และกริยาที่เกี่ยวกับความรู้สึก (Emotive) ตัวอย่างคำกริยาที่พบในหัวข้อข่าวสรรพากร เช่น มั่นใจ งง กังวล คาด และปลื้ม

เป็นต้น ซึ่งมาจากหัวข้อข่าวที่นักข่าวได้ผลิตขึ้น เพื่อบรรยายความคิดความรู้สึกของกรมสรรพากร ในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆ

กระบวนการที่สื่อการมีอยู่หรือเกิดขึ้นของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Existential) พบเป็นลำดับที่ 5 แสดงด้วยคำกริยา เช่น Exist, remain, arise, occur, come about, happen, take place, follow, ensure, sit, stand, lie, hang, rise, stretch, emerge, grow, erupt, flourish, prevail เป็นต้น ตัวอย่างคำกริยาที่พบในหัวข้อข่าวสรรพากร เช่น วาบ (รายได้) ออก (กฎหมาย) ผุด (ทีมไล่เก็บภาษี) และวิต (เป่ารายได้) เป็นต้น นักข่าวได้ใช้คำกริยาเหล่านี้ในการผลิตหัวข้อข่าว เพื่อบรรยายการมีอยู่หรือเกิดขึ้นของสิ่งหนึ่งสิ่งใด

กระบวนการเกี่ยวกับสภาพ (Relational) พบน้อยมากในหัวข้อข่าวสรรพากร แสดงด้วยคำกริยา 2 กลุ่ม ได้แก่ กระบวนระบุว่า เป็นอะไร (Identifying) และกระบวนการบรรยายคุณสมบัตินั้น (Attributive) ตัวอย่างคำกริยาที่พบในหัวข้อข่าวสรรพากร เช่น ล้น ลด ทруд และพร้อม เป็นต้น นักข่าวได้ใช้คำกริยาเหล่านี้ในการผลิตหัวข้อข่าว เพื่อบรรยายว่าเป็นอะไรและบรรยายคุณสมบัตินั้นของเหตุการณ์หรือสถานการณ์

กล่าวโดยสรุป ลักษณะเด่นของหัวข้อข่าวสรรพากรในหนังสือพิมพ์ไทยที่ศึกษามีมิติหน้าที่ (Metafunction dimension) สามารถสรุปได้เป็นโครงสร้างที่ประกอบไปด้วย ใจความหลักแสดงเรื่อง (Topical theme) ในรูปประโยคบอกเล่า (Declarative) และคำกริยาแสดงการกระทำ (Material) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pattama Patpong (2009) และ พรวิภา ไชยสมคุณ (2560) สาเหตุอาจเป็นเพราะการนำเสนอข่าวมีวัตถุประสงค์เดียวกันกับการโฆษณา คือ การให้ข้อมูลเพื่อโน้มน้าวใจ

ทั้งนี้ จะเห็นว่า หนังสือพิมพ์ได้เลือกใช้คำหรือกลุ่มคำที่เป็นแง่ลบในการนำเสนอข่าวสรรพากร เช่น ถอนขนหน่าน ไล่บี้ จ่อรีด ชูเชือด ชูฟัน จ้องรีด จัดหนักรีด จี้ กระทุ้ง เป็นต้น และหนังสือพิมพ์ได้มีการผลิตคำหรือกลุ่มคำดังกล่าวซ้ำๆ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งซึ่งส่งผลทำให้ประชาชนผู้อ่านมีความคิด ความรู้สึก ความเชื่อที่ผิด และมีทัศนคติที่ไม่ดีหรือแง่ลบและมีอคติต่อการเสียภาษี และต่อกรมสรรพากร โดยมองกรมสรรพากรเป็น ผู้โหดร้าย น่ากลัว คอยขูดรีด จ้องฟัน และไล่บี้พี่น้องประชาชน ฯลฯ ทำให้ประชาชนมีความคิด ความรู้สึก และเชื่อว่าการเสียภาษีให้ถูกต้องคือการตกเป็นเหยื่อของกรมสรรพากร และจะต้องหาวิธีที่จะไม่ให้ตกเป็นเหยื่อโดยการหนีภาษี (Tax evasion) ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย (Illegal means) และเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic crime) โดยทำให้ประชาชนไม่ได้ทำหน้าที่ที่สำคัญของการเป็นพลเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญ นั่นคือการเสียภาษีให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงที่กฎหมายกำหนด

นอกจากนี้ จากพฤติกรรมของประชาชนดังกล่าวข้างต้น จะส่งผลทำให้การปฏิบัติงานของกรมสรรพากรมีปัญหาและอุปสรรค จนทำให้ไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ตามที่ควรจะเป็น ซึ่งจะส่งผลเสียต่อประเทศชาติในวงกว้าง กล่าวคือ ทำให้รัฐบาลไม่มีงบประมาณที่เพียงพอในการ 1) จัดบริการสาธารณะ (Public services) ให้กับประชาชนตามความต้องการได้อย่างเหมาะสม และเพียงพอ และ 2) บริหารและพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณนายวศิน ไชยเมือง ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดการข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา อังคพณิชกิจ. (2561). *การวิเคราะห์ข้อความ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). *วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์: แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรวิภา ไชยสมคุณ. (2560). การวิเคราะห์โฆษณาประเภทเรื่องเล่าของสินค้าเพื่อสุขภาพ. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์*, 34(3): 118-145.
- เพ็ญนภา คล้ายสิงห์โต. (2554). โครงสร้างพาดหัวข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์ไทย: ภาพสะท้อนอุดมการณ์ทางเพศสภาพในสังคมไทย. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 30(2): 67-82.
- วิโรจน์ อรุณมานะกุล. (2562). *ศาสตร์แห่งภาษา: ความเป็นมาและพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Halliday, M.A.K., & Matthiessen, C.M.I.M. (2004). *An introduction to functional grammar*. 3rd ed. London: Hodder Arnold.
- Halliday, M.A.K., & Matthiessen, C.M.I.M. (2014). *Halliday's introduction to functional grammar*. 4th ed. Oxon: Routledge.
- Pattama Patpong. (2009). Thai persuasive discourse: a systemic functional approach to an analysis of amulet advertisements. *Revista Alicantina de Estudios Ingleses*, 22, 195-217.

บทบาทหน้าที่และอุปกิเลสในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง The Roles and Upakkilesa in the Lower Northern Folk Tales

สุกัญญาโสภี ใจกล้า¹
Sukunyasopee Chaiklam¹

Received: 11 May 2020

Revised: 16 July 2020

Accepted: 17 August 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของนิทานพื้นบ้านที่มีต่อกลุ่มชน และศึกษาอุปกิเลสที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า บทบาทหน้าที่ของนิทานพื้นบ้านปรากฏมากที่สุด คือ ให้ความเพลิดเพลินและเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจของบุคคล รองลงมา คือ ให้ความรู้ในสังคมที่ใช้ประเพณีบอกเล่า และนิทานที่มีบทบาทหน้าที่ในการอธิบายที่มาและเหตุผล ส่วนการรักษามาตรฐานทางพฤติกรรมที่เป็นแบบแผนของสังคม ปรากฏน้อยที่สุด

ส่วนอุปกิเลสที่ปรากฏมากที่สุด คือ อภิชฌาวิสมโลภะ รองลงมา คือ พยาบาท อันดับที่สามคือ โทษ และที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ มัจฉริยะ กับ ถัมภะ ซึ่งการศึกษารoles and upakkilesa ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่างนี้ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของนิทานพื้นบ้านที่มีการสอดแทรกหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา อันเป็นความเชื่อมโยงกันระหว่างศาสนากับวัฒนธรรมพื้นบ้าน และถือเป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินชีวิตที่ควรสืบทอดต่อไป

คำสำคัญ: บทบาทหน้าที่, อุปกิเลส, นิทานพื้นบ้าน

Abstract

The purpose of this research was to study the role of folk tales in folk groups and study the desires that appear in the lower northern folk tales which the research found the most important roles was to provide enjoyment and was the solution to the most frustrations of the people, followed by education in a society that tradition and stories were used to explain their origins. And the reason the treatment of standardized behavioral patterns was the least.

The most apparent desire was Abhijjhā-visamālobha, followed by Byāpāda, the third vengeance, Kotha and the least appeared as Macchariya and Thambha. The study of the roles, duties and incantations appeared in the lower northern folklore. This is demonstrates the

¹ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

¹ Thai Languages Program, Faculty of Humanities and Social sciences, Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok.
Email Sukunyasopee@Gmail.com

importance of folk tales that have inserted Buddhism doctrine which is a connection between religion and folk culture. All in all, it was considered as an important guideline in living that should be continued.

Keywords: Roles, Upakkilesa, Folk tales

บทนำ

นิทานพื้นบ้านเป็นวัฒนธรรมของคนไทยที่มีมาแต่โบราณกาล ดังที่ กิ่งแก้ว อุตถากร ได้กล่าวเกี่ยวกับนิทาน (2519: 12) ว่า “เป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมาเป็นมรดก ทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ แต่ก็มิได้อยู่เป็นจำนวนมากที่ได้รับการบันทึกไว้” และ ศิราพร ณ ถลาง ได้กล่าวเกี่ยวกับนิทานเพิ่มเติมไว้ (2552: 5) ความว่า “ข้อมูลทางคติชน โดยเฉพาะนิทาน เพลง ภาษิต ปริศนาคำทาย เป็นข้อมูลที่ถ่ายทอดในประเพณีบอกเล่า (oral tradition) จากปู่ย่าตายายมาสู่ลูกหลานในแต่ละกลุ่มชน” แสดงให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของนิทานที่อยู่คู่กับสังคมมาตั้งแต่โบราณกาล อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ใช้นิทานพื้นบ้านสั่งสอนลูกหลานให้มีความประพฤติดี และสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้กับคนทุกเพศทุกวัยได้ นิทานจึงเป็นวรรณกรรมอีกรูปแบบหนึ่งที่มนุษย์ส่วนใหญ่ชอบฟังและอ่าน เพราะเป็นเสมือนแหล่งรวมความสุข ความฝันและจินตนาการของมนุษย์

ด้วยเหตุที่นิทานเป็นผลงานทางปัญญาและจินตนาการของมนุษย์ อีกทั้งยังเป็นมรดกทางวัฒนธรรม จึงสมควรให้ความสำคัญกับการศึกษานิทานพื้นบ้าน ดังความคิดเห็นของ ศิราพร ณ ถลาง ที่กล่าวถึงความสนใจของวงวิชาการหลังจากปี พ.ศ. 2510 เมื่อ ดร.กิ่งแก้ว อุตถากร จบปริญญาเอกทางด้านคติชนวิทยาจากประเทศสหรัฐอเมริกา และกลับมาเผยแพร่วิชา คติชนวิทยาสู่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (2552:

15) โดยสรุปได้ว่า หลัง พ.ศ. 2510 นักวิชาการไทยเริ่มเห็นความสำคัญของข้อมูลประเภทคติชน ซึ่งก่อนหน้านั้น วงวิชาการไทย ไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวบ้านไทย มากนัก วิชาคติชนวิทยาชี้ให้เห็นว่า ในหมู่บ้านและในวิถีชีวิตชาวบ้านมีนิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ภาษิต ปริศนาคำทาย การละเล่น การแสดงพื้นบ้าน ความเชื่อและประเพณีพื้นบ้าน ซึ่งล้วนมีคุณค่าในการทำความเข้าใจวิถีชาวบ้าน อีกประการหนึ่ง นักวิชาการไทยก็ตระหนักว่าข้อมูลทางคติชนเหล่านี้ นับวันมีแต่จะหมดไปจากความทรงจำและวิถีชีวิตของชาวบ้าน จึงถือได้ว่าวิชาคติชนวิทยาทำให้เกิดจุดเปลี่ยนที่สำคัญในวงวิชาการไทย ทำให้เกิดกระแสความสนใจที่จะ “ลงไปเก็บข้อมูลในหมู่บ้าน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาและเพื่ออนุรักษ์ข้อมูลประเภทนี้ก่อนที่จะสูญหายไปท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทย

นอกจากนิทานจะเป็นสันตนาการของชาวบ้านที่มีความสำคัญแล้ว นิทานยังมีบทบาทอีกหลายด้าน ดังคำกล่าวของเสนหา บุญยรักษ์ (2527: 87) ได้อธิบายถึงความสำคัญของนิทานว่า “นิทานเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตของผู้คนในสังคม การศึกษานิทานจะทำให้ ผู้ศึกษาได้ทราบวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติที่มีต่อเรื่องราวต่างๆ ตลอดจน สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ใต้จิตสำนึก ซึ่งถูกกดตันไว้ด้วยค่านิยมของสังคม ทำให้ต้องระบายออกมา ในรูปของนิทาน” ทำให้เห็นว่า นอกจากบทบาทของการเป็นเครื่องผ่อนคลายอารมณ์แล้ว นิทานยังมีบทบาทในการสั่งสอนด้วย ดังที่ เจือ สตะเวทิน (2517: 76) กล่าวว่า

“นิทานส่วนใหญ่เจตนาจะสอนศีลธรรม และสอนด้วยวิธีต่างๆ กัน บางเรื่องใช้สัตว์หรือต้นไม้สอน บางเรื่องให้มีเทพบุตร เทพธิดา หรือยักษ์มารเข้ามาเกี่ยวข้อง”

การจัดระเบียบของสังคมเป็นอีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญของนิทาน ดังที่ ธวัช ปุณโณทก ได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณกรรมท้องถิ่นที่มีต่อสังคม (2525: 14) ว่า การจัดระเบียบสังคมหรือการควบคุมสังคมอันเป็นพันธกรณีของกลุ่มชนต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อความสงบสุขของประชาคมนั้นๆ บทบัญญัติต่างๆ อันเป็นปทัสฐานของสังคมนั้น ได้สั่งสอนสืบต่อกันมาโดยมิได้มีการจดบันทึกไว้ แต่ก็ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมท้องถิ่นเหล่านั้น

นิทานเป็นเรื่องเล่าเพื่อความจรรโลงโลก ให้อารมณ์ขัน ผ่อนคลายความตึงเครียด ขณะเดียวกันก็แฝงฝังจุดมุ่งหมายบางอย่างไว้อย่างแนบเนียนไม่ว่าจะเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต คติเตือนใจ ความเป็นมาของบางสิ่งบางอย่าง ประวัติวีรบุรุษหรือบรรพบุรุษของท้องถิ่น การแก้ปัญหาเฉพาะด้านด้วยปฏิภาณไหวพริบ ฯลฯ จึงอาจศึกษาถึงวิถีชีวิต ปรัชญา หลักจริยศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ความเชื่อ ตำนาน ตลอดจนถึงภาษาและวรรณกรรม ฯลฯ เหล่านี้ ล้วนแต่เป็นสิ่งเติมเต็มคุณค่าให้แก่กันทั้งสิ้น

ดังนั้นจึงควรศึกษาบทบาทหน้าที่ของนิทานพื้นบ้าน เพื่อทำความเข้าใจถึงความสำคัญของนิทานพื้นบ้าน ที่ดำรงอยู่คู่กับชุมชนมาอย่างยาวนาน จนกระทั่งมีการแพร่กระจายของเทคโนโลยี และการศึกษาสาระสำคัญ โดยเฉพาะการสอนเรื่องเกี่ยวกับอุปกิเลสอันเป็นคำสอนทางพระพุทธศาสนา ที่สามารถเป็นแนวทางในการทำจิตให้บริสุทธิ์เพื่อเข้าสู่นิพพานได้นั้น เพื่อทำความเข้าใจตนเอง บรรพบุรุษ สังคมและทำความเข้าใจในสาระหรือสาระสำคัญที่ส่งผ่านมาทางนิทาน

พื้นบ้าน การศึกษานิทานพื้นบ้านจึงเป็นแนวทางเชื่อมโยงไปสู่รากแห่งวัฒนธรรมของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี

วิธีการวิจัย

การศึกษานิทานพื้นบ้านที่และอุปกิเลสในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่างครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้าน ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ และอุปกิเลส 16

2. รวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมนิทานพื้นบ้านในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง โดยคัดเลือกจากงานวิจัยที่เผยแพร่อยู่ในเว็บไซต์ โครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS-Thai Library Integrated System) ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นเอกสารฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยที่รวบรวมจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศ โดยคัดเลือกข้อมูลตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

2.1 เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 9 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดตาก พิชญ์โลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตรและอุทัยธานี

2.2 เป็นงานวิจัยที่ใช้ข้อมูลปฐมภูมิในการศึกษา และบันทึกนิทานไว้ในภาคผนวกของวิทยานิพนธ์เล่มนั้นด้วย

2.3 เป็นงานวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลนิทานพื้นบ้านของไทย มิใช่ นิทานของต่างชาติพันธุ์

2.4 เป็นงานวิจัยที่เก็บข้อมูลไม่เกินปี พ.ศ. 2540 ซึ่งถือว่าเป็นนิทานพื้นบ้านที่คงความดั้งเดิมมากที่สุด

จากเงื่อนไขข้างต้น ผู้วิจัยพบข้อมูลนิทานจากงานวิจัยจำนวน 188 เรื่อง จากงานวิจัย 2 เล่มได้แก่

1) วรรณกรรมจากตำบลศรีศรีมาต จังหวัดสุโขทัย ของ ประจักษ์ สายแสง ปี พ.ศ. 2516 จำนวน 85 เรื่อง

2) สิทธิมนุษยชนจากนิทานพื้นบ้านตำบลชัยนาท อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ของ ทองสุข บุญธรรม ปี พ.ศ. 2530 จำนวน 103 เรื่อง

3. วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ด้านได้แก่

3.1 วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของนิทานพื้นบ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยใช้ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของวิลเลียม บาสคอม ในบทความเรื่อง “Four Functions of Folklore” จำแนกบทบาทหน้าที่ของคติชนไว้ 4 หน้าที่ (อ้างถึงในเสาวลักษณ์ อนันตสานต์, ทฤษฎีคติชนและวิธีการศึกษา, 2543) คือ

3.1.1 ใช้อธิบายที่มาและเหตุผลในการทำพิธีกรรม

3.1.2 ทำหน้าที่ให้การศึกษามโนคติที่แฝงอยู่ในเรื่อง

3.1.3 รักษามาตรฐานทางพฤติกรรมที่เป็นแบบแผนของสังคม

3.1.4 ให้ความเพลิดเพลินและเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจของบุคคล

3.2 วิเคราะห์อุปกิเลสที่ปรากฏอยู่ในนิทานพื้นบ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยใช้แนวทางการศึกษาอุปกิเลสจากนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่างนี้ ใช้การอธิบายธรรมตามพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม ของ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) (2553: 265-266) คือ อุปกิเลส หรือ จิตตอุปกิเลส 16 (ธรรมเครื่องเศร้าหมอง, สิ่งที่ทำให้จิตขุ่นมัว รับคุณธรรมได้ยาก ดุจผ้าเปื้อนสกปรก ย้อมไม่ได้ดี-Upakkilesa: Mental defilements) ประกอบด้วย

3.2.1 อภิชฌาวิสมโลภะ

3.2.2 พยาบาท

3.2.3 โภชะ

3.2.4 อุปนาหะ

3.2.5 มกขะ

3.2.6 ปลาสะ

3.2.7 อีสสา

3.2.8 มัจฉริยะ

3.2.9 มายา

3.2.10 สาถะยยะ

3.2.11 ถัมภะ

3.2.12 สारัมภะ

3.2.13 มานะ

3.2.14 อติมานะ

3.2.15 มทะ

3.2.16 ปมาทะ

4. สรุปและอภิปรายผล

5. เสนอข้อมูล โดยเสนอผลการศึกษาวิจัยเป็นแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การศึกษบทบาทหน้าที่และอุปกิเลสที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ครบทุกประเด็น โดยมีผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาบทบาทหน้าที่ของนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง แบ่งตามทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของวิลเลียม บาสคอม (อ้างถึงในเสาวลักษณ์ อนันตศานต์, ทฤษฎีคติชนและวิธีการศึกษา, 2543) นิทานจำนวน 184 เรื่อง พบผลการวิจัย ดังนี้

1.1 นิทานที่ให้ความเพลิดเพลินและเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจของบุคคล พบมากที่สุด จำนวน 89 เรื่อง แบ่งเป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย จำนวน 38 เรื่อง และ วรรณกรรมจังหวัดชัยนาท จำนวน 51 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 41.01

1.2 ทำหน้าที่ให้การศึกษาในสังคมที่ใช้ประเพณีบอกเล่า จำนวน 88 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 40.55 เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย จำนวน 42 เรื่อง และ วรรณกรรมจังหวัดชัยนาท จำนวน 46 เรื่อง จากคำสอนที่ปรากฏจากนิทานจำนวน 88 เรื่องนั้น ผู้วิจัยได้จัดจำแนกคำสอนได้ 2 ประเภท คือ

1.2.1 คำสอนสำหรับการพัฒนาตนเอง คือ สอนให้เป็นคนดี / ทำความดี สอนให้มีสติ / ปัญญาในการไตร่ตรอง สอนให้เคารพและเชื่อฟังคำสอนของบิดามารดา / ครูบาอาจารย์ / สิ่งศักดิ์สิทธิ์ สอนให้รู้จักกตัญญู ให้รู้จักพูดและรักษาคำพูดของตนเอง ไม่โลภ สอนให้ตั้งมั่น ทำอะไรทำจริง สอนเรื่องการมองผู้อื่นที่จิตใจ มิใช่มองแค่ภายนอก ไม่อิจฉาริษยา รู้จักกาลเทศะ มีความขยัน อดทนในการทำงาน ไม่ประมาทในการใช้เงิน รู้จักเรียนรู้ / สอบถาม ไม่มัวเมาไปกับสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ รู้จักคำนึงถึงผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และมีความรอบคอบ

1.2.2 คำสอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น คือ มีความสามัคคี รักและให้อภัยกัน มีความเมตตาต่อกัน / ไม่ทำร้ายผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น / ไม่เกี่ยงงานกัน มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น และสอนผู้อื่นให้เป็นคนดี

1.3 นิทานที่มีบทบาทหน้าที่ในการอธิบายที่มาและเหตุผล พบจำนวน 32 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.75 เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย จำนวน 20 เรื่อง และ วรรณกรรมจังหวัดชัยนาท จำนวน 12 เรื่อง สามารถสรุปการอธิบายเป็นประเภทย่อยๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1.3.1 อธิบายความเป็นมา / ที่มาของสถานที่ต่างๆ พบจำนวน 21 เรื่อง

1.3.2 อธิบายสาเหตุ / เหตุผล พบจำนวน 11 เรื่อง

1.4 รักษามาตรฐานทางพฤติกรรมที่เป็นแบบแผนของสังคม พบจำนวน 8 เรื่อง เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย ทั้ง 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.69

2. การศึกษาอุปกิเลสที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่างครั้งนี้ ได้ศึกษาตามแนวทางการศึกษาอุปกิเลสตามพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) (2553: 265-266) พบอุปกิเลสที่ปรากฏเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้

2.1 อภิมหาวิสมโลภะ หมายถึง คิดเพ่งเล็งอยากได้ โลภไม่สมควร, โลภกล้า จึงจะเอาไม่เลือกควรไม่ควร, ตะกละ, ละโมบ, อยากได้ (ความรู้), ประารถนา (ให้คนชมเชย) มากที่สุด ปรากฏจำนวน 42 ครั้ง จากนิทาน 35 เรื่อง เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย 19 เรื่อง และ วรรณกรรมจังหวัดชัยนาท 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26.09

2.2 พยาบาท หมายถึง คิดร้าย ประสงค์ร้าย ให้ร้าย ซึ่งในนิทานพื้นบ้าน มีปรากฏจำนวน 22 ครั้ง จากนิทาน 18 เรื่อง เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย 12 เรื่อง และ วรรณกรรมจังหวัดชัยนาท จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.66

2.3 โกรธ หมายถึง ความโกรธ ความเคือง ซึ่งในนิทานพื้นบ้าน มีปรากฏจำนวน 19 ครั้ง จากนิทาน 18 เรื่อง เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย 12 เรื่อง และ วรรณกรรมจังหวัดชัยนาท 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.80

2.4 มายา อันหมายถึง การแสดงมารยา ไป่ปด, หลอกหลวง, อุบายหลอกหลวง ซึ่งในนิทานพื้นบ้าน มีปรากฏจำนวน 16 ครั้ง จากนิทาน 15 เรื่อง เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย 9 เรื่อง และ วรรณกรรมจังหวัดชัยนาท 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.94

2.5 ปมาทะ หมายถึง ความประมาท, ละเลย, เลินเล่อ ขาดความระมัดระวัง, ไม่เอาใจใส่, ความหละหลวม, เกียจคร้าน, ความซึ่เกียจ ซึ่งในนิทานพื้นบ้าน มีปรากฏจำนวน 10 ครั้ง จากนิทาน 10 เรื่อง เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย 3 เรื่อง และ วรรณกรรมจังหวัดชัยนาท 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.21

2.6 สาถะยยะ หมายถึง ความโอ้อวด หลอกเขา, หลอกด้วยคำโอ้อวด ซึ่งในนิทานพื้นบ้าน มีปรากฏจำนวน 9 ครั้ง จากนิทาน 7 เรื่อง เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย 2 เรื่อง และ วรรณกรรมจังหวัดชัยนาท 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.59

2.7 มทะ หมายถึง ความมัวเมา, ความปราศจากแก่นสาร, ไม่มีสาระ, หาประโยชน์อะไรมิได้ ซึ่งในนิทานพื้นบ้านปรากฏจำนวน 7 ครั้ง จากนิทาน 7 เรื่อง เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย 4 เรื่อง และวรรณกรรมจังหวัดชัยนาท จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.35

2.8 อีสสา หมายถึง ความริษยา, ความอิจฉาริษยา, ความอิจฉาทาร้อน ซึ่งในนิทานพื้นบ้าน มีปรากฏจำนวน 6 ครั้ง จากนิทาน 6 เรื่อง เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย 3 เรื่อง และ วรรณกรรมจังหวัดชัยนาท 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ

3.73

2.9 อติมานะ หมายถึง ความถือตัวยิ่งกว่าเขา, ดูหมิ่นเขา, ดูถูก, หยิ่ง, การหมิ่นประมาท การสบประมาท ซึ่งในนิทานพื้นบ้าน มีปรากฏจำนวน 6 ครั้ง จากนิทาน 6 เรื่อง เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย 2 เรื่อง และ วรรณกรรมจังหวัดชัยนาท 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.73

2.10 มั๊กชะ หมายถึง การลบหลู่คุณท่าน, ความหลู่, ลบล้าง ปิดซ่อนคุณค่าความดีของผู้อื่น ซึ่งในนิทานพื้นบ้าน มีปรากฏจำนวน 5 ครั้ง จากนิทาน 5 เรื่อง เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย 2 เรื่อง และวรรณกรรมจังหวัดชัยนาท 3 เรื่อง คิดเป็น ร้อยละ 3.11

2.11 สาร์มกะ หมายถึง ความแข่งดี, ไม่ยอมลดละ มุ่งแต่จะเอาชนะกัน, มั่นใจมากเกินไป, อวดดี ซึ่งในนิทานพื้นบ้าน มีปรากฏจำนวน 5 ครั้ง จากนิทาน 5 เรื่อง เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย 2 เรื่อง และ วรรณกรรมจังหวัดชัยนาท 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.11

2.12 มาณะ หมายถึง ความถือตัว, ทะนงตัว ซึ่งในนิทานพื้นบ้าน มีปรากฏจำนวน 5 ครั้ง จากนิทาน 4 เรื่อง เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัย 3 เรื่อง และวรรณกรรมจังหวัดชัยนาท จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็น ร้อยละ 3.11

2.13 อุปนาหะ หมายถึง ความผูกโกรธ, ความไม่พอใจ, ความคับข้องใจ, ความขุ่นแค้น ซึ่งในนิทานพื้นบ้าน มีปรากฏจำนวน 4 ครั้ง จากนิทาน 4 เรื่อง เป็นวรรณกรรมจังหวัดสุโขทัยทั้ง 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.48

2.14 ปลาสะ หมายถึง ความดีเสมอ, ยกตัวเทียมท่าน, เอาตัวขึ้นตั้งขวางไว้ ไม่ยอมยกให้ใครดีกว่าตน ซึ่งในนิทานพื้นบ้าน มีปรากฏจำนวน 3 ครั้ง จากนิทาน 3 เรื่อง เป็นวรรณกรรมจังหวัดชัยนาททั้ง 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.86

2.15 มัจฉริยะ หมายถึง ความตระหนี่ ขี้เหนียว ซึ่งในนิทานพื้นบ้าน มีปรากฏจำนวน 1 ครั้ง จากนิทาน 1 เรื่อง ในวรรณกรรมจังหวัด ชัยนาท คิดเป็นร้อยละ 0.62

2.16 ถัมภะ หมายถึง ความหัวดี, กระต้าง, ดันทุรัง, ดื้อดึง, พูดยาก, สอนยาก ซึ่งในนิทานพื้นบ้าน มีปรากฏจำนวน 1 ครั้ง จากนิทาน 1 เรื่อง ในวรรณกรรมจังหวัดชัยนาท คิดเป็นร้อยละ 0.62

อภิปรายผลการศึกษา

1. การศึกษาบทบาทหน้าที่ของนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง

ผลการศึกษาบทบาทหน้าที่ของนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่างครั้งนี้ พบว่า นิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง มีบทบาทหน้าที่ในการให้ความเพลิดเพลินและเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจของบุคคล มากที่สุด ซึ่งหน้าที่นี้ถือเป็นวัตถุประสงค์หลักของนิทานพื้นบ้าน ตามคำกล่าวของ กิ่งแก้ว อัดถากร (วรรณกรรมจากบ้านใน, 2514: 8) ที่ได้ถึงนิทานพื้นบ้านว่า “ช่วยให้ทั้งผู้เล่า ผู้ฟังระบายและผ่อนคลายความรู้สึกนึกคิด ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ในขณะที่เดียวกันยังก่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมและคตินิยมของสังคม” สอดคล้องกับคำกล่าวของสนิท บุญฤทธิ์ (2544, คำนำ) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทของนิทานไว้ว่า “นิทานเป็นเรื่องเล่าเพื่อความจรรโลงโลกให้อารมณ์ขัน ผ่อนคลายความตึงเครียด ขณะเดียวกันก็แฝงจุดมุ่งหมายบางอย่างไว้อย่างแนบเนียนไม่ว่าจะเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตคติเตือนใจ ความเป็นมาของบางสิ่งบางอย่าง ประวัติวีรบุรุษหรือบรรพบุรุษของท้องถิ่น การแก้ปัญหาเฉพาะด้านด้วยปฏิภาณไหวพริบ ฯลฯ”

นอกเหนือจากการสร้างความบันเทิงหรือความเพลิดเพลินแล้ว นิทานยังมีหน้าที่ใน

การเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจของบุคคลด้วย เพราะนิทานหลายเรื่องมีการสร้างตัวละครให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่สำรวมหรือน่าอับอาย เช่น นิทานเรื่อง พระในกรุงกับพระบ้านนอก, พระสุบักัญชา, พระบวชไม่มีใครนับถือ, หลวงตาฐูป (ประจักษ์ สายแสง, 2516) นิทานเป็นเครื่องมือในการล้อเลียน เสียดสีบุคคลที่สังคมให้การยกย่องนับถือ เช่น สถาบันพระสงฆ์ ซึ่งในอดีตพระสงฆ์ จะได้รับการยอมรับนับถือ จากคนทั่วไป บางสถานการณ์ที่พระสงฆ์ปฏิบัติตนไม่สมกับความยกย่องนับถือ ชาวบ้าน เกิดความไม่พอใจ จึงสร้างนิทานเพื่อระบายความไม่พอใจ ดังที่ เสน่ห์ บุญรักษ์ (2527: 87) ได้อธิบายถึงความสำคัญของนิทานว่า “นิทานเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตของผู้คนในสังคม การศึกษานิทานจะทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติที่มีต่อเรื่องราวต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ ได้จัดสำนึก ซึ่งถูกกดตันไว้ด้วยค่านิยมของสังคม ทำให้ต้องระบายออกมาในรูปของนิทาน” ซึ่ง ทุกคนต่างก็ทราบว่ นิทานคือเรื่องสมมุติขึ้น จึงมิได้ถือสาแก่นิทานประเภทนี้

อีกกลวิธีหนึ่งที่ทำให้นิทานพื้นบ้านเป็นเครื่องมือในการระบายความคับข้องใจ คือ นิทานมีการใช้คำหยาบ และแสดงออกในเรื่องเพศแบบโจ่งแจ้ง ตั้งแต่การตั้งชื่อเรื่อง เช่น โยนี่มีเสน่ห์, อวัยวะพูดได้ (ประจักษ์ สายแสง, 2516) แจกเอาเมียไม่เป็น, กินข้าวกับหีเมีย ฯลฯ (ทองสุข บุญธรรม, 2530) สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุกัญญา สุจฉายา (2522) ที่ศึกษาเรื่อง เพลงปฏิพากย์: การศึกษาในเชิงวรรณคดีวิเคราะห์ ซึ่งได้นำแนวคิดของบาสคอม (อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ อนันตศานต์, ทฤษฎีคติชนและวิธีการศึกษา, 2543) มาเป็นแนวทางในการศึกษาเพลงพื้นบ้านของภาคกลาง ที่เรียกว่า เพลงปฏิพากย์ และได้พบว่าเพลงปฏิพากย์มีบทบาทต่อสังคมไทย

6 ประการ หนึ่งในประการที่ปรากฏคือบทบาทในการ “ระบายนามเกียรติ์จากกฎเกณฑ์ประเพณี และค่านิยมบางประการโดยเฉพาะการแสดงออก เรื่องเพศ ขณะที่สังคมไทยห้ามพูดคำหยาบ ห้ามพูดเรื่องเพศในที่สาธารณะ การเล่นเพลงโต้ตอบ ที่มี “กลอนแดง” และ “กลอนสองงาม” ได้รับข้อยกเว้นและสามารถเล่นในที่สาธารณะได้” ซึ่งนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่างที่ใช้ในการศึกษาก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน จึงทำให้นิทานเป็นเครื่องมือในการระบายนามเกียรติ์หรือความเกิบกตได้อีกทางหนึ่ง

ส่วนหน้าที่สำคัญของนิทานพื้นบ้านรองลงมาจากทำให้ความเพลิดเพลิน คือ ให้การศึกษาในสังคม พบจำนวน 88 เรื่อง โดยสามารถจัดจำแนกคำสอนได้ 2 ประเภท คือ คำสอนสำหรับการพัฒนาตนเอง คือ สอนให้เป็นคนดี/ทำความดี, สอนให้มีสติปัญญาใน การไตร่ตรอง, สอนให้เคารพและเชื่อฟังคำสอนของบิดามารดา/ครูบาอาจารย์/สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ฯลฯ ซึ่งคำสอนเหล่านี้ล้วนสอดแทรกอยู่กับนิทานพื้นบ้านอย่างขาดไม่ได้ ดังคำกล่าวของ ชวีช ปุณโณทก (2522: 58-59) ที่กล่าวว่า “ถ้ามองในรูปจุดมุ่งหมายและสารประโยชน์ทางจิตใจแล้ว จะพบว่า ผู้ประพันธ์ได้พยายามสอดแทรกไว้อย่างมากมาย เพื่อเป็นการสอนศีลธรรมและจริยธรรมแก่สังคมไปด้วย ตลอดจนอุปนิสัยของตัวเอกในเรื่องมักจะเป็นแบบอย่างสอนในการดำเนินชีวิตในสังคมตามคตินิยม ของ พุทธศาสนา” โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชอว์ธน์ ไวยฉัยยา (2545) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทตัวละครเอกในทศชาติชาดก ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของลูกที่ปรากฏ ส่วนใหญ่จะเป็นลูกที่ดี คือ เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา มีความกตัญญูและมุ่งกระทำแต่ ความดี ซึ่งสอดคล้องกับการสอดแทรกคำสอนของนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่างในด้าน คำสอนที่สอนให้เป็นคน

ดีและทำความดีมากที่สุด นิทานพื้นบ้านจึงทำหน้าที่ได้ลึกซึ้งซึ่งแนบเนียน เพราะผลบุญ ผลกรรม ในนิทานจะแสดงผลอย่างชัดเจนว่าคนทำดีเท่านั้น จึงจะได้ดีและคนชั่วก็จะต้องรับทุกข์เวทนาต่าง ๆ

คำสอนอีกประเภทหนึ่งที่สอดแทรกไว้ในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง คือ คำสอนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น คือ มีความสามัคคีรักและให้อภัยกัน ช่วยเหลือผู้อื่น/ไม่เกี่ยงงานกัน มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น และสอนผู้อื่นให้เป็นคนดี ซึ่งถือเป็นคำสอนที่ช่วยให้ผู้ฟังนิทานทราบว่า ควรปฏิบัติตนต่อผู้อื่นอย่างไร ให้การดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นมีความสุข โดยการที่นิทานพื้นบ้านมีบทบาทในการให้ความเพลิดเพลิน อีกทั้งยังทำหน้าที่ให้การศึกษาที่ สอดคล้องกับผล การศึกษาวรรณกรรมพื้นบ้าน ผู้ไทย ตำบลเรณู จังหวัดนครพนม ของศรีสุดา เอื้อนครินทร์ (2520: 518-519) ที่ศึกษาจุดมุ่งหมายของการเล่านิทาน ผลการศึกษาพบว่า นอกจากจะมุ่งให้ความ สนุกสนานแก่ผู้ฟังแล้ว นิทานของชาวผู้ไทยยัง แทรกคติธรรม อธิบายเหตุ และประวัติของสิ่งของ หรือสถานที่ต่าง ๆ ไว้ ผู้อ่านจะพบว่า นิทานมุข ตลกของ ชาวผู้ไทยส่วนมากจะแทรกคติเตือนใจ ไว้ด้วย การเล่านิทาน จึงเป็นการอบรมสั่งสอน ผู้ฟังโดยทางอ้อมนั่นเอง

ส่วนบทบาทหน้าที่ในการอธิบายที่มาและ เหตุผลในการทำพิธีกรรมจากการศึกษานิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่างนี้ พบจำนวน 32 เรื่อง โดยเป็นการอธิบายความเป็นมา/ที่มาของสถานที่ต่าง ๆ ภายในจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดชัยนาท และมีการอธิบายสาเหตุ/เหตุผลต่าง ๆ เช่น ทำไม กวางจึงหางสั้น ทำไมสัตว์ต้องอยู่กับมนุษย์ ทำไมเต่าจึงมีกระดอง (ประจักษ์ สายแสง, 2516) เป็นต้น ซึ่งการอธิบายนี้จะเชื่อมโยงไปสู่การทำ หน้าที่สำคัญอีกหน้าที่หนึ่งของนิทานพื้นบ้าน คือ การรักษามาตรฐานทางพฤติกรรมที่เป็นแบบแผน

ของสังคม โดยหากพบการอธิบายความเป็นมาของสถานที่ในนิทานเรื่องต่างๆ ก็จะมีสิ่งที่ควรปฏิบัติที่เป็นแบบแผนของสังคมด้วย เช่น การอธิบายความเป็นมาของ เขาหลวง จังหวัดสุโขทัย ก็จะกล่าวถึงการเชื่อมโยงที่มาและความศักดิ์สิทธิ์ของสถานที่ หรือบทลงโทษของผู้ที่ประพฤติผิดต่อป่า ซึ่งจะช่วยให้มีการรักษาพฤติกรรมที่เป็นแบบแผนทางสังคม คือ การไม่ตัดไม้ทำลายป่า หรือไม่ทำลายสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ดังคำกล่าวของ ธวัช ปุณฺณโกต (2525: 14) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณกรรมท้องถิ่นที่มีต่อสังคม สรุปได้ว่า การจัดระเบียบสังคม หรือการควบคุมสังคมอันเป็นพันธกรณีของกลุ่มชนต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อความสงบสุขของประชาคมนั้นๆ บทบัญญัติต่างๆ อันเป็นปทัสฐานของสังคมนั้น ได้สั่งสอนสืบต่อกันมาโดยมิได้มีการจดบันทึกไว้ แต่ก็ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมท้องถิ่นเหล่านั้น ในข้อนี้ต้องเข้าใจร่วมกันว่าสังคมชนบทในสมัยอดีต กฎหมายของรัฐบาลกลางมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการควบคุมสังคมมากนัก แต่ปรัชญาพุทธศาสนา จารีต ความเชื่อ คตินิยม ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาคมจะมีบทบาทควบคุมสังคมอย่างยิ่ง

สอดคล้องกับการศึกษาของ จงกล เกิดมะยู (2538: 2) ที่ศึกษา วิถีชีวิตของชาวบ้านในนิทานพื้นบ้าน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด: การศึกษาเชิงวิเคราะห์ โดยผลการวิเคราะห์ด้านโลกทัศน์ของนิทานพบว่า โลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อมนุษย์ได้แก่ มนุษย์จะต้องมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ปฏิบัติตามชนบประเพณีอย่างเคร่งครัด และโลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ ได้แก่ การที่มนุษย์ตระหนักว่าธรรมชาติให้ทั้งคุณและโทษแก่มนุษย์ได้ โลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติด้วย ทำให้การรักษามาตรฐานทางพฤติกรรมที่เป็นแบบแผนของ

สังคม เป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอยู่เสมอ

2. การศึกษาอุปกิเลสที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง

การศึกษาอุปกิเลสที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่างครั้งนี้ ผลการศึกษาพบ อภิชฌาวิสมโลภะ (ความโลภ) มากที่สุด รองลงมาคือ พยาบาท และอันดับที่สาม คือ โภคะ (ความโกรธ) ซึ่งนอกจากนิทานพื้นบ้านจะช่วยในการสะท้อนวิถีชีวิตและสภาพสังคมของกลุ่มชนนั้นๆ ดังคำกล่าวของเสนหา บุญยรักษ์ (2527: 88) ที่กล่าวว่า “นิทานเป็นที่รวมวิถีชีวิต ความ เป็นอยู่ของคนในสังคม ในนิทานจะบอกถึง ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ความเป็นอยู่ การประพฤติปฏิบัติ อาชีพ และระดับศีลธรรม จรรยา จากเนื้อเรื่องที่แทรกสิ่งเหล่านี้ไว้จะทำให้ ผู้ศึกษามองเห็นภาพชีวิตของกลุ่มชน ต่างๆ ได้ อย่างชัดเจน” นิทานพื้นบ้านยังสะท้อนอุปนิสัย และอุปกิเลสที่ซ่อนอยู่ภายในจิตใจของมนุษย์ได้อีกด้วย

ผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับการศึกษาอุปกิเลสในนิทานพื้นบ้านจังหวัด นครราชสีมา ของนัฐนรี เกตุพรหมมา และคณะ (2560: 67) ผลการศึกษาพบว่า อุปกิเลสที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านจังหวัดนครราชสีมา พบมากที่สุดคือ อภิชฌาวิสมโลภะ (ความโลภ) คิดเป็นร้อยละ 55.88 รองลงมาคือ อุปนาหะ (ความผูกโกรธ) และ ปมาหะ (ความประมาท) คิดเป็นร้อยละ 17.65 และอันดับที่สาม คือ มายา (ความมารยา) คิดเป็นร้อยละ 14.71 และการศึกษาอุปกิเลสในนิทานพื้นบ้านอีสาน ตอนใต้ ของ ฌัญจกานต์ โพธิ์ปาน และคณะ (2561: 10) พบว่า อุปกิเลสที่ปรากฏมากที่สุดคือ อภิชฌาวิสมโลภะ (ความโลภ) รองลงมาคือ โภคะ (ความโกรธ) ลำดับที่สาม คือ พยาบาท (ความคิดร้ายผู้อื่น) ส่วนการศึกษาอุปกิเลสใน

นิทานพื้นบ้านของชาวตำบลโกรกกราก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ของ กุลฉวี ธิจันทร์ และคณะ (2561: 3) พบอุปกิเลสที่ปรากฏมากที่สุดคือ พยาบาท (ความคิดร้ายผู้อื่น) รองลงมา คือ อภิชฌาวิสมโลภะ (ความโลภ) ลำดับที่สาม คือ โภคะ (ความโกรธ) และไม่ปรากฏอุปกิเลส 3 ข้อคือ มกขะ (การลบหลู่คุณท่าน) ปลาสะ (ความดีเสมอ) และมานะ (ความถือตัว)

จากผลการศึกษาข้างต้น ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่างคือ นิทานพื้นบ้านอีสานตอนใต้ และ นิทานพื้นบ้านของชาวตำบลโกรกกราก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งพบอุปกิเลสในสามลำดับร่วมกันคือ อภิชฌาวิสมโลภะ (ความโลภ) โภคะ (ความโกรธ) และพยาบาท (ความคิดร้ายผู้อื่น) จึงสามารถสรุปได้ว่า มนุษย์แต่ละกลุ่มชน มีอุปกิเลสพื้นฐานอยู่ในตนเอง คือ ความโลภ ทั้งความปรารถนาที่เป็นรูปธรรม เช่น ทรัพย์สิน เงินทอง ของมีค่า วัตถุต่างๆ หรือแม้กระทั่งปรารถนาสามี ภรรยา ครอบครัวและบุคคลแวดล้อม เป็นต้น และความปรารถนาที่เป็นนามธรรม เช่น ความรัก ความเมตตา ฯลฯ เมื่อเกิดความปรารถนาแล้วไม่สมหวังก็จะเกิดทุกข์ ดังคำพระพุทธเจ้าที่ตรัสไว้ในบทธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (สวตมมณฑ์แปล, 2553: 190) ว่า

อุปปีเยหิ สมปโยโค ทุกฺโข

ความประสบด้วยสิ่งที่ไม่เป็นที่รักทั้งหลายเป็นทุกข์

ปีเยหิ วิปปโยโค ทุกฺโข

ความพลัดพรากจากสิ่งที่รักทั้งหลายเป็นทุกข์

เมื่อพลาดหวังจากสิ่งที่ปรารถนา อุปกิเลสที่จะตามมาอีกข้อหนึ่งคือ โภคะ (ความโกรธ) ที่มาควบคู่กับ พยาบาท (คิดร้าย) ซึ่งอุปกิเลสเหล่านี้

ล้วนส่งผลต่อผู้กระทำทั้งสิ้น ทั้งการสูญเสียทรัพย์สินหรือบุคคลอันเป็นที่รัก และแม้กระทั่งสูญเสียชีวิต ส่วนความแตกต่างที่พบจากการอุปกิเลสที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านจังหวัดนครราชสีมาคือ พบอุปกิเลสข้อ อุปนาหะ (ความผูกโกรธ) และ ปมาหะ (ความประมาท) เป็นอันดับที่สองและสาม ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มชนในจังหวัดนครราชสีมา ต้องการสอนเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นของความผูกโกรธและ ความประมาทมากกว่ากลุ่มชนอื่น

การสอดแทรกอุปกิเลสต่างๆ ในนิทานพื้นบ้าน นอกจากจะแสดงพื้นฐานทางจิตใจอันมีกิเลสแล้ว ยังแสดงให้เห็นว่า นิทานพื้นบ้านที่สืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยไม่ทราบว่ามีใครเป็นผู้แต่ง มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมหลัก อันได้แก่ ศาสนา คือ คำสอนของพระพุทธองค์ด้วย เพราะหากเปรียบเทียบเป็นกฎเกณฑ์ในการประพฤติตน ก็สามารถกล่าวได้ว่า นิทานพื้นบ้านทั้งหลาย คือผลของความประพฤติที่เกิดขึ้น ทั้งการได้รับรางวัลจาก การเป็นคนดี มีจิตใจที่ดีงาม และการถูกลงโทษจากการเป็นคนไม่ดี มีจิตใจทุจริต เพราะนิทานเป็นเครื่องกล่อมเกล่าจิตใจ เป็นเครื่องมือสั่งสอนบุคคลให้ทำความดี ซึ่งส่วนใหญ่การเล่าของชาวบ้านจะเชื่อมโยงไปสู่นิทานชาดก อันเป็นเรื่องราวพุทธประวัติของพระพุทธองค์ในพระชาติต่างๆ เช่น นิทานเรื่องพญาจันทน์ (ประจักษ์ สายแสง, 2516) โจรองคูลีมาล, พญาลิงเผือก (ทองสุข บุญธรรม, 2530) ฯลฯ ดังที่ จันทรศิริ สุปัญญากร (2517) ได้รวบรวมวรรณกรรมไทย รามัญจากตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับแนวคิดของคนในท้องถิ่น จากการศึกษาพบว่า วรรณกรรมที่รวบรวมได้ส่วนใหญ่ได้เค้าเรื่องมาจากเรื่องราวในพระไตรปิฎกและคัมภีร์

ในพุทธศาสนา ทั้งยังแฝงคติ ข้อคิดและแนวทางปฏิบัติตนในสังคม

การศึกษาอุปกิเลสนี้ นอกจากจะแสดงให้เห็นคำสอนที่นำมาใช้สอนกลุ่มชนนั้นๆ แล้ว ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า นิทานเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความสงบสุขหรือความหลุดพ้นได้อย่างลึกซึ้ง โดยมีได้กล่าวโดยตรงว่าเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า เพราะหากนำคำสอนของพระพุทธองค์มาเป็นแนวทางในการศึกษา จะพบอย่างชัดเจนว่า นิทานพื้นบ้านสอดแทรกคุณธรรมไว้หลายประการ ทั้งที่เห็นจากการศึกษาวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านภาคกลาง ของ ฉันทนา เย็นนาน (2539: 134-136) โดยการวิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านที่พบว่า เป็นคุณธรรมเฉพาะตนปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก คุณธรรมที่ปรากฏเด่นชัดที่สุดในนิทาน คือ ความเมตตากรุณา ซึ่งเป็นหลักธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน รองลงมาคือ ความกตัญญู ซึ่งอาจเป็นเพราะความกตัญญูเป็นคำสอนที่ สืบทอดกันต่อมาและมีความสอดคล้องตามหลักของพุทธศาสนา และยังมี การวิเคราะห์จริยธรรมในนิทานพื้นบ้านจังหวัดอุดรดิษฐ์ โดยวิเคราะห์ตามโครงสร้างคุณธรรม 11 ประการของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ของ วรพรรณ สุวรรณชื่อ (2550) ที่พบว่า จริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวทียุติมากที่สุด รองลงมาคือจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์และความเมตตากรุณา จริยธรรมด้านอดุสาหะ ด้านความเสียสละ ฯลฯ อันเป็นการยืนยันความสัมพันธ์เชื่อมโยงของวัฒนธรรมหลัก ซึ่งได้แก่ ศาสนา กับวัฒนธรรมย่อย ซึ่งได้แก่ วัฒนธรรมของกลุ่มชน ตามแนวคิดของกึ่งแก้ว อัดถากร (2554) ได้เป็นอย่างดี

การศึกษาอุปกิเลสในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่างนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงอุปกิเลสทั้งหลายที่ทำให้จิตเศร้าหมอง ตามคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ปรากฏใน พระไตรปิฎก (พระสุตตันต

ปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสกั ภาค 1 เล่ม 1 วัตถุประสงค์ อุปกิเลส 16 หน้า 352) ที่พระพุทธองค์ตรัสสอนว่า

[93] ภิขุทั้งหลาย กิธรรมเหล่าไหน เป็นเครื่องเศร้าหมองของจิต (คือ) อภิขณาวิสม โลกะ (ละโมภไม่สมาเสมอ คือความเพ่งเล็ง) พยาบาท (ปองร้ายเขา) โภชะ (โกรธ) อุปนาหะ (ผูกโกรธไว้) มกขะ (ลบหลู่คุณท่าน) ปลาสะ (ยกตนเทียบเท่า) อิสสา (ริษยา) มัจฉริยะ (ตระหนี่) มายา (มารยา) สาเรยยะ (ไอ้อวด) ทัมมะ (หัวดี) สารัมมะ (แข่งดี) มานะ (ถือตัว) อติมานะ (ดูหมิ่นท่าน) มทะ (มัวเมา) ปมาทะ (เลินเล่อ) เหล่านี้เป็นธรรมเครื่องเศร้าหมองของจิต.

เมื่อเห็นความเศร้าหมองของจิตที่ประกอบด้วยอุปกิเลสแล้ว ทรงตรัสสอนให้ละอุปกิเลสทั้งหลาย “ในกาลนั้น เธอเป็นผู้ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันแน่วแน่ในพระพุทธเจ้า...” จึงกล่าวได้ว่า การฟังหรือศึกษานิทานพื้นบ้าน คือ การทำความเข้าใจ คำสอนของพระพุทธองค์อีกทางหนึ่ง ซึ่งการสอดแทรกคำสอนทั้งหลายเหล่านี้คือสารสาระ อันสำคัญของนิทานพื้นบ้านที่เราควรตระหนักถึงและส่งต่อสู่ชนรุ่นหลังต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบอุปกิเลสที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของภาคอื่นๆ เพื่อทำความเข้าใจวิถีชีวิตของกลุ่มชนต่างๆ
2. ควรมีการศึกษานิทานพื้นบ้านด้วยแนวคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพื่อแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงกันระหว่างศาสนาและวัฒนธรรมพื้นบ้าน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.กึ่งแก้ว อัดถากร ผู้เป็น ครูบา

อาจารย์ที่ชี้แนะให้ผู้วิจัยเห็นความ สมภาพกัน
ของวัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรม ของกลุ่มชน
และขอขอบคุณคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่สนับสนุน
เงินทุนเพื่อการศึกษาครั้งนี้

บรรณานุกรม

- กิ่งแก้ว อัดถาวร. (2514). *วรรณกรรมจากบ้านใน*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิ่งแก้ว อัดถาวร. (2519). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพฯ: กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิ่งแก้ว อัดถาวร. (2554). *การเดินทางในโลกหนังสือ*. เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาคติชนวิทยา มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- กุลณัฐ ธิจันทร์ และคณะ. (2561). *การศึกษาอุปภิเลสในนิทานพื้นบ้านของชาวดำบลโกรกกราก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร*. ส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา ภาษาล้าน เพลงพื้นบ้านและนิทานพื้นบ้าน. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- จงกล เกิดมะยูร. (2538). *วิถีชีวิตของชาวบ้านในนิทานพื้นบ้าน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด: การศึกษาเชิงวิเคราะห์*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทร์ศรี สุปัญญากร. (2517). *วรรณกรรมไทยรามัญจากตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เจือ สตะเวทิน. (2517). *คติชาวบ้านไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุทธิสารการพิมพ์.
- ฉันทนา เย็นนาน. (2539). *การศึกษาวិเคราะห์นิทานพื้นบ้านภาคกลาง*. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ช่อรัตน์ ไวยฉัยยา. (2545). *บทบาทตัวละครเอกในทศชาติชาดก*. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐกานต์ โพธิ์ปาน และคณะ. (2561). *การศึกษาอุปภิเลสในนิทานพื้นบ้านอีสานตอนใต้*. ส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา ภาษาล้าน เพลงพื้นบ้านและนิทานพื้นบ้าน. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ทองสุข บุญธรรม. (2530). *สิทธิมนุษยชนจากนิทานพื้นบ้าน ตำบลชัยนาท อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท*. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- ธวัช ปุณโณทก. (2522). *วรรณกรรมอีสาน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธวัช ปุณโณทก. (2525). *วรรณกรรมท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นัจฉริ เตกพรหมมา และคณะ. (2560). *การศึกษาอุปภิเลสที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านจังหวัดนครราชสีมา*. ส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา ภาษาล้าน เพลงพื้นบ้านและนิทานพื้นบ้าน. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ประจักษ์ สายแสง. (2516). *วรรณกรรมจากตำบลศรีคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระพรหมคุณาภรณ์, (ป. อ. ปยุตโต). (2553). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระศาสนาโสภณ. (2553). *สวดมนต์แปล*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย. มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2552). *พระสูตรตันตปิฎก มัชฌิมนิกายมูลปัณณาสกั ภาค 1 เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วรพรรณ สุวรรณชื่อ. (2550). *วิเคราะห์จริยธรรมในนิทานพื้นบ้านจังหวัดอุดรดิตถ์*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศรีสุตา เอื้อนครินทร์. (2520). *วรรณกรรมพื้นบ้านผู้ไทย ตำบลเรณู จังหวัดนครพนม*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิราพร ณ ถลาง. (2552). *ทฤษฎีคติชนวิทยา วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนิท บุญฤทธิ์, รวบรวมและเรียบเรียง. (2544). *นิทานพื้นบ้านภาคใต้*. กรุงเทพฯ: สิริวิยาสาน.
- เสนาหา บุญรักษ์. (2527). *คติชนวิทยา*. พิษณุโลก: วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม.
- เสาวลักษณ์ อนันตศานต์. (2543). *ทฤษฎีคติชนและวิธีการศึกษา*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุกัญญา สุจฉายา. (2522). *เพลงปฏิพากย์: การศึกษาในเชิงวรรณคดีวิเคราะห์*. อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จังหวัดกระบี่

Factors influencing the decision making to join Thai Community Product Standards of One Tambon One Product (OTOP) entrepreneurs in Krabi

ยุวดี ลีเบน¹, ชิตตะวัน ไชยลาภ², กนกวรรณ ชูเพชร², วิมนมาส พรมโส²

Yuwadee Leeben¹, Chittawan chailap², Kanokwan Choopet², Wimonmas promso²

Received: 4 May 2020

Revised: 18 June 2020

Accepted: 15 July 2020

บทคัดย่อ

จังหวัดกระบี่มีแผนยุทธศาสตร์เน้นการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยชุมชน และส่งเสริมการผลิตสินค้าชุมชนที่มีคุณภาพมาตรฐานเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งในชุมชน ปัจจุบันพบว่าผู้ประกอบการชุมชนที่นำผลิตภัณฑ์เข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนั้นมีเพียง 60 รายเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 11 จากผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้งหมด 540 ราย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนบุคคลและข้อมูลธุรกิจกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในจังหวัดกระบี่ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP ที่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) แล้วในจังหวัดกระบี่ จำนวน 60 ราย โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ของผู้ประกอบการ คือ สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรได้ และสามารถเพิ่มยอดขายสินค้าได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการตัดสินใจเข้าร่วม รองลงมาคือรับรองความปลอดภัย และสร้างความน่าเชื่อถือในคุณภาพของสินค้าให้แก่ลูกค้าได้ และเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าที่จัดโดยภาครัฐ 2) ลักษณะของสถานประกอบการ ขนาดของธุรกิจ ระยะเวลาก่อตั้งธุรกิจ และยอดขายมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน มผช.

คำสำคัญ: การตัดสินใจ, มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน, หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

¹ อาจารย์ประจำ, คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี, Email: yuwadee.l@psu.ac.th, yuwadee_lee@hotmail.com

² นักศึกษา, คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

¹ Lecturer, Faculty of Liberal Arts and Management Sciences, Prince of Songkla University, Surat Thani Campus, Email: yuwadee.l@psu.ac.th, yuwadee_lee@hotmail.com

² Students, Faculty of Liberal Arts and Management Sciences, Prince of Songkla University, Surat Thani Campus

Abstract

Krabi province has the strategic plan focusing on community tourism and promotes the community products to join the Thai Community Product Standards. Currently the Thai industrial standard institute reports that out of 540 community product entrepreneurs, there are only 60 entrepreneurs have Thai Community Product Standards.

The purposes of this research were to study the factors affecting the decision to join the Thai Community Product Standards and also study the relationship between personal and business factors and factors affecting the decision to join Thai Community Product Standards of One Tambon One Product entrepreneurs In Krabi. The samples were 60 One Tambon One Product entrepreneurs who have gotten the Standards of Community Products in Krabi province. Questionnaire was used to collect data. Descriptive statistics such as percentage, mean and standard deviation and Chi-square test were used for data analysis.

The results of this research found that 1) The factors affected One Tambon One Product entrepreneurs making decision to join the Thai Community Product Standards were to create better image of their business and increase product sales as the most important factor followed by the product safety, reliability in product quality and the opportunity of exhibitions arranging by government. 2) The relationship between both personal and business factors and factors affecting the decision to join Thai Community Product Standards showed the gender and business factors included business characteristics, business size, founding period and sales affecting to the decision to join Thai Community Product Standards of One Tambon One Product entrepreneurs in Krabi significantly. ($p < 0.05$)

Keywords: The decision, Community product standards, One Tambon One Product

บทนำ

ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตั้งแต่ พ.ศ. 2558 ทำให้รัฐบาลกระตุ้นหรือเร่งพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทยให้มีความเท่าเทียมกับประเทศสมาชิกในทุกๆด้าน โดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับธุรกิจการท่องเที่ยว จากข้อมูลทางสถิติพบว่านักท่องเที่ยวในประเทศไทยเฉลี่ยร้อยละ 30 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด โดยในปี พ.ศ. 2562 มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย

อยู่ที่ประมาณ 40 ล้านคน เติบโตขึ้นร้อยละ 2-4 จากปี พ.ศ. 2561 โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยอันดับ 1 เป็นนักท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาเซียน (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2562)

รัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน และส่งเสริมการผลิตสินค้าชุมชน One Tambon One Product (OTOP) ให้เป็นสินค้าของฝากของที่ระลึกที่มีคุณภาพมาตรฐานสามารถทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เกิดรายได้กับ คนในชุมชน และจะทำให้สามารถยกระดับคุณภาพชีวิต

ของประชาชนในหมู่บ้าน ชุมชนอย่างทั่วถึงได้จากข้อมูลทางสถิติของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในปี พ.ศ. 2561 พบว่า ภูมิภาคที่มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย อันดับ 1 คือภาคใต้ รองลงมาคือภาคกลางและภาคตะวันออก โดยมีมูลค่า 3.12 แสนล้านบาท 2.37 แสนล้านบาท และ 1.01 แสนล้านบาทตามลำดับ โดยมีปริมาณนักท่องเที่ยวกว่าร้อยละ 70 กระจุกตัวอยู่บริเวณชายฝั่งอันดามัน ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ภูเก็ต พังงา ระนอง ตรัง และจังหวัดสตูล มีความนิยมในการซื้อสินค้าและของที่ระลึกที่เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนคิดเป็นร้อยละ 15 ของรายจ่าย ทั้งหมดต่อวันต่อคน จังหวัดกระบี่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากเป็นอันดับสองของภาคใต้โดยมี มูลค่า 93,989 ล้านบาท รองจากจังหวัดภูเก็ต (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) และกำลังพัฒนาศักยภาพเรื่องการท่องเที่ยวให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้

ปัจจุบันจังหวัดกระบี่ได้มีแผนยุทธศาสตร์ที่ได้เน้นไปในการท่องเที่ยวโดยชุมชนและเน้นให้มีการนำสินค้าชุมชนหรือสินค้า OTOP มาพัฒนาให้สามารถสร้างรายได้ในชุมชนได้ โดยผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้า OTOP ของจังหวัดกระบี่มีอยู่จำนวน 1,328 ผลิตภัณฑ์ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมและใช้จ่ายในหมู่บ้านได้ จังหวัดกระบี่จึงได้ให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผู้ประกอบการในระดับชุมชนมีศักยภาพสามารถแข่งขันกับตลาดภายนอกได้ และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ OTOP พัฒนารูปแบบกระบวนการผลิตควบคู่กับการตลาด โดยการนำหลักเกณฑ์ของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) มาเป็นเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวซึ่งจะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดกระบี่ได้ (สำนักข่าวแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 2561)

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนในด้านการกำหนดมาตรฐานและการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่ได้จากโครงการ One Tambon One Product (OTOP) ให้เป็นที่ยอมรับและสามารถประกันคุณภาพให้กับผู้บริโภคได้ สามารถทำให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนไปสู่ตลาดผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ง่ายขึ้น อีกทั้งพฤติกรรมทางเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคนั้นจะต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐาน ซึ่งจะเป็นหลักฐานยืนยันถึงความน่าเชื่อถือของผลิตภัณฑ์ (นิธิตา พระยาโล, 2558)

อย่างไรก็ตามจากข้อมูลสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ระบุว่าผู้ประกอบการชุมชนที่นำผลิตภัณฑ์ไปเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดกระบี่นั้นมีเพียง 60 รายเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 11 จากผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP ทั้งหมด 540 ราย ทำให้เห็นว่าผู้ประกอบการชุมชนอาจยังไม่ให้ความสำคัญกับเครื่องหมายการรับรองมาตรฐานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเท่าที่ควร

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP ในจังหวัดกระบี่ โดยการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP ในจังหวัดกระบี่ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและข้อมูลธุรกิจ กับ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแผนกลยุทธ์เพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสนใจเข้าร่วมโครงการมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนเพิ่มขึ้นต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

ปัจจัยประชากรศาสตร์

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2550) กล่าวว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย อายุ เพศ รายได้ การศึกษา เหล่านี้เป็นเกณฑ์ที่นิยมใช้ในการแบ่งส่วนตลาดสอดคล้องกับ เบเรลสัน และ สไตเนอร์ (ซิป จิตนิยม. 2534) ได้แสดงความเห็นว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์เป็นลักษณะที่สำคัญและสถิติที่วัดได้ของประชากรที่ช่วยกำหนดตลาดเป้าหมาย บทบาททางเพศ การศึกษาความสนใจ และความเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ สถานภาพทางสังคมและอื่นๆ ทำให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องของความรู้ ความคิด ความเชื่อทัศนคติ ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรม รวมทั้งง่ายต่อการวัดมากกว่าตัวแปรอื่นๆ ตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ที่สำคัญและคนที่มีลักษณะประชากรศาสตร์ต่างกัน จะมีลักษณะทางจิตวิทยาต่างกัน

กระบวนการตัดสินใจ

สมคิด บางโม (2548) การตัดสินใจหมายถึงการตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติซึ่งมีหลายทางเป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ วรพจน์ บุษราคัมวดี (2547) ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับการตัดสินใจว่าเป็นกระบวนการพิจารณาหาทางเลือกที่มีอยู่จากหลายทางเลือก โดยสามารถเลือกทางเลือกที่เป็นไปได้ ดังนั้นจึงสามารถสรุปการตัดสินใจจึงเป็นหน้าที่ที่บ่งบอกถึงแตกตางระหว่างบุคคล โดยผู้ที่ทำการตัดสินใจนั้นจะต้องมีหลักการและเหตุผล มีเจตคติและวิจารณ์านที่ดีเนื่องจากการตัดสินใจเป็นวิธีที่สามารถนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

การตัดสินใจมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะการตัดสินใจที่ดีโดยการใช้เครื่องมือหรือใช้เกณฑ์การตัดสินใจ ที่เหมาะสมจะก่อให้เกิดแนวทางปฏิบัติที่มีคุณภาพ สามารถแก้ไขปัญหาได้และยังสามารถช่วยลดความขัดแย้งลงได้อีกด้วย

กระบวนการตัดสินใจนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 6 ขั้นตอนได้แก่ 1) การตระหนักถึงปัญหาหรือสถานการณ์ที่มีตัวเลือกเกิดขึ้น 2) พิจารณาและไตร่ตรองทางเลือก 3) เลือกทางเลือกที่ดีและมีปัญหาน้อยที่สุด 4) ตัดสินใจบนพื้นฐานของทางเลือก 5) ยอมรับกับผลที่ตามมาของการตัดสินใจ 6) ประเมินผลการตัดสินใจ

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ภาพที่ 1 เครื่องหมาย มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ ข้อกำหนดด้านคุณภาพที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่เชื่อถือ เป็นที่ยอมรับ และสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานที่กำหนด มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้รับการรับรอง และแสดงเครื่องหมายรับรอง 2) ส่งเสริมด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย และสร้างความมั่นใจให้กับผู้ผลิตระดับชุมชนในการทำผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ตลอดจนผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน

3) มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาแบบยั่งยืน ยกย่องคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่ไปไปตามมาตรฐานและสอดคล้องตามนโยบายรัฐบาลในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของผลิตภัณฑ์ OTOP ในจังหวัดกระบี่ ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์ขายผลิตภัณฑ์ อายุ อาชีพหลัก การศึกษา

2. ปัจจัยด้านธุรกิจประกอบด้วย ลักษณะของสถานประกอบการ ประเภทของผลิตภัณฑ์ ชุมชน ขนาดธุรกิจ ระยะเวลาการดำเนินการของธุรกิจ ยอดขายผลิตภัณฑ์ชุมชน

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนประกอบด้วย ความต้องการของลูกค้า นโยบายสนับสนุนของรัฐบาล ภาพลักษณ์ของสถานประกอบการ ทัศนคติในการผลิต ความสามารถในการแข่งขัน สินค้าปลอดภัย โอกาสในการเข้าร่วมแสดงสินค้าที่จัดโดยภาครัฐ เพิ่มยอดขาย เพิ่มปริมาณลูกค้ารายใหม่ ลดข้อร้องเรียนจากลูกค้า ยืดอายุการเก็บรักษาสินค้าง่ายต่อการขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์อื่นๆ

วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากรายชื่อผู้ที่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนใน จังหวัดกระบี่ เพื่อทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP ที่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดกระบี่ จำนวน 60 ราย จาก 7

อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง ลำทับเหนือคลองอำเภอ ลี้ คลองท่อม ลันตา และเขาพนม ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และประสบการณ์การขายสินค้า OTOP

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจ ได้แก่ ลักษณะธุรกิจ ประเภทสินค้า OTOP ที่ขาย ขนาดธุรกิจ ระยะเวลาก่อตั้ง และยอดขายผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP

ส่วนที่ 3 เป็นแบบประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับตามแนวของ likert scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยด้านความเที่ยงตรงโดยใช้ IOC พบว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ย 0.89 แสดงว่ามีความเที่ยงตรง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบไคสแควร์ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 41-60 ปี จบการศึกษาดำกว่าระดับ

ปริญญาตรี ขายสินค้า OTOP เป็นอาชีพหลักและเคยมีประสบการณ์การขายผลิตภัณฑ์ OTOP

2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการที่เป็นธุรกิจเจ้าของรายเดี่ยว ส่วนใหญ่ขายผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทเครื่องใช้ เครื่องประดับตกแต่ง ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึก คิดเป็นร้อยละ 67 ของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP ทั้งหมด มีขนาดธุรกิจขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 92 ระยะเวลาก่อตั้ง 1-10 ปี ส่วนใหญ่มียอดขายระหว่าง 10,000 - 20,000 บาทต่อเดือน

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มตัวอย่างในระดับมากที่สุด ได้แก่ สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรได้ (4.63) สามารถเพิ่มยอดขายได้ (4.63) สามารถรับรองความปลอดภัยและความน่าเชื่อถือในคุณภาพของสินค้าให้แก่ลูกค้าได้ (4.61) มีโอกาสในการเข้าร่วมแสดงสินค้าที่จัดโดยภาครัฐเพิ่มขึ้น (4.57) เป็นความต้องการของลูกค้าที่ต้องการให้สินค้ามีมาตรฐานรองรับ (4.49) มีโอกาสขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ตัวอื่นๆได้ง่ายขึ้น (4.49) ตอบสนองนโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมให้สถานประกอบการมีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (4.45) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับสินค้าประเภทเดียวกันที่ยังไม่ได้ผ่านการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (4.45) มีลูกค้ารายใหม่เพิ่มมากขึ้น (4.25) ในระดับมาก ได้แก่ สามารถลดข้อร้องเรียนด้านคุณภาพของสินค้าได้ (3.98)

มีอายุการเก็บรักษาสินค้าได้นานขึ้น (3.69) ในระดับปานกลางมีเพียงปัจจัยเดียวคือ ทำให้ลดต้นทุนการผลิตและทรัพยากร การผลิต (3.00) (ดังตารางที่ 1)

4. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านธุรกิจกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการตอบสนองนโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมให้สถานประกอบการมีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน การลดข้อร้องเรียนด้านคุณภาพของสินค้าได้ และการมีอายุการเก็บรักษาสินค้าได้นานขึ้น นอกจากนี้พบว่าประสบการณ์ขายผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับด้านการลดต้นทุนการผลิตและทรัพยากรการผลิต

ในส่วนของปัจจัยด้านลักษณะของสถานประกอบการมีความสัมพันธ์กับความต้องการของลูกค้าที่ต้องการให้สินค้ามีมาตรฐานรองรับ และการลดข้อร้องเรียนด้านคุณภาพของสินค้าได้ สำหรับปัจจัยด้านขนาดของธุรกิจ มีความสัมพันธ์กับความต้องการของลูกค้าที่ต้องการให้สินค้ามีมาตรฐานรองรับ และปัจจัยด้านระยะเวลาการดำเนินการของธุรกิจ มีความสัมพันธ์กับการมีโอกาสขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ตัวอื่นๆได้ง่ายขึ้น การทดสอบปัจจัยด้านยอดขายพบว่า มีความสัมพันธ์กับการลดต้นทุนการผลิตและทรัพยากรการผลิต (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร	4.63	0.52	มากที่สุด
2. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนเพิ่มยอดขายสินค้า	4.63	0.49	มากที่สุด
3. รับรองความปลอดภัยและความน่าเชื่อถือในคุณภาพของสินค้า	4.61	0.67	มากที่สุด
4. สินค้ามีโอกาสในการเข้าร่วมแสดงสินค้าที่จัดโดยภาครัฐได้	4.57	0.58	มากที่สุด
5. สนองความต้องการของลูกค้าที่ต้องการให้สินค้ามีมาตรฐานรองรับ	4.49	0.67	มากที่สุด
6. สถานประกอบการมีโอกาสขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ตัวอื่นๆได้ง่ายขึ้น	4.49	0.67	มากที่สุด
7. ตอบสนองนโยบายของภาครัฐ	4.45	0.58	มากที่สุด
8. เพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน	4.45	0.64	มากที่สุด
9. มีลูกค้ารายใหม่เข้ามาซื้อสินค้าเพิ่มมากขึ้น	4.25	0.85	มากที่สุด
10. สามารถลดข้อร้องเรียนด้านคุณภาพของสินค้าได้	3.98	0.90	มาก
11. สินค้า มีอายุการเก็บรักษาสินค้านานขึ้น	3.69	1.18	มาก
12. ช่วยลดต้นทุนการผลิตและทรัพยากรการผลิต	3.00	1.31	ปานกลาง
โดยรวม	4.27	0.76	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านธุรกิจกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยธุรกิจ	ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	χ^2	Sig.
	- การตอบสนองนโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมให้มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	7.976	0.019*
เพศ	- ลดข้อร้องเรียนด้านคุณภาพของสินค้าได้	11.724	0.020*
	- สินค้ามีอายุการเก็บรักษานานขึ้น	11.349	0.023*
ประสบการณ์ขายผลิตภัณฑ์	- การช่วยลดต้นทุนการผลิตและทรัพยากรการผลิต	16.685	0.034*
ลักษณะของสถานประกอบการ	- สนองความต้องการของลูกค้า	13.330	0.038*
	- ช่วยลดข้อร้องเรียนด้านคุณภาพของสินค้า	17.294	0.027*
ขนาดของธุรกิจ	- สนองความต้องการของลูกค้า	23.570	0.001*
ระยะเวลาดำเนินงานธุรกิจ	- สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร	19.917	0.750
	- มีโอกาสขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ตัวอื่นๆได้ง่าย	16.400	0.037*
ยอดขาย	- การช่วยลดต้นทุนการผลิตและทรัพยากรการผลิต	32.868	0.035*

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนในระดับมากที่สุดคือการทำให้ภาพลักษณ์องค์กรดีขึ้น ยอดขายสินค้าเพิ่มมากขึ้น เป็นการรับรองความปลอดภัยในคุณภาพของสินค้า เพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมแสดงสินค้าที่จัดโดยภาครัฐสนองความต้องการของลูกค้าที่ต้องการให้สินค้ามีมาตรฐานรองรับ เพิ่มโอกาสในการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ตัวอื่นๆได้ง่ายขึ้น และเพื่อตอบสนองนโยบายของภาครัฐ สอดคล้องกับอภิสิทธิ์ ตั้งเกียรติศิลป์ และอุดม สาระพันธ์ (2551) ได้ศึกษาความเห็นของผู้ประกอบการส่งออกไทยต่อมาตรฐานสากลว่าด้วยความ รับผิดชอบ ต่อสังคม พบว่า ผู้ประกอบการ เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า มาตรฐานสากลจะสร้างความเชื่อมั่น ความพึงพอใจและความน่าเชื่อถือของธุรกิจ ในสายตาลูกค้า ช่วยให้ทุกคนในสังคม รู้ว่ากิจการมีการทำสิ่งที่ดีและถูกต้อง และสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจแก่ผู้ถือหุ้น หุ้นส่วนธุรกิจและนักลงทุน นอกจากนี้วัชระ สิงห์คง และคณะ (2556) ได้ให้ความหมายของมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนไว้ว่า มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนหมายถึง เกณฑ์ หรือข้อกำหนดที่กระทรวงอุตสาหกรรมตั้งขึ้นเพื่อให้สินค้าจากระดับชุมชน มีคุณภาพและมาตรฐานในการจำหน่ายสู่สากล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณีย์ และสุพิศตรา (2558) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการพัฒนาสินค้าชุมชนสู่การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดสมุทรสงคราม ได้กล่าวถึงมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อสนับสนุน ผู้ประกอบการให้มีแนวทางในการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพเหมาะสม

และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่าลักษณะส่วนบุคคลของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2550) พบว่า เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ขายผลิตภัณฑ์ และอาชีพหลัก แตกต่างกันในเรื่องของความรู้ ความคิด ความเชื่อทัศนคติ ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ และยังสอดคล้องกับชิบ จิตนิยม (2554) แสดงให้เห็นว่า ลักษณะประชากรศาสตร์มีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติเช่นเดียวกับงานวิจัยของ ศุภชานันท์ วณภู และคณะ (2560) ที่พบว่าข้อมูลส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ การเป็นสมาชิกแฟนเพจบ้านมะขามเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับปรียานุช ดีพรมกุล (2556) ที่พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเข้าฝึกอาชีพ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำหรับปัจจัยด้านธุรกิจได้แก่ ลักษณะของสถานประกอบการ ขนาดของธุรกิจ ระยะเวลาการดำเนินงานของธุรกิจ และยอดขายผลิตภัณฑ์ชุมชน มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนซึ่งสอดคล้องกับสมคิด บางโม (2548) ที่กล่าวไว้ว่าการที่จะตัดสินใจทำตามหรือไม่ทำตามนั้นต้องพิจารณาจากปัจจัยอื่น ๆ รอบด้านด้วย เช่น บริบทรอบตัว ความจำเป็น และความสำคัญ เป็นต้น

ดังนั้น จากการศึกษาหากผู้ที่ได้มาตรฐานจะได้เข้าร่วมจัดแสดงสินค้ามากขึ้นและยังเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้ผู้ประกอบการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรให้การให้โอกาสในการจัดแสดงสินค้าเป็นการจูงใจผู้ประกอบการให้เข้าร่วมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญในปัจจัยด้าน สามารถเพิ่มยอดขายสินค้ามี ดังนั้น จึงควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับด้านการตลาดให้แก่ผู้ประกอบการที่ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนแล้ว เพื่อเป็นการให้ความรู้และจะทำให้ตอบสนองต่อปัจจัย

ที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุด และหน่วยงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนควรจะต้องประชาสัมพันธ์ข้อมูล ให้แก่ผู้ประกอบการที่สนใจเข้าร่วมหรือการจัดทำสื่อโฆษณาผ่านทีวีและสื่อออนไลน์สื่อสารให้ผู้ประกอบการ OTOP ที่ยังไม่เข้าร่วมมาตรฐานรับรู้ว่ามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนั้นสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้ประกอบการอย่างไรบ้าง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี ในการอนุเคราะห์งบประมาณในการทำวิจัย และกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดกระบี่ พาณิชย์จังหวัดกระบี่ในการอนุเคราะห์ให้ข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ตลอดจนเจ้าของผลงาน ตำรา เอกสารทางวิชาการ งานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษา อ้างอิงเพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). สถิติด้านการท่องเที่ยว ปี 2560 *Tourism Statistics 2017*. [สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2562]: จาก: URL/www.mots.go.th.
- จิรวรรณ เลิศคุณลักษณะ และคณะ (ม.ป.ป.). (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตมะม่วงตามแนวทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) ของเกษตรกร ในพื้นที่อำเภอปากช่องจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*, 30(3): 13-21.
- ชิบ จิตนิยม. (2534). ความต้องการข่าวสาร การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของกลุ่มประชาชนผู้ใช้บริการเคเบิลทีวี: ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกของบริษัทอินเตอร์ซันแนล บรอดคาสติ้งคอร์ปอเรชั่น จำกัด. (วิทยานิพนธ์คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิธิตา พระยาโล. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์อาหารในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคที่ผลิตในจังหวัดขอนแก่น. *วารสาร มข. มส.*, 3(1): 33-51.
- ปราณี และสุพัตรา. (2558). กระบวนการพัฒนาสินค้าชุมชนสู่การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนกรณีศึกษา: วิสาหกิจชุมชน อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม.
- ปรียานุช ดีพรมกุล. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าฝึกอาชีพ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน. วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- วชิระ สิงห์คง และคณะ. (2556). การศึกษาประสิทธิภาพของน้ำยาล้างผักชนิดต่างๆ สำหรับใช้ในท้องถิ่นเพื่อลดปริมาณสารปราบศัตรูพืชในผักคะน้า.
- วรพจน์ บุษราตม์วดี. (2547). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิทย์พัฒนา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: วีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด
- ศุภขานันท์ วณู และคณะ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นสมาชิกแฟนเพจบ้านมะขามเทศดอนสระจันทร์ จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 9(6): 430-444.

- ศูนย์กสิกรไทย. (2562). *ต่างชาติเที่ยวไทยปี 2562 เชนจ์โจทย์ท้าทายมากขึ้น*. [สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2562]: จาก: URL// www.kasikornresearch.com.
- สมคิด บางโม. (2548). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิทย์พัฒนา.
- สำนักข่าวแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์. (2561). *การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่สู่ความยั่งยืน*. [สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2562]: จาก: URL//www.krabi.go.th.
- อภิสิทธิ์ ตั้งเกียรติศิลป์, อุดม สาระพันธ์. (2551). *ความคิดเห็นของผู้ประกอบการส่งออกไทยต่อมาตรฐานสากล ว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 20006 Social Responsibility)*. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.

การพัฒนาสมรรถนะด้านการเรียนรู้ในช่วงระยะโควิด-19

The Development of learning competencies during COVID-19's period

ปณิตดา อินทรักษา¹

Pundita Intharaksa¹

Received: 25 May 2020

Revised: 23 July 2020

Accepted: 30 July 2020

บทคัดย่อ

เมื่อปลายปี พ.ศ. 2562 ได้มีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ซึ่งประชาชนทั่วไปทราบในชื่อของโควิด-19 และองค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้เป็นโรคระบาดโควิด-19 ที่ระบาดอยู่ในขณะนี้ มีผลกระทบอย่างรุนแรงในด้านต่างๆ มากมาย เช่น สังคม ครอบครัว เศรษฐกิจ อาชีพต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสุขภาพอนามัย และที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ มีผลกระทบต่อการศึกษาในภาพรวมของประเทศ กระทบต่อการเรียนรู้ของเด็กๆ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องเปลี่ยนแปลงอย่างเร่งด่วนเพราะการเรียนรู้จะต้องมีความต่อเนื่อง ดังนั้น ทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีบทบาทในการช่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนเปลี่ยนบทบาทการสอน เรียนรู้เทคโนโลยีให้มากขึ้น เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ผู้ปกครองเพิ่มบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นครูผู้สอน และจัดกิจกรรมให้กับบุตรหลานของตนเอง ผู้เรียนจะต้องปรับการเรียนรู้ใหม่ มีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น ใช้เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ใช้สังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ให้มากขึ้น รัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากรพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในช่วงโควิด-19 นั้น ครูและผู้ปกครองควรให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สืบค้นวิเคราะห์ข้อมูล หาความรู้ด้วยตนเอง มีการลองผิดลองถูก จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการสื่อสารที่ใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนคติของตนเองเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ให้ผู้เรียนรู้จักค้นหาทางเลือกเพื่อการแก้ปัญหา และการตัดสินใจแก้ปัญหาซึ่งจะนำมาซึ่งการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนกิจกรรมที่สนับสนุนการใช้ทักษะชีวิตและในที่สุดผู้เรียนก็จะเกิดสมรรถนะด้านการเรียนรู้ที่เกิดจากการร่วมมือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูและผู้ปกครองนักเรียน

คำสำคัญ: สมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ โควิด-19

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon 47000, Thailand
Corresponding Author, E-mail: pundita_ink@hotmail.com

Abstract

At the end of the year 2019, there was an outbreak of the corona virus. Which the general public knows as the name of COVID-19 and the World Health Organization (WHO) has announced the plague that is currently outbreak. There are severe impacts in many areas such as society, family, economy, various occupations, especially health. And that inevitably has an impact on education in the whole country. Affecting children's learning, learning activities that need to be changed urgently because children's learning can't be stopped. Therefore, every sector must play a role in helping to organize learning activities for children by using technology to help in learning activities. Teachers change teaching roles and learn more about technology to support teaching and learning parents increase their roles as teachers. And organize activities for their own children Students must adjust to new learning. More responsible for oneself Use technology for the benefit of learning. Use online communities for more learning. The state must support basic technology resources to support learning. Learning management in order for the learners to be effective during the COVID-19 period, teachers and parents must let the students actually do. Search data using analysis find knowledge by yourself with trial and error Organize learning activities through language-based communication to transfer knowledge, thoughts, understanding, feelings, and attitudes in order to promote problem solving in daily life. Allow students to find alternatives to problem solving. And decision making to solve problems which will lead to critical problem solving as well as activities that support the use of life skills, and in the end, students will develop learning competencies resulting from cooperating in learning activities for teachers and parents of students.

Keywords: Competency, Learning management, COVID-19

บทนำ

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงหลายสิ่งหลายอย่างมากมาย เช่น สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ตลอดจนการเกิดโรคระบาด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้มนุษย์ต้องมีการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานะที่เกิดโรคระบาด สิ่งหนึ่งที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงและมนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อหยุดโรคระบาดพร้อมกับการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กที่อยู่ภายใต้การระบาดของโรคและการจัดการศึกษาของประเทศ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เรียกว่า

การเข้าสู่โลกยุค Disruptive Innovation การจัดการเรียนรู้ ในโลกยุค Disruptive Innovation นั้น ภาพที่ชัดเจนที่สุดส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคธุรกิจดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล (2562: 1) กล่าวว่า Disruptive Innovation คือ นวัตกรรมทางธุรกิจที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) สร้างนวัตกรรมที่แตกต่างไปจากการดำเนินการทางธุรกิจแบบเดิมๆ และสามารถเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดได้อย่างรวดเร็วและรุนแรง เช่น บริษัท Apple มี Disruptive Innovation คือ Smart phone โจมตีบริษัท Nokia โดยชิงพื้นที่ส่วนแบ่งการตลาดได้อย่างรวดเร็ว จนบริษัท

Nokia ไม่สามารถคิดค้นนวัตกรรมมาชิงพื้นที่ส่วนแบ่งการตลาดได้ทันท่วงที จึงพ่ายแพ้ไปในสงครามโทรศัพท์มือถือ การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้จำเป็นต้องตระหนักให้มีการพัฒนาการศึกษา ทั้งคุณครูกับนักเรียน พัฒนาการเรียนรู้ โดยนำผู้ปกครองของนักเรียน และเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ภายใต้สภาวะที่โลกเกิดโรคระบาดและการเข้าสู่โลกยุค Disruptive Innovation

การเปลี่ยนแปลงในสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้น จะต้องมีการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาทั้งครูและเด็ก แต่สิ่งที่ควรตระหนักให้มากคือการพัฒนาครู ครูจะต้องตระหนักเห็นถึงคุณค่าของตนเองให้มากขึ้น พร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลง และครูจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และสมรรถนะในด้านการจัดการกระบวนการเรียนการสอน หรือการจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้ การที่ครูมีความรู้ ความสามารถ ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และสมรรถนะในด้านการจัดการกระบวนการเรียนการสอน หรือการจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้นจะครูจะสามารถจัดการเรียนรู้ให้เด็กมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ หรือการคิดขั้นสูงต่างๆ นำไปสู่สมรรถนะด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และผู้เรียนสามารถใช้ทักษะต่างๆ เหล่านั้นไปเพิ่มประสบการณ์เพื่อการแก้ปัญหาในชีวิตของผู้เรียนเองได้ มีฝึกระบวนการทำงานเป็นทีมสร้างภาวะผู้นำ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนั้นผู้เรียนยังสามารถสร้างความรู้ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ได้ด้วยตนเองเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ดังนั้น บทบาทของครูจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียวไม่พอ แต่จะต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ และ ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้นครู

จะต้องมีการเตรียมนักเรียนหรือผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ เพื่อให้ทันกับโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และพร้อมรับมือกับโลกอนาคตได้

สมรรถนะด้านการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่จำเป็นมากในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะ ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตของตนเองและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นในสังคม ทั้งนี้แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาได้กำหนดให้ มีหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นแนวทางในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้เกิดการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับการทำงาน การแก้ปัญหา และการดำรงชีวิต

ความหมายของสมรรถนะ (Competency)

สมรรถนะ (Competency) มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2550: 9) ได้สรุปความหมายของสมรรถนะออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ทศนคติ (Attitude) ความเชื่อ (Belief) และอุปนิสัย (Trait) กลุ่มที่ 2 หมายถึง กลุ่มของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และ คุณลักษณะของบุคคล (Attributes) หรือเรียกกันว่า KSAs ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมในการทำงานที่แสดงออกมาของ แต่ละบุคคลที่สามารถวัดและสังเกตเห็นได้

ธำรงค์ศักดิ์ คงคาสวัสดิ์ (2550: 6) สมรรถนะ หมายถึง ทักษะ สมรรถนะ ความรู้ความสามารถ ความชำนาญ แรงจูงใจ หรือ คุณลักษณะที่เหมาะสม

ของบุคคลที่จะสามารถปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ

กฤษมันต์ วัฒนานรงค์ (2555: 1) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะไว้ว่า ความสามารถในการทำบางสิ่งได้เป็น อย่างดี ถ้าบุคคลใดมีความสามารถในการทำงานได้ เรียกว่า เป็นคนที่มีสมรรถนะในการทำงาน และ ในทางตรงข้ามถ้าบุคคลใดไม่สามารถทำงานได้ ก็เรียกว่าเป็นคนไม่มีสมรรถนะ

สามารถสรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่เกิดจากความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และ คุณลักษณะ (Attributes) ซึ่งจะแสดงออกมาให้เห็นประจักษ์แก่สายตาบุคคลอื่นด้วยการลงมือปฏิบัติ แสดงให้เห็นถึงการมีความรู้ ทักษะทางสติปัญญา ทักษะทางกาย และอุปนิสัย ความรู้สึกต่างๆ หรือแรงจูงใจที่อยู่กับบุคคลผู้นั้นตลอดเวลา และบุคคลผู้นั้นสามารถนำสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับชีวิตตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆ ได้จริง

ประเภทของสมรรถนะ

ประเภทของสมรรถนะ มีนักการศึกษาได้จำแนกประเภทของสมรรถนะไว้ ดังนี้

สถาบันตำราราชานุกาภาพ (2549: 33) ได้แบ่งประเภทของสมรรถนะ Competencies ตามแหล่งที่มาออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. Personal Competencies เป็นความสามารถที่มีเฉพาะตัวของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล เท่านั้น เช่นความสามารถในด้านการวาดภาพของศิลปิน การแสดงกายกรรมของนักกีฬาบางคน หรือนักประดิษฐ์ เหล่านี้ถือเป็นความสามารถเฉพาะตัวที่ยากต่อการเรียนรู้หรือลอกเลียนแบบได้

2. Job Competencies เป็นความสามารถเฉพาะบุคคลที่ตำแหน่งหรือบทบาทนั้นๆ ต้องการ เพื่อทำให้งานบรรลุความสำเร็จตามที่กำหนดไว้ เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำที่ทีมงานของผู้บริหารตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงาน ความสามารถในการวิเคราะห์หรือวิจัยในตำแหน่งงานทางด้านวิชาการเป็น ความสามารถที่สามารถฝึกฝนและพัฒนาได้

3. Organization Competencies เป็นความสามารถที่เป็นลักษณะเฉพาะขององค์การที่มีส่วนทำให้องค์การนั้นไปสู่ความสำเร็จและเป็นผู้นำในด้านนั้นๆ ได้ เช่น บริษัท โซนี่ เป็นองค์การที่มี ความสามารถในการผลิตสินค้าประเภทอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีขนาดเล็ก บริษัทโนเกียเป็นองค์การที่มีความสามารถในการผลิตเครื่องโทรศัพท์มือถือชั้นนำของโลก เป็นต้น

Mc Clelland (1970: 57-83) ได้จัดประเภทของ Competency แบ่งได้เป็น

1. สมรรถนะขององค์กร (Organizational Competency) หมายถึง กลยุทธ์และความได้เปรียบขององค์กรในการแข่งขัน ซึ่งการกำหนดสมรรถนะขององค์กรจะต้องมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัฒนธรรมขององค์กร และค่านิยมขององค์กร และสมรรถนะขององค์กรจะต้องมีลักษณะเป็นตัวผลักดันให้วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัฒนธรรมขององค์กรและค่านิยมขององค์กรและ ยุทธศาสตร์ประสบความสำเร็จ

2. สมรรถนะหลัก(Core Competency) หรือสมรรถนะทั่วไป (General Competency) หมายถึง คุณลักษณะ (ความรู้ ทักษะและพฤติกรรม) ที่ทุกคนในองค์กรจำเป็นต้องมี เพื่อองค์กรสามารถดำเนินงานได้สำเร็จลุล่วงตามวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าหมาย แผนงาน และโครงการต่างๆ ขององค์กร

3. สมรรถนะตามสายวิชาชีพ (Functional Competency) หรือ Technical Professional / Position / Job Competency หมายถึง คุณลักษณะ (ความรู้ ทักษะและพฤติกรรม) ที่บุคคลแต่ละสายอาชีพจำเป็นต้องมี ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งจะมีสมรรถนะที่แตกต่างกันตามหน้าที่รับผิดชอบ โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ

3.1 สมรรถนะร่วมของทุกตำแหน่ง ในกลุ่มงาน/สายวิชาชีพ (Common Function Competency) หมายถึง คุณลักษณะ (ความรู้ ทักษะและพฤติกรรม) ที่บุคคลแต่ละสายอาชีพเดียวกัน หรือกลุ่มเดียวกัน (Job Families) จำเป็นต้องมีเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จ

3.2 สมรรถนะเฉพาะตำแหน่ง ในกลุ่มงาน/สายวิชาชีพ (Specific Functional Competency) หมายถึง คุณลักษณะ (ความรู้ ทักษะและพฤติกรรม) ของแต่ละตำแหน่งในสายวิชาชีพเดียวกัน จำเป็นจะต้องมีเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จ

4. สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ (Managerial Competency) หมายถึง คุณลักษณะ (ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม) ที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งทางด้านการบริหารขององค์กรจำเป็นต้องมี นอกเหนือจากสมรรถนะหลักหรือใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ

ข้าราชการดี ดงคาสวัสดิ์ (2550: 11) ได้แบ่งประเภทของสมรรถนะไว้ โดยสมรรถนะจะถูกกำหนดขึ้นมาได้หลายๆ แบบตามที่องค์กรประสงค์ หรืออยากจะให้ให้มี เช่น บางองค์กรกำหนดให้สมรรถนะขององค์กรประกอบด้วย Core Competency, Functional Competency และ Managerial Competency หรือบางองค์กรกำหนดให้สมรรถนะประกอบด้วย Core Competency,

Technical Competency และ Job Competency ทั้งนี้การกำหนดประเภทของ Competency ไว้เพียงสองตัวประกอบด้วย Core Competency และ Functional Competency Core Competency หมายถึง คุณลักษณะ สมรรถนะ ความสามารถ คุณสมบัติ ที่คนทุกคนในองค์กรจะต้องมี หรือหากจะเปรียบเสมือนตอนเรา เรียนหนังสือก็คือ “วิชาบังคับ” เช่น ตอนเรียนมัธยมศึกษาสายวิทยาศาสตร์ ก็จะมีวิชาคณิตศาสตร์ เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย เป็นวิชาบังคับที่นักเรียนทุกคนจะต้องเรียน ถ้าไม่เรียนวิชาบังคับเหล่านี้ก็ถือว่ายังไม่จบ ในทำนองเดียวกัน Core Competency คือคุณลักษณะหรือสมรรถนะ หรือความสามารถหรือคุณสมบัติ ภาคบังคับขององค์กรที่กำหนดให้พนักงานทุกคน “จะต้องมี” เพราะถือว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งขององค์กร ที่ช่วยให้พนักงานนั้นเป็นพนักงานสามารถปฏิบัติงานในองค์กรได้ตลอดรอดฝั่ง ในขณะที่พนักงานที่ขาด Core Competency ก็ต้องได้รับการพัฒนา หรือหากพัฒนาแล้วไม่ดีขึ้นก็บอกได้ว่าพนักงานคนนั้นคงจะไปกับองค์กรนั้นได้ยาก ส่วน “Functional Competency” เป็นคุณลักษณะ สมรรถนะ ความสามารถ คุณสมบัติ ที่คนจะต้องมีเพื่อให้ สามารถทำงานในตำแหน่งงานนั้นๆ ได้อย่างประสบความสำเร็จ ซึ่งหากตำแหน่งงานต่างกันไป หรือทำงานกันอยู่คนละหน่วยงานก็จะมี Functional Competency ที่ไม่เหมือนกัน เพราะลักษณะงานที่ทำนั้นแตกต่างกัน

สุราษฎร์ พรหมจันทร์ (2552: 9) ได้แบ่งประเภทสมรรถนะออกเป็น 3 ประเภทได้แก่

1. สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ (Management Competency) หมายถึง คุณลักษณะ ด้านความรู้ ทักษะ และลักษณะส่วนคนที่ผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งด้านการบริหารขององค์กร จำเป็นต้องมี

2. สมรรถนะด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ (Functional Competency) หมายถึงคุณลักษณะ ด้าน ความรู้ ทักษะและลักษณะส่วนตนที่ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งงานต่างๆ ภายในองค์กรจำเป็นต้องมี

3. สมรรถนะทั่วไป (Core Competency) หมายถึงคุณลักษณะด้าน ความรู้ ทักษะ และ ลักษณะส่วนตนที่ทุกคนในองค์กรจำเป็นต้องมี

จากคำกล่าวข้างต้นประเภทสมรรถนะอาจมีการจำแนกประเภทที่แตกต่างกันออกไปตามเกณฑ์ที่นักวิชาการท่านต่างๆ ได้กำหนด แต่โดยภาพรวมแล้ว อาจมองได้ 2 ส่วน คือ สมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะเฉพาะของบุคคล (Specific Competency) ซึ่งทั้งสองจะมีความเกี่ยวเนื่อง เชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์กันเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

การประเมินสมรรถนะ (Competency Assessment)

การประเมินสมรรถนะ (Competency Assessment) หมายถึง กระบวนการในการประเมิน ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และ พฤติกรรมการทำงานของบุคคลในขณะนั้นเปรียบเทียบกับระดับ สมรรถนะที่องค์กรคาดหวังในตำแหน่งงานนั้นๆ ว่าได้ตามที่คาดหวังหรือมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใดการประเมินสมรรถนะที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ประเมินอย่างเป็นระบบ (Systematic)
2. มีวัตถุประสงค์ในการประเมินอย่างชัดเจน (Objective)
3. เป็นกระบวนการที่สามารถวัดประเมินได้ (Measurable)

4. เครื่องมือมีความเที่ยง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability)

วัตถุประสงค์ของการประเมินสมรรถนะในการทำงาน มีดังนี้

1. เพื่อใช้ในการพัฒนาบุคลากรและเพื่อใช้ในการปรับปรุงงาน
2. เพื่อพัฒนาบุคลากรให้สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร
3. เพื่อให้เห็นภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเพื่อเป็นข้อมูลในการ ปรับปรุงระบบและพัฒนาบุคลากร
4. เพื่อให้บรรยากาศในการทำงานร่วมกันของบุคลากรเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันพัฒนาองค์กรให้บรรลุตามเป้าหมาย
5. เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาความดี ความชอบประจำปีของพนักงาน

การประเมินว่าเด็กหรือผู้เรียนมีสมรรถนะจริงหรือไม่นั้น แนวทางการประเมิน คือจะใช้ Formative assessment ประเมินที่พฤติกรรม การเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และประเมินที่สมรรถนะ (Competency) เป็นสำคัญ ดังนั้น ในการประเมินจะดูที่การแสดงออกหรือพฤติกรรมของเด็กหรือผู้เรียนในระหว่างการจัดการเรียนรู้ มีการกำหนด Learning Area เพื่อเป็นพื้นที่ในการเรียนรู้ และ Key concept ที่ สอดคล้องกับ ช่วงวัย จัดการเรียนรู้ทั้งเป็นรายวิชา และจัดการเรียนรู้แบบองค์รวมโดยใช้ประเด็น หรือ หัวเรื่อง สมรรถนะ เป็นการผสมผสานทั้งความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) คุณค่า (Value) และ เจตคติ (Attitude) ของผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนใช้ในการแก้ปัญหา โดยจะ ทำเป็นระดับความเชี่ยวชาญในแต่ละสมรรถนะที่สอดคล้องกับแต่ละช่วงวัยของเด็กๆ

บทบาทของครูที่เห็นการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในช่วงโควิด-19 (COVID-19)

ครูผู้สอนมีส่วนสำคัญมากในการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองในการนำพาความรู้ไปสู่ผู้เรียน ปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ คือ ครูผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในกระบวนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งรวมถึงการเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาบนฐานการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ แต่เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลที่ยืนยันได้ว่าครูผู้สอนในสาขาวิชาซีพีต่าง ๆ มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมาก น้อยเพียงใด ดังนั้นการพัฒนาครู ให้มีความรู้และทักษะในเรื่องของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาบนฐานการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ บทบาทของครูผู้สอนที่จะต้องจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้กับผู้เรียนในช่วงที่มีการระบาดของไวรัสโควิด-19 (COVID-19) นี้ คงไม่พ้นการใช้สื่อเทคโนโลยี หรือการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (บัณฑิตา อินทรักษา, 2562: 361) ได้แก่

1. ผู้สอนใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการกระตุ้นสร้างความน่าตื่นตาตื่นใจให้กับ ผู้เรียนในขั้นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการเปิดวิดีโอที่สั้นที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในชั่วโมงนั้นๆ จาก YouTube รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการติดตามความก้าวหน้า หลังจากมอบหมายงานให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติ

2. ผู้สอนสามารถให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนได้อย่างทันทีเมื่อมีการซักถามเข้ามาในสื่อสังคมออนไลน์

3. สื่อสังคมออนไลน์ส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจะได้มีความใกล้ชิดกันมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันจะช่วยให้การเรียนการสอนหรือการจัดการการเรียนรู้ดีขึ้น ผู้เรียนไม่ได้ตกอยู่ในสถานการณ์ของความตึงเครียด

4. ผู้สอนสามารถติดตามงานที่มอบหมายกับผู้เรียนและโต้ตอบได้อย่างทันที

5. ผู้สอนสามารถตอบข้อคำถามจากผู้เรียนได้ทุกที่ทุกเวลา

6. ผู้สอนสามารถสร้างสื่อต่างๆ ด้วยการถ่ายคลิปวิดีโอการสอนแล้วนำมาโพสต์ในสื่อสังคมออนไลน์ได้ อีกทั้งสามารถนำข้อมูลความรู้ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ในรูปของไฟล์ Word หรือไฟล์ PDF โพสต์ในสื่อสังคมออนไลน์ให้ผู้เรียนได้อ่านมาล่วงหน้าก่อนเข้าห้องเรียนได้

ดังนั้น ครูผู้สอนสามารถนำเอาเทคโนโลยี หรือสื่อดิจิทัลเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้จากสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น การใส่ใจดูแลสุขภาพ การอยู่ในสังคมที่มีภาวะโรคระบาดอย่างปกติสุข การเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมที่มีการขัดแย้งทางความคิด การใช้วิจารณญาณในการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

ประโยชน์ของสมรรถนะ

นักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของสมรรถนะ ดังนี้

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2550: 11) ได้ระบุประโยชน์ของสมรรถนะไว้ ดังนี้

1. ช่วยสนับสนุนวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ขององค์กร Competency ที่เป็นหลักหรือที่เรียกกันว่า Core Competency นั้นจะช่วย

ในการสร้าง กรอบแนวคิด พฤติกรรม ความเชื่อทัศนคติของคนในองค์กรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ วิสัยทัศน์ภารกิจและกลยุทธ์ขององค์กร และ Core Competency เปรียบเสมือนตัวเร่งปฏิกิริยาให้ เป้าหมายต่างๆ บรรลุเป้าหมายได้ดีและเร็วยิ่งขึ้น

2. การสร้างวัฒนธรรมองค์กร (Corporate Culture) ถ้ามีที่ดินว่างเปล่าอยู่ผืนหนึ่งและเจ้าของที่ดินไม่ได้ปลูกอะไรไว้ไม่นานที่ดินผืนนั้นก็จะมี เต็ม ไป ด้วยต้นไม้ใบหญ้าที่มันเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ยิ่งปล่อยไว้นานเท่าไร โอกาสที่จะขาดตอนก็ย่อม ยาก มากขึ้นเท่านั้น โอกาสที่เราจะเข้าไปปลูกต้นไม้พืชผักที่เป็นประโยชน์ก็น้อยลงเพราะต้นไม้ที่ขึ้น อยู่เต็ม ได้หยั่งรากลึกเกินไป เช่นเดียวกับองค์กร ถ้าองค์กรใดไม่ได้ออกแบบวัฒนธรรมโดยรวมขององค์กรไว้ก่อนนานๆ พนักงานหรือบุคลากรจะสร้างวัฒนธรรมองค์กรขึ้นมาเองโดยธรรมชาติ ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาตินี้ อาจจะมีบางอย่างสนับสนุนหรือเอื้อต่อการดำเนินธุรกิจขององค์กร แต่วัฒนธรรมบางอย่างอาจจะเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเติบโตขององค์กร

สุรินทร์ บุญสนอง (2558: 37) กล่าวถึงประโยชน์ของสมรรถนะที่มีต่อการกำหนดวัฒนธรรมองค์กรดังนี้

1. ช่วยสร้างกรอบการแสดงออกทางพฤติกรรมของคนในองค์กรโดยรวมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
2. ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ช่วยให้เห็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในภาพรวมได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
4. ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรตามธรรมชาติที่ไม่พึงประสงค์ได้

ดังนั้น ประโยชน์ของสมรรถนะ จึงเป็นเครื่องมือในการบริหารงานด้านทรัพยากรมนุษย์ ตั้งแต่เริ่มจากการคัดเลือกบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานโดยใช้วิธีการกำหนดกรอบสมรรถนะขึ้นมาเพิ่มความคล่องตัวและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

การจัดการเรียนรู้เห็นสมรรถนะสำหรับผู้เรียนในระดับต่าง ๆ

ผู้เรียนในระดับปฐมวัย

ผู้ปกครอง ที่มีเด็กปฐมวัย หรือเด็กก่อนวัยเรียนที่พักอาศัยอยู่ร่วมกันในช่วงที่มีการระบาดของไวรัสโควิด-19 (COVID-19) ต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นพฤติกรรมเพื่อสุขภาพอนามัยที่ดี เช่นการไอหรือจามโดยใช้ผ้าปิดปาก และการล้างมือบ่อยๆ เป็นเวลานานอย่างน้อย 20 วินาที โดยสร้างกิจกรรมสร้างความสนใจและใส่ใจในการล้างมือ เช่น ร้องเพลงที่เด็กๆ ชอบในขณะที่ล้างมือ และไม่พูดคุยในลักษณะที่ทำให้เด็กรู้สึกกลัวพร้อมการให้รางวัลสำหรับการไอหรือจามโดยการใช้ผ้าปิดปาก หรือการล้างมือบ่อยๆ ตามระยะเวลาที่เหมาะสม หรืออาจจะใช้วิธีการสาธิต โดยการนำตุ๊กตาสาธิตอาการไอ จาม หรืออาการมีไข้ และการปฏิบัติตัวเมื่อรู้สึกป่วย เช่น ปวดหัว ตัวร้อน เบื่ออาหาร หรือเหนื่อยผิดปกติ รวมทั้งสาธิตวิธีการปลอบโยนผู้ที่เจ็บป่วย ซึ่งเป็นการฝึกให้เด็กมีความเห็นอกเห็นใจและเรียนรู้วิธีการที่ปลอดภัยในการดูแลผู้อื่น รวมถึงการอยู่ร่วมกันจำเป็นต้องมีการเว้นระยะห่าง พอที่จะไม่สัมผัสตัวกับผู้อื่น ตลอดจนสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ถึงประโยชน์ของการไม่ใช้ของใช้ส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น

ผู้ปกครองนอกจากทำหน้าที่ดูแลในนามของผู้ใกล้ชิดเด็กๆ แล้ว ยังต้องทำหน้าที่เป็นครูผู้สอน โดยทำอย่างไรจะจัดการเรียนการสอนหรือจัดการเรียนรู้ให้เด็กๆ เกิดความรู้ ความสามารถและทักษะที่ส่งผลให้เด็กๆ สามารถนำ

สิ่งเหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตตนเอง และผู้อื่นซึ่งเรียกว่า เกิดสมรรถนะกับผู้เรียน การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในระดับปฐมวัยนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทั้งนี้ผู้ปกครองต้องคำนึงถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่ระบุไว้ในหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยด้วย ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานไว้จำนวน 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 6) ประกอบด้วย 1) พัฒนาการด้านร่างกาย 2) พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ 3) พัฒนาการด้านสังคม และ 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา

ผู้ปกครองจะต้องรับฟังความวิตกกังวล และตอบคำถามของเด็กๆ ด้วยความใส่ใจ ตอบคำถามด้วยเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับวัย ไม่ป้อนข้อมูลที่เป็นเท็จหรือให้ข้อมูลที่มากเกินไป นอกจากนี้ยังควรกระตุ้นให้เด็กๆ ได้แสดงความรู้สึกออกมาพร้อมทั้งพูดคุยเกี่ยวกับความรู้สึกต่างๆ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้ก็ล้วนเป็นความรู้สึกทั่วไปในสถานการณ์ที่ไม่ปกติเช่นนี้ นอกจากนี้ผู้ปกครองยังช่วยให้เด็กๆ ได้เรียนรู้และเข้าใจแนวคิดพื้นฐานของการป้องกันและการควบคุมโรค โดยอาจจะใช้อุปกรณ์แสดงให้เห็นถึงการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือการสร้างกิจกรรมหรือใช้เทคนิคต่างๆ ที่ช่วยให้เด็กๆ เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับไวรัสโควิด-19 (COVID-19) โดยผ่านการเล่นเกม การตอบคำถามชิงรางวัล หรือการสร้างแรงจูงใจประเภทอื่นๆ การสอนให้เด็กๆ รู้จักการรักษา ระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) เช่น ยืนห่างจากเพื่อน หลีกเลี่ยงการอยู่ในกลุ่มคนหมู่มาก ไม่สัมผัสผู้อื่น เน้นการรักษาสุขอนามัยที่ดี เช่น การไอหรือจามโดยการปิดปาก และการล้างมือบ่อยๆ แต่ละครึ่งล้างมือด้วยสบู่เป็นเวลาอย่างน้อย 20 วินาที ตลอดจนการอาบน้ำ

ทุกครั้งเมื่อกลับเข้าบ้าน มีกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เหมือนที่อยู่ในห้องเรียนจริงโดยให้เด็กๆ คิดวิเคราะห์ ข้อความที่บอกถึงพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการติดโรคจากไวรัสโควิด-19 (COVID-19) และมีการเสนอแนะวิธีการที่เหมาะสม และถูกต้อง รวมถึงแนวทางการป้องกันตัวเองให้ไม่สัมผัสกับเชื้อไวรัสเมื่อมีความจำเป็นต้องออกนอกบ้าน เป็นต้น

ผู้ปกครองนอกจากทำหน้าที่ดูแล อบรม สั่งสอน บุตรหลานของตนเองแล้ว ยังต้องทำหน้าที่เป็นครูผู้สอน โดยทำอย่างไรจะจัดการเรียนการสอน หรือจัดการเรียนรู้ให้บุตรหลานของตนเองเกิดความรู้ ความสามารถ และทักษะที่ส่งผลให้สามารถนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตตนเองและผู้อื่น ทั้งนี้บุตรหลานที่อยู่ในช่วงระดับประถมศึกษานั้น จะเป็นวัยที่สามารถดูแล ช่วยเหลือตนเองและรับผิดชอบต่อตนเองได้เบื้องต้น เช่น อาบน้ำเอง ทานข้าวเอง ช่วยเหลืองานบ้านของครอบครัวได้ สิ่งเหล่านี้ผู้ปกครองควรถือโอกาสในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับทักษะชีวิต โดยการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงเสริมด้วยการฝึกการมีวินัยในตนเอง ฝึกความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม การมีจิตสาธารณะ การทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้ปกครองจะต้องรับฟังความคิดเห็น และตอบคำถามของเด็กๆ โดยการให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงและสอนให้เกิดการเรียนรู้ว่ามีหลายสิ่งหลายอย่างที่เกิดขึ้น สามารถดูแลตนเองและผู้อื่นให้ปลอดภัยได้ เช่น การสอนให้รู้จักการรักษา ระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) การสร้างพฤติกรรมเพื่อการรักษาสุขภาพอนามัยที่ดีต่อตนเอง การไอหรือจามโดยการปิดปาก

หรือการล้างมือบ่อยๆ ด้วยสบู่เป็นเวลา 20 วินาที เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ปกครองต้องคอยย้ำเตือนให้เด็กๆ รู้จักที่จะแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเพื่อสุขภาพที่ดีกับคนอื่นในครอบครัวตนเอง สนับสนุนให้เด็กๆ จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาความรู้เรื่องไวรัสเบื้องต้นผ่านกิจกรรมการเล่นเกม การทนายปัญหา หรือการเล่นบทบาทสมมติ เป็นต้น

ผู้ปกครองนอกจากทำหน้าที่ดูแลเอาใจใส่เด็กๆ แล้ว ยังต้องทำหน้าที่เป็นครูผู้สอน โดยทำอย่างไรจะจัดการเรียนการสอน หรือจัดการเรียนรู้ให้เด็กเกิดความรู้ ความสามารถและทักษะที่ส่งผลให้เด็ก สามารถนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตตนเองและผู้อื่นซึ่งเรียกว่าสมรรถนะ ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนี้เป็นวัยที่เริ่มเข้าสู่การเป็นวัยรุ่น เริ่มมีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น ดังนั้น ผู้ปกครองต้องทำหน้าที่คอยแนะนำ ส่งเสริม และสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย และเข้าใจลักษณะของการเป็นวัยรุ่น เพิ่มพูนความรู้โดยการพัฒนาทักษะด้านการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่างๆ สอนให้เด็กรู้จักว่าข้อมูลต่างๆ เหล่านั้นเป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นเพียงความคิดเห็น สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้สามารถวิเคราะห์ แยกแยะ ความดี ความงาม สร้างกระบวนการตัดสินใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน มีอิสระทางความคิดที่อยู่บนพื้นฐานของความดี ความงาม ความทันสมัยและความหลากหลายทางวัฒนธรรม การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กเกิดการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การให้รางวัล หรือการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ และผู้ปกครองจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถที่เป็นลักษณะของสมรรถนะออกมา เพื่อให้เด็กค้นพบตัวเองให้เร็วที่สุดนั่นเอง

ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้ปกครองจะต้องรับฟังความคิดเห็น ข้อวิตกกังวลต่างๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับตัวเด็ก และตอบคำถามของเด็กๆ แบบตรงไปตรงมา สอนให้เกิดการเรียนรู้และเน้นย้ำการดูแลสุขภาพของตนเองและผู้อื่นให้ปลอดภัย เช่น การสอนให้รู้จักการรักษาระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) การส่งเสริมพฤติกรรมเพื่อการรักษาสุขภาพอนามัยที่ดีต่อตนเอง การไอหรือจามโดยการปิดปาก ตลอดจนการล้างมือบ่อยๆ ด้วยสบู่ให้สะอาดเป็นเวลา 20 วินาที หรือ จะต้องอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้าทุกครั้งเมื่อกลับเข้าบ้าน เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ปกครองต้องคอยย้ำเตือนให้เด็กๆ รู้จักศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ หรือ มือถือ โดยการส่งเสริมให้หาข้อมูล ข้อเท็จจริง และสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ถึงข้อมูลใดที่เป็นการแสดงความคิดเห็น ข้อมูลใดที่เป็นข้อเท็จจริงหรือความรู้ ส่งเสริมให้มีการคิดวิเคราะห์ และนำไปสู่การคิดอย่างมีวิจารณญาณ สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดยการเรียนรู้ภายในช่วงระยะเวลาที่อยู่บ้านเพื่อลดการระบาดของโรคจากไวรัสโคโรนา-19 (COVID-19) ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กๆ นั่นเอง

นอกจากผู้ปกครองจะได้ทำหน้าที่เป็น ผู้ดูแลให้ความรัก ดูแลสุขภาพแล้วยังต้องทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนด้วย โดยเด็กที่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนี้จะเป็นเด็กวัยรุ่น ซึ่งธรรมชาติของวัยรุ่นจะเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น อยากรองสิ่งแปลกใหม่ๆ ด้วยตัวของตัวเอง ดังนั้น ผู้ปกครองจึงต้องเข้าใจความเป็นวัยรุ่น เปิดใจรับความแตกต่างระหว่างวัย ยิ่งถ้าผู้ปกครองมีบุตรหลานที่อยู่ในวัยที่ต่างกันก็จะต้องมีการ บูรณาการ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถเรียนรู้ในเวลาเดียวกันได้ การพัฒนาความรู้พร้อมกับพัฒนาทักษะบนพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในบ้านโดยมีผู้ปกครองทำหน้าที่เป็นครู เช่น การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งอาจจะให้เด็กสืบค้น หาข้อมูล ข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาเพื่อแก้ปัญหา เลือกวิธีการแก้ปัญหา แล้วนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหา นั้น สิ่งเหล่านี้จะนำมาซึ่งการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ เด็ก ๆ สามารถใช้ที่ผู้ปกครองปลูกฝังให้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงและส่งผลให้เกิดสมรรถนะในตัวของเด็ก และที่สำคัญวัยนี้เป็นวัยที่นิยมสังคมออนไลน์ ดังนั้น ผู้ปกครองจึงควรนำการใช้สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ ประโยชน์ของการจัดการการเรียนรู้ด้วยสื่อสังคมออนไลน์ จะมีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรามาก ได้แก่ 1) ทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในวงการการศึกษาและเกิดการกระจายโอกาสทางการศึกษา เช่น การใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมทำให้เด็กที่อยู่ในชนบทหรือเด็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารมีโอกาสได้เรียนรู้เหมือนเด็กที่อยู่ในตัวเมือง 2) ทำให้เกิดการพัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการจัดการการเรียนรู้ต่าง ๆ มากขึ้น 3) สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา มีความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสารหรือ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ต่าง ๆ 4) สามารถศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เปิดมุมมอง ทางด้านการศึกษาให้กว้างมากยิ่งขึ้น 5) เป็นช่องทางในการเลือกศึกษาหาความรู้ทั้งในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตาม อรรถาธิบาย มีช่องทางในการรับรู้ข่าวสารที่หลากหลายและมากขึ้น 6) สามารถพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นได้อย่างง่ายดาย 7) สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโดยผ่านการจัดการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) (ปิ่นทิตา อินทรักษา,

2562: 362) ถ้าผู้ปกครองตระหนักถึงประโยชน์เหล่านี้ก็จะสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บุตรหลานเกิดสมรรถนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในช่วงระยะเวลาของโรคระบาด หรือการระบาดของไวรัสโควิด-19 (COVID-19) รูปแบบของการเรียนการสอนหรือรูปแบบของการจัดการเรียนรู้จะต้องเปลี่ยนแปลง ครูผู้สอน และ ผู้ปกครองจะต้องเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว การระบาดของไวรัสโควิด-19 (COVID-19) ทำให้ประเทศต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการศึกษาอย่างฉับพลัน ที่เรียกว่าการเข้าสู่โลกยุค Disruptive Innovation ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในโลกยุค Disruptive Innovation นั้นจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมอุปกรณ์ เทคโนโลยี และกระบวนการเรียนการสอน การจะปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนสอนหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปสู่ระบบออนไลน์โดยทันทีนั้นคงมีอุปสรรคมากมาย เพราะผู้สอนก็จำเป็นต้องปรับวิธีการสอนจากรูปแบบเดิม ๆ ผู้เรียนก็จำเป็นต้องปรับวิธีการเรียนเช่นกัน รวมถึงต้องมีการปรับวิธีการประเมินผลผู้เรียนและการวัดผลให้มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์

ผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้เรียน ถ้าคนเหล่านี้มีความพร้อมหรือดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ก็จะมีความคุ้นเคยในการใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ และอาจปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็วกว่ากลุ่มที่ยังไม่มีโอกาสได้เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีมากนัก นอกจากความพร้อมเรื่องเทคโนโลยี ทักษะและกระบวนการจัดการเรียนรู้แล้ว ก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนไปตั้งแต่การสอนและวิธีการประเมินผลที่มีความยากและซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งข้อสอบและการสอบหรือประเมินผ่านระบบออนไลน์ที่ต้องมั่นใจ

ได้ว่าผู้เรียนสามารถทำการสอบด้วยตัวเอง อีกทั้งผู้เรียนก็ต้องมีความตั้งใจในการเรียน มีความคิดที่จะหาความรู้มากกว่า เพียงแค่จะเรียนเพื่อสอบผ่านเท่านั้น ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้ปกครองจะต้อง

ให้ความสนใจเรื่องการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ที่เน้นการเรียนรู้ออนไลน์สมรรถนะร่วมกัน และมีเป้าหมายร่วมกันคือพัฒนาผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560* สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2560. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤษมันต์ วัฒนานรงค์. (2555). *สมรรถนะวิชาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผลิตตำราเรียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2550). *เทคนิคการจัดทำ Job Descriptions บนพื้นฐานของ Competency และ KPI*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอชอาร์ เซ็นเตอร์ จำกัด.
- ธำรงค์ศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. (2550). *Competency ภาคปฏิบัติ เขาทำกันอย่างไร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ปัทมา อินทรักษา. (2562). *การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อสังคมออนไลน์ (Learning Management With Social Media)* วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ปีที่ 21 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2562 หน้า 361-363.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล. (2562). *การจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุราษฎร์ พรหมจันทร์. (2552). *การพัฒนาหลักสูตรรายวิชา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุรินทร์ บุญสนอง. (2558). *การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชา*. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาการสอนเทคนิคศึกษา ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2549). *ความสำคัญของ Competency*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- David Mc Clelland. (1970). *Test for Competency*. Rather than intelligence American Psychologists. Vol.17, No7, pp.57-83.

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ บทความ หรือ บทความวิจัย วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Instructions for the Authors)

บทความและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้ จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Pre review) ก่อน เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องเป็นงานทบทวนความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารใดๆ การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำดังนี้

การเตรียมต้นฉบับสำหรับบทความและบทความวิจัย

1. **ภาษา** เป็นภาษาไทยหรืออังกฤษก็ได้ ถ้าเป็นภาษาไทย ให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์หรือการเขียนทับศัพท์ที่ยึดหลักของราชบัณฑิตยสถาน พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปนไทย ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมด ยกเว้นชื่อเฉพาะซึ่งต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษรใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับ

2. **ขนาดของต้นฉบับ** พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสัน ขนาด เอ 4 (216 x 279 มม.) ควรเว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมืออย่างน้อย 40 มม. (1.5 นิ้ว) ด้านล่างและขวามืออย่างน้อย 25 มม. (1 นิ้ว) พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ด้วยรูปแบบอักษร browallia New ขนาด 16 ตัวอักษรย่อหน้า

3. จำนวนหน้า บทความและบทความวิจัย ไม่ควรเกิน 15 หน้า

การเรียงลำดับเนื้อหาบทความ และบทความวิจัย

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช่ คำย่อ ความยาวไม่ควร เกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2. **ชื่อผู้พิมพ์และที่อยู่** ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ และ E-mail ของผู้พิมพ์ เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

3. **บทคัดย่อ (Abstract)** ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงานและการวิจารณ์อย่างต่อเนื่องกัน ไม่ควรเกิน 500 คำ ไม่ควรมีคำย่อ ให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

4. คำสำคัญหรือคำหลัก (Keywords) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา

5. บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ และมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา และการวิจัยนั้นด้วย

6. วิธีการศึกษา ให้ระบุรายละเอียดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งื่อนำมาศึกษา จำนวนลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา หรือแผนการทดลองทางสถิติ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

7. ผลการศึกษา (Results) แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจนได้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมาก ตัวแปรมาก ควรใช้ตาราง แผนภูมิแทน ไม่ควรมีเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิ ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบ และสรุปเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

8. วิจารณ์และสรุปผล (Discussion and conclusion) ชี้แจงว่าผลการศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น และมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วยข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์หรือทั้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

9. ตาราง รูป รูปภาพ และแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น แยกออกจากเนื้อเรื่องโดยเรียงลำดับให้สอดคล้องกับคำอธิบายในเนื้อเรื่อง และต้องมีคำอธิบายสั้น ๆ แต่สื่อความหมาย ได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นตาราง คำอธิบาย ต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นรูปภาพ หรือแผนภูมิ คำอธิบายอยู่ด้านล่าง

10. กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้น ๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

11. เอกสารอ้างอิง (References) สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยมีหลักการทั่วไป คือ เอกสารอ้างอิงต้องเป็นที่ถูกตีพิมพ์และได้รับการยอมรับทางวิชาการ ไม่ควรเป็นบทคัดย่อ และไม่ใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ถ้ายังไม่ได้ถูกตีพิมพ์ ต้องระบุว่า รอการตีพิมพ์ (in press)

11.1 การเขียนเอกสารอ้างอิง

ก. กรณีที่เป็นรายงานวิจัย มีรูปแบบและการเรียงลำดับดังนี้: ชื่อผู้เขียน (ในกรณีภาษาไทย ใช้ชื่อและนามสกุล และในกรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลและชื่อ). ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. *ชื่อย่อของวารสาร. เล่มที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์*: เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง. ในกรณีที่มีผู้เขียนมากกว่า 6 คน ให้ใส่รายชื่อผู้เขียนทั้ง 6 คนแรก แล้วตามด้วยคำว่า “และคณะ” หรือ “et al”

ตัวอย่าง

อมรรัตน์ จงสวัสดิ์ตั้งสกุล, ลัดดา เหมาะสุวรรณ. (2002). Evidenced based maillard reeaction: focusing on parenteral nutrition. *วารสารโภชนบำบัด*. 13(1): 3-11

Vega KJ, Pina I, Krevaky B. (1996). Heart transplantation is associated is with an increase risk for pancreatobiliary diseases. *Ann Intern Med*. 124(11): 980-3

ข. กรณีที่เป็นหนังสือ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ เหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ ก.) ยกเว้น ใช้ *ชื่อหนังสือ* เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์ แทน *ชื่อย่อวารสาร*

ตัวอย่าง

วิญญู มิตรานันท์. (2538). *พยาธิกายวิภาค*. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์. 629-78.

Ringsven M.K., Bond, D. (1996). *Gerontology and leadership skills for nureses*. 2nd ed. Albany (NY): Delmar Publishers. 100-25.

ค. กรณีที่เป็นรายงานการประชุมและสัมมนา มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วัน เดือน ปีที่จัด: สถานที่จัด: สำนักพิมพ์ หรือ ผู้จัดพิมพ์. เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ณัฐนันท์ สินชัยพานิช, วราภรณ์ จรรยาประเสริฐ, ยุพิน รุ่งเวชวุฒิวินทยา, มนต์ชูลี นิตินน, สาธิต พุทธิพิพัฒน์ขจร. (2542). เกสัชกรพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง. *รายงานการประชุมวิชาการ เกสัชกรรม ประจำปี 2542 ของเกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ; 24-26 มีนาคม 2542*. กรุงเทพมหานคร: เกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย. 89-105.

Kimmura J. Shibasaki H, editors. (1996). *Proceeding of 10yh International Congress of EMG and/ Clinical Neurophysilogy ; 15-16 Oct 1995; Kyoto Japan*. Amsterdam: Eelsevier. 80-90.

ง. กรณีเป็นวิทยานิพนธ์ มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อวิทยานิพนธ์. สถาบันที่พิมพ์: ชื่อสถาบันการศึกษา

ตัวอย่าง

อัมพร ณรงค์สันติ. (2541). *การใช้ยาเจนตั้มycinวันละครั้งเปรียบเทียบกับวันละสองครั้งในทารกแรกเกิดไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกสัชศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Kaplan S.J. (1995). *Post-hospital home health care: the elderly,s access and utilization [dissertayion]*. St. Louis (MO): Washington Univ.

จ. กรณีที่เป็นบทความในหนังสือพิมพ์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับเหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ 11.1.1. ก)

ตัวอย่าง

Lee, G. (1996). *Hospitalization tied to ozone pollution: study estimates 50,000 admissions annually*. The Washington Post Jun 21.5.

ฉ. กรณีที่เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร (ปี เดือน วันที่อ้างอิงถึง) เล่มที่ (ฉบับที่): ได้มาจาก ชื่อ website.

ตัวอย่าง

Morse S.S. (1995). *Factors in the emergence of infectious disease*. Emerg Infect Dis [cited 1996 Jun 5] ; 1(1): Available from:URL/www.Cdc.gov/ncidod/Eid.htm.